

ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ
ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2004

Ιδιοκτησία

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Εκδότης

Επίκ. Καθηγητής ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΡΤΣΟΣ
Γενικός Γραμματέας ΕΕΤ

Συντακτική Επιτροπή

Δρ ΜΑΡΙΑ ΜΑΓΓΙΩΡΟΥ
Επιστημονική Σύμβουλος ΕΕΤ

ΜΑΡΘΑ ΔΕΡΤΙΑΗ
Σύμβουλος ΕΕΤ

Υπεύθυνη Σύνταξης

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΜΑΝΙΑΤΗ

Υπεύθυνη Έκδοσης - Καλλιτεχνική Επιμέλεια

ΕΛΣΗ ΤΣΟΥΤΗ

Εξώφυλλο

ΤΙΝΑ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

Υπεύθυνος Διανομής

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ηλεκτρονική Επεξεργασία Κειμένων

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Διόρθωση Δοκιμίων

ΧΑΡΙΣ ΓΚΟΤΖΗ

Εκτύπωση, Βιβλιοδεσία

Α. ΑΝΔΡΕΟΥ ΑΕ

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ 0,01€

Το δεύτερο τρίμηνο του 2004 ο παλμός της Γενικής Γραμματείας της ΕΕΤ μεταφέρθηκε, χωρίς αμφιβολία, στην Κω. Εκεί όπου τον Ιούνιο έλαβε χώρα με εξαιρετική επιτυχία, για πρώτη φορά στη χώρα μας, η διοργάνωση του διεθνούς εκπαιδευτικού θεσμού *International Banking Summer School*. Το "IBSS 2004" παρακολούθησαν 117 ανώτερα τραπεζικά στελέχη από 29 χώρες, τα οποία εκπαιδεύθηκαν από τους πιο έγκριτους ακαδημαϊκούς και τραπεζίτες στη θεματική ενότητα της Διαχείρισης και Εποπτείας του Πιστωτικού Κινδύνου, μια θεματική ιδιαίτερα επίκαιρη ενόψει της υιοθέτησης από την Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία του Νέου Συμφώνου για την Κεφαλαιακή Επάρκεια, γνωστού ως "Basel II".

Το ακαδημαϊκό πρόγραμμα, αποτέλεσμα της πολύμηνης εργασίας του *Academic Advisory Group* – υπό την καθοδήγηση του καθηγητή κ. Δημήτρη Μόσχου – δημιούργησε έντονο ενδιαφέρον στους εκπαιδευομένους, οι οποίοι το αξιολόγησαν ως άριστο.

Οι προσκεκλημένοι εισηγητές, Έλληνες και ξένοι, συνέβαλαν με τις επίκαιρες παρουσιάσεις τους, τις άρτια δομημένες ασκήσεις, αλλά και τις πολυσύνθετες προσομοιώσεις, οι οποίες έθεσαν σε δοκιμασία τις ικανότητες των εκπαιδευομένων. Εξάλλου, το πρόγραμμα κοινωνικών δραστηριοτήτων, καθώς και η σχεδιαστική επένδυση του IBSS έδωσαν στους φιλοξενούμενους μας μια γεύση του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού, αλλά και των πλούσιων εναλλαγών της αιγαιοπελαγίτικης φύσης.

Οι χορηγοί μας αναγνώρισαν τη βαρύτητα της διεθνούς αυτής διοργάνωσης και μας στήριξαν, τόσο οικονομικά όσο και με εξοπλισμό τελευταίας τεχνολογίας. Στο πλαίσιο αυτό επιθυμώ να ευχαριστήσω θερμά την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, την Τράπεζα Πειραιώς, τη VISA Hellas, την Alpha Bank, την Εμπορική Bank, την Aspis Bank, τη Microsoft και την ΤΕΙΠΕΣΙΑΣ ΑΕ για τις ευγενικές χορηγίες τους.

Θερμές είναι επίσης οι ευχαριστίες μου στους *Training Facilitators* του IBSS 2004. Ανώτερα στελέχη των τραπεζών-μελών της ΕΕΤ αποσπάστηκαν από τα καθήκοντά τους για να δώσουν το παρόν στην Κω, συμβάλλοντας καταλυτικά στην επιτυχία της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Παράλληλα οι Έλληνες εκπαιδευόμενοι που επωμίστηκαν το ρόλο των *Assistant Coordinators* στήριξαν την εκδήλωση, τόσο σε επίπεδο διαδικασιών όσο και στην οικοδόμηση ομαδικού πνεύματος μεταξύ των εκπαιδευομένων.

Τέλος, θα ήταν παράλειψη, αν δεν εξέφραζα την ευγνωμοσύνη μου σε όλους τους εργαζομένους της Γενικής Γραμματείας που στελέχωσαν την Οργανωτική Ομάδα του IBSS 2004, και κυρίως στην *Project Manager* κυρία Μαρία Μαργιώρου, για τον επαγγελματισμό και το αληθινό "μεράκι" με τα οποία χειρίστηκαν την προετοιμασία και την υλοποίηση της εκδήλωσης, ώστε αυτή να στεφθεί με απόλυτη επιτυχία.

Χρήστος Γκόρτσος
Γενικός Γραμματέας
της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

IBSS 2004

σελίδες 5-18

- ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ (5-9)
- Τ. ΑΡΑΠΟΓΛΟΥ: *The impact of the New Basel Capital Accord to the banking system* (10-13)
- Χρ. ΓΚΟΡΤΣΟΥ: *The New Basel Accord: Challenges for Banks and their Supervisors* (14-17)

ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

σελίδες 19-49

- Γ. ΑΔΡΑΚΤΑ – Δ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ: *Διαχείριση κινδύνων στον κύκλο της Καταναλωτικής Πίστης* (19-24)
- Ε. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ/ΑΙΓΥΠΤΙΑΔΟΥ: *Ηλεκτρονική επεξεργασία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς από την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ* (25-32)
- Γ. ΙΑΤΡΙΔΗ: *Διεθνές λογιστικό πρότυπο (IAS)21* (33-40)
- Β. ΚΑΡΑΤΖΟΓΛΟΥ: *Τράπεζες και αειφόρος ανάπτυξη* (41-49)

ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ EFQM

σελίδα 50

βρείτε μας στο
Internet

<http://www.hba.gr>

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ
ΔΙΚΑΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

σελίδες 51-76

Διεθνείς και κοινοτικές εξελίξεις (51-63)

Εσωτερικές εξελίξεις (67-76)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΕΤ

σελίδες 77-98

Διατραπεζικές επιτροπές

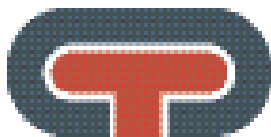
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
Β' ΕΞΑΜΗΝΟΥ ΕΤΙ

σελίδες 99-106

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ
ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗΣ

σελίδες 107-110

*Τα δημοσιευόμενα άρθρα
εκφράζουν τις προσωπικές απόψεις
των αρθρογράφων*

Διοίκηση ΕΕΤ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
Πρόεδρος Alpha Bank

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

ΤΑΚΗΣ ΑΡΑΠΟΓΛΟΥ
*Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος
Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος*

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
*Διευθύνων Σύμβουλος
Τράπεζας EFG Eurobank Ergasias AE*

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ
*Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος
Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος*

ΜΕΛΗ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΗΛΙΑΚΟΣ
Διοικητής Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΣΑΛΛΑΣ
Πρόεδρος Τράπεζας Πειραιώς ΑΕ

ΠΑΝΟΣ ΤΣΟΥΠΙΔΗΣ
Πρόεδρος Ταχυδρομικού Ταμειτηρίου Ελλάδος ΑΤΕ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΟΡΩΤΟΣ
Γενικός Διευθυντής Citibank International plc

ΑΝΤΩΝΗΣ ΧΑΣΙΩΤΗΣ
Πρόεδρος Γενικής Τράπεζας της Ελλάδος

ΤΡΥΦΩΝ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑΣ
Διευθύνων Σύμβουλος Τράπεζας Αττικής

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ
*Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος
Aspis Bank Ανώνυμη Τραπεζική Εταιρεία*

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗΣ
Αναπληρωτής Πρόεδρος Εκτελεστικής Επιτροπής ΕΕΤ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΡΤΣΟΣ
Γενικός Γραμματέας Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
Πρόεδρος Alpha Bank

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ Ε.Ε.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗΣ
*Αντιπρόεδρος και Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος*

ΜΕΛΗ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΑΝΤΖΟΥΝΗΣ
Εντεταλμένος Σύμβουλος - Γενικός Διευθυντής Alpha Bank

ΒΥΡΩΝ ΜΠΑΛΛΗΣ
*Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Τράπεζας EFG Eurobank Ergasias*

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΔΡΟΥΓΚΑΣ
Υποδιοικητής Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΖΩΝΝΙΟΣ
Γενικός Διευθυντής Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ
*Αντιπρόεδρος - Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος
Τράπεζας Πειραιώς*

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΜΙΝΑΡΗΣ
*Α' Αντιπρόεδρος
Ταχυδρομικού Ταμειτηρίου Ελλάδος ΑΤΕ*

ΑΝΔΡΕΑΣ ΗΛΙΑΔΗΣ
Γενικός Διευθυντής Τράπεζας Κύπρου

ΛΑΜΠΡΟΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
Chief Financial Officer Greece, Citibank International plc

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΕΛΤΣΟΠΟΥΛΟΣ
Διευθύνων Σύμβουλος Εργατίας Τράπεζας

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΑΝΙΣΚΙΔΗΣ
Διευθύνων Σύμβουλος Novabank

ANNA ΠΟΥΣΚΟΥΡΗ-REICHE
Γενικός Διευθυντής Bayerische Hypo und Vereinsbank

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΡΤΣΟΣ
Γενικός Γραμματέας Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών

IBSS 2004

Συνοπτική παρουσίαση του ακαδημαϊκού προγράμματος

14th International Bankers' Symposium
2004
ibss
GREECE
ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΟΙ

ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ IBSS 2004 ΞΕΚΙΝΗΣΕ με την ομιλία της Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων κυρίας Μαριέτας Γιαννάκου, η οποία αναφέρθηκε, μεταξύ άλλων, στη μεγάλη σημασία της δια βίου εκπαίδευσης και στη βαρύτητα που αποδίδει η ελληνική κυβέρνηση σ' αυτήν. Ακολούθησε χαιρετισμός του Γενικού Γραμματέα της ΕΕΤ, κυρίου Χρήστου Γκόρτσου και παρουσίαση του ακαδημαϊκού προγράμματος από τον ακαδημαϊκό υπεύθυνο του IBSS 2004, κ. Δημήτρη Μόσχο.

Στη συνέχεια οι κ.κ. Μ. Οράτης, Α. Μπένος και Α. Δραγγιώτης προέβησαν στη συνοπτική παρουσίαση του αρχικού Συμφώνου της Βασιλείας και των επερχόμενων αλλαγών του. Ο κύριος Οράτης παρουσίασε την εξέλιξη των πρακτικών διαχείρισης κινδύνων, την πορεία από τη Βασιλεία Ι στη Βασιλεία ΙΙ και τους στόχους του νέου Συμφώνου της Βασιλείας. Ο κ. Μπένος εστίασε στις νέες μεθοδολογίες υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων και στην αναγνώριση των αποτελεσμάτων των τεχνικών άμβλυνσης του πιστωτικού κινδύνου. Τέλος, ο κ. Δραγγιώτης παρουσίασε τους άξονες της άσκησης που ακολουθούσε, υπογραμμίζοντας ότι στόχος της ήταν η εξοικείωση των συμμετεχόντων με τις βασικές έννοιες του νέου Συμφώνου της Βασιλείας, η συζήτηση επί των συνεπειών της εφαρμογής του στον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων και εν γένει στη διαχείριση κινδύνων και η συζήτηση επί στρατηγικών θεμάτων που εγείρει το νέο Σύμφωνο. Εξήγησε τα βήματα της άσκησης που ακολουθούσε, τις παραμέτρους που θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη από τους συμμετέχοντες κατά τη διάρκειά της και τα κύρια θέματα που έπρεπε να επιλυθούν. Σημειώνεται ότι η άσκηση αποτέλεσε αντικείμενο επεξεργασίας υψηλόβαθμων στελεχών των διευθύνσεων διαχείρισης κινδύνων τραπεζών-μελών της ΕΕΤ υπό το συντονισμό, κατά την εκπόνησή της, των κ.κ. Μπένου και Δραγγιώτη.

Στο πλαίσιο της σχετικής άσκησης οι συμμετέχοντες όφειλαν να υπολογίσουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις στο χαρτοφυλάκιο μιας εικονικής τρά-

πεζας σύμφωνα με τους κανόνες τόσο του υφιστάμενου πλαισίου όσο και της επερχόμενης τροποποίησής του. Σκοπός της άσκησης ήταν να προβούν οι συμμετέχοντες σε μια συγκριτική εξέταση των δύο μεθοδολογιών, εκτιμώντας παράλληλα τις συνέπειές τους στην κεφαλαιακή επάρκεια της τράπεζας.

Στη συνέχεια κάθε ομάδα έπρεπε να αποφασίσει ποια μέθοδο από τις προβλεπόμενες στο νέο Σύμφωνο θα υιοθετούσε για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών υποχρεώσεων.

Στο τελευταίο μέρος της άσκησης οι ομάδες των συμμετεχόντων επιδόθηκαν σε μια προσπάθεια αναδιάρθρωσης του χαρτοφυλακίου της τράπεζας κάτω από συγκεκριμένους περιορισμούς, με βάση νέες εξελίξεις στο μακροοικονομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον, που τροποποιούσαν άρδην την επικινδυνότητα των ανοιγμάτων της τράπεζας.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΗΜΕΡΑ ΦΙΛΟΞΕΝΗΣΕ ΤΙΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ των κ.κ. R. Herring, Χ. Γκόρτσου και Δ. Τσομόκου. Ο κ. Herring παρουσίασε στη διάλεξή του με τίτλο "Πιστωτικός κίνδυνος και χρηματοπιστωτική αστάθεια" τις εξελίξεις που έχουν λάβει χώρα τα τελευταία χρόνια στη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου, με ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη εσωτερικών μοντέλων υπολογισμού του

οικονομικού κεφαλαίου. Παρουσιάζοντας τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες των εν λόγω μεθόδων εστίασε το ενδιαφέρον στην αποτελεσματικότητά τους κάτω από συνθήκες αβεβαιότητας.

Στη συνέχεια, αφού παρουσίασε τα κίνητρα πίσω από την πρωτοβουλία της Επιτροπής της Βασιλείας να αναθεωρήσει το πλαίσιο υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων, έθεσε σε κριτική τις διατάξεις του νέου Συμφώνου εξετάζοντας τη δυνητική συμβολή τους στην εμπέδωση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας.

Ο κ. Γκόρτσος, μιλώντας για τη νέα αρχιτεκτονική του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος, ανέπτυξε την αιτιολογική βάση της αναμόρφωσης της αρχιτεκτονικής του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος και παρουσίασε αναλυτικά τους παράγοντες που συντέλεσαν σε αυτήν, όπως η αύξηση της κίνησης κεφαλαίων, η διεθνοποίηση των συναλλαγών, οι συγκεκριμένες αδυναμίες των εθνικών ρυθμιστικών πλαισίων και οι υφιστάμενες ασυμμετρίες με παράλληλη αναφορά σχετικών ιστορικών παραδειγμάτων.

Στη συνέχεια παρουσίασε τις πολιτικές αναμόρφωσης της αρχιτεκτονικής του χρηματοπιστωτικού συστήματος και τα μέσα επίτευξής τους. Ακολούθησε αναλυτική παρουσίαση των βασικών θεσμικών χαρακτηριστικών της νέας αρχιτεκτονικής του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η παρουσίαση έκλεισε με εκτενή αναφορά στα συστατικά στοιχεία του διεθνούς πλαισίου για τη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, με ιδιαίτερη έμφαση στο ρόλο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, της Παγκόσμιας Τράπεζας, της Επιτροπής της Βασιλείας και άλλων διεθνών οργανισμών και fora.

Το πρόγραμμα της δεύτερης ημέρας ολοκληρώθηκε με την παρουσίαση του κ. Τσομόκου αναφορικά με την ενίσχυση των διακυμάνσεων του οικονομικού κύκλου (pro-cyclicality), που συνεπάγεται η εφαρμογή του Συμφώνου. Δεδομένου ότι η πιθανότητα αδυναμίας του οφειλέτη να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του συναρτάται κατά τρόπο αντιστρόφως ανάλογο με τον οικονομικό κύκλο, κάθε ύφεση της οικονομικής δραστηριότητας θα συνεπάγεται αύξηση της πιθανότητας μη αποπληρωμής.

Αποτέλεσμα της παρεπόμενης αύξησης των κεφαλαιακών υποχρεώσεων κατά την περίοδο ύφεσης της οικονομικής δραστηριότητας είναι ο περιορισμός των χορηγήσεων και η κατά αυτόν τον τρόπο

περαιτέρω ενίσχυση της ύφεσης. Τονίστηκε ότι το ζήτημα της ενίσχυσης του οικονομικού κύκλου αποτελεί φυσική απόρροια της αυξημένης ευαισθησίας ως προς τον κίνδυνο των μεθοδολογιών υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων βάσει των διατάξεων του νέου Συμφώνου.

Η ΤΡΙΤΗ ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΑΝΟΙΞΕ ΜΕ ΤΗΝ ομιλία του κ. C. Freeland, με θέμα την πρόσφατη τροποποίηση του πλαισίου των μεθόδων εσωτερικής αξιολόγησης του νέου Συμφώνου, που αποσκοπούσε στη διακριτή μεταχείριση των αναμενόμενων (EL) και των μη αναμενόμενων ζημιών (UL).

Η αρχική ρύθμιση των μεθόδων εσωτερικών αξιολογήσεων, σύμφωνα με την οποία τα πιστωτικά ιδρύματα έπρεπε να υπολογίζουν κεφαλαιακές απαιτήσεις τόσο έναντι των μη αναμενόμενων όσο και των αναμενόμενων ζημιών, είχε υποστεί αυστηρή κριτική από τους φορείς της αγοράς. Ο κ. Freeland επικεντρώθηκε στις τροποποιήσεις που επέρχονται στις συναρτήσεις υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων βάσει των μεθόδων εσωτερικών αξιολογήσεων και στη μεταχείριση του πλεονάσματος/ελλείμματος των προβλέψεων σε σχέση με τις αναμενόμενες ζημιές.

Σύμφωνα με τη νέα ρύθμιση σε περίπτωση που το άθροισμα των γενικών και ειδικών προβλέψεων υπολείπεται των αναμενόμενων ζημιών, η διαφορά θα αφαιρείται 50% από τα βασικά και 50% από τα συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια, ενώ στην περίπτωση που υπερβαίνει τις αναμενόμενες ζημιές, το πλεόνασμα θα περιλαμβάνεται στα συμπληρωματικά ίδια κεφάλαια μέχρι ένα ποσοστό του συνόλου των κατά τον κίνδυνο σταθμισμένων στοιχείων.

Ο λόγος δόθηκε στον κ. H. Benink, ο οποίος ανέπτυξε το επίκαιρο θέμα της επιβαλλόμενης πειθαρχίας μέσω της αγοράς. Παρουσιάζοντας αρχικά το πλαίσιο γνωστοποίησης στοιχείων του τρίτου πυλώνα του νέου Συμφώνου, ο κ. Benink επισήμανε ότι στο μέτρο που οι καταθέτες και οι άλλοι πιστωτές των τραπεζών προστατεύονται από τους μηχανισμούς του τραπεζικού διχτού ασφαλείας, στερούνται των κινήτρων επιβολής πειθαρχίας στις τράπεζες.

Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται, τόνισε εμφαντικά, μέσω της έκδοσης χρέους μειωμένης εξασφάλισης (subordinated debt). Ο κομιστής των εν λόγω τίτλων έχει, όπως εξήγησε ο κ. Benink, ισχυ-

ρά κίνητρα να παρακολουθεί την έκθεση της τράπεζας στους χρηματοοικονομικούς κινδύνους, εφόσον γνωρίζει ότι θα ικανοποιηθεί τελευταίος σε περίπτωση που η τράπεζα πτωχεύσει.

Το πρωινό πρόγραμμα της τρίτης ημέρας ολοκληρώθηκε με τις διαλέξεις του κ. Herring σχετικά με τις διατάξεις του νέου Συμφώνου που αφορούν την επιβολή κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του λειτουργικού κινδύνου και την κανονιστική ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών ομίλων ετερογενών δραστηριοτήτων (financial conglomerates).

Η παρουσίαση εστίασε καταρχήν στα εννοιολογικά προβλήματα που δημιουργεί κάθε απόπειρα ορισμού του λειτουργικού κινδύνου. Υπογραμμίστηκε το γεγονός ότι, σύμφωνα με τον ορισμό που έχει υιοθετήσει η Επιτροπή της Βασιλείας δεν περιλαμβάνεται στην έννοια του λειτουργικού κινδύνου ο σημαντικότερος μη χρηματοοικονομικός κίνδυνος, δηλαδή ο κίνδυνος επιχειρηματικών δραστηριοτήτων (business risk).

Αναπτύχθηκαν στη συνέχεια οι διαφορετικές μεθοδολογίες υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του λειτουργικού κινδύνου σύμφωνα με το νέο πλαίσιο. Εμφαση αποδόθηκε στα μεθοδολογικά προβλήματα εκτίμησης και υπολογισμού του λειτουργικού κινδύνου, ενώ η παρουσίαση κατέληξε, θέτοντας το ερώτημα του κατά πόσο η παρακράτηση ιδίων κεφαλαίων αποτελεί την κατάλληλη για το λειτουργικό κίνδυνο, απάντηση.

Αναφορικά με τη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών ομίλων ετερογενών δραστηριοτήτων (financial conglomerates) ο κ. Herring παρουσίασε τους λόγους της, ολοένα αυξανόμενης τα τελευταία χρόνια, διαμόρφωσης ομίλων που δραστηριοποιούνται σε όλο το φάσμα της τραπεζικής, χρηματοπιστηριακής και ασφαλιστικής αγοράς.

Η συζήτηση, κατόπιν της εισαγωγής, κατευθύνθηκε στα προβλήματα που δημιουργούνται αναφορικά με την προληπτική εποπτεία ενός διεθνώς δραστηριοποιούμενου χρηματοπιστωτικού ομίλου ετερογενών δραστηριοτήτων. Η κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ των ενεχόμενων, στην εποπτεία του ομίλου, εποπτικών αρχών απασχόλησε το τελευταίο μέρος της παρουσίασης, το οποίο διανθίστηκε με ιστορικά παραδείγματα συναφών κρίσεων.

Το απόγευμα της ίδιας ημέρας πραγματοποιήθηκε συζήτηση στοργυλής τραπεζικής υπό το συντονισμό του κ. Μόσχου, με θέμα τις εναλλακτικές δυνατότητες στη διοικητική ρύθμιση των τραπεζικών δραστηριοτήτων. Ιδιαίτερη σημασία

αποδόθηκε στη συγκρότηση ενός λυσιτελούς πλαισίου, που θα εξασφαλίζει την εύρυθμη λειτουργία των τραπεζικών δραστηριοτήτων, χωρίς να είναι αναγκαία η προσφυγή στη διοικητική παρέμβαση και εποπτεία.

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΗΜΕΡΑ ΑΦΙΕΡΩΘΗΚΕ ΣΤΑ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ και τις τεχνικές διαχείρισης του πιστωτικού κινδύνου. Ο κ. A. Saunders αναφέρθηκε αρχικά στους δομικούς εκείνους παράγοντες που ερμηνεύουν τη διαμόρφωση, σε αυτή τη χρονική περίοδο, καινούριων μεθοδολογιών για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών υποχρεώσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου.

Παρουσίασε ενδελεχώς τις επιμέρους μεθοδολογίες που έχουν κατά καιρούς χρησιμοποιηθεί από τις τράπεζες. Ιδιαίτερη αναφορά έγινε στη χρήση της φόρμουλας αποτίμησης των συμβάσεων υπό αίρεση (options) για σκοπούς τιμολόγησης δανειακών ανοιγμάτων, αλλά και στην εφαρμογή της προσέγγισης της “αξίας εν κινδύνω” (VaR) στον πιστωτικό κίνδυνο, όπου και αναδείχθηκαν οι ουσιαστικές διαφορές από τα υποδείγματα για τον κίνδυνο αγοράς.

Το απόγευμα της ίδιας ημέρας τους συμμετέχοντες απασχόλησε η μεταχείριση των ανοιγμάτων εξειδικευμένης χρηματοδότησης (specialized lending) στο νέο πλαίσιο της Επιτροπής της Βασιλείας. Η ιδιαίτερα επαχθής αρχικά μεταχείριση των εν λόγω ανοιγμάτων ώθησε κάποιες μεγάλες τράπεζες να υποβάλουν υπόμνημα προς την Επιτροπή της Βασιλείας, στο πλαίσιο της διαβούλευσης, στο οποίο καταγράφονταν οι απόψεις των φορέων της αγοράς που εξειδικεύονται στη χρηματοδότηση μεγάλων έργων (project finance). Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να εξετάσουν κριτικά το υπόμνημα, εντοπίζοντας τις αρετές και τις αδυναμίες του.

ΤΟ ΠΡΩΙΝΟ ΤΗΣ ΠΕΜΠΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ Ο κ. B.DVORAK ανέπτυξε αναλυτικά τις ελάχιστες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι τράπεζες, προκειμένου να εγκριθούν τα εσωτερικά τους υποδείγματα από την αρμόδια εποπτική αρχή.

Η παρουσίαση επικεντρώθηκε αφενός στο ζήτημα της συλλογής αξιόπιστων δεδομένων και αφετέρου στην ανάγκη η μέθοδος που υιοθετείται να συλλαμβάνει τόσο τις πιθανότητες αδυναμίας εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του αντισυμβαλλο-

μένου όσο και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της συναλλαγής. Παρουσιάστηκαν διεξοδικά οι διαδικασίες για τη διαμόρφωση, τη βαθμονόμηση και τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας των μεθόδων εσωτερικών αξιολογήσεων.

Το δεύτερο μέρος της παρουσίασης του κ. B. Dvorak αφιερώθηκε στη χρήση μεθόδων υπολογισμού της απόδοσης σε συνάρτηση με τον κίνδυνο για κάθε πιστωτικό άνοιγμα. Η παρουσίαση ανέδειξε τη σπουδαιότητα που έχει η ενεργός διαχείριση των πιστωτικών κινδύνων σε όρους κερδοφορίας.

Το απόγευμα της ίδιας ημέρας οι ομάδες των συμμετεχόντων παρουσίασαν τα αποτελέσματα της άσκησης της προηγούμενης ημέρας, που αφορούσε τη μεταχείριση των ανοιγμάτων εξειδικευμένης χρηματοδότησης (specialized lending).

ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΔΥΟ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ. Στην πρώτη, η οποία αφορούσε το ζήτημα της θεσμικής οργάνωσης της εποπτείας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, τα μέλη του panel, κ.κ. Sainz de Vicuna, J. Louis και X. Χατζηεμμανουήλ, υπό το συντονισμό του κ. S. Robinson, παρουσίασαν τις

απόψεις τους, εστιάζοντας σε θέματα όπως ο ρόλος της κεντρικής τράπεζας στην εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος, η πρόσφατη τάση δημιουργίας διοικητικών αρχών αρμόδιων για την εποπτεία του συνόλου του χρηματοπιστωτικού τομέα και οι ειδικές διαστάσεις που λαμβάνει το θέμα στα πλαίσια της ευρωπαϊκής νομισματικής ολοκλήρωσης.

Η ενσωμάτωση του νέου Συμφώνου της Επιτροπής της Βασιλείας στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτέλεσε το αντικείμενο της συζήτησης του δεύτερου μέρους, στην οποία συμμετείχαν ο κ. Π. Κυριακόπουλος και η κα R. Ayadi, υπό το συντονισμό του κ. Δ. Τσιμπανούλη. Ο κ. Κυριακόπουλος έδωσε έμφαση στις ιδιαιτερότητες της ευρωπαϊκής τραπεζικής αγοράς, με ιδιαίτερη αναφορά στην περίπτωση της Ελλάδας. Τα ειδικά χαρακτηριστικά της ευρωπαϊκής τραπεζικής αγοράς επιτάσσουν τη μερικώς διαφοροποιημένη εφαρμογή του νέου Συμφώνου από κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η κα Ayadi παρουσίασε τα χαρακτηριστικά της κοινοτικής νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας, με την οποία θα ενσωματωθεί το νέο πλαίσιο για την κεφαλαιακή επάρκεια στην υφιστάμενη σχετική κοινοτική νομοθεσία.

ΟΙ ΔΥΟ ΠΡΩΤΕΣ ΗΜΕΡΕΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΒΔΟΜΑ-
δας του εκπαιδευτικού προγράμματος ήταν εξ-
ολοκλήρου αφιερωμένες στην άσκηση προσο-
μοίωσης του κ. J. Dermine. Κατά τη διάρκεια της
άσκησης οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία,
υπό μεταβαλλόμενες οικονομικές συνθήκες και
συγκεκριμένους χρονικούς περιορισμούς, να δια-
χειριστούν το χαρτοφυλάκιο εικονικής τράπεζας,
λαμβάνοντας σειρά αποφάσεων αναφορικά με
την τιμολόγηση των χορηγήσεων και των καταθέ-
σεων, τη διαχείριση των διαθεσίμων και τον έλεγ-
χο και την αντιστάθμιση των κινδύνων. Στο τέλος
της άσκησης παρουσιάστηκαν τα αποτελέσματα
των ομάδων που έλαβαν τη μεγαλύτερη βαθμολο-
γία και ακολούθησε συμβολική βράβευσή τους.

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΕ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
του κύκλο με τις παρουσιάσεις του κ. Ν. Τραυ-
λού σχετικά με την εταιρική διακυβέρνηση.
Αφού πρώτα παρουσιάστηκαν οι εξελίξεις εκείνες
που συνέβαλαν στην αύξηση του ενδιαφέροντος της
διεθνούς κοινότητας σε θέματα εταιρικής διακυ-

βέρνησης, εξετάστηκαν οι ιδιαίτερες διαστάσεις
που λαμβάνει το θέμα στους κόλπους της τραπεζι-
κής επιχείρησης.

Εχοντας κατά νου ότι τα θέματα της εταιρικής
διακυβέρνησης και των μηχανισμών εσωτερικού
ελέγχου αποκτούν ιδιαίτερη σημασία με το νέο Σύμ-
φωνο της Επιτροπής της Βασιλείας, ο κ. Ν. Τραυλός
επικέντρωσε το ενδιαφέρον του στο ρόλο που δια-
δραματίζουν οι μηχανισμοί αυτοί για την αποτελε-
σματική διαχείριση και ανάσχεση των πάσης φύσεως
κινδύνων, στους οποίους εκτίθενται οι τράπεζες.

*Στη συνέχεια παρατίθενται οι ομιλίες των κ.κ. Αρά-
πογλου και Χρ. Γκόρτσου, όπως εκφωνήθηκαν στη
διάρκεια του IBSS 2004.*

It is a great pleasure for me to participate in this conference on such an important subject as credit risk management. Both the agenda and the speakers' expertise are really impressive.

Basel I has been a major step forward for both national capital rules and international cooperation among national supervisory authorities. Since its inception the 1988 Accord became the subject of intense criticism: A principal argument was that it established capital requirements that were only remotely related to actual risks, while also being susceptible to significant arbitrage.

In response to these criticisms, the Basel Committee on Banking Supervision decided to replace the 1988 Accord with a more risk-sensitive framework taking into account the fact that the business of banking, risk management practices, supervisory approaches and financial markets have all undergone significant transformation.

The impact of the New Basel Capital Accord to the banking system

As you know, the Basel Committee is quite close to finalizing the new capital framework after a long period of deliberations. I have been asked to offer some thoughts on the impact of the New Basel Capital Accord to the banking system. Implementing the Accord will affect the way in which banks do business as well as the markets in which they operate. The crucial question is the following: do costs outbalance benefits?

I will focus my speech on the following subjects:

- ▶ Effects on lending and loan pricing
- ▶ Implementation of the IRB approach
- ▶ Operational risk
- ▶ Pillars II and III

Effects on lending and loan pricing

The revision of the capital adequacy regime is of great significance to the banks, regardless of whether they will implement Basel II right away or not, as it affects banks' counterparties and competitors.

Banks adopting the Standardized Approach are likely to find themselves at a significant capital disadvantage compared to those adopting one of the IRB approaches.

Generally speaking, banks specializing in the areas of asset management and custodial ser-

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ
ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
κ. ΤΑΚΗ ΑΡΑΠΟΓΛΟΥ

vices will be among the main losers of the New Accord, whereas banks focusing on retail and lending to SMEs are likely to benefit the most. Therefore banks are expected to put more capital into retail activities.

The new framework will also profoundly alter the corporate lending business. Loans to borrowers with a higher credit rating will require less capital, resulting in lower capital costs. This will end-up in strongly differentiated conditions for corporate clients. Low risk firms will achieve reductions in their loan rates by borrowing from banks adopting the IRB approach, while high risk firms will avoid increases in their loan rates by borrowing from banks that adopt the less risk-sensitive standardized approach of Basel.

Risk sensitivity brought about by Basel II should promote the use of risk adjusted pricing, thus putting an end to the practice of cross-subsidizing across different debtor classes and promoting the allocation of capital to the processes, segments and markets that demonstrate a strong risk/return ratio. Hence, loan pricing should be increasingly based on credit risk rather than relationships. It is likely that the New Basel Capital Accord will affect banks' strategic decision-making regarding which business lines to pursue.

Among the losers of the new Accord will be the higher credit risk counterparties, non-OECD sovereign exposure, any uncollateralized exposure and the so-called specialized lending exposures. In addition to the already mentioned retail banking activities, main winners include low credit risk counterparties, mortgage customers, small and medium-sized businesses, and collateralized and hedged exposures.

An overarching issue refers to the new role of banks as information intermediaries (collecting and analyzing customer-related data). Customers who can supply such information may choose to bypass banks and go straight to the capital markets to obtain capital.

Implementation of the IRB approach

According to the IRB approach banks are allowed to use internal assessments of key risk drivers as primary inputs to capital calculation. Basel II compliance requires major investments in strategies, resources, processes and systems, which some institutions may not be able to afford.

Needless to say, banks operate on systems that were designed many years ago to process transactions, not to collect the kind of data that Basel II requires. As a consequence these systems would not be adequate for the demands of the risk modeling and analysis required by Basel II. Adapting and/or replacing core banking systems is a difficult, time-consuming and very expensive task. Key challenges include:

- the design and structure of rating systems;
- the availability and quality of credit data;
- the corporate governance framework to ensure that ratings are accurate and up to date; and
- the cost of implementation.

The first challenge is for banks to define the criteria for the ratings of their internal risk categories in order to provide accurate and meaningful assessments of individual credit exposures. The clarity and transparency of rating criteria will be fundamental in ensuring that ratings are assigned in a disciplined and reliable manner.

It goes without saying that a system is only as good as the data that go into it. Using quantitative methods to manage risk – and to deploy capital based on risks – requires high-quality and high-frequency data. High quality data are critical for formulating accurate internal risk assessments. In practical terms, banks will be expected to develop a process enabling them to collect, store and draw upon loss statistics in an efficient manner over time. The design, controls and data that figure into a risk rating system must all be developed and function within a robust corporate governance framework. The persons assigning ratings should be independent of the marketing department and revenue producers. Moreover the rating system and individual ratings should be subject to review by the internal and external auditors. Additionally senior management and, to a lesser extent, the board of directors, will need to have a deeper understanding of the conceptual underpinnings and even operational mechanics of a bank's internal rating systems. Senior management will have to develop and embed a 'risk culture' across their organisation, which will provide employees with incentives to target appropriate customers, and ensure that business processes are reliable and that risk-related information is gathered and disclosed appropriately.

Finally, the implementation of the new rules will be of high cost, but not necessarily highly cost-effective. Implementing the more advanced approaches is going to be expensive for the majority of banks. Some of these costs may drive banks out of certain activities leaving these markets to unregulated entities.

Many commentators argue that the work required to comply with Basel II is not worth the "savings" in capital.

Operational risk

The operational risk capital charge proposed by the Basel Committee remains highly controversial. Operational risk capital is primarily intended to insure against the risk of being fundamentally surprised by a major event, but it is difficult to predict and measure what you don't expect!

Some commentators are concerned about the attempt to model operational risk in the quantitative way proposed under the Basel II rules, and believe operational risk should only be addressed through Pillar II. (As it is said, "you cannot manage what you cannot measure").

Increased supervisory scrutiny under Pillar II

Pillar II is an integral part of the Basel II framework. It aims to encourage banks to develop and use better risk management techniques in monitoring and managing the risks to which they are exposed and to ensure they hold appropriate capital against:

- risks not fully captured by the Pillar I process, such as business concentration risk,
- risks not taken into account by the Pillar I process, such as interest rate risk on the banking book, business and strategic risk, and

▀ factors external to the bank, such as business cycle effects.

Given that the regulatory capital should be closer to economic capital, as a function of this risk sensitivity, banks' capital could become more volatile. This volatility will induce increased supervisory scrutiny under Pillar II.

Banks are concerned that Pillar II is moving toward a system of automatic capital add-ons, driven less by the specific circumstances of each individual bank and more by a general regulatory requirement. In addition industry concerns (arising mainly from large international active banks) focus on the potential for divergence in the application of the supervisory review process by different national supervisors.

Third pillar requirements

Basel II purports to ensure that “market discipline” will force banks into greater concern for their capital adequacy by requiring that they make publicly available more information about their level of capitalization, and any capital charges, particularly since many of the new regulatory measures are based on internal discretionary decisions by the banks.

Banks will also have to adapt to the third pillar requirements of more extensive disclosure and greater transparency. For many banks, this undoubtedly means that they will have to make public considerably more information than they currently do. The disclosures required under Pillar III of the New Accord are likely to add several pages of highly technical data to bank reporting requirements, raising costs and adding little information of value to the reader. While the Pillar II disclosure requirements have been undoubtedly reduced, they continue to be burdensome and potentially confusing.

Final remark

The New Accord will have a lasting effect on the financial services industry, implying significant economic and structural consequences, which should not be underestimated, as I already showed.

The New Accord's risk management requirements are likely to prompt significant changes in the core business of individual banks as well as in their organizational structure.

It should be emphasized that the new capital requirements regulation is not only about IT. It will also affect the marketing strategy of banks, thus setting a great strategic challenge.

*L*adies and Gentlemen,

I am pleased to join you this night as you are about to finish your timely conference about credit risk management and regulation. These are two widely discussed issues in the banking agenda during the last five years, in particular due to the deliberations/negotiations on the New Basel Capital Accord. Advances in risk management practices, technology and banking markets have made the 1988 Accord's simplistic approach to measuring capital requirements against exposure to credit risk less meaningful for banking institutions as well for their supervisors. Thus, the need for revision was imperative.

As you know, the new international capital adequacy framework, commonly known as "Basel II", is a reality. Central bank Governors and the heads of bank supervisory authorities represented in the Basel Committee on Banking Supervision issued the final document on the New

The New Basel Accord: Challenges for Banks and their Supervisors

Capital Accord last Saturday. It has been a long process, but I am confident that the result will be a more robust and risk-sensitive Accord than the one it will replace.

It is not the time today to go into the details of the new proposals. Hence I would like to restrict myself to some general comments regarding the implications of Basel II for banks and the banking sector.

First of all, I strongly believe that the New Basel Capital Accord will profoundly affect our working environment. It offers the clear advantage that banking supervisors will be required to acknowledge for supervisory purposes the credit risk measurement methods used by banks themselves, provided that certain quantitative and qualitative conditions are met (as it is the case, since 1996, for market risk models). This will in turn lead to a reduction in the gap between capital requirements required by supervisory authorities, and the economic capital allocated by banks themselves.

Notwithstanding the above mentioned, Basel II also represents a great challenge for banks, bank customers, rating agencies and supervisors.

(a) First and foremost, complying with the complex Basel II rules will be costly and will constitute a considerable additional burden for banks, even though the expenses for specialized risk management techniques are already very significant – at least for some large banks. Cost/benefit analysis will determine the amount of funds that banks will decide to spend on the adoption of the advanced techniques subject to regulatory recognition under Basel II.

Depending on its current risk management processes, its size and its portfolio composition, every single bank is likely to experience varying effects from the implementation of Basel II. Once banks can attribute risk to a potential transaction, product or process, they can ascribe a portion of economic capital to it, define an expected return on it, consider risk mitigating techniques, and thereby decide whether to enter (and at what price) a transaction, engage in a business or pursue an activity or process.

(b) Turning to the impact on bank customers, both advantages and disadvantages will emerge. On average potential winners are mortgage customers, well-rated entities, high-quality liquidity portfolios, collateralized and hedged exposures, and small and medium-sized businesses. In contrast, those with a possible disadvantage include higher credit risk individuals, as well as uncollateralized credit and specialized lending (in some cases).

(c) As far as the rating agencies are concerned, the standardized approach requires external rating of most borrowers to be taken into account. Thus, external rating agencies acquire new importance under the New Accord. Certain markets will remain accessible to unrated borrowers, but they are likely to face premium pricing, as banking institutions will have to set aside additional capital to cover the risks they pose.

(d) Finally, it must be highlighted that the New Accord constitutes a challenge for the supervisory authorities as well. A specific issue refers to “regulatory captivity”, a situation that, according to some observers, is being intensified by Basel II. Supervisors will become deeply involved in the micro-decisions of risk management. This involvement might imply that any bank failure may be viewed as the failure of the supervisor, which, in turn, may increase the reluctance to allow banks to fail.

In addition to the previous general remarks, let me now comment on some specific aspects of the New Accord.

Level playing field

Being essentially “soft law”, Basel II is not a self-executing international treaty. Hence, level playing field issues may arise from the potential for differential application of Basel II in the United States and in the EU (as well as other jurisdictions), and from the extensive discretion provided to the national supervisory authorities under Pillars I and II of the New Basel Accord. This potential of disparity in the application of the new framework is one of the major weaknesses of the New Accord.

Operational risk

The (new) capital charge imposed against banks’ exposure to operational risk is without doubt the most controversial element of the New Accord. The use of capital adequacy rules as a

means to reduce operational risk is questionable. Apart from the fact that operational risk is difficult to evaluate and quantify, I believe it is best dealt with not with capital regulations, but with adequate corporate governance, internal structures, business continuity planning, audit and compliance, as well as with insurance. It goes without saying that banks will comply with the new rules.

“Pro-Cyclicality”

The linking of capital adequacy to credit ratings, as envisaged by Basel II, is not without problems. Capital requirements tied to credit risk may cause banks to accelerate the historic pattern of loosening credit in good times and restricting it in bad times.

Among the Basel II proposals for dealing with the pro-cyclicality issue, the most important is the use of stress tests, which are an effective instrument for comprehending how much capital might be needed under adverse market conditions. However, these tests will not eliminate the potential for pro-cyclicality under Basel II since all scenarios tend, like minimum capital requirements, to vary over the business cycle. In addition it has been argued that dynamic provisioning could mitigate pro-cyclicality, with provisions being built up in good times in order to enhance the resources to cater for default in bad times.

Pillar II

Pillar II is based on four key principles addressing two central issues:

- the need for banks to assess capital adequacy in accordance to their overall risk profile,
- the need for supervisors to review banks’ assessments and, consequently, to determine whether to require banks to hold additional capital beyond that required under Pillar I.

There are three main areas that might be particularly suited to treatment under Pillar II: risks considered under Pillar I that are not fully captured by the Pillar I process (e.g. credit concentration risk); the factors not taken into account by the Pillar I process (e.g. interest rate risk in the banking book, business and strategic risk); and factors external to the bank (e.g. business cycle effects).

Pillar III

Finally, I would also like to say a few words about Pillar III, the one on market discipline. The third pillar sets out that banks should satisfy particularly stringent criteria for disclosure, which would essentially improve information to the public, and thus allow a better assessment of their actual risk profile. Obviously, Basle II proposals are addressing only the issue of transparency.

By choosing to depend on opinions of market participants rather than observing market prices and quantities, Basle II is not dealing with the much debated approach to implementing enhanced discipline through the issue of subordinated debt.

Subordinated investors are junior with respect to senior creditors in case of default of the issuing bank, and thus would not get paid out until after the senior debt holders were paid in

full. So, the use of market risk measures has the potential to provide substantially more accurate risk measurement results than any supervisory formula would.

Concluding remarks

An initiative as important as Basel II is inevitably bound to change significantly over time. Basel II as a framework has been completed, but its application will be in a constant state of flux. The New Accord will have to keep pace with and adapt to market developments, the evolution of products and advances in risk management practices.

Let me, in conclusion, use the words of Mr Jaime Caruana, Chairman of the Basel Committee on Banking Supervision: “[...] by motivating banks to up-grade and improve their risk management systems, business models, capital strategies and disclosure standards, the Basel II Framework should improve their overall efficiency and resilience.”

Hoping that we, the Hellenic Bank Association, have achieved to organise a comprehensive seminar about the most recent regulatory and market developments in the field of credit risk, I thank you very much for your attention and wish you a wonderful night.

Ευχαριστούμε πολύ όλους τους χορηγούς
του IBSS 2004

ΜΕΓΑΛΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΣΤΟΝ ΚΥΚΛΟ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΔΡΑΚΤΑ (MSc)

Διεύθυνση Καρτών, Alpha Bank

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ (MSc)

Εμπορική Credicom

Εισαγωγή

Είναι κοινός τόπος ότι ο χώρος της καταναλωτικής πίστης είναι από τους πιο κερδοφόρους τραπεζικούς τομείς. Είναι ένας τομέας που γνωρίζει ιδιαίτερη άνθιση τα τελευταία χρόνια καθώς έρχεται να εξυπηρετήσει και να επιβεβαιώσει, σε μεγάλο βαθμό, αυτό που ορίζεται στο τραπεζικό marketing ως συμβουλευτική πώληση: “αναγνώριση των αναγκών του πελάτη και εύρεση τρόπων για την ικανοποίησή τους, για την επίτευξη μιας μακροχρόνιας σχέσης”. Είναι αλήθεια ότι τα προϊόντα καταναλωτικής πίστης έρχονται να καλύψουν και να εκπληρώσουν ένα μεγάλο μέρος των αναγκών των ατόμων που προέρχονται κυρίως από τις καταναλωτικές τους συνήθειες.

Πρέπει να τονίσουμε ότι τα προϊόντα καταναλωτικής πίστης ενδεχομένως να παρουσιάζουν μια λιγότερο μακροχρόνια σχέση μεταξύ πελατών-τραπεζών, σε αντιδιαστολή με ό,τι συμβαίνει σε άλλα τραπεζικά προϊόντα όπου χαρακτηρίζονται από μακροβιότερες συνεργασίες μεταξύ πελάτη και τράπεζας.

Οι περισσότεροι πλέον τραπεζικοί οργανισμοί δίνουν ιδιαίτερο βάρος στην καταναλωτική πίστη, προωθώντας και λανσάροντας ολοένα και περισσότερα προϊόντα κάτω από ένα ιδιαίτερα ανταγωνιστικό περιβάλλον, το οποίο στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην παροχή των καλύτερων προσφορών και των καλύτερων χαρακτηριστικών προϊόντων, με αποτέλεσμα στο τέλος να αποδεικνύεται κερδισμένος ο πελάτης.

Πέρα όμως από την υψηλή κερδοφορία με την οποία χαρακτηρίζονται τα προϊόντα καταναλωτικής πίστης, τα εν λόγω προϊόντα ενέχουν κινδύνους. Κινδύνους πολλούς σε πλήθος (όχι μόνο ο πιστωτικός που πρώτος έρχεται στο μυαλό όλων μας), αλλά και υψηλούς σε ένταση (τα προϊόντα καταναλωτικής πίστης, δικαίως χαρακτηρίζονται ως υψηλού κινδύνου προϊόντα συγκριτικά με τις λοιπές τραπεζικές χορηγήσεις).

Επομένως, η επέκταση στην καταναλωτική πίστη, χωρίς προηγουμένως να έχει διασφαλιστεί η συνετή διαχείριση των κινδύνων, είναι πολύ πιθανόν να οδηγήσει έναν τραπεζικό οργανισμό στα ακριβώς αντίθετα αποτελέσματα.

Σύμφωνα με τη σύγχρονη αντίληψη για τη διαχείριση κινδύνων (risk management), η τελευταία πρέπει να αποτελεί πηγή εσόδων και μείωσης κόστους για κάθε τράπεζα. Κάθε ενέργεια και απόφαση πρέπει να περιστρέφεται γύρω από τη λογική της *μεγιστοποίησης των κερδών*.

Με βάση αυτή την άποψη, στη συνέχεια θα εντοπίσουμε τους κινδύνους που εμφανίζονται στις διάφορες φάσεις-στάδια της καταναλωτικής πίστης και θα περιγράψουμε κάποιες από τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται διεθνώς για τη διαχείρισή τους.

1. Πιστωτικός κίνδυνος (credit risk)

Κάθε μορφής χορήγηση στην καταναλωτική πίστη ενέχει πιστωτικό κίνδυνο, δηλαδή τον κίνδυνο ο δανειστής (τράπεζα) να μην εισπράξει τα προβλεπόμενα από το δανειζόμενο (πελάτη), σύμφωνα με τους όρους της συμβάσεως που έχει υπογραφεί μεταξύ των δύο μερών.

Ο πιστωτικός κίνδυνος εκφράζεται συνήθως με την πιθανότητα μη αποπληρωμής του δανείου.

Με την υιοθέτηση μοντέλων βαθμολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας (credit scoring models), κάθε τραπεζικός οργανισμός μπορεί να εκτιμήσει την πιθανότητα μη αποπληρωμής του δανείου, άρα να μετρήσει τον πιστωτικό κίνδυνο που υπάρχει, εάν τελικώς εγκριθεί το αίτημα χορήγησης δανείου ή κάρτας.

Αναλόγως του πιστωτικού κινδύνου που είναι διατεθειμένη να αναλάβει η εκάστοτε τράπεζα προκρίνει ή απορρίπτει το αίτημα (βλ. Αδρακτάς-Αναγνωστόπουλος, “Καθορισμός κρίσιμου σημείου [cut off point] σε προϊόντα καταναλωτικής πίστης. Σημασία και στρατηγικές”, ΕΕΤ 4ο τρίμηνο 2003).

Ο πιστωτικός κίνδυνος εντοπίζεται σε μια σειρά από ενέργειες, πέραν της βασικής ενέργειας που είναι η αξιολόγηση των αιτήσεων για τον έλεγχο της πιστοληπτικής ικανότητας του προσώπου που υποβάλλει αίτηση (credit assessment). Πιο συγκεκριμένα:

1. Στοιχευμένες ενέργειες marketing σε συγκεκριμένα τμήματα του χαρτοφυλακίου. Η επιλογή του πληθυσμού-στόχου, θα πρέπει να πραγματοποιείται πάντα σύμφωνα με κριτήρια, τα οποία θα επιτρέπουν την ορθή διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου.

2. Αυξήσεις πιστωτικών ορίων – ανανεώσεις καρτών. Και οι δύο αυτές ενέργειες, οι οποίες εντοπίζονται κατά τη διάρκεια ζωής ενός λογαριασμού (account maintenance), συνεπάγονται πιστωτικό κίνδυνο ο οποίος πρέπει να αναληφθεί.

1.1 Εργαλεία διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου

➤ *Μοντέλα βαθμολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας, βάσει στοιχείων αιτήσεως (application credit scoring models).* Τα εν λόγω μοντέλα χρησιμοποι-

ούνται προκειμένου να εκτιμηθεί η επιθυμία αποπληρωμής (willingness to pay). Στηρίζονται σε στατιστικά μοντέλα, τα οποία συσχετίζουν στοιχεία αιτήσεως με την παρατηρούμενη συμπεριφορά αποπληρωμών. Χρησιμοποιούνται κυρίως για νέους πελάτες όταν δεν υπάρχουν άλλα στοιχεία για να εκτιμηθεί η πιστοληπτική ικανότητα του αιτούντος.

➤ *Μοντέλα βαθμολόγησης συμπεριφοράς⁽¹⁾ (behavior scoring models).* Είναι αρκετά ισχυρά εργαλεία εκτίμησης του πιστωτικού κινδύνου και η κατασκευή τους στηρίζεται σε στατιστικά μοντέλα τα οποία συσχετίζουν στοιχεία συμπεριφοράς ή άλλων στατιστικών στοιχείων του πελάτη (π.χ. χρόνος παρουσίας στο χαρτοφυλάκιο, τρόπος χρήσης της κάρτας κ.λπ.) με το υπό μελέτη χαρακτηριστικό που επιθυμούμε να προβλέψουμε (π.χ. την πιθανότητα αποχώρησης από το χαρτοφυλάκιο ή την πιθανότητα αθέτησης μιας πληρωμής τους επόμενους 6 μήνες). Τα εν λόγω μοντέλα χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση της πιστοληπτικής ικανότητας υφισταμένων πελατών.

➤ *Εσωτερικό σύστημα διαβαθμίσεως πελατών (grading system).* Τα συστήματα διαβαθμίσεως πελατών στηρίζονται σε συγκεκριμένα κριτήρια, των οποίων ο συνδυασμός κατατάσσει κάθε πελάτη σε μια συγκεκριμένη ομάδα-κατηγορία επικινδυνότητας (βλ. Αδρακτάς-Αναγνωστόπουλος, “Μέθοδοι αξιολόγησης συμπεριφοράς πελατών καταναλωτικής πίστης”, ΕΕΤ 1ο τρίμηνο 2003).

➤ *Αναζήτηση οικονομικών στοιχείων του αιτούντα από βάσεις δεδομένων (credit bureau), που περιέχουν είτε δυσμενή οικονομικά στοιχεία, είτε παρουσιάζουν τη θέση (position) του πελάτη στην αγορά.*

➤ *Άλλοι τρόποι περιορισμού του πιστωτικού κινδύνου είναι η εξασφάλιση (“δέσιμο”) του δανείου με διάφορες ενέργειες οι οποίες αποσκοπούν στη μείωση της έκθεσης της τράπεζας έναντι του πιστωτικού κινδύνου και οι οποίες ζητούνται συνήθως μετά την υποβολή της αίτησης, π.χ. λήψη εγγυητή, προκαταβολής κ.λπ.*

⁽¹⁾ Αδρακτάς-Αναγνωστόπουλος, ‘Μέθοδοι αξιολόγησης συμπεριφοράς πελατών καταναλωτικής πίστης’, ΕΕΤ 1ο τρίμηνο 2003.

Είναι αντιληπτό ότι ο πιστωτικός κίνδυνος είναι θετικά συσχετισμένος με τα ποσοστά εγκρίσεων (ή αρνητικά συσχετισμένος με τα ποσοστά απορρίψεων).

Όσο αυξάνεται το ποσοστό εγκρίσεων, τόσο αυξάνεται η πιθανότητα οι αιτούντες που εγκρίνονται, να οδηγηθούν σε αθέτηση μιας ή περισσότερων οφειλών τους.

2. Κίνδυνος απάτης (fraud risk)

Ο κίνδυνος απάτης, εντοπίζεται κυρίως σε δύο επίπεδα:

1. Σε επίπεδο αιτήσεως
2. Σε επίπεδο συναλλαγής

2.1 Επίπεδο αιτήσεως

Κίνδυνοι που αφορούν τις περιπτώσεις απάτης, σε επίπεδο αιτήσεως είναι κυρίως:

- Πλαστά δικαιολογητικά (π.χ. πλαστό πιστοποιητικό ταυτότητας).
- Παραποίηση δικαιολογητικών (π.χ. παραποίηση εκκαθαριστικού σημειώματος).
- Ψευδή στοιχεία αιτήσεως.

Στις ΗΠΑ έχουν κάνει την εμφάνισή τους μοντέλα τα οποία εντοπίζουν πιθανά στοιχεία τα οποία ενδεχομένως να καθιστούν μια αίτηση ως ύποπτη απάτης και ενημερώνουν αναλόγως το άτομο που επεξεργάζεται το πιστωτικό αίτημα. Παρόλα αυτά, η αξιοπιστία αυτών των μοντέλων ακόμη ελέγχεται και εξετάζεται, καθώς σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υποκατασταθεί και ακόμα περισσότερο να μοντελοποιηθεί, η ανθρώπινη εμπειρία και η ανθρώπινη αίσθηση.

Ο κίνδυνος απάτης σε επίπεδο αιτήσεως είναι θετικά συσχετισμένος με το επίπεδο αυτοματοποίησης που έχει επιλέξει να λειτουργεί κάθε τράπεζα για την αξιολόγηση των αιτήσεων που δέχεται. Όσο μεγαλύτερη αυτοματοποίηση επιτυγχάνεται (δηλαδή το ποσοστό επί των εισερχομένων αιτήσεων που εξετάζεται από το σύστημα), τόσο αυξάνεται η πιθανότητα να εγκριθεί μια αίτηση με κάποιο από τα χαρακτηριστικά απάτης που περιγράφηκαν παραπάνω.

2.2 Επίπεδο συναλλαγής (πιστωτικές κάρτες)

Ο κίνδυνος απάτης σε επίπεδο συναλλαγής αναφέρεται κυρίως στη χρήση πιστωτικών καρτών από μη εξουσιοδοτημένα άτομα.

Τώρα τελευταία έχουν κάνει την εμφάνισή τους στην αγορά σύγχρονα συστήματα ανίχνευσης ύποπτων για απάτη συναλλαγών. Τα εν λόγω συστήματα στηρίζονται στα νευρωνικά δίκτυα (neural networks), τα οποία είναι σε θέση να συσσωρεύουν ιστορικά στοιχεία για το προφίλ και τις συνήθειες (π.χ. καταναλωτικές) του εκάστοτε πελάτη και αναλόγως να τροφοδοτούν με πληροφορίες τα μοντέλα που εκτιμούν την πιθανότητα απάτης σε επίπεδο συναλλαγής. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι η ισχύς αυτών των μοντέλων με την πάροδο του χρόνου βελτιώνεται πράγμα που συνεπάγεται αυξημένη ικανότητα για το διαχωρισμό “καλών” και “ύποπτων” συναλλαγών. Η χρήση μοντέλων έχει αποδειχτεί ιδιαίτερα πολύτιμη, όμως πολλές φορές το κόστος της απόκτησής τους αλλά και της ενσωμάτωσής τους στην εγκριτική διαδικασία της τράπεζας (workflow) λειτουργεί αποτρεπτικά.

Σε ό,τι αφορά ενδεχόμενη απάτη σε επίπεδο συναλλαγής, θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική η εγκατάσταση ενός δομημένου συστήματος διαχείρισης αμφισβητήσεων (charge back monitoring tools) που θα επιτυγχάνει αποτελεσματικότερη αλλά και ταχύτερη εξυπηρέτηση όγκου υποθέσεων, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι οι περιπτώσεις chargebacks αφορούν 100% το φαινόμενο της απάτης. Αν όμως το ποσοστό των αμφισβητήσεων συναλλαγών σε ένα κατάστημα είναι ιδιαίτερα αυξημένο (πάνω από το μέσο όρο) τότε θα πρέπει να εξετάσουμε σοβαρότατα το ενδεχόμενο της απάτης.

Τέλος μην ξεχνάμε τη χρήση νέων τεχνολογιών, όπως οι κάρτες που φέρουν chip (EMV προδιαγραφές), οι οποίες παρέχουν αυξημένες δικλείδες ασφαλείας που μειώνουν την πιθανότητα μη εξουσιοδοτημένης χρήσης της κάρτας.

Γενικά, ο κίνδυνος σε επίπεδο συναλλαγής είναι θετικά συσχετισμένος με το ποσοστό εγκρίσεων που επιτυγχάνεται. Ένα “αυστηρό” σύστημα εντοπισμού ύποπτων συναλλαγών, μειώνει τον κίνδυνο απάτης καθώς

αυξάνει τον αριθμό των συναλλαγών που απορρίπτονται ή προωθούνται για περαιτέρω επεξεργασία (referrals) στο τμήμα εξυπηρέτησης πελατών. Είναι κατανοητό ότι ένα τέτοιο σύστημα θα οδηγήσει σε αύξηση του αριθμού των δυσαρεστημένων πελατών κάτι το οποίο ενδεχομένως να έχει αρκετά αρνητικά αποτελέσματα (π.χ. αποχώρηση από το χαρτοφυλάκιο).

Θα πρέπει να υπογραμμίσουμε ότι όπως σε όλες τις διαστάσεις του τραπεζικού (και όχι μόνο) τομέα το αυξημένο ρίσκο δύναται να οδηγήσει σε αυξημένη κερδοφορία (!) αρκεί η προμήθεια που πληρώνει η εκάστοτε επιχείρηση στην τράπεζα να έχει καθοριστεί σωστά. Με απλά λόγια η τιμολόγηση δεν θα πρέπει να καθορίζεται μόνο με εμπορικά κριτήρια και κριτήρια marketing αλλά θα πρέπει να είναι μια απόφαση στην οποία το τμήμα διαχείρισης κινδύνων θα έχει βαρύνουσα άποψη, άλλωστε το συγκεκριμένο τμήμα θα πρέπει να δικαιολογήσει και να λογοδοτήσει για πιθανή αύξηση του “κόστους του κινδύνου” (cost of risk).

Αλλά είδη απάτης που εντάσσονται στον τομέα των συναλλαγών είναι τα ακόλουθα:

α) Πολλαπλές εκτυπώσεις των δελτίων των συναλλαγών

Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται οι συναλλαγές που λαμβάνουν χώρα σε καταστήματα, κατά κύριο λόγο, κατά τη διάρκεια που η κάρτα έχει δοθεί στον ταμιά του καταστήματος. Στα δευτερόλεπτα που η κάρτα δεν βρίσκεται υπό τον (ορατό) έλεγχο του κατόχου μπορεί να πραγματοποιηθούν συναλλαγές εν αγνοία του κατόχου.

β) Αναπαραγωγή της κάρτας

Πρόκειται για περιπτώσεις οργανωμένης απάτης (counterfeit) όπου η κάρτα αντιγράφεται (μαγνητική ταινία) σε κάποιο άλλο πλαστικό. Η εξάπλωση της τεχνολογίας των υπολογιστών, του λογισμικού που απαιτείται για τέτοιου είδους απάτη αλλά και η ταχύτατη προσαρμογή των εν δυνάμει απατεώνων στις νέες τεχνολογίες έχει αποδειχτεί ιδιαίτερα πολύ ζημιογόνα για τις τράπεζες.

γ) Δημιουργία εικονικών επιχειρήσεων με σκοπό το “ξέπλυμα δελτίων συναλλαγής”. Πρόκειται για φαινόμενο που είναι αρκετά ζημιογόνο.

3. Κίνδυνος αποχώρησης (attrition risk)

Ο κίνδυνος αποχώρησης από το χαρτοφυλάκιο είναι ένας κίνδυνος στον οποίο οι τραπεζικοί οργανισμοί προσφάτως ξεκίνησαν να στρέφουν το ενδιαφέρον τους.

1. Είναι γνωστό ότι το κόστος πρόσκτησης ενός νέου πελάτη είναι αρκετά υψηλό, υψηλότερο από το κόστος διατήρησης ενός υφιστάμενου πελάτη.

2. Η μείωση του ποσοστού αποχώρησης από το χαρτοφυλάκιο, αυξάνει την πιθανότητα για περαιτέρω αύξηση του χαρτοφυλακίου μέσω της προώθησης νέων ή άλλων προϊόντων σε υφιστάμενους καλούς πελάτες, έτσι τουλάχιστον όπως ορίζονται από την εκάστοτε τράπεζα.

3. Η διατήρηση καλών πελατών είναι το ζητούμενο σε κάθε δραστηριότητα κάθε τράπεζας, πόσο μάλλον στο χώρο της καταναλωτικής πίστης. Η διατήρηση ενός καλού πελάτη αποτελεί προστιθέμενη αξία για κάθε χαρτοφυλάκιο, καθώς η αντικατάσταση του γνωστού καλού πελάτη, με ένα νέο, αμφιβόλου συμπεριφοράς πελάτη είναι σαφέστατα άνιση.

Οι παραπάνω λόγοι εξηγούν τη σημαντικότητα διατήρησης των υφιστάμενων πελατών. Όπως προαναφέρθηκε, η διαχείριση κινδύνων πρέπει να αποτελεί πηγή εσόδων και κερδών για κάθε τράπεζα. Υπό αυτό το πρίσμα γίνεται κατανοητός ο κίνδυνος αποχώρησης από το χαρτοφυλάκιο. Η μείωση του εν λόγω κινδύνου, αυξάνει το ποσοστό διατηρησιμότητας των υφιστάμενων πελατών τονώνοντας έτσι την κερδοφορία του τραπεζικού οργανισμού.

3.1 Αιτίες αποχώρησης από το χαρτοφυλάκιο

Διακρίνονται δύο είδη-αιτίες αποχώρησης από το χαρτοφυλάκιο:

1. Ηθελημένη αποχώρηση από το χαρτοφυλάκιο (voluntary attrition)

2. Αποχώρηση λόγω καθυστέρησης (collections attrition)

Η πρώτη περίπτωση αφορά εκείνες τις περιπτώσεις όπου ο πελάτης για κάποιους λόγους αποφασί-

ζει την ακύρωση ή τη μη ανανέωση της πιστωτικής του κάρτας, διακόπτοντας έτσι τη συνεργασία του με την τράπεζα. Οι λόγοι που ένας πελάτης αποφασίζει να προβεί σε μια τέτοια κίνηση, είναι οι ακόλουθοι:

1. Μη χρήση της κάρτας
2. Κακή εμπειρία από το τμήμα εξυπηρέτησεως πελατών
3. Κακή εμπειρία από τους εισπρακτικούς μηχανισμούς, σε περίπτωση που κάποια χρονική στιγμή βρέθηκε σε μικρή καθυστέρηση
4. Προϊόν που θεωρεί ότι δεν καλύπτει τις ανάγκες του
5. Μεταφορά υπολοίπου σε άλλη τράπεζα με ευνοϊκότερους όρους
6. Υψηλή τιμολόγηση κ.λπ.

Η δεύτερη περίπτωση περιλαμβάνει εκείνους τους λογαριασμούς οι οποίοι έχουν μεταπέσει σε σοβαρό επίπεδο καθυστέρησης γεγονός που τους καθιστά ανενεργούς χωρίς περιθώρια για περαιτέρω αξιοποίησή τους (π.χ. cross selling).

Γίνεται τώρα αντιληπτό ότι αιτήσεις που παρουσιάζουν υψηλό πιστωτικό κίνδυνο (high risk), παρουσιάζουν και μεγαλύτερη πιθανότητα αποχώρησης από το χαρτοφυλάκιο ως λογαριασμοί (collections attrition), δημιουργώντας έτσι μεγαλύτερα κόστη για την τράπεζα γιατί πέραν της υψηλής πιθανότητας μη αποπληρωμής των οφειλόμενων (κεφάλαιο, τόκοι, προμήθειες), επιβαρύνεται τόσο και με τα έξοδα είσπραξης όσο και με την απολεσθείσα ευκαιρία για προώθηση νέων προϊόντων.

3.2 Εργαλεία διαχείρισης κινδύνου αποχώρησης (attrition risk)

Μέτρα περιορισμού του κινδύνου αποχώρησης από το χαρτοφυλάκιο και τα οποία αφορούν κυρίως το χώρο των πιστωτικών καρτών, είναι τα ακόλουθα:

1. Παροχή κινήτρων χρήσης της κάρτας
2. Προγράμματα επιβραβεύσεως
3. Υιοθέτηση κατάλληλων στατιστικών μοντέλων, τα οποία επιτρέπουν την τμηματοποίηση του χαρτοφυλακίου σύμφωνα με την πιθανότητα αποχώρη-

σης από το χαρτοφυλάκιο (attrition risk models). Εκείνα τα τμήματα του χαρτοφυλακίου τα οποία εμφανίζουν υψηλή πιθανότητα αποχώρησης από το χαρτοφυλάκιο, μπορούν να προσεγγιστούν με διάφορους τρόπους έτσι ώστε να μειωθεί η πιθανότητα αποχώρησης (π.χ. παροχή ειδικών προσφορών, κίνητρα χρήσης της κάρτας κ.λπ.).

4. Υιοθέτηση κατάλληλων στατιστικών μοντέλων, τα οποία επιτρέπουν την τμηματοποίηση του χαρτοφυλακίου σύμφωνα με την πιθανότητα μετακλήσης στον επόμενο δείκτη καθυστέρησης (collections scoring models). Με αυτόν τον τρόπο, προσεγγίζονται εκείνα τα άτομα τα οποία παρουσιάζουν την υψηλότερη πιθανότητα να μετακλήσουν στον επόμενο δείκτη καθυστέρησης. Αποφεύγεται έτσι η ενόχληση συνεπών πελατών που για κάποιο λόγο αμέλησαν να αποπληρώσουν κάποια από τις δόσεις τους. Με αυτό τον τρόπο μειώνεται η πιθανότητα και ο κίνδυνος να αποχωρήσουν από το χαρτοφυλάκιο καλοί πελάτες, εξαιτίας ενδεχόμενης κακής εμπειρίας με τους εισπρακτικούς μηχανισμούς.

4. Κίνδυνος μη χρήσης της κάρτας (dormancy risk)

Ο κίνδυνος μη χρήσης της πιστωτικής κάρτας (dormant accounts) είναι άμεσα συσχετισμένος με τον κίνδυνο αποχώρησης από το χαρτοφυλάκιο. Αποτελέσματα μελετών καταδεικνύουν ότι ένας πελάτης που δεν χρησιμοποιεί την κάρτα του κατά τους πρώτους 6 μήνες ζωής της, παρουσιάζει εξαιρετικά υψηλή πιθανότητα να ακυρώσει την κάρτα του μέσα στο πρώτο 12μηνο παρουσίας στο χαρτοφυλάκιο. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι πελάτες που δεν χρησιμοποιούν την κάρτα τους, τείνουν να την ακυρώνουν κατά την πρώτη επέτειο της συνδρομής τους.

Τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται για τη μείωση της πιθανότητας μη χρήσης της κάρτας, είναι όμοια με αυτά τα οποία χρησιμοποιούνται για τη μείωση του ποσοστού ακυρωσιμότητας καρτών και τα οποία προαναφέρθηκαν.

5. Κίνδυνος μη εγκρίσεως της συναλλαγής (authorizations risk)

Ο κίνδυνος μη εγκρίσεως της συναλλαγής σε καλούς πελάτες, είναι ένας κίνδυνος που εάν δεν αντιμετωπιστεί, μπορεί να επιφέρει:

1. Δυσανεμία των πελατών
2. Επιφόρτιση του τμήματος εξυπηρέτησεως πελατών με δυσαρεστημένους πελάτες
3. Αύξηση της πιθανότητας αποχώρησης από το χαρτοφυλάκιο
4. Διαφυγόντα κέρδη, που προέρχονται από την απόρριψη συναλλαγής ενός καλού πελάτη.

Τα εργαλεία τα οποία χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση του ως άνω κινδύνου, είναι κυρίως η χρήση μοντέλων βαθμολόγησης συμπεριφοράς. Ενσωματώνοντας ένα τέτοιο μοντέλο στη διαδικασία εγκρίσεως συναλλαγών, μας επιτρέπει να αξιολογούμε κάθε πελάτη τη στιγμή που βρίσκεται στο σημείο πώλησης και αναλόγως της συνολικής του συμπεριφοράς και εικόνας να μειώνουμε την πιθανότητα να μην εγκριθεί η συναλλαγή του.

6. Κίνδυνος μη απόκρισης σε προωθητικές ενέργειες

Υπό το πρίσμα ότι η διαχείριση κινδύνων αποσκοπεί στην περικοπή των εξόδων, μια άλλη πηγή κινδύνου για έναν τραπεζικό οργανισμό είναι η προσέγγιση, μέσω ενεργειών marketing, πελατών οι οποίοι τελικώς δεν πρόκειται να αποδεχθούν το προϊόν.

Η προσέγγιση πελατών που απλώς πληρούν τα πιστοληπτικά κριτήρια που θέτει η εκάστοτε τράπεζα, αυξάνει σημαντικά το κόστος κάθε προωθητικής ενέργειας, λαμβάνοντας υπόψη ότι το ποσοστό των πελατών που τελικώς θα εκδηλώσει ενδιαφέρον για το προϊόν δεν θα ξεπεράσει το 10-15% στην καλύτερη περίπτωση.

Εχουν αναπτυχθεί ειδικά εργαλεία-μοντέλα τα οποία μπορούν να προβλέψουν την πιθανότητα απόκρισης που εμφανίζει ο κάθε πελάτης όταν διε-

νεργούμε κάποια προωθητική ενέργεια. Με αυτό τον τρόπο, και αποκλείοντας εκείνα τα άτομα τα οποία παρουσιάζουν χαμηλή πιθανότητα απόκρισης, μειώνεται σημαντικά το κόστος της ενέργειας marketing που διεξάγεται.

Τα εν λόγω μοντέλα στηρίζονται σε στατιστικά στοιχεία ενεργειών που έλαβαν χώρα κατά το παρελθόν και συσχετίζουν την αποδοχή ή μη του προϊόντος (ανεξάρτητη μεταβλητή) με το δημογραφικό (και όχι μόνο) προφίλ του κάθε πελάτη (ανεξάρτητες μεταβλητές).

Επίλογος

Εάν συνοψίσουμε τον κύκλο της καταναλωτικής πίστης στα ακόλουθα σημεία:

1. Στάδιο προώθησεως προϊόντων
2. Στάδιο αξιολογήσεως
3. Στάδιο διαχειρίσεως λογαριασμού
4. Στάδιο εισπράξεως καθυστερημένων οφειλών, μπορούμε να κατατάξουμε κάθε έναν από τους κινδύνους που προαναφέρθηκαν σε κάθε ένα από τα παραπάνω στάδια.

Είναι κατανοητό ότι το τμήμα διαχείρισης κινδύνων της εκάστοτε τράπεζας, αποτελεί την ομπρέλα και το φύλακα από απειλές και κινδύνους που παρουσιάστηκαν παραπάνω.

Συμπερασματικά θα λέγαμε ότι εξάλειψη των κινδύνων, πρακτικώς δεν πρόκειται να επιτευχθεί ποτέ όσο ο εκάστοτε τραπεζικός οργανισμός δραστηριοποιείται στο χώρο της καταναλωτικής πίστης. Αντιθέτως, η ορθή και συνετή διαχείριση των κινδύνων επιτυγχάνει τη μείωσή τους μα πάνω από όλα καθίσταται εφικτή η ποσοτικοποίησή τους, γεγονός που συνδράμει στη λήψη των αποφάσεων.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ (ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ)

ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ-ΑΙΓΥΠΤΙΑΔΟΥ

Επίκουρης καθηγήτριας Πανεπιστημίου Μακεδονίας,
Δικηγόρου παρ' Αρείω Πάγω

1. Εισαγωγή

Με τη σταδιακή ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και του τραπεζικού συστήματος, οι τράπεζες της χώρας αναγνώρισαν την ανάγκη για πρόσβαση σε ακριβή δεδομένα οικονομικής συμπεριφοράς, με την πεποίθηση ότι τέτοιες πληροφορίες συμβάλλουν στην προστασία της εμπορικής πίστης και στη μείωση των επισφαλειών προς όφελος του τραπεζικού συστήματος και των ίδιων των συναλλασσομένων. Ετσι, από τις αρχές της δεκαετίας του 1980, στο πλαίσιο της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, δημιουργήθηκε ένα αρχείο πληροφοριών οικονομικής συμπεριφοράς φυσικών και νομικών προσώπων, στο οποίο είχαν πρόσβαση όλες οι τράπεζες-μέλη της. Το Σεπτέμβριο του 1997 ιδρύθηκε η διατραπεζική ανώνυμη εταιρεία “ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑ-

ΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΑΕ” με το διακριτικό τίτλο ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ⁽¹⁾.

Όπως ειδικότερα αναφέρεται και στην υπ' αριθ. 109/31.3.1999⁽²⁾ απόφαση της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα⁽³⁾, σκοπός της επεξεργασίας των οικονομικών δεδομένων, που πραγματοποιεί η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ, είναι η ελαχιστοποίηση των κινδύνων από τη σύναψη πιστωτικών συμβάσεων με αφερέγγυους πελάτες και γενικά από τη δημιουργία επισφαλών απαιτήσεων και τελικά η προστασία της εμπορικής πίστης και η εξυγίανση των οικονομικών συναλλαγών. Για την ικανοποίηση του σκοπού αυτού κρίθηκε αφενός ότι η επεξεργασία των παραπάνω δεδομένων είναι “απολύτως αναγκαία”⁽⁴⁾, αφετέρου ότι η προστασία της εμπορικής πίστης “υπερέχει προφανώς”⁽⁵⁾ σε σχέση με τα συμ-

⁽¹⁾ Βλ. περισσότερα για την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ σε <http://www.teiresias.gr>

⁽²⁾ http://www.dpa.gr/Documents/Gre/Apofaseis/109_310399_APOFASI%20TEIRESIA.doc

⁽³⁾ Στη συνέχεια της παρούσας μελέτης, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, που συχνά αποκαλείται και “Αρχή προστασίας προσωπικών δεδομένων”, θα αναφέρεται, χάριν συντομίας, ως “Αρχή”.

⁽⁴⁾ Κατά την ακριβή διατύπωση του άρθρου 5 παρ. 2 περ. ε' Ν. 2472/1997. Την υπεροχή του έννομου συμφέροντος των τραπεζών για την επεξεργασία των δυσμενών δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς υιοθετούν – πέρα από την υπ' αριθ. 109/10.3.1999 απόφαση της Αρχής – και οι υπ' αριθ. 36/2001 (ΚΝοΒ 50 (2002) 1679), 86/2002 (http://www.dpa.gr/Documents/Gre/Apofaseis/site_apof_86_2002.doc) αποφάσεις της Αρχής, καθώς και η ΕφΑθ 3833/2003 ΝοΒ 52 (2004)

247. Πρβλ. και ΜονΠρΘεσ 2950/2002, Αρμ ΝΗ' (2004) 195, με ενημερωτικό σημείωμα Ε.Κ.Α(λεξανδροπούλου). Βλ. όμως ενδιαφέρουσες σοβαρές επιφυλάξεις για το κατά πόσο η επεξεργασία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς, στην έκταση που γίνεται, είναι “απολύτως αναγκαία” για την εξυπηρέτηση του γενικού συμφέροντος εξυγίανσης των συναλλαγών, σε Ψυχομάνη, Σ., *Τραπεζικές δραστηριότητες αμφισβητήσιμης νομιμότητας*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2002, σελ. 40 επ.

⁽⁵⁾ Κατά την ακριβή διατύπωση του άρθρου 5 παρ. 2 περ. ε' Ν. 2472/1997. Βλ. όμως αμφισβήτηση της “προφανούς υπεροχής” του έννομου συμφέροντος των τραπεζών για επεξεργασία προσωπικών δεδομένων απέναντι στο συμφέρον και στις ατομικές ελευθερίες του υποκειμένου σε Ψυχομάνη, Σ., *ό.π.*, σελ. 43 επ.

φέροντα των υποκειμένων των δεδομένων (πελατών ή υποψήφιων πελατών των τραπεζών). Αποτέλεσμα της παραπάνω θεώρησης είναι η επεξεργασία να επιτρέπεται και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου, υπό τον όρο όμως της προηγούμενης ενημέρωσής του (άρθρο 5 παρ. 2 περ. ε' Ν. 2472/1997).

Δεδομένου ότι τα αρχεία της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ τηρούνταν και πριν από την έναρξη ισχύος του Ν. 2472/1997, ήταν απαραίτητη η εναρμόνισή τους με το νέο νομοθετικό πλαίσιο. Μεταξύ των θεμάτων που προσαρμόστηκαν στις απαιτήσεις του νέου νόμου ήταν οι κατηγορίες των επεξεργαζόμενων προσωπικών δεδομένων, ο χρόνος διατήρησης των δεδομένων στο αρχείο, οι αποδέκτες των δεδομένων και ο τρόπος ενημέρωσης των υποκειμένων για την παραπάνω επεξεργασία. Ειδικότερα:

2. Κατηγορίες επεξεργαζόμενων οικονομικών δεδομένων

Όσον αφορά τις κατηγορίες δεδομένων, των οποίων επιτρέπεται η επεξεργασία και χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου τους, αυτές ρυθμίστηκαν τόσο θετικά (με την αποκλειστική απαρίθμησή τους) όσο και αρνητικά (με τον αποκλεισμό κατηγοριών δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς από τη δυνατότητα επεξεργασίας).

2.1 Αποκλειστική απαρίθμηση

Από την υπ' αριθ. 523/19/10/1999 απόφαση της Αρχής⁽⁶⁾ προκύπτουν οι ακόλουθες κατηγορίες οικονομικών δεδομένων, των οποίων επιτρέπεται η επεξεργασία από την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ: σφραγισμένες επιταγές, απλήρωτες συναλλαγματικές, καταγγελίες συμβάσεων πιστωτικών καρτών και δανείων καταναλωτικής πίστης, διαταγές πληρωμής⁽⁷⁾, προγράμματα πλειστηριασμών⁽⁸⁾, κατασχέσεις, επιταγές του Ν.Δ. 1923, διοικητικές κυρώσεις του Υπουργείου Οικονομικών, αιτήσεις πτωχεύσεων, κηρυχθείσες πτωχεύσεις, προσημειώσεις υποθηκών, υποθήκες. Οι παραπάνω κατηγορίες επεξεργαζόμενων προσωπικών δεδομένων πα-

ρατίθενται αποκλειστικά και συνεπώς δεν επιτρέπεται η επεξεργασία και άλλων κατηγοριών οικονομικών δεδομένων χωρίς σχετική απόφαση της Αρχής.

2.2 Αποκλεισμός δεδομένων από την επεξεργασία

Όπως προαναφέρθηκε, οι κατηγορίες των επεξεργαζόμενων προσωπικών δεδομένων ρυθμίστηκαν και αρνητικά, με την έννοια της εξαίρεσης ορισμένων κατηγοριών οικονομικών δεδομένων από την επεξεργασία, εάν δεν υπάρχει σχετική συγκατάθεση του υποκειμένου τους. Έτσι αποκλείστηκαν από την επεξεργασία τα “ευμενή” δεδομένα⁽⁹⁾, τα δεδομένα τα οποία αφορούν τη “συγκέντρωση κινδύνων” που έχουν αναλάβει ιδιώτες και επιχειρήσεις από καταναλωτικά/προσωπικά δάνεια και πιστωτικές/χρεωστικές κάρτες, καθώς και στοιχεία για οφειλόμενα μικροποσά.

Συγκεκριμένα κρίθηκε⁽¹⁰⁾ ότι απαγορεύεται να

⁽⁶⁾ http://www.dpa.gr/Documents/Gre/Apofaseis/191099_teiresias.doc

⁽⁷⁾ Με την υπ' αριθ. 545/27.10.1999 απόφασή της, η Αρχή καθόρισε πρόσθετες προϋποθέσεις για την καταχώριση στην ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ διαταγών πληρωμής, διακρίνοντας ανάμεσα στην περίπτωση που ο αιτούμενος τη διαταγή πληρωμής είναι νόμιμος αποδέκτης του αρχείου της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ (οπότε αυτός οφείλει να κοινοποιήσει τη διαταγή πληρωμής στον καθ' ου και να γνωστοποιήσει την κοινοποίηση στην ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ) και στην περίπτωση που ο αιτούμενος τη διαταγή πληρωμής είναι μη αποδέκτης του παραπάνω αρχείου (οπότε η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ οφείλει να γνωστοποιήσει στον καθ' ου την πρόθεσή της να καταχωρίσει στο αρχείο της το δυσμενές δεδομένο). Στην πιο πάνω απόφαση της Αρχής γίνεται αναφορά από ΑΠ 793/2003 (βούλευμα), ΝοΒ 52 (2004) 299. Βλ. επίσης σχετικά υπ' αριθ. 91/2001 απόφαση της Αρχής (ΚΝοΒ 50 (2002) 1679), καθώς και απαλλακτικό βούλευμα ΑΠ 793/2003 Τμ. Στ', ΝοΒ 52 (2004) 297, κατά το οποίο η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ δεν ήταν υποχρεωμένη να τηρεί τις παραπάνω πρόσθετες προϋποθέσεις για την καταχώριση διαταγών πληρωμής πριν από την έναρξη ισχύος της πιο πάνω απόφασης της Αρχής.

⁽⁸⁾ Ηδη με το Ν. 2298/1995 (Φ.Ε.Κ. Α' 62/3-4.4.1995) “Συμβιβαστική επίλυση ιδιωτικών διαφορών – Επιτάχυνση διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης – Σχεδιασμός και εφαρμογή σωφρονιστικής πολιτικής και άλλες διατάξεις” το πρόγραμμα πλειστηριασμού αντικαταστάθηκε από την περίληψη κατασχετήριας έκθεσης (βλ. ενδεικτικά άρθρα 4 παρ. 11, 24, 29, 30, 31 και 32 του παραπάνω νόμου).

⁽⁹⁾ Π.χ. κατοχή πιστωτικής κάρτας ή μπλοκ επιταγών, ακίνητη περιουσία κ.ά. Βλ. υπ' αριθ. 50/20.1.2000 απόφαση της Αρχής, “Όροι για τη νόμιμη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για τους σκοπούς της άμεσης εμπορίας ή διαφήμισης και της διαπίστωσης πιστοληπτικής ικανότητας”, σε <http://www.dpa.gr/Documents/Gre/Apofaseis/etaireies.doc> σελ. 84.

⁽¹⁰⁾ Βλ. υπ' αριθ. 109/31.3.1999 απόφαση της Αρχής, http://www.dpa.gr/Documents/Gre/Apofaseis/109_310399_APOFASI%20TEIRESIA.doc

υποβάλλονται σε επεξεργασία δεδομένα που αφορούν αγορές και πωλήσεις ακινήτων, ως μη συμβιβαζόμενα με την αρχή της αναλογικότητας, κατά την οποία “τα δεδομένα δεν πρέπει να είναι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτούνται ενόψει του σκοπού της επεξεργασίας”⁽¹¹⁾. Η διατήρηση τέτοιων στοιχείων προκαταβολικά για απροσδιόριστο αριθμό προσώπων που δεν τα συνδέει και ίσως δε θα τα συνδέσει ποτέ καμία σχέση με καμία τράπεζα υπερακοντίζει τους σκοπούς του αρχείου, που είναι η προστασία του τραπεζικού συστήματος από αφερέγγυους πελάτες. Η επέμβαση στην ιδιωτική σφαίρα όλων αυτών των προσώπων θεωρήθηκε ως εντονότερη επιβάρυνση των συμφερόντων τους από ό,τι η επιβάρυνση μιας τράπεζας να φροντίζει σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, πριν π.χ. συνάψει μια πιστωτική σύμβαση, να ενημερώνεται για την ακίνητη περιουσία του υποψήφιου αντισυμβαλλομένου της, πέρα από τυχόν άλλες εξασφαλίσεις που του ζητεί.

Επίσης, με πρόσφατη απόφασή της⁽¹²⁾, η Αρχή αποφάνθηκε ότι δεν είναι συμβατή με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων η, χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου, επεξεργασία δεδομένων, τα οποία αφορούν τη “συγκέντρωση κινδύνων” που έχουν αναλάβει ιδιώτες και επιχειρήσεις από καταναλωτικά/προσωπικά δάνεια και πιστωτικές/χρεωστικές κάρτες. Και αυτό διότι, κατά την αιτιολόγηση της παραπάνω απόφασης, για να θεωρηθεί νόμιμη η επεξεργασία, είναι αναγκαία η ύπαρξη μη καταβληθέντος, βεβαιωμένου και απαιτητού χρέους, καθώς και η αποδεδειγμένη απαίτηση του χρέους από τον πισωτή, με σκοπό την εκπλήρωση των νόμιμων υποχρεώσεων του οφειλέτη. Στην ίδια απόφαση η Αρχή χρησιμοποιεί επιπρόσθετα και το επιχείρημα ότι η συλλογή στοιχείων, πέραν των βεβαιωμένων και απαιτητών οφειλών, με σκοπό την ελαχιστοποίηση των κινδύνων και τη μείωση των επισφαλειών που προκύπτουν από την υπερχρέωση, είναι μη πρόσφορη και δυσανάλογη με τον επιδιωκόμενο σκοπό (προστασία πίστης και εξυγίανση των συναλλαγών), δηλ. αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας⁽¹³⁾. Στη συνέχεια προβάλλεται και το επικουρικό

επιχείρημα ότι, από τις πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές Αρχές σχετικά με το θέμα, διαπιστώθηκε ότι σε καμία χώρα δεν γίνεται συλλογή και επεξεργασία δεδομένων που αφορούν νόμιμη οικονομική συμπεριφορά, όπως η λήψη δανείου, χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου.

Τέλος πρέπει να σημειωθεί ότι η Αρχή έκρινε πως ασήμαντες παραβάσεις που αφορούν μικροποσά δεν πρέπει καν να συλλέγονται⁽¹⁴⁾.

3. Χρόνος διατήρησης των επεξεργαζόμενων οικονομικών δεδομένων και διαγραφή τους

Ο χρόνος διατήρησης των οικονομικών δεδομένων ορίστηκε⁽¹⁵⁾ ανά κατηγορία δεδομένων είτε ευθέως είτε έμμεσα, με τη ρύθμιση του χρόνου διαγραφής των δεδομένων. Ειδικότερα:

- I. Εως τρεις (3) σφραγισμένες επιταγές ή/και απλήρωτες συναλλαγματικές συνολικού ποσού έως 500.000 δρχ. (1.467,35 €) διαγράφονται από το αρχείο μεταδιδόμενων πληροφοριών με την αποδεδειγμένη εξόφλησή τους, εκτός αν συντρέχει περίπτωση στέρησης βιβλιαρίου επιταγών, οπότε οι πληροφορίες για τις επιταγές διαγράφονται μόλις το μέτρο αρθεί.
- II. Εφόσον στο αρχείο καταχωρηθούν πληροφορίες για μέχρι πέντε (5) σφραγισμένες επιταγές ή/και απλήρωτες συναλλαγματικές συνολικού ποσού έως 1.000.000 δρχ. (2.934,70 €) διαγράφονται από το αρχείο 24 μήνες μετά την αποδεδειγμένη εξόφλησή τους, εκτός αν συντρέχει περίπτωση στέρησης βιβλιαρίου

⁽¹¹⁾ Άρθρο 4 παρ. 1 εδ. β' Ν. 2472/1997.

⁽¹²⁾ Υπ' αριθ. 86/2002, http://www.dpa.gr/Documents/Gre/Apofaseis/site_apof_86_2002.doc γνωστή και ως απόφαση για τη “λευκή λίστα”.

⁽¹³⁾ Σύμφωνα με την Αρχή αυτή, “τα δεδομένα δεν πρέπει να είναι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτούνται ενόψει του σκοπού της επεξεργασίας” (άρθρο 4 παρ. 1 εδ. β' Ν. 2472/1997).

⁽¹⁴⁾ Βλ. υπ' αριθ. 109/31.3.1999 απόφαση της Αρχής, ό.π.

⁽¹⁵⁾ Υπ' αριθ. 523/19.10.1999 απόφαση της Αρχής, http://www.dpa.gr/Documents/Gre/Apofaseis/191099_teiresias.doc

- επιταγών, οπότε οι πληροφορίες για τις επιταγές διαγράφονται μόλις το μέτρο αρθεί.
- III. Σφραγισμένες επιταγές και απλήρωτες συναλλαγματικές, πέραν των προαναφερομένων ορίων, όπως και καταγγελίες συμβάσεων πιστωτικών καρτών και δανείων καταναλωτικής πίστης διατηρούνται στο αρχείο για χρονικό διάστημα πέντε (5) ετών.
- IV. Διαταγές πληρωμής διατηρούνται στο αρχείο για επτά (7) χρόνια.
- V. Προγράμματα πλειστηριασμών, κατασχέσεις, επιταγές του ΝΔ 1923 και διοικητικές κυρώσεις του Υπουργείου Οικονομικών διατηρούνται στο αρχείο για δέκα (10) χρόνια.
- VI. Οι αιτήσεις πτωχεύσεων διαγράφονται είτε με την καταχώριση της δικαστικής απόφασης για κήρυξη της πτώχευσης, είτε, εφόσον ματαιωθεί η σχετική συζήτηση, μετά δωδεκάμηνο από την ημερομηνία της ματαιωθείσας συζήτησης.
- VII. Οι πληροφορίες για κηρυχθείσες πτωχεύσεις δεν διαγράφονται από το αρχείο.
- VIII. Οι πληροφορίες για προσημειώσεις υποθηκών και για υποθήκες διαγράφονται από το αρχείο όταν αρθούν με σχετική εγγραφή στα βιβλία του αρμόδιου υποθηκοφυλακείου.

Οι πληροφορίες των παραπάνω υπό I έως V κατηγοριών διαγράφονται από το αρχείο, εφόσον οι αντίστοιχες υποχρεώσεις έχουν εξοφληθεί και επιπλέον εφόσον μέχρι τη συμπλήρωση του προβλεπόμενου χρόνου διατήρησης δεν καταχωριστούν στο αρχείο πληροφορίες που διαγράφονται σε μεταγενέστερο χρόνο.

Τα δεδομένα που έχουν καταχωριστεί στο αρχείο μέχρι την 1.5.1993 διαγράφονται μετά τη συμπλήρωση δεκαετίας, ακόμη και αν δεν προσκομισθούν αποδείξεις εξόφλησης των σχετικών οικονομικών υποχρεώσεων.

Ως προς την ευθύνη διαγραφής από το αρχείο γίνονται οι ακόλουθες διακρίσεις: Για τα δυσμενή, τα οποία υπήρχαν ήδη στο αρχείο κατά την έκδοση της υπ' αριθ. 523/19.10.1999 απόφασης της Αρχής, τα στοιχεία που δικαιολογούν τη διαγραφή τους πρέπει να προσκομισθούν στην ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ από τα ενδια-

φερόμενα υποκείμενα. Για τα δυσμενή που τηρούνται στο αρχείο μετά την έκδοση της παραπάνω απόφασης, γίνεται η παραπέρα διάκριση ανάμεσα σε γεγονότα δικαιολογητικά της διαγραφής που αποκτούν δημοσιότητα (π.χ. ματαίωση συζήτησης αίτησης πτώχευσης, άρση προσημειώσεων ή υποθηκών κ.λπ.) και σε γεγονότα δικαιολογητικά της διαγραφής που δεν αποκτούν δημοσιότητα (π.χ. εξόφληση οικονομικών υποχρεώσεων από επιταγές, συναλλαγματικές, διαταγές πληρωμής, εξόφληση οικονομικών υποχρεώσεων για τις οποίες εκδόθηκαν προγράμματα πλειστηριασμών, επιβλήθηκαν κατασχέσεις, εκδόθηκαν επιταγές ΝΔ 1923 ή επιβλήθηκαν διοικητικές κυρώσεις του Υπουργείου Οικονομικών κ.ά.). Στην πρώτη περίπτωση οι διαγραφές γίνονται με βάση στοιχεία που συλλέγονται από την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ⁽¹⁶⁾, ενώ στη δεύτερη περίπτωση τα σχετικά στοιχεία θα προσκομίζονται από τα ενδιαφερόμενα υποκείμενα⁽¹⁷⁾.

Πρέπει να επισημανθεί ότι αίτημα διαγραφής των δεδομένων, όταν τα δικαιώματα του υποκειμένου διασφαλίζονται με απλή διόρθωση ή διευκρινιστική προσθήκη δεν είναι αποδεκτό. Έτσι η Αρχή έκρινε⁽¹⁸⁾ νόμιμη την καταχώριση στην ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ ακάλυπτης επιταγής με την ένδειξη “εξοφλήθηκε”, ενώ απέρριψε⁽¹⁹⁾ αίτηση διαγραφής διαταγής πληρωμής από την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ, εφόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας, μετά την προσκόμιση των δικαιολογητικών εξόφλησης, συμπλήρωσε το οικονομικό δεδομένο της εκδοθείσας διαταγής πληρωμής με την ένδειξη “εξοφλήθηκε”. Αντίθετα η Αρχή έκρινε υποχρεωτική τη διαγραφή των δυσμενών σε περίπτωση ακύρωσης διαταγής πληρωμής⁽²⁰⁾ που έχει

⁽¹⁶⁾ Μάλιστα κρίθηκε (υπ' αριθ. 26/2002 απόφαση Αρχής, ΚΝοΒ 51 (2003) 736) ότι δεδομένα που αφορούν εγγυητές πρέπει να διαγράφονται χωρίς να απαιτείται η υποβολή σχετικού αιτήματος από το υποκείμενο, εφόσον η αντίστοιχη απαίτηση εξοφλήθηκε και γνωστοποιήθηκε η εξόφληση στον υπεύθυνο επεξεργασίας.

⁽¹⁷⁾ Βλ. σχετικά και υπ' αριθ. 104/2001 απόφαση της Αρχής (ΚΝοΒ 50 (2002) 1677).

⁽¹⁸⁾ Βλ. υπ' αριθ. 129/2001 απόφαση της Αρχής, ΚΝοΒ 50 (2002) 1679.

⁽¹⁹⁾ Βλ. υπ' αριθ. 13/2002 απόφαση της Αρχής, ΚΝοΒ 51 (2003) 741.

⁽²⁰⁾ Βλ. υπ' αριθ. 545/1999 απόφαση της Αρχής, στην οποία παραπέμπει το ΑΠ 793/2003 (βούλευμα), ΝοΒ 52 (2004) 299.

καταχωριστεί και ματαίωσης πλειστηριασμού, που έχει καταχωριστεί λόγω ανυπαρξίας χρέους⁽²¹⁾.

Είναι επίσης αυτονόητο ότι το υποκειμένο των δυσμενών οικονομικών στοιχείων που τηρούνται στην ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ και στις τράπεζες-μετόχους δικαιούται να έχει πρόσβαση σε αυτά, ιδίως αν πρόκειται για οικονομικά στοιχεία που δεν υπάρχουν σε άλλη πηγή. Ετσι, μεταξύ άλλων, ακάλυπτες επιταγές και απλήρωτες συναλλαγματικές που διαβιβάζονται ηλεκτρονικά στην ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ από το αρχείο των εμπλεκόμενων τραπεζών πρέπει να τηρούνται για καθορισμένη χρονική περίοδο⁽²²⁾, στη διάρκεια της οποίας η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ και οι εμπλεκόμενες τράπεζες πρέπει να είναι σε θέση να ικανοποιούν τα δικαιώματα πρόσβασης και αντίρρησης των υποκειμένων. Η τυχόν αδυναμία ικανοποίησης των παραπάνω δικαιωμάτων του υποκειμένου (π.χ. απώλεια των επίμαχων στοιχείων ή λειτουργική αδυναμία ανεύρεσής τους από την εμπλεκόμενη τράπεζα) θα έπρεπε να οδηγήσει στη διαγραφή των σχετικών στοιχείων από το αρχείο της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ⁽²³⁾.

Διαφορετική περίπτωση διαγραφής αποτελεί εκείνη, κατά την οποία η διαγραφή των δυσμενών οικονομικών στοιχείων επέρχεται ως συνέπεια της άσκησης από το υποκειμένο του δικαιώματος αντίρρησης⁽²⁴⁾ στην απόλυτή του μορφή, με την έννοια της παντελούς αντίταξης του υποκειμένου στην επεξεργασία των οικονομικών του δεδομένων. Στην περίπτωση αυτή ο υπεύθυνος επεξεργασίας υποχρεούται να προχωρήσει στη διαγραφή ενημερώνοντας το υποκειμένο για τυχόν επιπτώσεις που θα έχει η διαγραφή στην εν γένει συναλλακτική του συμπεριφορά⁽²⁵⁾.

Τέλος, στο πλαίσιο της καλής πίστης και της προστασίας των υποκειμένων των δυσμενών δεδομένων που καταχωρίζονται, η Αρχή υπέδειξε⁽²⁶⁾ στις εταιρείες διαπίστωσης πιστοληπτικής ικανότητας να ενημερώνουν, όπου είναι δυνατόν, τις υπόλοιπες ομοειδούς δραστηριότητας εταιρείες για τη διαγραφή δεδομένων, έτσι ώστε τα τηρούμενα από αυτές δεδομένα να είναι ακριβή.

4. Οι αποδέκτες των οικονομικών δεδομένων

Ενα άλλο σημαντικό ζήτημα που ρυθμίστηκε με αποφάσεις της Αρχής ήταν σε ποιους επιτρέπεται να διαβιβάζονται τα παραπάνω οικονομικά δεδομένα, ποιο δηλ. νομοποιούνται ως αποδέκτες⁽²⁷⁾ της σχετικής πληροφόρησης. Η διαβίβαση προσωπικών δεδομένων αποτελεί μορφή επεξεργασίας τους είτε πρόκειται για απλή διαβίβαση είτε για διαβίβαση με τη μορφή διασύνδεσης αρχείων. Στη δεύτερη μάλιστα περίπτωση πρόκειται για ειδική μορφή επεξεργασίας, που προβλέπεται στο άρθρο 2 περ. στ' Ν. 2472/1997⁽²⁸⁾. Ετσι αρχικά κρίθηκε⁽²⁹⁾ ότι αποδέκτες των δεδομένων, σύμφωνα με το σκοπό της επεξεργασίας, δικαιολογείται να είναι μόνο οι τράπεζες, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα⁽³⁰⁾ και οι εταιρείες διαχείρισης πιστωτικών καο-

⁽²¹⁾ Βλ. υπ' αριθ. 24/2001 (ΚΝοΒ 50 (2002) 1677) και 139/2001 (ΚΝοΒ 50 (2002) 1677) αποφάσεις της Αρχής.

⁽²²⁾ Κατά τις παραπάνω (υπό I, II, III) διακρίσεις.

⁽²³⁾ Βλ. υπ' αριθ. 28/2003 απόφαση της Αρχής (http://www.dpa.gr/Documents/Gre/Apofaseis/28_2003.doc), η οποία επέβαλε πρόστιμο 30.000 ευρώ σε τράπεζα, η οποία αδυνατούσε να ικανοποιήσει το δικαίωμα πρόσβασης (και συνακόλουθα αντίρρησης) του υποκειμένου λόγω αδυναμίας ανεύρεσης των επίμαχων στοιχείων, που αρχικά τηρούνταν σε άλλη τράπεζα, με την οποία συγχωνεύθηκε, εξαιτίας πρακτικών-λειτουργικών προβλημάτων από τη συγχώνευση των δύο τραπεζών.

⁽²⁴⁾ Σχετικά με το δικαίωμα αντίρρησης του υποκειμένου για την επεξεργασία των δεδομένων του (άρθρο 13 Ν. 2472/1997) βλ. Τουντόπουλο, Β., "Το δικαίωμα αντίρρησης του υποκειμένου των δεδομένων", ΤοΣ 1/1999, σελ. 21 επ.

⁽²⁵⁾ Βλ. υπ' αριθ. 50/20.1.2000 απόφαση της Αρχής, ό.π.

⁽²⁶⁾ Βλ. υπ' αριθ. 26/2002 απόφαση της Αρχής, ΚΝοΒ 51 (2003) 736.

⁽²⁷⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 2 περ. ι' Ν. 2472/1997, "αποδέκτης" είναι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή δημόσια αρχή ή υπηρεσία ή οποιοσδήποτε άλλος οργανισμός, στον οποίο ανακοινώνονται ή μεταδίδονται τα δεδομένα, ανεξαρτήτως αν πρόκειται για τρίτο ή όχι.

⁽²⁸⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 2 περ. στ' Ν. 2472/1997, "διασύνδεση" είναι μορφή επεξεργασίας που συνίσταται στη δυνατότητα συσχέτισης των δεδομένων ενός αρχείου με δεδομένα αρχείου ή αρχείων που τηρούνται από άλλον ή άλλους υπεύθυνους επεξεργασίας ή που τηρούνται από τον ίδιο υπεύθυνο επεξεργασίας για άλλο σκοπό. Για τη διασύνδεση ως ειδική μορφή επεξεργασίας βλ. Τουντόπουλο, Β., "Η διασύνδεση αρχείων στο Ν. 2472/1997", ΝοΒ 47 (1999) 1242 επ.

⁽²⁹⁾ Υπ' αριθ. 109/31.3.1999 απόφαση της Αρχής, ό.π.

⁽³⁰⁾ Ακριβέστερο θα ήταν να γίνει αναφορά στα "άλλα" χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, αφού και οι τράπεζες είναι χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, όπως προκύπτει από τον ορισμό του "πιστωτικού ιδρύματος", που περιέχεται στο άρθρο 2 παρ. 1 Ν. 2076/1992 (ΦΕΚ Α' 130/1.8.1992). Η φρα-

τών⁽³¹⁾, καθώς και φορείς του δημόσιου τομέα, όχι τρίτοι μετέχοντες στις οικονομικές συναλλαγές και ακόμη λιγότερο μη μετέχοντες. Στον κατάλογο αυτό προστέθηκαν, με νεότερη απόφαση της Αρχής⁽³²⁾, οι εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring) και οι εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing). Με πρόσφατη απόφασή της⁽³³⁾ η Αρχή αρνήθηκε να προσθέσει στον ήδη διευρυμένο κατάλογο των αποδεκτών και τις εταιρείες ασφάλισης πιστώσεων και εγγυήσεων, παρά το γεγονός ότι μεταξύ των ήδη ορισθέντων αποδεκτών του αρχείου της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ περιλαμβάνονται και οι εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring). Η παραπάνω απόφαση της Αρχής βασίστηκε στο σκεπτικό ότι, ακόμη και αν η πρακτορεία επιχειρηματικής απαίτησης έχει και εξασφαλιστικό σκοπό, αυτή εξακολουθεί να διαφέρει από την ασφάλιση πιστώσεων και επομένως δικαιολογείται διαφορετική μεταχείριση, αφού το προέχον στοιχείο στην τελευταία έγκειται στην ανάληψη του ασφαλιστικού κινδύνου (της αφερεγγυότητας του οφειλέτη).

Στην παραπάνω αιτιολόγηση του αποκλεισμού των εταιρειών ασφάλισης πιστώσεων από τον κατάλογο των αποδεκτών των οικονομικών δεδομένων θα μπορούσαν να αντιταχθούν τα ακόλουθα: Στις περισσότερες περιπτώσεις των συμβάσεων factoring, η εταιρεία factoring αναλαμβάνει και τον κίνδυνο είσπραξης των απαιτήσεων. Η ανάληψη του παραπάνω κινδύνου είναι και ο κύριος λόγος που η εταιρεία factoring ενδιαφέρεται να έχει πρόσβαση σε οικονομικά δεδομένα για να διευκολυνθεί στη στάθμιση του μεγέθους του αναλαμβανόμενου κινδύνου και στην είσπραξη των απαιτήσεων. Σε διαφορετική περίπτωση, όταν δηλ. η λειτουργία της εταιρείας factoring αποβλέπει μόνο στην είσπραξη της απαίτησης, χωρίς δηλ. παράλληλη ανάληψη κινδύνου, τα δυσμενή στοιχεία των οφειλετών παρουσιάζουν μικρό ενδιαφέρον⁽³⁴⁾. Αφού λοιπόν η εξασφαλιστική λειτουργία είσπραξης, που κατά κόρο επιτελούν οι εταιρείες factoring, συναντάται και στις εταιρείες εξασφάλισης πιστώσεων, θα έπρεπε, για την εξυπηρέτηση της αρχής του με ίσους όρους ανταγωνισμού και της ίσης μεταχείρισης, οι τελευταίες να περιληφθούν στον κατάλογο των αποδεκτών των οικονομικών δεδομένων.

Είναι αυτονόητο ότι μόνο οι παραπάνω αποδέκτες προσωπικών δεδομένων έχουν το δικαίωμα χρησιμοποίησής τους. Η περαιτέρω επεξεργασία τους (διαβίβαση σε τρίτους κ.λπ.) από τους πιο πάνω αποδέκτες είναι απαγορευτική⁽³⁵⁾, εκτός αν συγκατατίθεται το υποκείμενο ή αν συντρέχει μία από τις εξαιρέσεις του άρθρου 5 παρ. 2 Ν. 2472/1997⁽³⁶⁾.

Ενα συναφές ζήτημα που απασχόλησε την Αρχή ήταν αν είναι νόμιμη η επεξεργασία οικονομικών δεδομένων οφειλέτη τράπεζας από εταιρεία, η οποία λειτουργούσε ως αντιπρόσωπος της τράπεζας και εκτελούσε την επεξεργασία με σκοπό την είσπραξη του οφειλόμενου ποσού. Η Αρχή έκρινε⁽³⁷⁾

στην αυτή ανακριβεία διορθώθηκε με την υπ' αριθ. 62/2003 απόφαση της Αρχής (http://www.dpa.gr/Documents/Gre/Apofaseis/%E1%F0%EF%F6%E1%F3%E7_62_03.doc), όπου, όταν γίνεται αναφορά στους αποδέκτες που προβλέπει η υπ' αριθ. 109/31.3.1999 απόφαση της Αρχής, μνημονεύονται ορθά τα "άλλα" πιστωτικά ιδρύματα.

⁽³¹⁾ Βλ. και υπ' αριθ. 10/2002 (ΚΝοΒ 51 (2003) 735) απόφαση της Αρχής, η οποία ορθά έκρινε ότι εταιρεία παροχής υπηρεσιών πιστωτικών καρτών νομίμως συνέλεξε προσωπικά δεδομένα αιτούσας τη χορήγηση πιστωτικής κάρτας, με σκοπό τον έλεγχο της πιστωτικής της ικανότητας, αφού προηγουμένως την είχε ενημερώσει, με το έντυπο της αίτησης, για την πηγή των αντλούμενων πληροφοριών (ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ) και για το σκοπό της διαβίβασης.

⁽³²⁾ Υπ' αριθ. 523/19.10.1999, ό.π., υπό Γ.

⁽³³⁾ Υπ' αριθ. 62/2003 απόφαση της Αρχής, http://www.dpa.gr/Documents/Gre/Apofaseis/%E1%F0%EF%F6%E1%F3%E7_62_03.doc

⁽³⁴⁾ Ενδεχομένως στο πλαίσιο διασταύρωσης στοιχείων (βαθών επί ακινήτων του οφειλέτη κ.λπ.), που ούτως ή άλλως η εταιρεία factoring θα αποκομίσει από δημόσιες πηγές, στην προσπάθειά της να εισπράξει το χρέος.

⁽³⁵⁾ Βλ. υπ' αριθ. 109/31.3.1999 απόφαση της Αρχής, ό.π. Βλ. επίσης υπ' αριθ. 71/2001 (ΚΝοΒ 50 (2002) 1675) απόφαση της Αρχής, κατά την οποία οι τράπεζες μπορούν να παρέχουν σε εταιρείες οι οποίες έχουν σκοπό τη διαπίστωση της πιστοληπτικής ικανότητας, τα δεδομένα που οι ίδιες έχουν εισαγάγει στην ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ και όχι εκείνα, των οποίων είναι αποκλειστικά αποδέκτες.

⁽³⁶⁾ Για τις εξαιρέσεις αυτές, που εξυπηρετούν είτε το γενικότερο συμφέρον είτε το συμφέρον τρίτων και αφορούν περιπτώσεις επεξεργασίας αναγκασίας για την εκπέλευση σύμβασης, την εκπλήρωση υποχρέωσης από το νόμο, τη διαφύλαξη ζωτικού συμφέροντος του υποκειμένου, την εξυπηρέτηση δημόσιου συμφέροντος ή προφανώς υπέρτερου συμφέροντος του υπευθύνου επεξεργασίας ή τρίτου βλ. ενδεικτικά Αλεξάνδρου-Αιγυπτιάδου, Ε., *Ζητήματα από το Δίκαιο Πληροφορικής*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2002, σελ. 29 επ., Μήτρου, Λ., *Η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1999, σελ. 19 επ. και τις εκεί παραπομπές.

⁽³⁷⁾ Βλ. υπ' αριθ. 482/2001 απόφαση της Αρχής, http://www.dpa.gr/Documents/Gre/Apofaseis/482_01032001.doc

νόμιμη την επεξεργασία με το σκεπτικό ότι έγινε στα πλαίσια του σκοπού της αντιπροσώπευσης, που ήταν η πραγματοποίηση εξωδικαστικών ή δικαστικών ενεργειών για λογαριασμό της αντιπροσωπευόμενης τράπεζας. Προς την ίδια κατεύθυνση κινήθηκε η Αρχή και όταν έκρινε⁽³⁸⁾ ότι είναι νόμιμη η πρόσβαση στο αρχείο της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ εταιρείας, η οποία, ενεργώντας για λογαριασμό τράπεζας, δέχεται αιτήσεις για υπηρεσίες πιστωτικών καρτών, παρεχόμενες από την αντιπροσωπευόμενη τράπεζα. Έχουμε τη γνώμη ότι, δεδομένου πως οι “εκτελούντες την επεξεργασία”⁽³⁹⁾ εμπίπτουν στην έννοια του αποδέκτη⁽⁴⁰⁾, για τον οποίο απαιτείται ενημέρωση του υποκειμένου, κατ’ άρθρο 11 Ν. 2472/1997, θα πρέπει το υποκείμενο να ενημερωθεί για τη συγκεκριμένη ανάθεση έργου που συνεπάγεται μετάδοση δεδομένων του οφειλέτη από την αντιπροσωπευόμενη τράπεζα στην εκτελούσα την επεξεργασία εταιρεία-αντιπρόσωπο της τράπεζας.

5. Τρόπος ενημέρωσης των υποκειμένων για την επεξεργασία των οικονομικών τους δεδομένων

Ειδικά για τα αρχεία που λειτουργούσαν και επεξεργασίες που εκτελούνταν ήδη κατά την έναρξη ισχύος του Ν. 2472/1997 και αφορούσαν αριθμό υποκειμένων ίσο ή μεγαλύτερο των χιλίων, όπως η περίπτωση του αρχείου της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ, η ενημέρωση των υποκειμένων μπορεί να γίνει δια του τύπου, με δημοσίευση σε δύο εφημερίδες Αθηνών (μία καθημερινή και μία κυριακάτικη) και μία της έδρας του υπευθύνου επεξεργασίας⁽⁴¹⁾. Μάλιστα με απόφαση της Αρχής⁽⁴²⁾, την οποία υιοθετεί και η νομολογία⁽⁴³⁾, ορίστηκε ότι η παραπάνω μεταβατική ρύθμιση αποτυπώνει ευρύτερο και πάγιο νομοθετικό πνεύμα, έτσι ώστε, όταν πρόκειται για μεγάλο αριθμό υποκειμένων που πρέπει να ενημερωθούν για την επεξεργασία των δεδομένων τους, να αρκεί η ενημέρωση δια του τύπου, κατά παρέκκλιση του κανόνα της in concreto ανακοίνωσης. Έτσι π.χ. σε περίπτωση προσθήκης νέων αποδεκτών ή

νέας κατηγορίας αποδεκτών του παραπάνω αρχείου θα αρκεί η ενημέρωση των υποκειμένων δια του τύπου.

6. Η αρχή της ακρίβειας στην τήρηση των δεδομένων

Σύμφωνα με την παραπάνω αρχή, η απαρέγκλιτη εφαρμογή της οποίας έχει ιδιαίτερη σημασία για τα αρχεία της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ, τα δεδομένα πρέπει να συλλέγονται προσεκτικά και να είναι ακριβή και ενημερωμένα. Η ακρίβεια και ενημέρωση των στοιχείων βαρύνει, κατ’ αρχήν⁽⁴⁴⁾, τον υπεύθυνο της επεξεργασίας. Η μη τήρηση της υποχρέωσης αυτής από τον υπεύθυνο επεξεργασίας συνεπάγεται την ενεργοποίηση της έννομης προστασίας που παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων ο Ν. 2472/1997⁽⁴⁵⁾ και οι

⁽³⁸⁾ Βλ. υπ’ αριθ. 158/2002 απόφαση της Αρχής, Συνήγορος 2002.71.

⁽³⁹⁾ Σύμφωνα με το άρθρο 2 περ. η’ Ν. 2472/1997, “εκτελών την επεξεργασία” είναι οποιοσδήποτε επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό υπεύθυνου επεξεργασίας, όπως φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δημόσια αρχή ή υπηρεσία ή οποιοσδήποτε άλλος οργανισμός.

⁽⁴⁰⁾ Για την έννοια του “αποδέκτη” (άρθρο 2 περ. ι’ Ν. 2472/1997) βλ. παραπάνω, σημ. 27.

⁽⁴¹⁾ Βλ. άρθρο 24 παρ. 3 εδ. β’, γ’ Ν. 2472/1997, σε συνδυασμό με την υπ’ αριθ. 408/11.12.1998 απόφαση της Αρχής (ΦΕΚ 1250/11.12.1998, <http://www.dpa.gr/Documents/Gre/Nomoi/408.doc>), όπου και λεπτομέρειες για την καταχώριση.

⁽⁴²⁾ Υπ’ αριθ. 109/31.3.1999, ό.π., αρ. 5.

⁽⁴³⁾ Βλ. Εφαθ 3833/2003, ΝοΒ 52 (2004) 247, ΜονΠρΘεσ 2950/2002, Αρμ ΝΗ’ (2004) με ενημερωτικό σημείωμα Ε.Κ.Α(λεξανδροπούλου).

⁽⁴⁴⁾ Βλ. υπ’ αριθ. 109/31.3.1999 απόφαση της Αρχής, ό.π. Πρέπει ωστόσο να παρατηρηθεί ότι ο κανόνας αυτός δεν είναι ανεξάρτητος, όταν π.χ. ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν έχει πρόσβαση σε νεότερα στοιχεία, τα οποία τροποποιούν δεδομένα του αρχείου που τηρεί π.χ. εξόφληση επιταγών, συναλλαγματικών (πρβλ. υπ’ αριθ. 523/19.10.1999 απόφαση της Αρχής, ό.π.).

⁽⁴⁵⁾ Για την παρεχόμενη από το Ν. 2472/1997 έννομη προστασία βλ. ενδεικτικά Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, Ε., *Ζητήματα από το Δίκαιο Πληροφορικής*, ό.π., σελ. 38 επ., Αυγουστιανιάκη, Μ., “Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων”, ΔτΑ 11/2001, σελ. 673 επ., Γέροντα, Β., *Η προστασία του πολίτη από την ηλεκτρονική επεξεργασία προσωπικών δεδομένων*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2002, σελ. 221 επ., Ιγγλεζάκη, Ι., *Ενυπόθητα προσωπικά δεδομένα*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2003, σελ. 78 επ. και 82 επ., Καϊση, Α.-Παρασκευόπουλο, Ν., *Προστασία προσωπικών δεδομένων*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2001, Κατραμάδο, Δ., “Προστασία του ατόμου

γενικές διατάξεις για την προστασία της προσωπικότητας⁽⁴⁶⁾.

Στο πλαίσιο της αρχής της ακρίβειας είναι εννόητο ότι ενδεχόμενη παραδρομή (π.χ. καταχώριση αίτησης πτώχευσης σε λάθος όνομα⁽⁴⁷⁾) συνεπάγεται ευθύνη της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ. Επιπλέον πρέπει να λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα, ώστε να αποφεύγονται άσκοπες ταλαιπωρίες πελατών τραπεζών, οι οποίες οφείλονται σε συνωνυμίες τους με άτομα που όντως έχουν δυσμενή. Έτσι π.χ. όταν το ονοματεπώνυμο του υποκειμένου είναι συνηθισμένο, επιβάλλεται να προστεθεί το πατρώνυμο, το επάγγελμα ή κάποιο άλλο στοιχείο, έτσι ώστε να συγκεκριμενοποιηθεί περισσότερο το πρόσωπο που έχει δυσμενή και να μη συγχέεται με άλλο άτομο, με το ίδιο ονοματεπώνυμο, που δεν βαρύνεται με δυσμενή δεδομένα οικονομικής συμπεριφοράς⁽⁴⁸⁾.

Σημειώνεται επίσης ότι, σε εφαρμογή της αρχής της ακρίβειας των τηρούμενων δεδομένων, η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ υποχρεώθηκε⁽⁴⁹⁾ να συμπληρώσει έγγραφη που αφορούσε κατάσχεση ακινήτου με την ένδειξη “εκκρεμεί ασκηθείσα ανακοπή”, καθώς η τυχόν ευδοκίμησή της θα οδηγούσε στην ακύρωση της επιβληθείσας κατάσχεσης και άρα στη διαγραφή της πληροφορίας. Για την ταυτότητα του νομικού λόγου θα πρέπει να γίνει δεκτή η υποχρέωση της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ να θέτει παρόμοιες ενδείξεις και σε κάθε άλλη περίπτωση που τα καταχωρισμένα δυσμενή δεδομένα έχουν δικαστικώς προσβληθεί (π.χ. περίπτωση εκκρεμούς ανακοπής κατά καταχωρισμένης διαταγής πληρωμής).

Τέλος, στο πλαίσιο της ίδιας αρχής, κρίθηκε⁽⁵⁰⁾ ότι, εφόσον προκύψει πως η καταχωρισμένη σφραγισμένη επιταγή αντικαταστάθηκε από άλλη που εξοφλήθηκε, πρέπει να συμπληρωθεί το καταχωρισμένο δεδομένο της πρώτης ακάλυπτης επιταγής με την ένδειξη ότι αντικαταστάθηκε με την επιταγή που εξοφλήθηκε.

Η αρχή της ακρίβειας των τηρούμενων δεδομένων εφαρμόζεται και στο πεδίο της διαγραφής τους, όπως εκτίθεται παραπάνω⁽⁵¹⁾.

7. Επίμετρο

Στην παρούσα μελέτη επιχειρήθηκε κριτική παρουσίαση των κυριότερων σημείων του θεσμικού πλαισίου που διέπει την επεξεργασία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς από την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ. Η σύνθεση του παραπάνω θεσμικού πλαισίου στηρίχθηκε στη σχετική νομοθεσία και στις αποφάσεις της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων και των ελληνικών δικαστηρίων. Οι πιο πάνω αποφάσεις στοχεύουν στην εξεύρεση της χρυσής τομής μεταξύ του οικονομικού συμφέροντος των τραπεζών και του προσωπικού συμφέροντος και δικαιωμάτων των πελατών και των υποψήφιων πελατών τους. Για το σκοπό αυτό επιχειρούν κάθε φορά να ανιχνεύσουν το “απολύτως αναγκαίο” της επεξεργασίας και την “προφανή υπεροχή” του συμφέροντος που υποδεικνύει την επεξεργασία έναντι των διακυβευόμενων αγαθών του υποκειμένου των δεδομένων. Οι μέχρι σήμερα αποφάσεις καταδεικνύουν την ευαισθησία της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, αλλά και των ελληνικών δικαστηρίων, στο ζήτημα της προστασίας των οικονομικών δεδομένων των πολιτών, χωρίς – στις περισσότερες περιπτώσεις – να παραβλέπουν την αναγκαιότητα της επεξεργασίας των οικονομικών δεδομένων για την ασφάλεια των τραπεζικών συναλλαγών και για την υγιή συναλλακτική δραστηριότητα γενικότερα.

από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων (Ν. 2472/1997)”, ΔτΑ 3(1999) 577 επ., Τουντόπουλο, Β., “Το δικαίωμα ενημέρωσης του υποκειμένου των δεδομένων”, ΔΕΕ 5 (1999) 576 επ., τον ίδιο, “Το δικαίωμα αντίρρησης του υποκειμένου των δεδομένων”, ΤοΣ 1/1999, σελ. 21 επ.

⁽⁴⁶⁾ Σχετικά με τη γενική (αστικοδικαϊκή) νομική ρύθμιση προστασίας της προσωπικότητας βλ. ενδεικτικά από την πρόσφατη βιβλιογραφία Γεωργιάδη, Απ., *Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, έκδ. 3η, Αθήνα-Κομοτηνή 2002, σελ. 146 επ., Παπαστερίου, Δ., *Γενικές Αρχές του Αστικού Δικαίου*, Ια, Θεσσαλονίκη 1994, σελ. 171 επ., Αγαλλοπούλου, Π., *Βασικές έννοιες Αστικού Δικαίου*, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2003, σελ. 56 επ. (και τις εκεί παραπομπές).

⁽⁴⁷⁾ Βλ. ΜονΠρΘεσ 2950/2002, Αρμ ΝΗ’ (2004) 195, με ενημερωτικό σημείωμα Ε.Κ.Α.(Λεξανδροπούλου).

⁽⁴⁸⁾ Βλ. ΠολΠρΑθ 4677/2001, ΕΕμπΔ ΝΒ’ (2001) 566.

⁽⁴⁹⁾ Βλ. υπ’ αριθ. 11/2002 απόφαση της Αρχής, ΚΝοΒ 51 (2003) 736.

⁽⁵⁰⁾ Βλ. υπ’ αριθ. 20/2002 απόφαση της Αρχής, ΚΝοΒ 51 (2003) 736.

⁽⁵¹⁾ Βλ. παραπάνω, υπό 3, όπου αναλυτική περιπτώσιολογία.

ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ (IAS) 21 “ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΣΤΙΣ ΤΙΜΕΣ ΞΕΝΟΥ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ”

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΡΕΤΑΝΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΙΑΤΡΙΔΗ

Δρος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής
του Πανεπιστημίου του Manchester, Ην. Βασίλειο

Εισαγωγή

Η εναρμόνιση με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα καθίσταται ολοένα και περισσότερο επιτακτική ανάγκη. Καθώς η χρήση των διεθνών λογιστικών προτύπων γίνεται κοινή πρακτική ανάμεσα στις επιχειρήσεις του εξωτερικού, είναι απαραίτητο ο ελληνικός επιχειρηματικός κόσμος να εξοικειωθεί με αυτά και να κατανοήσει τις ωφέλειες που πηγάζουν από την εφαρμογή τους. Με δεδομένα την παγκοσμιοποίηση και το διεθνή ανταγωνισμό όλο και πιο πολλές επιχειρήσεις αναζητούν νέες και ελκυστικότερες αγορές για άντληση και επένδυση κεφαλαίων. Συνεπώς, η μη εναρμόνιση ή η καθυστερημένη προσαρμογή με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα θα τείνουν να δημιουργήσουν κόστη μετατροπής και πληροφόρησης, καθώς και πλήγμα στην αποτελεσματικότητα της κεφαλαιαγοράς, με αποτέλεσμα την αποθάρρυνση ή και την απομάκρυνση των ξένων επενδυτικών κεφαλαίων (Hegarty, 1997).

Η εναρμόνιση των λογιστικών πρακτικών μπορεί να μειώσει το κόστος των συναλλαγών⁽¹⁾ και το κόστος άντλησης κεφαλαίων, να υποστηρίξει το έργο των εποπτικών αρχών, να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα της κεφαλαιαγοράς, να προσελκύσει ξένα κεφάλαια, και συνεπώς να δημιουργήσει επενδυτικές ευκαιρίες και να τονώσει την οικονομία. Επιπλέον, η υιοθέτηση των διεθνών λογιστι-

κών προτύπων μπορεί να οδηγήσει στην προετοιμασία ομοιόμορφων και ομοιογενών λογιστικών καταστάσεων, και επομένως στην παροχή συγκρίσιμων και αξιόπιστων λογιστικών πληροφοριών αναφορικά με την κερδοφορία, τις επιχειρηματικές αποφάσεις και προοπτικές των εταιρειών, τις επενδυτικές ευκαιρίες, κ.λπ. Η καθιέρωση των διεθνών λογιστικών προτύπων γίνεται αναγκαία ιδιαίτερα στο πλαίσιο της οικονομικής και νομισματικής ενοποίησης, καθώς επίσης και εν όψει συγχωνεύσεων και συνεργασιών των διαφόρων ευρωπαϊκών χρηματιστηρίων. Πιο συγκεκριμένα, από το 2005 και μετά οι επιχειρήσεις των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης οφείλουν να χρησιμοποιούν τα διεθνή λογιστικά πρότυπα για την κατάρτιση των λογιστικών καταστάσεών τους. Επίσης, η χρησιμότητα και σπουδαιότητα των διεθνών λογιστικών προτύπων φαίνεται και από το γεγονός ότι έχουν γίνει ευρέως αποδεκτά από τα περισσότερα ευρωπαϊκά και μη χρηματιστήρια. Για παράδειγμα, τα χρηματιστήρια του Λονδίνου και του Hong Kong

⁽¹⁾ Οι Moulin και Solomon (1989) υποστηρίζουν ότι πριν από την εφαρμογή των διεθνών λογιστικών προτύπων, οι διοικητικές δαπάνες που προέρχονταν από την τακτοποίηση των διαφορών στις λογιστικές και ελεγκτικές πρακτικές ανέρχονταν έως και στο 30% των συνολικών δαπανών των συγκεκριμένων υπηρεσιών.

ζητούν από τις εταιρείες που επιθυμούν να εισέλθουν στην αγορά κεφαλαίων να προσαρμόζουν τις λογιστικές και χρηματοοικονομικές καταστάσεις τους στα διεθνή λογιστικά πρότυπα. Επιπρόσθετα, η απήχηση που έχουν τα διεθνή λογιστικά πρότυπα καταδεικνύεται και από το ότι υπάρχουν αντίστοιχοι οργανισμοί σε 104 χώρες, οι οποίοι είναι μέλη και εκπροσωπούν την αρμόδια Αρχή ανάπτυξης και έκδοσης των διεθνών λογιστικών προτύπων (International Accounting Standards Board, IASB) (Houston και Reinstein, 2001). Η συγκεκριμένη Αρχή συνεργάζεται στενά με διεθνείς φορείς, όπως η αντίστοιχη αμερικανική Αρχή έκδοσης λογιστικών προτύπων (FASB), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Παγκόσμια Τράπεζα, κ.ά., ώστε να διασφαλίσει ότι τα λογιστικά πρότυπα που διαμορφώνει είναι ρεαλιστικά, αποτελεσματικά και αντανακλούν τις ανάγκες των επενδυτών και των κεφαλαιαγορών. Παράλληλα, το σχέδιο σύγκλισης των αμερικανικών λογιστικών προτύπων με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα (convergence project) βρίσκεται σε εξέλιξη και πρόκειται να συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση της λογιστικής πρακτικής και των κανόνων που τη διέπουν.

Η λογιστική των συναλλαγματικών διαφορών

Η σωστή λογιστική αντιμετώπιση των συναλλαγματικών κερδών και ζημιών και η τοποθέτησή τους στο κατάλληλο μέρος στις λογιστικές καταστάσεις αποτελούν μείζον ζήτημα. Ενδεχόμενη λανθασμένη ή ελλιπή μεταχείριση των εν λόγω κερδών και ζημιών μπορεί να έχει σημαντικές επιπτώσεις στην κερδοφορία και τη χρηματοοικονομική θέση μιας επιχείρησης. Αυτό βέβαια τείνει να ποικίλει ανάλογα με το μέγεθος των συναλλαγματικών διαφορών και την έκθεση της επιχείρησης στο συναλλαγματικό κίνδυνο (foreign exchange exposure). Γενικά, υπάρχουν τρία είδη συναλλαγματικού κινδύνου: 1) Το πρώτο είδος σχετίζεται με τις επιπτώσεις της διακύμανσης των συναλλαγματικών ισοτιμιών

στην αξία της επιχείρησης και τις μελλοντικές ταμειακές ροές της (economic exposure). 2) Το δεύτερο είδος συναλλαγματικού κινδύνου αφορά στις περιπτώσεις που οι επιχειρηματικές δραστηριότητες και συναλλαγές μιας εταιρείας με θυγατρικές και άλλες εταιρείες του εξωτερικού είναι εκπεφρασμένες σε ξένο νόμισμα (transaction exposure). 3) Τέλος, το τρίτο είδος συναλλαγματικού κινδύνου αναφέρεται στη μετατροπή των οικονομικών καταστάσεων των εκμεταλλεύσεων εξωτερικού, όπου οι λογαριασμοί των θυγατρικών εταιρειών, οι οποίοι είναι εκπεφρασμένοι σε ξένο νόμισμα, πρέπει να εκφραστούν στο εγχώριο νόμισμα της μητρικής εταιρείας (translation exposure).

Τα συναλλαγματικά κέρδη και ζημιές που προέρχονται από τις συναλλαγές μιας εταιρείας σε ξένο νόμισμα (transaction gains & losses) καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης. Αναφορικά με τις συναλλαγματικές διαφορές, που προκύπτουν από τη μετατροπή των οικονομικών καταστάσεων των εκμεταλλεύσεων εξωτερικού (translation gains & losses) είτε μέσω ενοποίησης είτε μέσω της μεθόδου καθαρής θέσης, μέρος της βιβλιογραφίας υποστηρίζει ότι και αυτές πρέπει να καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης (βλ. Beaver and Wolfson, 1982 and 1984; Wojciechowski, 1982; Adler and Dumas, 1983; Callaghan and Bazaz, 1992). Συγκεκριμένα, υποστηρίζεται ότι η διακύμανση των συναλλαγματικών ισοτιμιών επηρεάζει την αξία της επιχείρησης και ότι τα συναλλαγματικά κέρδη και ζημιές αποτελούν έμμεσα απόρροια επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και πρωτοβουλιών. Συνεπώς, θα πρέπει να καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης μαζί με τα άλλα είδη κερδών και ζημιών που συνθέτουν τη συνολική εικόνα της επιχείρησης (βλ. επίσης Hirst and Hopkins, 1998; Dhaliwal et al, 1999).

Σε αντίθεση με την παραπάνω άποψη, άλλο τμήμα της βιβλιογραφίας υποστηρίζει ότι το συγκεκριμένο είδος συναλλαγματικών διαφορών αποτελεί μη πραγματικό μέγεθος, μη πραγματικά κέρδη και ζημιές. Επομένως, η καταχώρησή τους στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης είναι πιθανό να

διαστρεβλώσει την πραγματική εικόνα της επιχείρησης και να αποπροσανατολίσει τους επενδυτές (βλ. Lipe, 1986; Garlicki et al, 1987; Soo and Soo, 1994; Dhaliwal et al, 1998). Η πρακτική που ενδείκνυται τόσο από το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 21 (ΔΛΠ 21 – Οι Επιδράσεις των Μεταβολών στις Τιμές Συναλλάγματος) όσο και από τα αντίστοιχα βρετανικά (SSAP 20: Statement of Standard Accounting Practice No. 20 – Foreign Currency Translation) και αμερικανικά (SFAS 52: Statement of Financial Accounting Standards No. 52 – Foreign Currency Translation) πρότυπα είναι η μεταφορά των συγκεκριμένων συναλλαγματικών διαφορών στον ισολογισμό και συγκεκριμένα στα ίδια κεφάλαια. Με αυτό τον τρόπο αποφεύγονται η αστάθεια στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης αλλά και οι περιπτώσεις επέμβασης των managers στη διαμόρφωση των αποτελεσμάτων και παραπλάνησης των επενδυτών.

Για παράδειγμα, υποτίμηση του εγχώριου νομίσματος της μητρικής εταιρείας έναντι του νομίσματος θυγατρικής της στο εξωτερικό αναμένεται να οδηγήσει σε συναλλαγματικά κέρδη κατά τη μετατροπή των οικονομικών καταστάσεων των εκμεταλλεύσεων εξωτερικού. Μια τέτοια εξέλιξη ενδέχεται να λειτουργήσει ως κίνητρο για τους managers να καταχωρήσουν τα συγκεκριμένα κέρδη στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, προκειμένου να ενισχύσουν την εικόνα της επιχείρησής τους, να εμφανίσουν υψηλά κέρδη, να εντυπωσιάσουν και να προσελκύσουν περισσότερους επενδυτές, και τελικά να επηρεάσουν θετικά τις αμοιβές και τα bonus τους. Η διακύμανση που χαρακτηρίζει τις συναλλαγματικές ισοτιμίες όμως δεν είναι καθόλου προβλέψιμη και ούτε παραμένει σταθερή στο χρόνο. Συνεπώς, η καταγραφή των συγκεκριμένων κερδών στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης θα έτεινε να δημιουργήσει αστάθεια και αβεβαιότητα στα αποτελέσματα της επιχείρησης, γεγονός που θα επηρέαζε ανάλογα και την ψυχολογία και την αντίδραση της κεφαλαιαγοράς.

Πράγματι, το αμερικανικό πρότυπο SFAS 8 (Accounting for the Translation of Foreign Currency Transactions and Foreign Currency Financial State-

ments), το οποίο πρότεινε την καταχώρηση των συναλλαγματικών κερδών και ζημιών από τη μετατροπή των οικονομικών καταστάσεων των εκμεταλλεύσεων εξωτερικού στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης (προ της αντικατάστασής του από το ισχύον SFAS 52), οδήγησε τόσο στη δυσχέρηση και αστάθεια των αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων όσο και στην αρνητική αντίδραση της κεφαλαιαγοράς (βλ. Griffin and Castanias, 1987; Collins and Salatka, 1993; Bazaz and Senteney, 1995). Επιπλέον, στην προσπάθειά τους να αντιμετωπίσουν τις αρνητικές επιπτώσεις από τη διακύμανση των συναλλαγματικών ισοτιμιών στα αποτελέσματά τους, οι επιχειρήσεις είναι πιθανό να καταφύγουν στη χρήση hedging, το οποίο ενδεχομένως να αυξήσει περαιτέρω το συνολικό κόστος και ρίσκο (βλ. Salatka, 1989; Collier et al, 1990; Hu, 1996). Αντιθέτως, η καταγραφή των συγκεκριμένων συναλλαγματικών διαφορών στον ισολογισμό (SFAS 52) μείωσε σημαντικά την αστάθεια στα αποτελέσματα των επιχειρήσεων και επίσης βρήκε θετική ανταπόκριση από την αμερικανική κεφαλαιαγορά (βλ. Seidler and McConnell, 1982; Chen et al, 1990; Kim and Ziebart, 1991).

Η καταχώρηση των συναλλαγματικών κερδών και ζημιών, που προέρχονται από τη μετατροπή των οικονομικών καταστάσεων των εκμεταλλεύσεων εξωτερικού, στον ισολογισμό συμβάλλει σημαντικά στη σταθερότητα των χρηματοοικονομικών αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων. Ταυτόχρονα, ενισχύονται η σταθερότητα της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης και η κερδοφορία των επιχειρήσεων. Συνεπώς, προάγονται τα συμφέροντα τόσο των managers όσο και των μετόχων, δεδομένου ότι η αστάθεια στα αποτελέσματα, που ενδεχομένως προέκυπτε από την καταχώρηση των συναλλαγματικών διαφορών στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, θα έτεινε να επηρεάσει αρνητικά τις αποδόσεις των μετοχών, τις αμοιβές των διοικούντων και τη συμπεριφορά των επενδυτών απέναντι στις επιχειρήσεις. Επιπλέον, η σταθερότητα στα αποτελέσματα των επιχειρήσεων μπορεί να επιφέρει σταθερότητα σε σημαντικούς δείκτες, όπως οι δείκτες

απόδοσης, κερδοφορίας, χρηματοοικονομικής μόχλευσης, μεγέθυνσης, φορολογίας, κ.λπ., όπως επίσης και να επιδράσει θετικά στη συμπεριφορά και την αντίδραση της κεφαλαιαγοράς (βλ. Ronen and Sadan, 1981; Kirsch et al, 1990).

Σύγκριση με την αμερικανική και βρετανική λογιστική πρακτική

Η αμερικανική λογιστική πρακτική αναφορικά με τη λογιστική αντιμετώπιση των συναλλαγματικών κερδών και ζημιών εκφράζεται κυρίως στο SFAS 52. Οι κύριες διαφορές με το ΔΛΠ 21 εστιάζονται στα παρακάτω σημεία:

Μέθοδοι μετατροπής των λογιστικών καταστάσεων

Η μέθοδος μετατροπής των λογιστικών καταστάσεων εξαρτάται από το αν η εκμετάλλευση εξωτερικού είναι αναπόσπαστο κομμάτι των εργασιών της εξεταζόμενης επιχείρησης (temporal method) ή αποτελεί αυτόνομη οικονομική μονάδα του εξωτερικού (closing rate method). Σε αντίθεση με το SSAP 20, το ΔΛΠ 21 και το SFAS 52 συνιστούν ότι στην περίπτωση που η εκμετάλλευση εξωτερικού αλλάζει ταυτότητα, η μετατροπή των λογιστικών καταστάσεων οφείλει να εφαρμόζεται με βάση την ημερομηνία που πραγματοποιήθηκε η συγκεκριμένη αλλαγή. Για παράδειγμα, αν μια εκμετάλλευση εξωτερικού είναι αναπόσπαστο κομμάτι των εργασιών της εξεταζόμενης επιχείρησης και αλλάξει σε αυτόνομη οικονομική μονάδα του εξωτερικού, τα μη νομισματικά στοιχεία θα πρέπει να μετατραπούν με τις ισοτιμίες της ημερομηνίας κλεισίματος του ισολογισμού (closing rate method). Στην αντίθετη περίπτωση που μια αυτόνομη οικονομική μονάδα του εξωτερικού αλλάξει σε εκμετάλλευση εξωτερικού και αναπόσπαστο κομμάτι των εργασιών της εξεταζόμενης επιχείρησης, τα μη νομισματικά στοιχεία θα πρέπει να μετατραπούν με τις ιστορικές ισοτιμίες, δηλαδή τις ισοτιμίες που επικρατούν την ημέρα της αλλαγής (temporal method).

Μετατροπή της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης

Αναφορικά με τη μετατροπή της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης, το SSAP 20 προτείνει τη χρήση είτε της μέσης ισοτιμίας της λογιστικής περιόδου είτε της ισοτιμίας της ημερομηνίας κλεισίματος του κάθε ισολογισμού. Από την άλλη, το ΔΛΠ 21 και το SFAS 52 τονίζουν ότι η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης μπορεί να μετατρέπεται με βάση τη μέση ισοτιμία της περιόδου, ενώ εναλλακτικά μπορούν να εφαρμόζονται κατά περίπτωση οι ισοτιμίες που επικρατούν όταν πραγματοποιούνται οι συναλλαγές.

Μετατροπή των νομισματικών και μη νομισματικών περιουσιακών στοιχείων

Το SSAP 20 δεν διαχωρίζει μεταξύ περιουσιακών στοιχείων σε ιστορικές τιμές και περιουσιακών στοιχείων σε τρέχουσες τιμές. Ωστόσο, προσδιορίζει ότι τα μη νομισματικά στοιχεία οφείλουν να μετατρέπονται με βάση τις ισοτιμίες της ημέρας των συναλλαγών. Το ΔΛΠ 21, από την άλλη, είναι πιο συγκεκριμένο και αναφέρει ότι τα μη νομισματικά στοιχεία τα οποία εμφανίζονται σε ιστορικές τιμές πρέπει ομοίως να μετατρέπονται με τις ισοτιμίες της ημερομηνίας των συναλλαγών, ενώ τα μη νομισματικά στοιχεία τα οποία εμφανίζονται σε τρέχουσες τιμές πρέπει να μετατρέπονται με τις ισοτιμίες που επικρατούν όταν προσδιορίστηκαν οι συγκεκριμένες τιμές. Το ΔΛΠ 21 επίσης τονίζει ότι τα νομισματικά στοιχεία πρέπει να μετατρέπονται με τις ισοτιμίες της ημερομηνίας κλεισίματος του κάθε ισολογισμού.

Μετατροπή των μακροπρόθεσμων νομισματικών περιουσιακών στοιχείων

Παρό' όλες τις ομοιότητες με τα αντίστοιχα αμερικανικά και βρετανικά πρότυπα, το ΔΛΠ 21 εμφανίζεται ως πιο ευέλικτο αναφορικά με τα συναλλαγματικά κέρδη και ζημιές που σχετίζονται με μακροπρόθεσμα νομισματικά στοιχεία, τα οποία μπορούν εναλλακτικά να αποσβεστούν λαμβάνοντας υπ' όψη τη διάρκεια της οικονομικής ζωής τους. Από την άλλη, σύμφωνα με το SFAS 52 και το SSAP 20, τέτοιου είδους κέρδη και ζημιές καταχωρούνται

στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης της εκάστοτε λογιστικής περιόδου.

Λογιστική αξία περιουσιακών στοιχείων και συναλλαγματικές διαφορές

Σε αντίθεση με το SSAP 20 και το SFAS 52, το ΔΛΠ 21 επιτρέπει σε ορισμένες συγκεκριμένες περιπτώσεις να συμπεριληφθούν οι συναλλαγματικές διαφορές στη λογιστική αξία του σχετικού περιουσιακού στοιχείου. Τέτοιες περιπτώσεις είναι μεταξύ άλλων μια σοβαρή υποτίμηση ή διολίσθηση ενός νομίσματος, για την οποία δεν υπάρχουν μέτρα αντιστάθμισης του κινδύνου και η οποία επηρεάζει τις υποχρεώσεις της επιχείρησης, που δεν μπορούν να διακανονισθούν και που προέρχονται από πρόσφατη (μέχρι δώδεκα μήνες πριν από την υποτίμηση ή διολίσθηση του νομίσματος) αγορά περιουσιακού στοιχείου σε ξένο νόμισμα. Προκειμένου να είναι εφικτός ο παραπάνω εναλλακτικός χειρισμός, η αναπροσαρμοσμένη λογιστική αξία δεν πρέπει να υπερβαίνει τη χαμηλότερη αξία μεταξύ κόστους αντικατάστασης (replacement cost) και ανακτήσιμης αξίας (recoverable amount) από την πώληση ή χρήση του συγκεκριμένου περιουσιακού στοιχείου.

Μετατροπή συναλλαγματικών διαφορών από αγορά επιχείρησης του εξωτερικού

Το SFAS 52 προσδιορίζει ότι η ισοτιμία της ημερομηνίας κλεισίματος του κάθε ισολογισμού πρέπει να χρησιμοποιείται για τη μετατροπή της υπεραξίας και των σχετικών προσαρμογών, που προέρχονται από αγορά επιχείρησης του εξωτερικού. Επίσης, αναφέρει ότι η συγκεκριμένη μετατροπή οφείλει να γίνεται στο τέλος κάθε λογιστικής χρήσης. Από την άλλη πλευρά, το ΔΛΠ 21 επιτρέπει τη χρήση είτε της ισοτιμίας της ημερομηνίας κλεισίματος του κάθε ισολογισμού είτε της ιστορικής ισοτιμίας χωρίς περαιτέρω μετατροπές ή προσαρμογές.

Υπερπληθωριστικές οικονομίες και μετατροπή των λογιστικών καταστάσεων

Στην περίπτωση υπερπληθωριστικής οικονομίας, το ΔΛΠ 21 συνιστά ότι πριν τη μετατροπή οι λογιστικές

καταστάσεις οφείλουν να καταρτίζονται με βάση το ΔΛΠ 29 – Χρηματοοικονομική Παρουσίαση σε Υπερπληθωριστικές Οικονομίες. Επίσης, τονίζει ότι η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης πρέπει να μετατρέπεται με τις ισοτιμίες της ημερομηνίας κλεισίματος του ισολογισμού. Το ΔΛΠ 29 προσδιορίζει ότι μια οικονομία μπορεί να χαρακτηριστεί ως υπερπληθωριστική όταν στη διάρκεια τριών ετών ο σωρευμένος πληθωρισμός αγγίζει ή ξεπερνά το 100%. Αντίθετα, το SSAP 20 δεν προσδιορίζει το ύψος του πληθωρισμού, αλλά επισημαίνει ότι πριν τη μετατροπή οι λογιστικές καταστάσεις οφείλουν να προσαρμόζονται ώστε να συμπεριλαμβάνουν τις επιπτώσεις της διακύμανσης των συναλλαγματικών ισοτιμιών στα λογιστικά μεγέθη και να αντικατοπτρίζουν τα τρέχοντα επίπεδα των τιμών. Εναλλακτικά, το SSAP 20 προτείνει οι λογιστικές καταστάσεις να καταρτίζονται χρησιμοποιώντας κάποιο σκληρό νόμισμα (όχι απαραίτητα το “reporting currency”) ως το “functional currency”. Από την άλλη, το SFAS 52 συνιστά ότι στην περίπτωση υπερπληθωριστικής οικονομίας, οι λογιστικές καταστάσεις πρέπει να επαναδιατυπώνονται με τέτοιο τρόπο που το “reporting currency” να ταυτίζεται με το “functional currency”.

Διάθεση οικονομικής μονάδας του εξωτερικού και συναλλαγματικές διαφορές

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 21 και το SFAS 52, στην περίπτωση διάθεσης οικονομικής μονάδας του εξωτερικού οι σωρευμένες συναλλαγματικές διαφορές οφείλουν να καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης της ίδιας λογιστικής περιόδου στην οποία λογίζονται τα κέρδη ή οι ζημιές από τη διάθεση αυτή. Από την άλλη, το SSAP 20 δεν περιέχει ανάλογες προβλέψεις. Γενικά όμως, η βρετανική λογιστική πρακτική και συγκεκριμένα το FRS 3 (Financial Reporting Standard No. 3 – Reporting Financial Performance) αναφέρουν ότι κατά την περίοδο της διάθεσης τέτοιες συναλλαγματικές διαφορές δεν πρέπει να καταχωρούνται ούτε στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης ούτε στην κατάσταση των συνολικών πραγματοποιηθέντων κερδών και ζημιών (statement of total recognized gains and losses).

Μετατροπή ποσού δανείου/επένδυσης σε οικονομική μονάδα του εξωτερικού

Στην περίπτωση χρήσης δανειακών κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση ή την παροχή αντιστάθμισης του κινδύνου της καθαρής επένδυσης της επιχείρησης σε οικονομική μονάδα του εξωτερικού, το SSAP 20 επιτρέπει τόσο την επένδυση όσο και το ποσό του δανείου να μετατραπούν χρησιμοποιώντας την ισοτιμία της ημερομηνίας κλεισίματος του ισολογισμού, και την καταχώρηση των σχετικών διαφορών στα ίδια κεφάλαια, όπου θα αντισταθμίσουν το ένα το άλλο. Αντιθέτως, το ΔΛΠ 21 επιτρέπει μόνο τις διαφορές που προέρχονται από το δάνειο να καταχωρηθούν στα ίδια κεφάλαια.

Αντιστάθμιση του κινδύνου επένδυσης σε οικονομική μονάδα του εξωτερικού

Το ΔΛΠ 21 δεν ασχολείται με τη λογιστική της αντιστάθμισης του κινδύνου (hedge accounting). Η μόνη εξαίρεση είναι οι συναλλαγματικές διαφορές που προέρχονται από υποχρέωση σε ξένο νόμισμα, η οποία λειτουργεί ως αντιστάθμιση του κινδύνου καθαρής επένδυσης σε οικονομική μονάδα του εξωτερικού. Σύμφωνα με το ΔΛΠ 21, τέτοιες διαφορές πρέπει να καταχωρούνται στα ίδια κεφάλαια. Από την άλλη, το SFAS 52 δείχνει πιο ευέλικτο και επισημαίνει ότι η συναλλαγή που είναι το μέσο της αντιστάθμισης του κινδύνου δεν είναι απαραίτητο να περιορίζεται μόνο σε υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα, αλλά μπορεί να είναι οποιαδήποτε συναλλαγή σε ξένο νόμισμα που προσφέρει αντιστάθμιση του κινδύνου καθαρής επένδυσης σε οικονομική μονάδα του εξωτερικού. Όπως το ΔΛΠ 21 έτσι και το SFAS 52 τονίζει ότι τέτοιες συναλλαγματικές διαφορές οφείλουν να καταχωρούνται στα ίδια κεφάλαια. Αντιθέτως, το SSAP 20 περιορίζει τις συναλλαγές που μπορούν να λειτουργήσουν ως μέσα αντιστάθμισης του κινδύνου μόνο στις υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα, και αναφέρει ότι οι διαφορές που καταχωρούνται στα ίδια κεφάλαια δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις αντισταθμιστικές (offsetting) διαφορές που προέρχονται από την συγκεκριμένη επένδυση.

Παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα ως μέτρα αντιστάθμισης κινδύνου

Η λογιστική των παράγωγων χρηματοοικονομικών προϊόντων δεν αποτελεί αντικείμενο μελέτης του ΔΛΠ 21. Τα πρότυπα που ασχολούνται με τέτοια προϊόντα είναι το ΔΛΠ 29, το ΔΛΠ 32 (Financial Instruments: Disclosure and Presentation) και το ΔΛΠ 39 (Financial Instruments: Recognition and Measurements). Ομοίως, το SSAP 20 παρέχει λίγη πληροφόρηση για τα παράγωγα προϊόντα. Ωστόσο, κάνει ειδική μνεία στα forwards και επιτρέπει τις επιχειρήσεις να καταχωρούν τις συναλλαγές και τα νομισματικά στοιχεία με βάση τις προθεσμιακές τιμές που προορίζονται στα σχετικά forwards. Από την άλλη, το SFAS 52 περιέχει λεπτομερείς οδηγίες αναφορικά με τα παραπάνω προϊόντα, των οποίων η λογιστική αντιμετώπιση εξαρτάται από το χαρακτήρα τους· από το αν δηλαδή αποτελούν μέτρα αντιστάθμισης του κινδύνου μιας καθαρής επένδυσης σε οικονομική μονάδα του εξωτερικού, μιας υποχρέωσης σε ξένο νόμισμα, κ.ά., ή εξυπηρετούν κερδοσκοπικούς σκοπούς.

Παρουσίαση των καθαρών συναλλαγματικών διαφορών

Σε αντίθεση με το SSAP 20, το ΔΛΠ 21 και το SFAS 52 καθιστούν απαραίτητη την αναλυτική παρουσίαση και αξιολόγηση των καθαρών συναλλαγματικών κερδών και ζημιών που καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης.

Μετατροπή των οικονομικών καταστάσεων των εκμεταλλεύσεων εξωτερικού

Το ΔΛΠ 21 και το SFAS 52 υπαγορεύουν ότι οι συναλλαγματικές διαφορές, που προέρχονται από τη μετατροπή των οικονομικών καταστάσεων των εκμεταλλεύσεων εξωτερικού και καταχωρούνται στα ίδια κεφάλαια, πρέπει να παρουσιάζονται ξεχωριστά στις λογιστικές καταστάσεις και να συνοδεύονται από πληροφόρηση σχετικά με το μέγεθός τους στην αρχή και το τέλος της λογιστικής χρήσης. Με αυτό τον τρόπο επίσης παρέχεται πολύτιμη πληροφόρηση για τις σωρευμένες συναλλαγματικές διαφορές. Το SFAS 52 δίνει ιδιαίτερη

έμφαση στις κινήσεις που παρουσιάζουν τα ίδια κεφάλαια και ζητά από τις επιχειρήσεις να παρέχουν αναλυτικές πληροφορίες και εξηγήσεις στις λογιστικές καταστάσεις τους αναφορικά με τις εν λόγω αυξομειώσεις. Από την άλλη, σύμφωνα με το SSAP 20, οι παραπάνω συναλλαγματικές διαφορές, που προέρχονται από τη μετατροπή των οικονομικών καταστάσεων των εκμεταλλεύσεων εξωτερικού, δεν καταχωρούνται σε ξεχωριστό λογαριασμό των ιδίων κεφαλαίων, με αποτέλεσμα οι σωρευμένες συναλλαγματικές διαφορές να μην είναι εμφανείς στις λογιστικές καταστάσεις.

Μετατροπή των λογιστικών καταστάσεων και παροχή πληροφοριών

Επιπλέον, το ΔΛΠ 21 κρίνει αναγκαία την παροχή πληροφοριών στις λογιστικές καταστάσεις σχετικά με τις μεθόδους μετατροπής των οικονομικών καταστάσεων των εκμεταλλεύσεων εξωτερικού και τις συναλλαγματικές ισοτιμίες – της ημερομηνίας κλεισίματος του κάθε ισολογισμού ή της μέσης ισοτιμίας της λογιστικής περιόδου – που χρησιμοποιούνται ιδιαίτερα για τη μετατροπή των καταστάσεων αποτελεσμάτων χρήσης. Στην περίπτωση αλλαγής της μεθόδου μετατροπής των λογιστικών καταστάσεων ή του τηρουμένου νομίσιματος, οι επιχειρήσεις οφείλουν να παρέχουν εξηγήσεις και να γνωστοποιούν τις σχετικές επιπτώσεις στα ίδια κεφάλαια, τα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα και τα λοιπά λογιστικά μεγέθη.

Συμπεράσματα

Η έκθεση των επιχειρήσεων στο συναλλαγματικό κίνδυνο καθώς και το μέγεθος των συναλλαγματικών διαφορών, που προέρχονται από τη μετατροπή των οικονομικών καταστάσεων των εκμεταλλεύσεων εξωτερικού, μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά τη χρηματοοικονομική κατάσταση και τα αποτελέσματά τους. Συνεπώς, είναι απαραίτητο η λογιστική αντιμετώπιση των παραπάνω συναλλαγματικών διαφορών να προσεγγίζεται με ιδιαίτερη προσοχή, ώστε οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις να εκφράζουν την πραγματική εικόνα

των επιχειρήσεων και να διασφαλίζονται τα συμφέροντα των ενδιαφερόμενων μερών και κυρίως των μετόχων και των επενδυτών. Η ποιότητα των λογιστικών καταστάσεων και η διαφάνεια και ακρίβεια των παρεχόμενων πληροφοριών οφείλουν να είναι η προτεραιότητα τόσο των αρχών όσο κι εκείνων που τις καταρτίζουν, προκειμένου να ενισχυθούν η αξιοπιστία και η αποτελεσματικότητα της κεφαλαιαγοράς. Επίσης, είναι σημαντικό οι συντονιστικές επιτροπές που διαμορφώνουν τους κανόνες και τα πρότυπα που διέπουν τη λογιστική πρακτική να εξετάζουν και να γνωστοποιούν τους περιορισμούς που υπάρχουν καθώς και τα προβλήματα που ενδέχεται να προκύψουν κατά την εφαρμογή των διαφόρων λογιστικών διατάξεων. Επιπλέον, είναι αναγκαίο οι αρμόδιες αρχές να λαμβάνουν υπ' όψη και να προνοούν για τις περιπτώσεις που παρατηρείται ευκαιριακή και καιροσκοπική συμπεριφορά εκ μέρους των managers (opportunistic behaviour), οι οποίοι επιχειρούν να επηρεάσουν τα λογιστικά μεγέθη με αθέμιτες τεχνικές και να αποπροσανατολίσουν τους επενδυτές. Τέλος, είναι εξαιρετικά ωφέλιμο και χρήσιμο να μελετηθεί το πώς η κεφαλαιαγορά αντιλαμβάνεται τις διατάξεις του ΔΛΠ 21 καθώς και η αντίδρασή της στην έκδοση του συγκεκριμένου προτύπου. Μια σφαιρική μελέτη γύρω από τις επιπτώσεις του ΔΛΠ 21 στη χρηματοοικονομική θέση και τη συμπεριφορά των επιχειρήσεων μπορεί να δώσει σημαντικά στοιχεία στις αρχές αναφορικά με την αποτελεσματικότητα του συγκεκριμένου προτύπου και το περιθώριο περαιτέρω βελτίωσης και ανάπτυξης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Accounting Standards Board (ASB) (1983), "Foreign Currency Translation", Statement of Standard Accounting Practice (SSAP) No. 20, Accounting Standards Board.
- _____ (1992), "Reporting Financial Performance", Financial Reporting Standard (FRS) No. 3, Accounting Standards Board.
- Adler, M. and B. Dumas (1983), "International Portfolio Choice and Corporation Finance: A Synthesis", *Journal of Finance*, (June): 925-984.
- Bazaz, M. and D. Senteney (1995), "The Impact of SAFS No. 8 Translation Procedures upon the Equity Security

- Price Response to U.S.-Based MNEs' Earnings News", *Advances in International Accounting*, 8: 15-29.
- Beaver, W. and M. Wolfson (1982), "Foreign Currency Translation and Changing Prices in Perfect and Complete Markets", *Journal of Accounting Research*, (Autumn): 528-550.
- _____ (1984), "Foreign Currency Translation Gains and Losses: What Effect Do They Have and What Do They Mean?", *Financial Analysts Journal*, (March/April): 28-36.
- Callaghan, J. and M. Bazaz, (1992), "Comprehensive Measurement of Foreign Income: A Case of SFAS No. 52", *The International Journal of Accounting*, 27: 80-87.
- Chen, A., E. Comiskey and C. Mulford (1990), "Foreign Currency Translation and Analyst Forecast Dispersion: Examining the Effects of Statement of Financial Accounting Standards No. 52", *Journal of Accounting and Public Policy*, 9: 239-256.
- Collier, P., E. Davis, J. Coatis and S. Longden (1990), "The Management of Currency Risk: Case Studies of US and UK Multinationals", *Accounting and Business Research*, (Summer): 206-210.
- Collins, D. and W. Salatka (1993), "Noisy Accounting Earnings Signals and Earnings Response Coefficients: The Case of Foreign Currency Accounting", *Contemporary Accounting Research*, 10 (1): 119-159.
- Dhaliwal, D., K. Subramanyam and R. Trezevant (1998), "The Value Relevance of Comprehensive Income and its Components", Working Paper, Presented at the 1998 Journal of Accounting and Economics, "Accounting in the Twenty-First Century".
- _____ (1999), "Is Comprehensive Income Superior to Net Income as a Measure of Firm Performance?", *Journal of Accounting and Economics*, 26: 43-67.
- Financial Accounting Standards Board (FASB) (1975), "Accounting for the Translation of Foreign Currency Transactions and Foreign Currency Financial Statements", Statement of Financial Accounting Standards (SFAS) No. 8, Financial Accounting Standards Board.
- _____ (FASB) (1982), "Foreign Currency Translation", Statement of Financial Accounting Standards (SFAS) No. 52, Financial Accounting Standards Board.
- Garlicki, T., F. Fabozzi and R. Fonfeder (1987), "The Impact of Earnings under FASB 8 on Equity Returns", *Financial Management*, (Autumn): 36-44.
- Griffin, P. and R. Castanias (1987), "Accounting for the Translation of Foreign Currencies: The Effects of Statement 52 on Equity Analysts", Stamford, CT: Financial Accounting Standards Board.
- Hegarty, J. (1997), "Accounting for the Global Economy: Is National Regulation Doomed to Disappear?", *Accounting Horizons*, December, pp. 75-90.
- Hirst, D. E. and P. E. Hopkins (1998), "Comprehensive Income Reporting and Analysts' Valuation Judgements", *Journal of Accounting Research*, 36 (Supplement): 47-75.
- Houston, M. and A. Reinstein (2001), "International Accounting Standards and Their Implications for Accountants and US Financial Statement Users", *Review of Business*, Spring.
- Hu, H. (1996), "Behind the Corporate Hedge: Information and the Limits to 'Shareholder Wealth Maximization'", *Journal of Applied Corporate Finance*, (Fall): 39-51.
- International Accounting Standards Board (IASB) (r1993), "The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates", International Accounting Standard (IAS) No. 21, International Accounting Standards Board.
- _____ (r1994), "Financial Reporting in Hyperinflationary Economies", International Accounting Standard (IAS) No. 29, International Accounting Standards Board.
- _____ (1995), "Financial Instruments: Disclosure and Presentation", International Accounting Standard (IAS) No. 32, International Accounting Standards Board.
- _____ (1998), "Financial Instruments: Recognition and Measurements", International Accounting Standard (IAS) No. 39, International Accounting Standards Board.
- Kim, D. and D. Ziebart (1991), "An Investigation of the Price and Trading Reactions to the Issuance of FASB No. 52", *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, (Winter): 35-47.
- Kirsch, R., T. Evans and T. Douppnik (1990), "FASB Statement 52, An Accounting Policy Intervention: US-based Multinational Corporation Preenactment Lobbying Behaviour", *Advances in International Accounting*, 3: 155-171.
- Lipe, R. (1986), "The Information Contained in the Components of Earnings", *Journal of Accounting Research*, 24, (Supplement): 37-64.
- Ronen, J. and S. Sadan (1981), "Smoothing Income Numbers: Objectives, Means and Implications", Addison-Wesley.
- Salatka, W. (1989), "The Impact of SFAS No. 8 on Equity Prices of Early and Late Adopting Firms: An Events Study and Cross-Sectional Analysis", *Journal of Accounting and Economics*, (February): 35-70.
- Seidler, L. and P. McConnell (1982), "FASB Statement No. 52 on Foreign Currency Translation: A First Look", *Financial Analyst Journal* (January/February): 18-20.
- Soo, B. and L. Soo (1994), "Accounting for the Multinational Firm: Is the Translation Process Valued by the Stock Market?", *The Accounting Review*, 69: 617-637.
- Wojciechowski, S. (1982), "Du Pont Evaluates FAS 52", *Management Accounting*, (July): 31-35.

ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

BENIAMIN KARATZOΓΛΟΥ

ΕΕΔΙΠ Τμήμα Οικονομικών Επιστημών
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Περίληψη

Η επιδίωξη αειφορικής ή βιώσιμης ανάπτυξης, όπως αυτή ορίζεται από τους Διεθνείς Οργανισμούς (ΟΗΕ, ΟΟΣΑ, ΕΕ), απαιτεί την ισόρροπη συνεκτίμηση των περιβαλλοντικών και κοινωνικών επιπτώσεων που κάθε οικονομική απόφαση παράγει. Οι διαχειριστικές αποφάσεις των Διοικήσεων των τραπεζών σχετικά με την καθημερινή τους λειτουργία, αλλά κυρίως οι στρατηγικές αποφάσεις τους σχετικά με τα κριτήρια χρηματοδότησης και την προθυμία ανάληψης επενδυτικού και χρηματοδοτικού κινδύνου, μπορούν να καθορίσουν σε σημαντικό βαθμό τις αντιλήψεις για την αειφορία και να επηρεάσουν καταλυτικά τις σχετικές επιχειρηματικές αποφάσεις. Το άρθρο αυτό παρουσιάζει την ιστορική εξέλιξη και την τρέχουσα πραγματικότητα στις σχέσεις τραπεζών και αειφορίας στο διεθνή χώρο και στην Ελλάδα.

1. Εισαγωγή: Αειφορική ανάπτυξη

Υπάρχουν σήμερα πάνω από εκατό καταγραμμένοι επίσημοι ορισμοί σχετικά με το τι συνιστά αειφορική ανάπτυξη (1, 2) με σημαντικότερο τον ορισμό της Επιτροπής Brundtland (3) που κατέστησε ευρέως γνωστή τη σχετική έννοια. Με βάση τον ορισμό αυτό “αειφόρος ανάπτυξη είναι η ανάπτυξη η οποία ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να θέτει σε κίνδυνο την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες”. Ο ορισμός αυτός, παρά την έλλειψη ακρίβειας και πληρότητάς του, ή ίσως εξ αιτίας αυτής, έτυχε ευ-

ρύτατης αποδοχής και αποτελεί σημείο αναφοράς όλων των μετέπειτα σχετικών μελετών. Στα πλαίσια του παρόντος κειμένου ξεχωρίζουμε και παραθέτουμε τον ορισμό των Dovers και Handmer (4) οι οποίοι ορίζουν την αειφορική ανάπτυξη ως “... (την) ικανότητα ενός ανθρώπινου, φυσικού ή μικτού συστήματος να ανθίσταται ή να προσαρμόζεται σε ενδογενείς ή εξωγενείς αλλαγές στο διηνεκές. ...Υπάρχουν τρεις βασικές έννοιες μέσα σε αυτό τον ορισμό, η συνεχής αλλαγή, η αβεβαιότητα και η αλληλεξάρτηση μεταξύ των ανθρώπινων και των άλλων συστημάτων της βιόσφαιρας... Αν η αειφορία είναι ο στόχος, η αειφορική ανάπτυξη είναι η διαδικασία προσέγγισής του”.

Η αειφορική ανάπτυξη, δηλαδή η ισόρροπη περιβαλλοντική οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, βαθμιαία ανάγεται σε ένα είδος “επιλεκτικής υποχρέωσης” για ένα ευρύ σύνολο φορέων. Εξ αιτίας του μεγάλου τους αριθμού, μεγέθους και ρυθμών ανάπτυξης, πρωτεύοντα ρόλο μεταξύ τέτοιων φορέων κατέχουν οι επιχειρήσεις (5). Ο εξορθολογισμός της οργάνωσης και λειτουργίας τους προς την υιοθέτηση αειφορικών πρακτικών αποτελεί πλέον άλλοτε στρατηγική προτεραιότητα και άλλοτε νομική επιβολή. Κάτω δε από συγκεκριμένες προϋποθέσεις, μπορεί μεσοπρόθεσμα να αποδειχθεί βελτιωτικός των κυρίαρχων κριτηρίων οικονομικής αξιολόγησης, δηλαδή των αποτελεσμάτων χρήσης και της μετοχικής τους αξίας. Οι αρμόδιοι Διεθνείς Οργανισμοί διεκδικούν την ικανοποίηση των ανωτέρω απαιτήσεων για βιώσιμη λειτουργία από το

σύνολο των επιχειρήσεων, ανεξαρτήτως μεγέθους, αντικειμένου εργασιών, νομικής μορφής ή περιοχής λειτουργίας τους. Στη συνέχεια εξετάζεται η άμεση σχέση χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και αειφορίας. Κυρίως όμως εξετάζεται η έμμεση επίδραση που οι τράπεζες μπορούν να έχουν στην προσπάθεια για την επίτευξη εταιρικής αειφορίας μέσω της συνεχούς ανταλλαγής κεφαλαίων και πληροφόρησης με τις χρηματοδοτούμενες επιχειρήσεις, και η αλληλεπίδραση των επιλογών τους στο βαθμό λειτουργικού κινδύνου και των δύο μερών.

2. Η σχέση τραπεζών και αειφορικής ανάπτυξης στο παρελθόν

Οι περισσότερες τράπεζες για πολλά χρόνια αρνούνταν οποιαδήποτε ανάμιξη σε περιβαλλοντικά θέματα, επικαλούμενες το γεγονός ότι κατά τη λειτουργία τους αναλώνουν περιορισμένους φυσικούς πόρους και παράγουν ελάχιστη ρύπανση. Κατά την ίδρυση του Αμερικανικού Business Council for Sustainable Development (BCSD, 1990) κανένας τραπεζίτης δεν συμμετείχε στο ιδρυτικό σχήμα.

Οι πρώτοι χρηματοπιστωτικοί φορείς που αντελήφθησαν – δυσάρεστα – την ύπαρξη προβλήματος στη σχέση τους με το περιβάλλον, ήταν οι ασφαλιστικές εταιρείες των ΗΠΑ. Από τα μέσα της δεκαετίας του '80 και μετά, οι περιβαλλοντικές αποζημιώσεις αποτέλεσαν τη “μαύρη τρύπα” του κλάδου με δισεκατομμύρια δολαρίων να καταβάλλονται ετησίως και με εκκρεμούσες απαιτήσεις ύψους 2 τρισ. δολαρίων να σωρεύονται απειλώντας ακόμη και τη βιωσιμότητά του. Σύντομα το ίδιο πρόβλημα αντιμετώπισαν και οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις της ΕΕ. Ο ασφαλιστικός κλάδος σε συνεργασία με το Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών (UNEP) διαμόρφωσε ένα καταστατικό που τα μέλη του θα έπρεπε να τηρούν και συνήρρησε στην ανάπτυξη χρηματοδοτικών εργαλείων τα οποία θα επέτρεπαν στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις να ελέγχουν και να μειώνουν τους περιβαλλοντικούς

κινδύνους που εγείρονται από τη λειτουργία τους. (6, ch.6)

Οι επαγωγικές επιπτώσεις των παραπάνω ενεργειών για τον τραπεζικό κλάδο δεν άργησαν να γίνουν αντιληπτές. Οι ασφαλιστικές εταιρείες επενδύουν την πλεονάζουσα ρευστότητά τους στις χρηματοοικονομικές αγορές. Έντονες αυξομειώσεις της ρευστότητας αυτής οδηγούν σε κλυδωνισμούς στη ζήτηση, άρα και στην τιμή, των χρηματοοικονομικών προϊόντων που παράγουν και διαχειρίζονται οι τράπεζες. Οι ασφαλιστές άρχισαν να λειτουργούν και ως σύμβουλοι των ασφαλιζομένων επιχειρήσεων προσπαθώντας να μειώσουν το μη συστηματικό λειτουργικό (περιβαλλοντικό) τους κίνδυνο και δημιουργώντας ζήτηση χρήματος για νέες επενδύσεις σε συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης (ΣΠΔ). Το συνολικό κόστος λειτουργίας, ιδίως των ρυπαινουσών και υψηλής επικινδυνότητας επιχειρήσεων, αυξήθηκε σημαντικά επηρεάζοντας τα καθαρά τους αποτελέσματα και αυξάνοντας παράλληλα τη μόχλευσή τους και το βαθμό χρηματοδοτικού κινδύνου για τους πιστωτές τους (ibid, ch.5). Τέλος, ο ασφαλιστικός κλάδος αρνούμενος να αναλάβει την ασφάλιση συγκεκριμένων κινδύνων όπως αυτού της βαθμιαίας ρύπανσης, προσδιορίζει προκαταβολικά ως ιδιαίτερα επικίνδυνη οποιαδήποτε απόπειρα χρηματοδότησης επιχειρήσεων που εμπλέκονται σε ανάλογες δραστηριότητες.

Οι τράπεζες δεν αντελήφθησαν νωρίτερα το επερχόμενο πρόβλημα καθώς το νομοθετικό καθεστώς, τόσο στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης όσο και στις ΗΠΑ (7) ρητά απάλλαξε το δανειοδότη από οποιαδήποτε ευθύνη προέκυπτε από την άστοχη λειτουργία του δανειολήπτη, περιορίζοντας την ευθύνη αυτή στους φορείς (μετόχους, ιδιοκτήτες, managers) της ρυπαίνουσας επιχείρησης. Η νομολογία όμως επέβαλλε διαφορετικές απόψεις που περιληπτικά συνίστανται στο ότι οι τράπεζες θα έπρεπε να επιβάλλουν ρήτρες ελέγχου της περιβαλλοντικής συμπεριφοράς των δανειοδοτούμενων από αυτές ρυπογόνων επιχειρήσεων και ότι εί-

ναι υπεύθυνες για την περιβαλλοντική αποκατάσταση εδάφους που περιήλθε στην κατοχή τους ως εμπράγματα εγγύηση μη αποπληρωθεισών υποχρεώσεων του δανειολήπτη. Η παγκόσμια λειτουργία πολλών αμερικανικών τραπεζών διέχυσε τις παραπάνω απόψεις σε πολλές άλλες χώρες. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε ένα έγγραφο προς συζήτηση σχετικά με τον προτεινόμενο επιμερισμό του κόστους αποκατάστασης περιβαλλοντικών ζημιών, όπου ενέπλεκε και τον τραπεζικό κλάδο, ήδη από το 1993 (8). Το έγγραφο έτυχε αρνητικής αντιμετώπισης τόσο από εθνικές Ενώσεις Τραπεζών όσο και από εθνικές κυβερνήσεις με επίκληση της πολυπλοκότητας και έντονης διαφορετικότητας των νομικών καθεστώτων κάτω από τα οποία οι τράπεζες λειτουργούσαν στα διάφορα κράτη-μέλη.

Το 1991 το UNEP προχώρησε στην έκδοση ενός κατάλογου όπου καταγράφονταν οι σχετικοί με το περιβάλλον πιθανοί κίνδυνοι που οι δανειστές θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν στο άμεσο μέλλον (9). Ανάλογα με το ισχύον νομικό καθεστώς της περιοχής εμφάνισής τους τέτοιοι κίνδυνοι θα μπορούσαν να αναφέρονται:

- στη δραστική μείωση της αξίας εμπράγματων εγγυήσεων, κυρίως εδάφους και ακινήτων αλλά και παραγωγικού εξοπλισμού, λόγω περιβαλλοντικής υποβάθμισής τους
- στη μειωμένη ικανότητα των δανειοληπτών να καλύψουν τις υποχρεώσεις αποπληρωμής των δανείων τους εφόσον επωμισθούν πρόσθετα κόστη αποκατάστασης περιβαλλοντικών αστοχιών που προέκυψαν από τη λειτουργία τους
- στην πιθανή απόρριψη του δικαιώματος κατάσχεσης λόγω αθέτησης των υποχρεώσεων του δανειολήπτη, εφόσον το προς κατάσχεση πάγιο χαρακτηριστεί από το δανειοδότη επισφαλές και ύποπτο έγερσης διεκδικήσεων περιβαλλοντικών αποζημιώσεων
- σε περίπτωση χρεοκοπίας της επιχείρησης, σε πολλές χώρες (ενδεικτικά ΗΠΑ, Καναδάς) η υποχρέωση αποκατάστασης της ρυπανθείσας περιοχής προΐσταται χρονικά της αποπληρωμής των τραπεζικών υποχρεώσεων της επιχείρησης

➤ στη θεώρηση του πιστωτή ως άμεσα υπόλογου όταν έχει συμμετοχική σχέση με την παρανομούσα επιχείρηση, ή όταν ο ίδιος ή θυγατρικές του επιχειρήσεις έχουν προσληφθεί ως σύμβουλοι από την επιχείρηση αυτή.

Αντιδρώντας στους παραπάνω κινδύνους, 30 τράπεζες συνυπέγραψαν, σε συνεργασία με το UNEP, τη “Δήλωση των Τραπεζών για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη” λίγους μήνες πριν την Παγκόσμια Διάσκεψη του Ρίο για το Περιβάλλον (1992). Οι υπογράφωντες έφθασαν τους 275 το 2002. Η παραπάνω Δήλωση, όπως αναθεωρήθηκε το Μάιο του 1997 (10) αποτελείται από τρεις ενότητες. Η πρώτη αναγνωρίζει τη σημαντική συνεισφορά που ο χρηματοπιστωτικός τομέας μπορεί να έχει για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης και καταγράφει τη δέσμευση των συνυπογραφουσών επιχειρήσεων να αγωνιστούν προς την κατεύθυνση αυτή. Η δεύτερη αναφέρεται στους τρόπους και τα μέσα υλοποίησης της παραπάνω δέσμευσης. Τέλος η τρίτη ενότητα προχωρεί σε συστάσεις για την ανάγκη συνολικής κίνησης των πιστωτικών ιδρυμάτων προς την κατεύθυνση αυτή και καταγράφει τη συνεχή ενημέρωση, επικοινωνία και συνεργασία όλων των εμπλεκομένων, κυβέρνησης, τραπεζών και ιδιωτών, ως προϋπόθεση επίτευξης του τελικού σκοπού. Η μόνη ελληνική τράπεζα που συμμετείχε στην προσπάθεια αυτή ήταν η Εμπορική (11).

3. Η σχέση τραπεζών και αειφορικής ανάπτυξης σήμερα

Την τελευταία δεκαετία οι περιβαλλοντικές ομάδες πίεσης έχουν κατ' επανάληψη εγγαλέσει τις υπογράφουσες τράπεζες για αθέτηση της υπογραφής τους. Τίμησαν οι υπογράφωντες το παραπάνω μνημόνιο, τη δέσμευσή τους; Το UNEP, σε συνεργασία με την PricewaterhouseCoopers προχώρησε στην υλοποίηση σχετικής έρευνας στην Ευρώπη το 1998. Τα αποτελέσματα της έρευνας ήταν μικτά. Αν και το 90% εκείνων που απάντησαν είχαν δημιουργήσει

τιμήματα Περιβαλλοντικής Διεύθυνσης, λιγότερο από 60% των οργανισμών είχε επίσημα ενσωματώσει τον περιβαλλοντικό κίνδυνο στα κριτήρια πιστοδότησης, μόλις 20% στη στρατηγική διαχείριση του χαρτοφυλακίου τους και 46% εξέδιδαν κάποια μορφή περιβαλλοντικών καταστάσεων στο τέλος χρήσης. Πολύ χειρότερα ήταν τα αποτελέσματα που καταγράφηκαν όταν η έρευνα επαναλήφθηκε από τους ίδιους φορείς στην Αυστραλία (2/2000) καθώς οι 109 από τους 150 χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που προσεγγίστηκαν δεν απάντησαν καθόλου στο σχετικό αίτημα και άλλοι 11 αρνήθηκαν γραπτά!

Η Ένωση των Βρετανών Τραπεζιτών είχε ήδη από το 1993 καταγγείλει ως λανθασμένη την άποψη “...ότι οι πιστωτές βρίσκονται σε καλύτερη θέση από άλλους (φορείς) να επηρεάζουν τις προτεραιότητες των επιχειρήσεων... Αυτό συνιστά μία *ουσιώδη παρανόηση* του ρόλου του πιστωτή και του βάθους εμπλοκής του στη διοίκηση των δανειοδοτούμενων επιχειρήσεων” (12). Αν και το UNEP μάλλον διαφωνεί με τη θέση αυτή, είναι γεγονός ότι οι σημερινοί Διοικητές των τραπεζών προσπαθούν να συγκεράσουν τις αυξανόμενες διοικητικές και κοινωνικές απαιτήσεις για καθαρότερο περιβάλλον με την ανάγκη να διατηρήσουν τις επιχειρήσεις τους βιώσιμες και ανταγωνιστικές μέσα σε ένα παγκοσμιοποιημένο, απελευθερωμένο και έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον, όπου το ενδιαφέρον για την αειφορία είναι μία παράμετρος μέσα στις πολλές που ανά πάσα στιγμή πρέπει να συνεκτιμηθούν. Η διατήρηση της έμφασης στη βελτίωση των αποτελεσμάτων εφάπτεται με το εταιρικό περιβαλλοντικό ενδιαφέρον κατά κύριο λόγο σε ένα μόνο σημείο: στη μείωση του περιβαλλοντικού κινδύνου των δανειοδοτούμενων επιχειρήσεων. Το κατά πόσο αυτή η “άσκηση στη μείωση των επισφαλών απαιτήσεων” θα ενδυνάμει το μανδύα του πρωτογενούς ενδιαφέροντος και θα επανεξαχθεί από τα τμήματα marketing των τραπεζών ως μία άδολη πρωτοβουλία συνεισφέροντας στην αύξηση των πωλήσεών τους, είναι συνάρτηση της αντίληψης και των απαιτήσεων των τοπικών καταναλωτών. Γεγονός είναι ότι για μία

κερδοσκοπική επιχείρηση οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις παραμένουν παρενέργειες των κύριων αποφάσεών της οι οποίες και λαμβάνονται με οικονομικά κριτήρια.

Το γεγονός αυτό αναγνωρίζει στην επίσημη ιστοσελίδα της (<http://www.envirobank.org>), η Ένωση Περιβαλλοντικών Τραπεζιτών των ΗΠΑ, η οποία δηλώνει ως αποστολή της “*Να προστατεύσουμε και να διατηρήσουμε το καθαρό εισόδημα και το ενεργητικό των τραπεζών από την έκθεσή τους σε περιβαλλοντικές ευθύνες, προκύπτουσες από δραστηριότητες δανεισμού και ευρύτερης πίστης, μέσα από την εφαρμογή των αρχών διαχείρισης του περιβαλλοντικού κινδύνου, στις ΗΠΑ και παγκόσμια*”. Ο ίδιος φορέας όμως στηρίζει και συντονίζει τις δραστηριότητες των μελών του σε μία αρχή: “*Το περιβάλλον δεν θα πρέπει να αποτελεί παράγοντα πάνω στον οποίο να στηρίζεται ο τραπεζικός ανταγωνισμός*”*. Η Ένωση εντοπίζει έξι κατηγορίες δραστηριοτήτων που συνεισφέρουν προς την κατεύθυνση αυτή:

1. Δραστηριότητες μείωσης του περιβαλλοντικού κινδύνου
2. Χρηματοδοτήσεις έργων που βελτιώνουν περιβαλλοντικές υποδομές
3. Αναδιοργάνωση-εξορθολογισμό των εσωτερικών διαδικασιών λειτουργίας των τραπεζών
4. Θέματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης
5. Βελτίωση της εικόνας – και της αποδοχής – της επιχείρησης από τους καταναλωτές
6. Χρηματοδοτήσεις έργων περιβαλλοντικής ωφέλειας, όπως ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και επανάκτηση-αποκατάσταση μολυσμένων περιοχών

Αντίστοιχα, η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία (FBE) έχει πάρει μία σειρά πρωτοβουλιών για επαναπροσδιορισμό των δραστηριοτήτων των μελών της σε μία πιο αειφορική κατεύθυνση. Έτσι η FBE έχει δημιουργήσει μία επιτροπή για τη διαχεί-

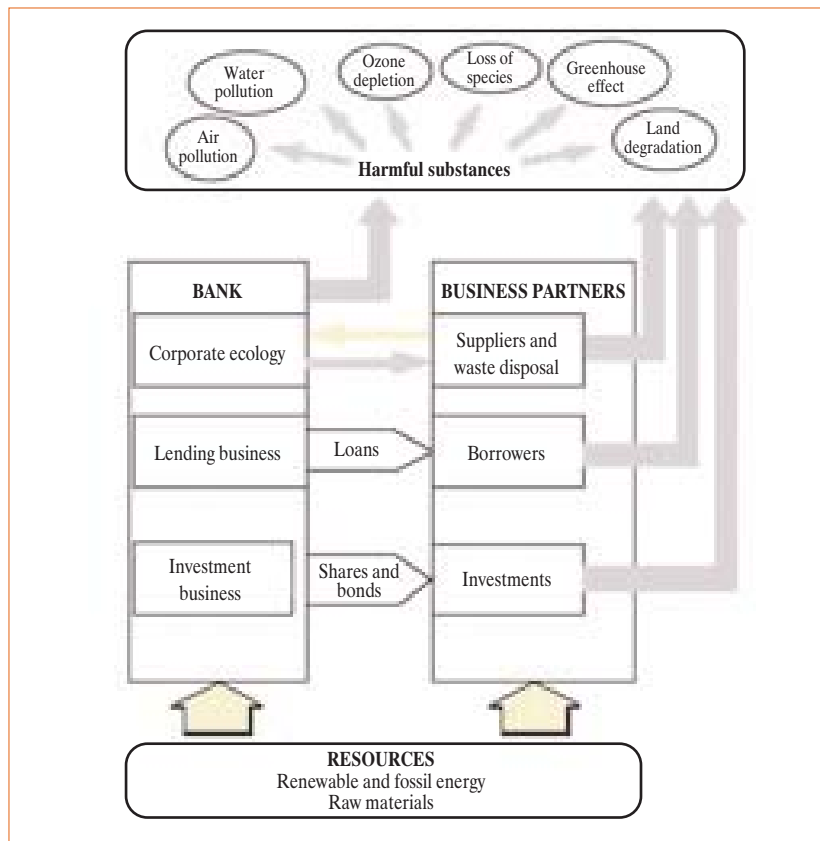
*“...the environment should not be a factor in financial transaction competition. We believe that a healthy environment is one key to a strong economy and that we all benefit far more from a collective strong economy than by individually cutting corners at the expense of the environment” EBA 2002.

ριση Ευρωπαϊκών Κοινωνικών Θεμάτων όπως το θέμα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης για το ανθρώπινο δυναμικό που εργάζεται στις τράπεζες (www.fbe.be/social_dialogue.html#Events). Έχει επίσης δημιουργήσει εξειδικευμένες ομάδες εργασίας σε επίκαιρα θέματα που επηρεάζουν τα συμφέροντα των μελών της Ομοσπονδίας. Μία τέτοια ομάδα ασχολείται με θέματα προστασίας του περιβάλλοντος από νομική κυρίως σκοπιά, συμμετέχοντας στη διαμόρφωση των ρυθμιστικών πλαισίων καθορισμού των τραπεζικών ευθυνών (liabilities) αποτροπής και αποκατάστασης περιβαλλοντικών ζημιών βάσει της Λευκής Βίβλου της ΕΕ και της αρχής “ο ρυπαίνων πληρώνει” (COM(2002)17). Ενώ οι παραπάνω πρωτοβουλίες είναι σημαντικές, τείνουν να παρακολουθούν αντί να προλαμβάνουν, μέσω υπόδειξης των κατάλληλων δραστηριοτήτων, τις εξελίξεις σε ένα χώρο που μπορεί να επηρεάσει καθοριστικά το μέλλον των ευρωπαϊκών τραπεζών.

Οι δραστηριότητες για τις οποίες η αναμόρφωση των αντιλήψεων των τραπεζικών ιδρυμάτων θα έχει την περιβαλλοντικά μέγιστη προστιθέμενη αξία, εξετάζονται στις επόμενες παραγράφους.

4. Τραπεζικές δραστηριότητες και άμεσες περιβαλλοντικές επιβαρύνσεις

Η μεγάλη έκταση και πολυπλοκότητα λειτουργίας των επιχειρήσεων καθιστά αναπόφευκτη την αλληλεπίδρασή τους με το περιβάλλον δημιουργώντας τη δυνατότητα ανάπτυξης περιβαλλοντικών επιβαρύνσεων και κινδύνων. Για τις τράπεζες οι επιβαρύνσεις αυτές μπορεί να είναι άμεσες, δηλαδή να παράγονται από επιλογές, πράξεις ή παραλείψεις του χρηματοπιστωτικού οργανισμού, ή έμμεσες αν προέρχονται από επιλογές άλλων σχετιζομένων μερών όπως οι δανειολήπτες (γράφημα 1). Οι έμ-

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

μεσοί κίνδυνοι μπορούν να οδηγήσουν σε χρηματικές απώλειες ανάλογες του μεγέθους της χρηματοδότησης ή επένδυσης στην οποία είχε προβεί το πιστωτικό ίδρυμα. Οι άμεσοι κίνδυνοι περιλαμβάνουν γεγονότα όπως περιβαλλοντική ρύπανση στις εγκαταστάσεις του πιστωτικού ιδρύματος ή των θυγατρικών του, κακή διαχείριση ενεργειακών πόρων και νερού, πρόστιμα λόγω έλλειψης συμμόρφωσης με την ισχύουσα νομοθεσία σε θέματα ανακύκλωσης και διάθεσης παγίων (H/Y, εκτυπωτών, telex, fax, οχημάτων) μετά το τέλος της ωφέλιμης ζωής τους (13). Τόσο η Citigroup (14) όσο και η Bank of America (15) περιγράφουν αναλυτικά στις ετήσιες περιβαλλοντικές εκθέσεις τους την οικονομία σε χρηματικούς και φυσικούς πόρους που έχει επιτύχει η υιοθέτηση απλών πρακτικών, όπως η αμφίπλευρη φωτοτύπηση του χρησιμοποιούμενου χαρτιού, από τις επιχειρήσεις τους. Αντίστοιχες οικονομίες καταγράφουν μελέτες άλλων τραπεζικών ιδρυμάτων για θέματα νερού, ενέργειας, εξοπλισμού, αλλά και επιλογής του χώρου εγκαταστάσεων και των προμηθευτών τους. Πέρα από το προφανές οικονομικό της κόστος η αγνόηση των παραπάνω θεμάτων θα έχει αρνητική επίδραση στην αποτίμηση των υλικών και άυλων παγίων, στο καλό όνομα, και τελικά στη μετοχική αξία της επιχείρησης.

5. Τραπεζικές δραστηριότητες και έμμεσες περιβαλλοντικές ευκαιρίες

Το γεγονός ότι όλοι οι μεγάλοι τραπεζικοί όμιλοι, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, περιλαμβάνουν και ασφαλιστικές επιχειρήσεις καταδεικνύει από μόνο του την άμεση συνάφεια μεταξύ της συχνότητας και έντασης των περιβαλλοντικών προβλημάτων και των επιπτώσεών τους στα ενοποιημένα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα του ομίλου. Η συνάφεια αυτή θα γίνεται εντονότερη όσο θα αυξάνεται ο βαθμός ενδιαφέροντος και πληροφόρησης του κοινού και όσο θα γίνεται αυστηρότερο το σχετικό θεσμικό πλαίσιο.

Ταυτόχρονα, όλοι οι μεγάλοι τραπεζικοί όμιλοι ελέγχουν και διαχειρίζονται εταιρείες Αμοιβαίων Κεφαλαίων (ΑΚ) οι οποίες τα τελευταία έτη ανταγωνίζονται στην προσπάθεια δημιουργίας καινοτόμων προϊόντων, διακριτών από αυτά των ανταγωνιστών τους. Ένας χώρος που μένει σχετικά ανεκμετάλλευτος στην Ελλάδα, αλλά αξιοποιείται δυναμικά στο εξωτερικό, είναι η δημιουργία ΑΚ που να επενδύουν με περιβαλλοντικά κριτήρια. Ως βάση σύστασης επιλογής, διακράτησης ή πώλησης των μετοχών που συμμετέχουν στα χαρτοφυλάκια των ΑΚ αυτών παραμένουν τα ποσοτικά κριτήρια της κερδοφορίας και του βαθμού κινδύνου τους. Συνοδεύονται όμως από μία σειρά ποιοτικών κριτηρίων. Τα κριτήρια αυτά περιλαμβάνουν:

- Την ύπαρξη δηλωμένης περιβαλλοντικής πολιτικής από την επιχείρηση
- Την έκδοση ελεγμένων περιβαλλοντικών καταστάσεων
- Την εφαρμογή από την επιχείρηση ενός Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) όπως το ISO14001 ή το EMAS
- Την πρωτογενή αξιολόγηση των περιβαλλοντικών κινδύνων που σχετίζονται με την παραγωγική διαδικασία (ρυπαντές, μέτρα ελέγχου, βελτιώσεις)
- Την προοπτική επιτυχίας τέτοιων προϊόντων με βάση τη σχετική ζήτηση

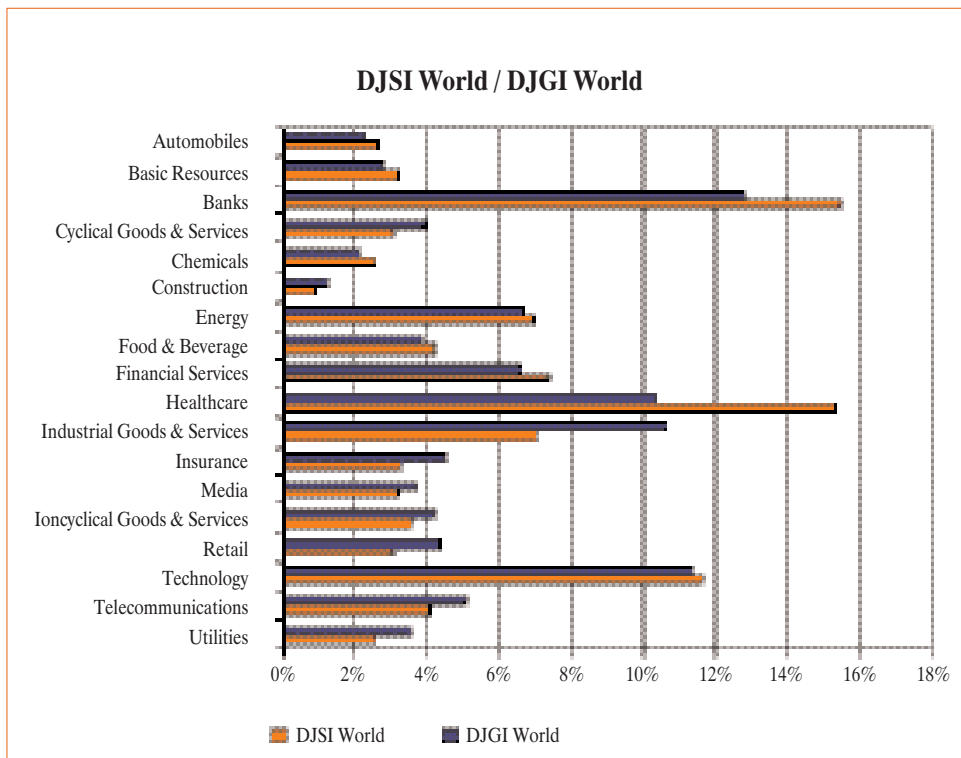
Η ανάπτυξη μιας αγοράς κεφαλαίων για περιβαλλοντικές-ηθικές επενδύσεις (socially responsible investment, SRI) είναι μία άλλη ευκαιρία αμοιβαίου οφέλους (win-win) για τις τράπεζες και το περιβάλλον. Τέτοια κεφάλαια επενδύουν σε επιχειρήσεις που εγγυώνται την ικανοποίηση μιας σειράς περιβαλλοντικών, κοινωνικών και ηθικών κριτηρίων, συνεκτιμώντας τις οικονομικές προσδοκίες του επενδυτή με τις επιπτώσεις των επενδυτικών επιλογών του στη βιώσιμη ανάπτυξη. Με μακρά παράδοση και αυξανόμενη ζήτηση στις ΗΠΑ, τα προϊόντα αυτά έτυχαν περιορισμένης αποδοχής όταν μεταφευτεύτηκαν πριν μία δεκαετία στην Ευρώπη και παραμένουν άγνωστα ακόμη και σήμερα στην Ελλάδα δημιουργώντας μία επιχειρηματική ευκαιρία για τις τράπεζες που θα καινοτομήσουν σχετικά.

Η προσδοκία ανταμοιβής των επιχειρήσεων που λειτουργούν αιθερορικά από το επενδυτικό κοινό, οδήγησε από το 1999 στο σχηματισμό των Dow-Jones Sustainability Indexes (DJSI, www.sustainability-indexes.com). 24 τέτοιοι δείκτες παρακολουθούν τις χρηματοοικονομικές επιδόσεις επιλεγμένων εταιρειών, ηγέτιδων στο χώρο της ανάπτυξης και εφαρμογής αιθερορικών πρακτικών, και τροφοδοτούν τους διαχειριστές κεφαλαίων που έχουν αποκτήσει σχετικό δικαίωμα (license), με αξιόπιστη και αντικειμενική σχετική πληροφόρηση. 300 επιχειρήσεις από 59 κλάδους, ενεργές σε 34 χώρες, με συνολική κεφαλαιοποίηση ύψους 3 τρισ. δολαρίων συμμετέχουν στους δείκτες αυτούς. Το γεγονός ότι ο κλάδος με τη μεγαλύτερη συμμετοχή στο σύνολο των δεικτών είναι ο τραπεζικός (**γράφημα 2**) αποδεικνύει την αποδοχή της σχέσης τραπεζών και περιβάλλοντος από τους παγκόσμιους ηγέτες του χώρου, οι οποίοι και προσαρμόζουν ανάλογα τις στρατηγικές τους σε θέματα συγχωνεύσεων, εξαγορών, διαχείρισης ενεργητικού και βέβαια εκτί-

μησης του επιχειρηματικού λειτουργικού κινδύνου. Οι πολύ πρόσφατες συνεργασίες της Citigroup με το Rainforest Action Network (22.1.2004) για μείωση της παράνομης υλοτομίας και αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών (16) καθώς και της HSBC με την WWF και την Earthwatch στα πλαίσια του προγράμματος “Επενδύοντας στη Φύση” 2/2004 (17) για τη διάσωση απειλούμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας απλώς επικυρώνουν την παραπάνω απόδειξη.

6. Η σχέση τραπεζών-περιβάλλοντος στην ελληνική πραγματικότητα

Οι ελληνικές τράπεζες φαίνεται να έχουν αποδεχθεί σχετικά πρόσφατα την παραπάνω πραγματικότητα και να προχωρούν βαθμιαία προς τους αναγκαίους μετασχηματισμούς. Στην ιστοσελίδα της, η ETE δημοσιεύει την επίσημη διακήρυξη της περιβαλλοντικής πολιτικής της και αναφέρεται στην πρόθεσή της για ανάπτυξη ΣΠΔ και επίτευξη συ-

ΓΡΑΦΗΜΑ 2

γκεκριμένων περιβαλλοντικών δεικτών για τις βασικές της λειτουργίες καθώς και για την εφαρμογή αντίστοιχων αρχών στις πιστοδοτικές και επενδυτικές της δραστηριότητες (18). Η, πρωτοπόρος ως προς την ένταξή της στο αρχικό forum του UNEP, *Εμπορική Τράπεζα* προχώρησε πρόσφατα (30.1.2004) στην υιοθέτηση περιβαλλοντικής πολιτικής, που μέσα από 15 σημεία έχει σκοπό να βελτιώσει την οικολογική αποδοτικότητα της τράπεζας, να ελαχιστοποιήσει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τη λειτουργία της αλλά και να αξιοποιήσει σχετικές επιχειρηματικές ευκαιρίες (19). Η *Alpha Bank* στην ετήσια κατάστασή της για το 2002 αφιερώνει ένα ολόκληρο κεφάλαιο στις κοινωνικές και πολιτισμικές δραστηριότητες της και ένα ακόμη κεφάλαιο στη διαχείριση κινδύνων γενικά. Η *Τράπεζα Πειραιώς* στην επίσημη ιστοσελίδα της αναφέρεται περιορισμένα σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης και στις πολιτισμικές δραστηριότητες του αντίστοιχου Ιδρύματός της. Αντίθετα, η *EFG Eurobank Ergasias* έχει εκτεταμένη αναφορά σε θέματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και περιβάλλοντος στην ιστοσελίδα της (20).

Κοινός τόπος, ωστόσο, της παραπάνω αναφοράς με τις υπόλοιπες ανιχνευθείσες είναι η πλήρης απουσία αριθμητικών στοιχείων τα οποία θα αντικειμενοποιούσαν τους ισχυρισμούς των φορέων και θα επέτρεπαν διαχρονικές και διετairικές συγκρίσεις. Οι τράπεζες που πραγματικά δεσμεύονται διοικητικά στην επίτευξη αειφορικών στόχων θα πρέπει να εξετάσουν σοβαρά την αναγκαιότητα αυτή. Για τους ερευνητές που κινούνται στο σχετικό χώρο, ισχυρισμοί που δεν συνοδεύονται από – ελεγμένα – αριθμητικά στοιχεία είναι τόσο πειστικοί όσο και οι ισχυρισμοί για θετικά οικονομικά αποτελέσματα που δεν συνοδεύονται από ελεγμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Καμία ελληνική τράπεζα δεν έχει πιστοποιηθεί μέχρι στιγμής με κάποιο ΣΠΔ ευρείας χρήσης όπως το ISO14001 ή το EMAS και καμία τράπεζα δεν έχει κοινοποιήσει σχετική πρόθεσή της. Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα επίσης, παρά τις σχετικές εξαγα-

γελίες του τότε πρωθυπουργού Κ. Σημίτη στην ομιλία του στα εγκαίνια της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης (2003), δεν προσφέρει κάποια διακριτή και θεσμοθετημένη μορφή “πράσινων” προϊόντων που να τυγχάνουν ευνοϊκής φορολογικής αντιμετώπισης και να έχουν ως στόχο τη χρηματοδότηση επενδύσεων με υψηλή περιβαλλοντική προστιθέμενη αξία. Σε πρόσφατη εμπειρική μελέτη για τη διοίκηση ποιότητας στον τραπεζικό τομέα, το κριτήριο της αειφορικής συμπεριφοράς των τραπεζών δεν περιείχονταν καν μεταξύ των κριτηρίων που τέθηκαν προς αξιολόγηση από τους πελάτες των τραπεζών (21). Ακόμα και έτσι όμως, τον υψηλότερο μέσο όρο σπουδαιότητας αποκόμισε το κριτήριο της καθαριότητας, η ενδοεπιχειρησιακή εκδοχή του σεβασμού προς το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον που διεκδικούν οι πελάτες από τις τράπεζες. Πολλά άλλα κριτήρια που προμοδοτήθηκαν σε αυτήν καθώς και σε άλλες συναφείς έρευνες έχουν μία εγγενή περιβαλλοντική διάσταση στο εσωτερικό τους όπως, ενδεικτικά, η καλή φήμη, το αποδοτικό περιβάλλον εργασίας και η ολοκληρωμένη ποικιλία προϊόντων.

7. Επίλογος

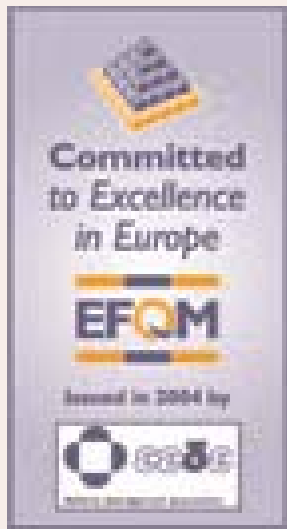
Θα κλείσουμε τη συνοπτική παρουσίαση της σχέσης τραπεζών και βιώσιμης ανάπτυξης με μία σημαντική παρατήρηση. Σε χώρες με αυξημένο αριθμό μεγάλων και πολύ μεγάλων επιχειρήσεων και με ισχυρή θεσμική και γνωστική υποστήριξη των επιχειρησών τους, ο ρόλος των τραπεζών παραμένει σημαντικός, αλλά πάντως συμπληρωματικός των αυξημένων δυνατοτήτων που έχουν οι επιχειρήσεις που λειτουργούν εκεί. Ο ρόλος αυτός όμως γίνεται καταλυτικός σε χώρες, η ραχοκοκκαλιά του παραγωγικού ιστού των οποίων αποτελείται από μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όπως η Ελλάδα. Η έλλειψη πρωτογενούς πληροφόρησης των φορέων των επιχειρήσεων στην περίπτωση αυτή καθιστά τις τράπεζες πολύτιμους εταίρους στην καθοδήγηση των επιχειρήσεων προς τις κατάλληλες επιλογές

ελαχιστοποίησης του αναλαμβανόμενου κινδύνου και μεγιστοποίησης της παρούσας αξίας τους. Η σύμπτωση των συμφερόντων τράπεζας και πελάτη και η αντίληψη των χρηματοδοτούμενων επιχειρήσεων ως συνεργατών των τραπεζών είναι σχετικά νέα στην ελληνική πραγματικότητα και έγινε σαφέστατη το 2002, όταν για πρώτη φορά το ΥΠΕΘΟ, στα πλαίσια των ΠΕΠ Μεταποίησης και Τουρισμού, θεσμοθέτησε το ρόλο των τραπεζών ως συμβούλων και αξιολογητών των προτάσεων των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων (22). Η μεγάλη ανταπόκριση και η αυξημένη αποτελεσματικότητα του νέου αυτού σχήματος, έβαλαν τις βάσεις για μία συνεργασία η ευόδωση της οποίας θα ανοίξει νέες προοπτικές στην αντίληψη των σχέσεων τραπεζών και επιχειρήσεων προς αμοιβαίο όφελός τους αλλά και προς όφελος του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος εντός των οποίων και οι δύο λειτουργούν.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

1. WBCSD, (1999), "Glossary of Sustainable Development", USA.
2. Raniga I. and Treloar G., (2000), "A Context for Participation in Sustainable Development", Environmental Management, Vol. 26, No. 4, pp. 349-361.
3. World Commission on Environment and Development, (1987), "Our Common Future", Oxford University Press, GB.
4. Dovers S. and Handmer J., (1992), "Uncertainty, Sustainability and Change", Global Environmental Change, Vol 2, No. 4, pp. 262-276.
5. Welford R., (1994), "Environmental Strategy and Sustainable Development: The Corporate Challenge for the 21st Century", Routledge, London UK.
6. Schmidheiny S. and Zorraquin F., (1996), "Financing Change", MIT pap ed., 1998, USA.
7. Ενδεικτικά U.S. Comprehensive Environmental Response, Compensation and Liability Act (CERCLA γνωστό και ως Superfund, 1980).
8. European Commission, (1993), "Remedying Environmental Damage", Discussion paper, Com(93)47, Βαυξέλλες.
9. Vaughan, (1993), "Greening Financial Markets", όπως αναφέρεται στο (6) παραπάνω.
10. United Nations Environmental Programme, (1997), "Statement by Financial Institutions on SD", UNEP, USA.
11. www.biopolitics.gr/HTML/PUBS/Ukraine98/Kanonis.html
12. British Bankers Association, "Banks and the Environment", Λονδίνο, 1993.
13. Weiler et al, (1997), "Review of Environmental risk Management at Banking Institutions and Potential Relevance of ISO14000", Working Paper, research Triangle Institute (RTI Project no 5774-4), Ca. USA.
14. Citigroup and Environmental Defense, (1999), "Copy paper: Hidden costs, Real opportunities", Project Report.
15. Bank of America, (2000), "Environmental Progress Report".
16. www.citigroup.com/citigroup/environment/initiatives.htm
17. www.hsbc.com/investinginnature
18. www.nbg.gr/social.asp?P_ID=608&ord=2
19. UNEP-FI E-bulletin, (2/2004), "Greek UNEP-FI Member Unveils Environmental Policy" issue 26, προσβάσιμο από την ιστοσελίδα www.unepfi.net/ebulletin
20. www.eurobank.gr/europortal/content/europortal/gr/content/home/default.asp
21. Σπάθης Χ., Πετρίδου Ε. και Γλαβέλη Ν., (2003), "Διοίκηση Ποιότητας στον Τραπεζικό Τομέα", Δελτίο ΕΕΤ, τεύχος 32, α' τριμ. 2003, σελ. 101-110.
22. http://www.ypetho.gr/ypourgeio/pax_pr_20020912.asp

Στο πλαίσιο της συνεχούς αναβάθμισης των υπηρεσιών που προσφέρει στα μέλη της η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, ιδιαίτερη βαρύτητα έχει αποκτήσει η μερίμνά της για εφαρμογή των αρχών της Διοίκησης Ποιότητας. Με αυτόν το στόχο λοιπόν, η Γενική Γραμματεία της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών ανέλαβε την πρωτοβουλία να συμμετάσχει στο Πρόγραμμα “Δέσμευση στην Επιχειρηματική Αριστεία” του EFQM (European Foundation of Quality Management): Πρόκειται για τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για Ποιότητα στη Διοίκηση των επιχειρήσεων που βοηθά τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και οργανισμούς να προσφέρουν διαρκώς καλύτερες υπηρεσίες και να αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, μέσα από την αποτελεσματική χρήση του **Μοντέλου Επιχειρηματικής Αριστείας EFQM**.

Στη βάση του μοντέλου αυτού, η Γενική Γραμματεία αξιολόγησε όλες τις περιοχές της δραστηριότητάς της και ιεράρχησε τα σημεία βελτίωσης, επιλέγοντας τρία σχέδια δράσης:

1. Αποτύπωση και επικοινωνία των περιεχομένων και του τρόπου υλοποίησης της πολιτικής και στρατηγικής της ΕΕΤ.
2. Αλλαγή της οργανωτικής δομής της Γενικής Γραμματείας της ΕΕΤ και
3. Παροχή νέας υπηρεσίας προς πελάτες-τράπεζες της ΕΕΤ: Σύνδεση τραπεζών και πόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πιο συγκεκριμένα, με την υλοποίηση των τριών αυτών σχεδίων, στόχευσε στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών που αφορούν τη γνωστοποίηση των δραστηριοτήτων της ΕΕΤ και την πιο εύρυθμη λειτουργία της. Έτσι καλύπτονται αποτελεσματικά οι νέες απαιτήσεις που επιβάλλονται με ταχύτατους ρυθμούς από το τραπεζικό περιβάλλον σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Η συμμετοχή της Γενικής Γραμματείας της ΕΕΤ συνίστατο σε υλοποίηση, εντός εξαμήνου, των 3 σχεδίων που ιεραρχήθηκαν και σε αξιολόγησή τους από ειδικό αξιολογητή “εμπειρογνώμονα του EFQM”. Τα αποτελέσματα κρίθηκαν ιδιαίτερα ικανοποιητικά, εξασφαλίζοντας τη διάκριση στο επίπεδο “Δέσμευση στην Επιχειρηματική Αριστεία”.

Στις 3 Ιουνίου 2004 ο Γενικός Γραμματέας της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, κ. Χρήστος Βλ. Γκόρτσος, παρέλαβε τη διάκριση σε ειδική εκδήλωση.

Η Γενική Γραμματεία, πρωτοπόρος πλέον μεταξύ ομοειδών φορέων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ήδη σχεδιάζει τα επόμενα βήματά της στο χώρο της ποιότητας. Για το σκοπό αυτό μερίμνησε και για την εκπαίδευση και πιστοποίηση ως Αξιολογητών Ποιότητας της κυρίας Μαρίας Μαγγιώρου, Διευθύντριας-Επιστημονικής Συμβούλου και της κυρίας Κερασιάς Ξούρη, Εμπειρογνώμονος-Ειδικής Συμβούλου της ΕΕΤ, προκειμένου να συνεχίσει τη δική της πορεία, αλλά και να σταθεί αρωγός, με την ήδη αποκτηθείσα εμπειρία της, στις τράπεζες-μέλη της που επιθυμούν να ακολουθήσουν το “Ταξίδι της Ποιότητας”.

ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

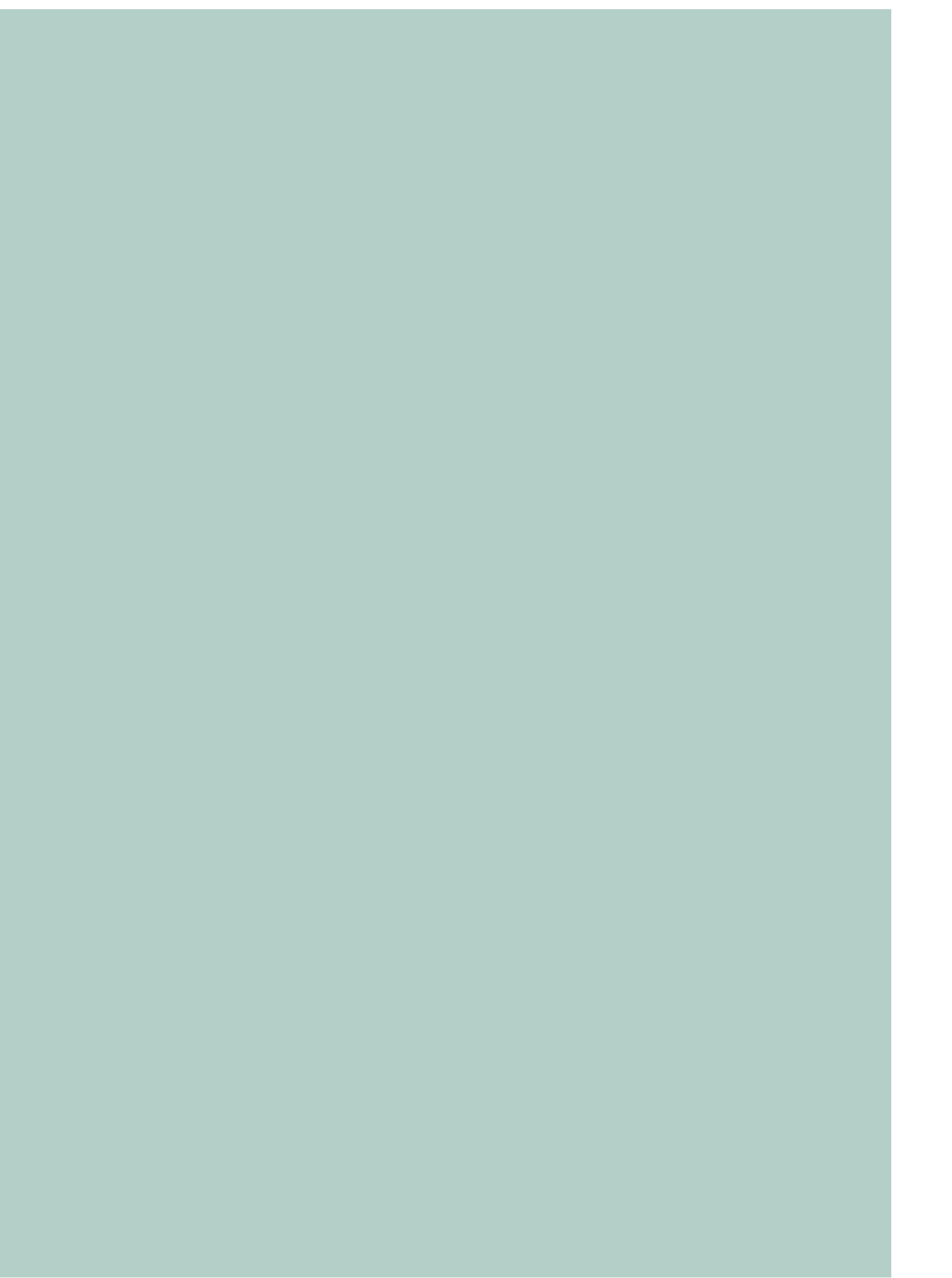
ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΛΙΒΑΔΑ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΑΣΑΚΟΣ

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ - Αθήνα 2004

A - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΤΟ ΝΕΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ

Η Επιτροπή της Βασιλείας, μετά από πέντε χρόνια διαβουλεύσεων με τους φορείς της αγοράς, δημοσίευσε στις 26 Απριλίου 2004 το τελικό κείμενο του νέου Συμφώνου για την κεφαλαιακή επάρκεια γνωστό ως “Βασιλεία ΙΙ”. Το νέο Σύμφωνο, το οποίο θα καταργήσει σχεδόν εξ ολοκλήρου το Σύμφωνο του 1988, επιφέρει ριζικές αλλαγές στο πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων και υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων.

Η τελική έκδοση του κειμένου δεν περιέχει ουσιαστικές διαφοροποιήσεις από το τρίτο συμβουλευτικό κείμενο της Επιτροπής της Βασιλείας με την εξαίρεση των αλλαγών που είχαν ήδη ανακοινωθεί με σχετικά δελτία τύπου και οι οποίες αφορούν:

- τη διακριτή μεταχείριση των αναμενόμενων (EL) και των μη αναμενόμενων ζημιών (UL),
- την αναγνώριση των προβλέψεων κατά την εκπλήρωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων στη μέθοδο εσωτερικών αξιολογήσεων, και
- τη μερική τροποποίηση και απλοποίηση του πλαισίου για την τιτλοποίηση απαιτήσεων (βλέπε Δελτίο ΕΕΤ β' τριμηνία 2004).

Επιπλέον, με το τελικό κείμενο παρατείνεται κατά ένα έτος (τέλη 2007) η ημερομηνία έναρξης εφαρμογής των προηγμένων μεθόδων για τον πιστωτικό και λειτουργικό κίνδυνο και τροποποιούνται μερικώς τα ελάχιστα όρια του ύψους των ιδίων κεφαλαίων σε σχέση με το υφιστάμενο πλαίσιο κατά τα τρία πρώτα έτη εφαρμογής του Συμφώνου (βλέπε πίνακα).

	Τέλη 2005	Τέλη 2006	Τέλη 2007	Τέλη 2008
Θεμελιώδης	Παράλληλος υπολογισμός	95%	90%	80%
Προηγμένη	Παράλληλος υπολογισμός	Παράλληλος υπολογισμός	90%	80%

Τέλος, πρέπει να επισημανθεί ότι η Επιτροπή της Βασιλείας επιβεβαιώνει στο τελικό κείμενο την ανάγκη επανεξέτασης της βαθμονόμησης (calibration) του νέου Συμφώνου. Μάλιστα, πρόθεσή της είναι η επιβολή ενός συντελεστή προσαρμογής (scaling factor) των κεφαλαιακών απαιτήσεων στη μέθοδο εσωτερικών αξιολογήσεων, το ύψος του οποίου θα καθοριστεί βάσει των δεδομένων που θα συλλεγούν κατά την περίοδο της παράλληλης εφαρμογής.

ΕΠΨΙΤΩΣΗ ΣΤΟ ΎΨΟΣ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΔΛΠ 39

Η Επιτροπή της Βασιλείας έδωσε στη δημοσιότητα δελτίο τύπου με θέμα την επίπτωση στο ύψος των ιδίων κεφαλαίων από την εφαρμογή του ΔΛΠ 39. Σύμφωνα με το εν λόγω δελτίο τύπου δε θα πρέπει να περιλαμβάνονται στον ορισμό των ιδίων κεφαλαίων τυχόν κέρδη/ζημίες από:

- την αντιστάθμιση ταμειακών ροών, ή/και
- την εφαρμογή της αρχής της αποτίμησης στην εύλογη αξία των στοιχείων του παθητικού ως αποτέλεσμα της επιδείνωσης της πιστοληπτικής ικανότητας της ίδιας της τράπεζας.

Επισημαίνεται ότι η Επιτροπή της Βασιλείας προτίθεται να εξετάσει μετά το τέλος του καλοκαιριού και άλλα θέματα που αφορούν τη διάδραση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων με το πλαίσιο υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ 2ΟΥ ΠΥΛΩΝΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Τραπεζικών Εποπτικών Αρχών έδωσε στη δημοσιότητα κείμενο διαβούλευσης σχετικά με την εφαρμογή του δεύτερου πυλώνα του νέου Συμφώνου για την κεφαλαιακή επάρκεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση ⁽¹⁾.

Κατά την Επιτροπή Ευρωπαϊκών Τραπεζικών Εποπτικών Αρχών η διαδικασία του δεύτερου πυλώνα έχει δύο επιμέρους διαστάσεις:

- τη διαμόρφωση από τα ίδια τα πιστωτικά ιδρύματα Συστήματος Εσωτερικής Αξιολόγησης της Κεφαλαιακής τους Επάρκειας (ΣΕΑΚΕ), και
- την καθεαυτό διαδικασία αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων από τις εποπτικές αρχές.

Στο κείμενο καταγράφονται έντεκα αρχές βέλτιστης πρακτικής αναφορικά με τις δύο διαστάσεις του δεύτερου πυλώνα ενώ υπογραμμίζεται η άμεση διασύνδεση των δύο, διασύνδεση που καθιστά επιτακτική τη συνεργασία εποπτικών αρχών και πιστωτικών ιδρυμάτων.

⁽¹⁾ Η εν λόγω επιτροπή συστάθηκε με Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2004/5/ΕΚ) με στόχο την επέκταση της διαδικασίας Lamfalussy στην κοινοτική νομοθεσία της τραπεζικής αγοράς.

Β - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΑΓΟΡΩΝ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΑΓΟΡΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

Στις 21 Απριλίου 2004 εκδόθηκε η Οδηγία 2004/39/ΕΚ για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων, με την οποία καταργείται η Οδηγία 93/22/ΕΟΚ και επέρχονται τροποποιήσεις στις Οδηγίες 85/611/ΕΟΚ, 93/6/ΕΟΚ και 2000/12/ΕΚ (ΕΕ L 145/30.4.2004).

Με την Οδηγία αυτή επέρχονται σημαντικές αλλαγές σε ό,τι αφορά το καθεστώς παροχής επενδυτικών υπηρεσιών, οι κυριότερες εκ των οποίων είναι οι ακόλουθες. Η παροχή επενδυτικών συμβουλών περιλαμβάνεται πλέον στις (κύριες) επενδυτικές υπηρεσίες, ενώ καθιερώνεται νέα (κύρια) επενδυτική υπηρεσία που συνδέεται με τη λειτουργία Πολυμερούς Μηχανισμού Διαπραγμάτευσης (ΠΜΔ). Η καθιέρωση της υπηρεσίας αυτής κρίθηκε αναγκαία λόγω της αναγνώρισης της εμφάνισης παράλληλα με τις ρυθμιζόμενες αγορές, μιας νέας γενιάς οργανωμένων συστημάτων διαπραγμάτευσης, οι οποίες έπρεπε επίσης να ρυθμιστούν ειδικά. Παράλληλα, στον κατάλογο των χρηματοπιστωτικών μέσων περιλαμβάνονται πλέον ορισμένα παράγωγα επί εμπορευμάτων και άλλα παράγωγα.

Στη δεύτερη ενότητα της Οδηγίας ρυθμίζονται λεπτομερώς οι όροι για τη χορήγηση άδειας και τη λειτουργία των επιχειρήσεων επενδύσεων. Σημειώνεται ότι οι ρυθμίσεις της 2004/39/ΕΚ είναι σαφώς εκτενέστερες από εκείνες της Οδηγίας 93/22/ΕΟΚ. Έτσι, καθιερώνονται ειδικές διατάξεις για τα πρόσωπα που πραγματικά διευθύνουν την επιχείρηση, για τις οργανωτικές απαιτήσεις που πρέπει να πληροί μια επιχείρηση επενδύσεων, για τη διαδικασία διαπραγμάτευσης και την οριστικοποίηση των συναλλαγών σε ΠΜΔ, για τις συγκρούσεις συμφερόντων και τις υποχρεώσεις επαγγελματικής δεοντολογίας, για τις υποχρεώσεις των εταιρειών όταν ορίζουν συνδεδεμένους αντιπροσώπους και για τις συναλλαγές τους με επιλέξιμους αντισυμβαλλομένους. Αυξημένες είναι επίσης οι απαιτήσεις σε ό,τι αφορά τη διαφάνεια που πρέπει να υπάρχει στις αγορές με την καθιέρωση υποχρεώσεων για τις πληροφορίες που πρέπει να ανακοινώνουν οι επιχειρήσεις επενδύσεων και ειδικών διατάξεων για τις απαιτήσεις διαφάνειας στους ΠΜΔ. Σε όλες αυτές τις διατάξεις γίνεται αρκετά μεγάλη χρήση της επιτροπολογίας με βάση τη διαδικασία Lamfalussy.

Στην τρίτη ενότητα της Οδηγίας καθιερώνονται διατάξεις για τις ρυθμιζόμενες αγορές και ειδικότερα για την άδεια λειτουργίας, τις προϋποθέσεις για τη διαχείριση της ρυθμιζόμενης αγοράς και τις προϋποθέσεις διαφάνειας που πρέπει να τηρούνται πριν και μετά τη διαπραγμάτευση και στην τέταρτη ενότητα ρυθμίζονται τα των αρμοδίων αρχών και οι σχέσεις συνεργασίας μεταξύ των αρμοδίων αρχών διαφορετικών κρατών-μελών και τρίτων χωρών.

Σημειώνεται τέλος ότι στην Οδηγία γίνεται πλέον σαφής διαχωρισμός μεταξύ επαγγελματιών και ιδιωτών επενδυτών, γεγονός που έχει μεγάλη σημασία σε ό,τι αφορά την απαλλαγή των επιχειρήσεων επενδύσεων από ορισμένες εκ των υποχρεώσεων που θεσπίζονται. Στο παράρτημα II της Οδηγίας καθορίζονται τα κριτήρια που θα πρέπει να πληρούνται για να χαρακτηριστεί ένας επενδυτής ως επαγγελματίας για τους σκοπούς της Οδηγίας.

ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΑΓΟΡΑΣ

Στις 29 Απριλίου 2004 εκδόθηκε σύμφωνα με τη διαδικασία Lamfalussy, η Οδηγία 2004/72/EK της Επιτροπής (EE L 162/30.4.2004), στην οποία περιέχονται εκτελεστικού χαρακτήρα μέτρα του επιπέδου 2 για την εφαρμογή της Οδηγίας 2003/6/EK αναφορικά με την κατάχρηση αγοράς.

Με τις διατάξεις της Οδηγίας αυτής θεσπίζονται τα κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τις αρμόδιες αρχές όταν εξετάζουν εάν μπορούν ή όχι να αποδεχθούν ως μη αντιτιθέμενη στους κανόνες περί κατάχρησης της αγοράς μια συγκεκριμένη πρακτική και ρυθμίζονται οι διαδικασίες διαβούλευσης και δημοσιοποίησης των σχετικών αποφάσεων των αρμόδιων αρχών. Επίσης περιέχονται ρυθμίσεις για τον ορισμό των εμπιστευτικών πληροφοριών σχετικά με παράγωγα μέσα εμπορευμάτων, για τους καταλόγους κατόχων εμπιστευτικών πληροφοριών που πρέπει να τηρούν οι εκδότες, για τη γνωστοποίηση των συναλλαγών των προσώπων που ασκούν διευθυντικά καθήκοντα, καθώς επίσης και για τις ύποπτες συναλλαγές που πρέπει να γνωστοποιούνται.

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Τον Απρίλιο του 2004 εκδόθηκε σύμφωνα με τη διαδικασία Lamfalussy, ο Κανονισμός 809/2004 της Επιτροπής, στον οποίο περιέχονται εκτελεστικού χαρακτήρα μέτρα του επιπέδου 2 για την εφαρμογή της Οδηγίας 2003/71/EK για το ενημερωτικό δελτίο.

Συγκεκριμένα, με τον Κανονισμό καθορίζονται οι πληροφορίες που πρέπει να περιέχονται κατά περίπτωση στο ενημερωτικό δελτίο, η μορφή και ο τρόπος δημοσίευσής του, οι πληροφορίες που ενσωματώνονται μέσω παραπομπής στο ενημερωτικό δελτίο και η διάδοση των σχετικών διαφημίσεων.

Ανάλογα με το είδος του εκδότη και των κινητών αξιών, καθορίζεται μια τυπολογία ελάχιστων πληροφοριακών απαιτήσεων για τα πρότυπα ενημερωτικού δελτίου που χρησιμοποιούνται συχνότερα στην πράξη. Παράλληλα, στον εν λόγω Κανονισμό περιέχονται ρυθμίσεις προκειμένου να αποφευχθεί η επανάληψη των πληροφοριών στις περιπτώσεις, στις οποίες το ενημερωτικό δελτίο αποτελείται από χωριστά έγγραφα σύμφωνα με την Οδηγία 2003/71/EK.

Ο Κανονισμός περιλαμβάνει 19 παραρτήματα εκ των οποίων τα 17 αποτελούν πρότυπα ενημερωτικά δελτία ανάλογα με το είδος του εκδότη και των κινητών αξιών, και τα άλλα δύο περιέχουν πίνακα συνδυασμών προτύπων ενημερωτικών δελτίων και κατάλογο ειδικών εκδοτών αντίστοιχα.

ΟΣΕΚΑ

Περί τα τέλη Απριλίου 2004 εκδόθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή δύο Συστάσεις, εκ των οποίων η πρώτη αφορά τη χρήση παράγωγων χρηματοπιστωτικών μέσων από οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων σε κινητές αξίες (Σύσταση 2004/383/EK, EE L 144/30.4.2004) και η δεύτερη αφορά ορισμένα στοιχεία για το περιεχόμενο του απλοποιημένου ενημερωτικού δελτίου (Σύσταση 2004/384/EK, EE L 144/30.4.2004).

Όπως είναι γνωστό, μία από τις τροποποιήσεις που επέφερε η Οδηγία 2001/108/EK στην Οδηγία 85/611/ΕΟΚ, ήταν η διεύρυνση του φάσματος των χρηματοπιστωτικών μέσων στα οποία μπορούν να επενδύουν οι ΟΣΕΚΑ. Με τη Σύσταση 2004/383/EK καθορίζονται ορισμένες αρχές που μπορούν να ληφθούν ως βάση από τα κράτη-μέλη για μια κοινή προσέγγιση στο θέμα της μέτρησης κινδύνων στην περίπτωση των ΟΣΕΚΑ. Ειδικότερα, συνιστώνται η χρήση συστημάτων μέτρησης των κινδύνων που να ανταποκρίνονται στο προφίλ κινδύνου των ΟΣΕΚΑ, η λήψη μέτρων για την εναρμονισμένη ερμηνεία των περιορισμών της έκθεσης των ΟΣΕΚΑ σε κινδύνους, η χρήση κατάλληλων διαμορφωμένων προτύπων μέτρησης του κινδύνου αγοράς και εκτίμησης της μόχλευσης (leverage), η χρησιμοποίηση κατάλληλων μεθόδων κατά την εφαρμογή ορίων ως προς τον κίνδυνο

εκδότη και η εφαρμογή κατάλληλων κανόνων κάλυψης σε πράξεις με εισηγμένα και με εξωχρηματοπιστηριακά παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα.

Αντικείμενο της Σύστασης 2004/384/EK είναι η παροχή διευκρινίσεων σε ό,τι αφορά ορισμένα πληροφοριακά στοιχεία που προβλέπεται από την Οδηγία 2001/107/EK ότι πρέπει να περιέχει το απλοποιημένο ενημερωτικό δελτίο. Στόχος του απλοποιημένου ενημερωτικού δελτίου είναι η παροχή σαφούς πληροφόρησης για τα ουσιαστικά σημεία που ο επενδυτής πρέπει να γνωρίζει πριν επενδύσει σε έναν ΟΣΕΚΑ. Στη Σύσταση παρέχονται έτσι διευκρινίσεις για τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να περιγράφονται, για τους σκοπούς του απλοποιημένου ενημερωτικού δελτίου, ο ορισμός των ΟΣΕΚΑ, η επενδυτική πολιτική του αμοιβαίου κεφαλαίου, η εκτίμηση του βαθμού κινδύνου του κεφαλαίου, η εξέλιξη των επιδόσεων του αμοιβαίου κεφαλαίου, η περιγραφή του φορολογικού καθεστώτος και ο ορισμός των προμηθειών εισόδου και εξόδου, καθώς και άλλων πιθανών εξόδων και προμηθειών.

ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

Τον Απρίλιο του 2004 εκδόθηκε Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο: “*Εκκαθάριση και Διακανονισμός στην ΕΕ: επόμενα βήματα και κατευθύνσεις*”. Η Ανακοίνωση έρχεται σε συνέχεια των δύο εκθέσεων της ομάδας Giannini, η οποία κατέγραψε τα εμπόδια που πρέπει να αρθούν προκειμένου η εκκαθάριση και ο διακανονισμός σε κοινοτικό επίπεδο να σταματήσει να αποτελεί μια απλή συνάθροιση εγχώριων αγορών.

Η προσέγγιση της Επιτροπής, πρόθεση της οποίας είναι η έκδοση Οδηγίας-πλαίσιο για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των μηχανισμών εκκαθάρισης και διακανονισμού, σύμφωνα με τη διαδικασία Lamfalussy, βασίζεται στις ακόλουθες γενικές κατευθύνσεις:

- προώθηση του συντονισμού μεταξύ των φορέων του ιδιωτικού τομέα και των ρυθμιστικών και νομοθετικών αρχών,
- αμοιβαία αναγνώριση των συστημάτων εκκαθάρισης και διακανονισμού προκειμένου να διασφαλιστεί η ελευθερία παροχής των εν λόγω υπηρεσιών σε διασυνοριακή βάση και να διευρυνθούν κατά αυτό τον τρόπο οι δυνατότητες πρόσβασης των χρηστών των υπηρεσιών στο σύστημα εκκαθάρισης και διακανονισμού που καλύπτει καλύτερα τις ανάγκες τους,
- θέσπιση κοινού κανονιστικού και εποπτικού πλαισίου που θα εξασφαλίζει τη χρηματοοικονομική σταθερότητα και την προστασία των επενδυτών και θα συμβάλλει στην αμοιβαία αναγνώριση των συστημάτων, και
- καθιέρωση κατάλληλων μηχανισμών διακυβέρνησης.

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΟΥ ΔΙΕΠΕΙ ΤΗ ΣΥΣΤΑΣΗ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ ενέκρινε, σε συνέχεια σχετικής δημόσιας διαβούλευσης, τη λήψη μέτρων για την αναθεώρηση του πλαισίου του Ευρωσυστήματος που διέπει τη σύσταση ασφαλειών.

Συγκεκριμένα αποφασίστηκε η εισαγωγή “Ενιαίου Καταλόγου” περιουσιακών στοιχείων⁽²⁾. Σκοπός του Ενιαίου Καταλόγου είναι:

- η ενίσχυση των συνθηκών ισότητας στους όρους ανταγωνισμού στη ζώνη του ευρώ, και
- η αύξηση της διαφάνειας του πλαισίου που διέπει τη σύσταση ασφαλειών.

⁽²⁾ Σύμφωνα με το ισχύον σύστημα προβλέπονται δύο κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων: η πρώτη βαθμίδα αποτελείται μόνο από χρεόγραφα που πληρούν κοινά κριτήρια καταλληλότητας, ενώ η δεύτερη βαθμίδα αποτελείται από περιουσιακά στοιχεία τα οποία εγκρίνονται από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ αποφάσισε ότι ο ενιαίος κατάλογος θα εισαχθεί σταδιακά και ότι τελικά θα αντικαταστήσει το σημερινό σύστημα των δύο βαθμίδων αποδεκτών ασφαλειών. Το πρώτο βήμα προς την καθιέρωση του Ενιαίου Καταλόγου, το οποίο θα υλοποιηθεί έως το Μάιο του 2005, θα περιλαμβάνει τα εξής δύο μέτρα:

- Εισαγωγή στην πρώτη βαθμίδα μιας νέας κατηγορίας περιουσιακών στοιχείων: χρεόγραφα σε ευρώ που έχουν εκδοθεί από φορείς εγκατεστημένους σε χώρες της Ομάδας των 10 (G10) που δεν ανήκουν στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ).
- Αλλαγή των κριτηρίων καταλληλότητας για ορισμένα εμπορεύσιμα χρεόγραφα.

Για τη θέσπιση περαιτέρω μέτρων σχετικά με την καταλληλότητα πρόσθετων περιουσιακών στοιχείων της δεύτερης βαθμίδας θα ακολουθήσουν νέες αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ.

Γ - ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ – ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ – ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΝΕΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΣΤΗΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Το σχέδιο πρότασης Οδηγίας για “τις υπηρεσίες πληρωμών στην Εσωτερική Αγορά” που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Μάρτιο του 2004, θα αποσταλεί στις 7 Ιουλίου για εσωτερική διαβούλευση μεταξύ των εμπλεκόμενων Γενικών Διευθύνσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Αγοράς κάλεσε τον τραπεζικό κλάδο να τοποθετηθεί, εντός μόλις δύο εβδομάδων, σε τρία πολύ συγκεκριμένα ζητήματα:

1. Να προτείνει νέους ορισμούς για τις υπηρεσίες πληρωμών, εφόσον οι υφιστάμενοι στο σχέδιο πρότασης Οδηγίας δεν θεωρούνται ικανοποιητικοί.
2. Να προσδιορίσει τα εμπόδια που δημιουργεί το σχέδιο πρότασης Οδηγίας στην υιοθέτηση και λειτουργία ενός Πανευρωπαϊκού Σχήματος Άμεσων Χρεώσεων (Pan-European Direct Debit Scheme – PEDD).
3. Να προτείνει νέες ρυθμίσεις που κρίνει ότι θα πρέπει να προστεθούν στο κείμενο του σχεδίου της πρότασης Οδηγίας.

Χαρακτηριστικό είναι πως η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) συμμεριζόμενη πολλές από τις ανησυχίες των ευρωπαϊκών τραπεζών, απέστειλε επιστολή προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκφράζοντας την ανησυχία της για το γεγονός ότι αφήνεται στα κράτη-μέλη μεγάλο περιθώριο διαφοροποιημένης ενσωμάτωσης των διατάξεων του σχεδίου της πρότασης Οδηγίας και ζητώντας την παράταση της διαδικασίας διαβούλευσης, ώστε να βελτιωθεί το κείμενο του σχεδίου της πρότασης Οδηγίας.

Σύμφωνα με την 10η έκθεση προόδου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με το Πρόγραμμα Δράσης για τις Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες (ΠΔΧΥ), στόχος ήταν να κατατεθεί το κείμενο της πρότασης Οδηγίας μέχρι το Σεπτέμβριο του τρέχοντος έτους. Ωστόσο στα τέλη Ιουνίου, μετά και από τους προβληματισμούς που εκφράστηκαν στην Επιτροπή από τις ευρωπαϊκές τράπεζες και την ΕΚΤ, ο αρμόδιος Επίτροπος για θέματα Εσωτερικής Αγοράς ενημέρωσε τους εθνικούς εκπροσώπους που συμμετέχουν στην Ομάδα Διαχείρισης των Συστημάτων Πληρωμών (Payment Systems Management Group – PSMG), τη μεταβολή του συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος προκειμένου να υπάρξει εκτενέστερη διαβούλευση με τους φορείς της αγοράς.

Δ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΑΘΕΜΙΤΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Το Μάιο του 2004 επιτεύχθηκε πολιτική συμφωνία σε επίπεδο Συμβουλίου αναφορικά με την πρόταση Οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, η έκδοση της οποίας αναμένεται πλέον περί τα τέλη του 2004. Τα κυριότερα σημεία των αλλαγών που έχουν επέλθει μέχρι στιγμής στο κείμενο της πρότασης επί του οποίου επιτεύχθηκε πολιτική συμφωνία είναι τα εξής:

- Το παράρτημα Ι στο οποίο περιέχονται εμπορικές πρακτικές, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως αθέμιτες άνευ άλλου και άρα απαγορευμένες, θα έχει εξαντλητικό χαρακτήρα. Τα κράτη-μέλη δεν θα μπορούν δηλαδή να επιφέρουν τροποποιήσεις ή προσθήκες στον κατάλογο αυτόν. Σημειώνεται ότι στον κατάλογο προστέθηκαν οκτώ νέες πρακτικές.
- Η έννοια της επαγγελματικής ευσυνειδησίας ορίστηκε στενότερα σε σχέση με την αρχική πρόταση Οδηγίας.
- Οι καταναλωτές δεν θα μπορούν να στραφούν κατά των επαγγελματιών που έχουν υιοθετήσει έναν κώδικα δεοντολογίας σε περίπτωση παράβασης του κώδικα αυτού.
- Η αρχής της ελάχιστης εναρμόνισης θα έχει μερική εφαρμογή.

Ε - ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΟΔΗΓΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΦΟΡΟΥ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ

Τον Απρίλιο του τρέχοντος έτους δημοσιεύτηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρόταση Οδηγίας σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας. Με την πρόταση Οδηγίας επιχειρείται η αναδιατύπωση και κωδικοποίηση της Οδηγίας 77/388/ΕΟΚ (Έκτη Οδηγία περί εναρμόνισης των ρυθμίσεων των κρατών-μελών των σχετικών με τους φόρους κύκλου εργασιών – Κοινό σύστημα προστιθέμενης αξίας).

Η Επιτροπή προτείνει την κατάργηση της έκτης Οδηγίας και την αντικατάστασή της από τη νέα πράξη, η οποία θα ενσωματώνει όλες τις τροποποιήσεις που υπέστη μέχρι σήμερα η έκτη Οδηγία, ενώ θα περιλαμβάνει και σχετικές με το θέμα διατάξεις που περιέχονται σήμερα σε άλλες νομικές πράξεις.

Το άρθρο 132 της πρότασης Οδηγίας κωδικοποιεί το πρώην άρθρο 13, Τίτλος Β της έκτης Οδηγίας και αφορά

την απαλλαγή των κρατών-μελών από την επιβολή ΦΠΑ στις χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες. Οι αλλαγές που επέρχονται στο κείμενο δεν είναι ουσιαστικές σε σχέση με το ισχύον καθεστώς. Ωστόσο το καθεστώς απαλλαγών από την επιβολή ΦΠΑ, που προβλέπει η έκτη Οδηγία και το οποίο εφαρμόζεται στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, δεν θεωρείται ικανοποιητικό από τις ευρωπαϊκές τράπεζες, αφού εκτιμούν ότι τα οφέλη που προκύπτουν από τη μείωση των υποχρεώσεων καταβολής ΦΠΑ είναι περιορισμένα σε επίπεδο ομίλου. Σε αυτό το πλαίσιο αναμένεται να ξεκινήσει σύντομα διαδικασία διαβούλευσης ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις ευρωπαϊκές τράπεζες, προκειμένου να εντοπιστούν τα προβλήματα και να προταθούν λύσεις σε σχέση με το κατάλληλο σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας που θα πρέπει να διέπει τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά.

ΣΤ - ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΤΡΙΤΗ ΟΔΗΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Τον Ιούνιο του τρέχοντος έτους δημοσιεύτηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή νέα πρόταση Οδηγίας (COM(2004) 448, 30.6.2004) για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Η πρόταση Οδηγίας καθιερώνει νέες υποχρεώσεις για τις τράπεζες που αφορούν ειδικότερα:

- την υποχρέωση ταυτοποίησης και πιστοποίησης του τελικού δικαιούχου της συναλλαγής (σε ορισμένες περιπτώσεις αυτή η υποχρέωση θα είναι δύσκολο να εφαρμοστεί, π.χ. όταν γίνεται χρήση πλαστής ταυτότητας ή για συναλλαγές μέσω ηλεκτρονικής τραπεζικής), και
- την καθιέρωση υποχρεώσεων αυξημένης επιμέλειας για ορισμένες κατηγορίες συναλλαγών (π.χ. συναλλαγές αντιπροσωπευτικής τραπεζικής) και προσώπων (π.χ. πολιτικά έκπτωτων προσώπων).

Οι ευρωπαϊκές τράπεζες εξέφρασαν ήδη την επιθυμία τους για την ικανοποίηση δύο βασικών στόχων, οι οποίοι εξέλιπαν από τις δύο προηγούμενες σχετικές με το θέμα Οδηγίες και ειδικότερα:

- την ανάγκη τα μέτρα που θα ληφθούν να είναι επικεντρωμένα και εστιασμένα προς συγκεκριμένες κατηγορίες που θα ακολουθούνται από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, ιδιωτικούς και δημόσιους, και
- την ανάγκη περιορισμού της έκτασης της έννοιας “σοβαρό αδίκημα” κατά τη διαδικασία ενσωμάτωσης της Οδηγίας από τις εθνικές έννομες τάξεις των κρατών-μελών, ώστε να μη συμπεριλαμβάνονται σε αυτήν την έννοια και λιγότερο σοβαρά αδικήματα (π.χ. απλά (έναντι των οργανωμένων) φορολογικά αδικήματα, δεδομένου ότι οι τράπεζες σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να εγγυηθούν απόλυτα τη φορολογική νομιμότητα των πελατών τους).

Επιπλέον προβληματισμό στην ευρωπαϊκή τραπεζική κοινότητα έχουν προκαλέσει η πρόταση για εγγραφή των εθνικών αριθμών λογαριασμού (και όχι ονομάτων φυσικών ή νομικών προσώπων) της πελατείας τους σε μια κεντρική βάση με στόχο την επίτευξη άμεσης πρόσβασης στις πληροφορίες του λογαριασμού και η υπο-

χρέωση πιστοποίησης από τις τράπεζες ότι ορισμένες συναλλαγές σε μετρητά είναι “καθαρές”, δεδομένου ότι η ανάληψη μιας τέτοιας υποχρέωσης θα δημιουργήσει προβλήματα αναφορικά με το βαθμό συνυπευθυνότητας της τράπεζας στην ολοκλήρωση μιας παράνομης συναλλαγής.

Υπενθυμίζεται τέλος ότι πολλά κράτη-μέλη, μεταξύ των οποίων και η χώρα μας, δεν έχουν μέχρι σήμερα ενσωματώσει την Οδηγία 2001/97/ΕΚ σχετικά με την τροποποίηση της Οδηγίας 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (Ε.Ε. L 344, 28.12.2001).

ΠΡΟΤΑΣΗ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΟΡΙΣΜΕΝΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΟΝ ΕΝΤΟΛΕΑ ΜΙΑΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Στο πλαίσιο διαμόρφωσης του νέου θεσμικού πλαισίου σχετικά με τις πληρωμές στην Εσωτερική Αγορά, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε την υιοθέτηση με ενιαίο τρόπο από όλα τα κράτη-μέλη της Ειδικής Σύστασης υπ' αριθ. 7 της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (FATF).

Με το σχέδιο κειμένου, το οποίο συζητήθηκε από την Ομάδα Διαχείρισης Συστημάτων Πληρωμών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Payment Systems Management Group - PSMG) στις 24.5.2004 και αφορά την πρόταση Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με ορισμένες πληροφορίες που αφορούν τον εντολέα μιας ηλεκτρονικής μεταφοράς κεφαλαίων, υιοθετούνται οι προτάσεις της Επιτροπής, όπως αυτές αποτυπώθηκαν στην Ανακοίνωσή της του Δεκεμβρίου 2003 (COM (2003) 718 τελικό, 2.12.2003). Ειδικότερα προτείνεται:

- η ενσωμάτωση της Ειδικής Σύστασης υπ' αριθ. 7 της FATF με Κανονισμό,
- η κάλυψη όλων των υπηρεσιών μεταφοράς πίστωσης και έμβασης χρημάτων, σύμφωνα με το ερμηνευτικό σημείωμα της FATF,
- η κάλυψη των πληρωμών από πρόσωπο σε πρόσωπο που εκτελούνται με μέσα διαφορετικά από τις παραδοσιακές μεταφορές πίστωσης, όπως εκείνες που προσφέρουν τα συστήματα καρτών,
- η θεώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως χώρου ενιαίας έννομης τάξης και η εφαρμογή σε αυτήν των σχετικών κανόνων πληροφόρησης που προβλέπει το ερμηνευτικό κείμενο της FATF για τις “εγχώριες μεταφορές”,
- η εφαρμογή της έννοιας και των σχετικών κανόνων πληροφόρησης που προβλέπει το ερμηνευτικό κείμενο της FATF για τις “διασυνοριακές μεταφορές” στις μεταφορές πιστώσεων μεταξύ ΕΕ και τρίτων χωρών.

Ωστόσο, μένει να διευκρινιστούν δύο επιμέρους σημαντικά ζητήματα:

- η αντιμετώπιση των ομαδοποιημένων μεταφορών κεφαλαίων (batch transfers) ως προς την πληροφόρηση που θα πρέπει να παρέχεται στον εντολέα της πληρωμής (ελάχιστη ή πλήρης), και
- η υιοθέτηση (γενική ή προαιρετική) ελάχιστου ορίου ποσού, πέραν του οποίου και μόνο ισχύουν οι υποχρεώσεις πλήρους πληροφόρησης.

Η πρόταση Κανονισμού αναμένεται να δημοσιευτεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά τη διάρκεια του Σεπτεμβρίου του 2004, ενώ στις αρχές του ίδιου μήνα θα υπάρξει διμερής συνάντηση εκπροσώπων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της FATF με στόχο να καταλήξουν σε μια συμφωνία για τις ομαδοποιημένες πληρωμές και την υιοθέτηση ελάχιστου ποσού.

Ζ - ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΠΡΩΤΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε τον Απρίλιο του τρέχοντος έτους τον Κανονισμό (ΕΚ) 707/2004, που τροποποιεί τον Κανονισμό (ΕΚ) 1725/2003 για την υιοθέτηση ορισμένων Διεθνών Λογιστικών Προτύπων σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1606/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 111 της 17.04.2004).

Όπως είναι γνωστό, ο Κανονισμός (ΕΚ) 1725/2003 υιοθετεί τις διερμηνείες που ενέκρινε η μόνιμη επιτροπή διερμηνειών (ΜΕΔ). Μια από τις διερμηνείες αυτές είναι η ΜΕΔ-8 “*Πρώτη εφαρμογή των ΔΛΠ ως βασικό λογιστικό πλαίσιο*”. Σύμφωνα με τη διερμηνεία αυτή, όταν τα διεθνή λογιστικά πρότυπα (ΔΛΠ) εφαρμόζονται πλήρως για πρώτη φορά ως βασικό λογιστικό πλαίσιο, η επιχείρηση πρέπει να καταρτίζει και να παρουσιάζει τις οικονομικές καταστάσεις της ως εάν αυτές είχαν πάντοτε καταρτιστεί σύμφωνα με τα πρότυπα και τις διερμηνείες που ισχύουν κατά το χρόνο της πρώτης εφαρμογής. Συνεπώς, η αναδρομική εφαρμογή τους απαιτείται στους περισσότερους τομείς της λογιστικής.

Για να διευκολύνει τη μετάβαση στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΛΠ/ΔΠΧΠ), το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) αποφάσισε στις 19 Ιουνίου 2003 να αντικαταστήσει τη ΜΕΔ-8 με το ΔΠΧΠ 1 “*Πρώτη εφαρμογή των προτύπων διεθνούς χρηματοοικονομικής πληροφόρησης*”. Σύμφωνα με το ΔΠΧΠ 1, κάθε επιχείρηση που εφαρμόζει για πρώτη φορά τα ΔΛΠ πρέπει να συμμορφώνεται με καθένα από τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και με καθεμία από τις διερμηνείες που ισχύουν κατά το χρόνο της πρώτης εφαρμογής. Συνεπώς, όπως και η ΜΕΔ-8, το ΔΠΧΠ 1 απαιτεί αναδρομική εφαρμογή στους περισσότερους τομείς της λογιστικής. Ωστόσο, σε ειδικούς τομείς το ΔΠΧΠ 1 επιτρέπει περιορισμένα εξαιρέσεις από την απαίτηση αυτή για πρακτικούς λόγους ή εάν είναι πιθανό ότι το κόστος συμμόρφωσης θα υπερβεί τα οφέλη για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων.

Αυτό που έχει ιδιαίτερη σημασία είναι η δυνατότητα μιας οικονομικής μονάδας να επιλέξει να χρησιμοποιήσει μια ή περισσότερες εξαιρέσεις στην αναδρομική εφαρμογή άλλων ΔΠΧΠ. Ειδικότερα για τα πιστωτικά ιδρύματα που υιοθετούν για πρώτη φορά τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης παρέχεται η δυνατότητα εξαίρεσης από την αναδρομική ισχύ των ΔΛΠ 32 και 39. Συγκεκριμένα:

1. Το ΔΛΠ 32 που αφορά τη γνωστοποίηση και παρουσίαση των σύνθετων χρηματοπιστωτικών μέσων, απαιτεί μία οικονομική μονάδα να διαχωρίσει ένα σύνθετο χρηματοπιστωτικό μέσο κατά τη σύναψη της συναλλαγής στις ξεχωριστές συνιστώσες του, της υποχρέωσης και των ιδίων κεφαλαίων. Αν το στοιχείο της υποχρέωσης δεν υπάρχει, η αναδρομική εφαρμογή του ΔΛΠ 32 συνίσταται στο διαχωρισμό δύο τμημάτων στα ίδια κεφάλαια. Το πρώτο τμήμα περιλαμβάνεται στα κέρδη εις νέον και αντιπροσωπεύει τους σωρευμένους δεδουλευμένους τόκους επί της συνιστώσας της υποχρέωσης. Το άλλο τμήμα αντιπροσωπεύει το αρχικά καθορισμένο τμήμα των ιδίων κεφαλαίων. Ωστόσο, σύμφωνα με το παρόν ΔΠΧΠ δεν απαιτείται ο υιοθετών για πρώτη φορά τα ΔΠΧΠ να διαχωρίσει τα δύο αυτά μέρη εφόσον το στοιχείο της υποχρέωσης δεν υπάρχει πλέον κατά την ημερομηνία μετάβασης στα ΔΠΧΠ.
2. Το ΔΛΠ 39 αφορά την αναγνώριση και αποτίμηση των χρηματοπιστωτικών μέσων. Στον Κανονισμό

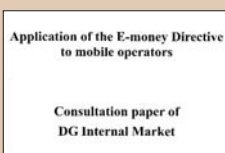

προβλέπεται η δυνατότητα ο υιοθετών για πρώτη φορά τα ΔΠΧΠ να εφαρμόσει εφεξής, και όχι αναδρομικά, τις απαιτήσεις περί ανάκλησης της αναγνώρισης του ΔΛΠ 39. Με άλλα λόγια, εάν ένας υιοθετών για πρώτη φορά ανακάλεσε την αναγνώριση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων σύμφωνα με τα προηγούμενα ΓΠΑΠ σε οικονομικό έτος που ξεκίνησε πριν από την 1η Ιανουαρίου 2001, δεν θα αναγνωρίζει τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις αυτές σύμφωνα με τα ΔΠΧΠ (εκτός εάν η αναγνώρισή τους δικαιολογείται από μεταγενέστερη συναλλαγή ή γεγονός). Σε κάθε περίπτωση, ο υιοθετών για πρώτη φορά θα:

- α)** αναγνωρίζει κάθε παράγωγο και άλλο οικονομικό ενδιαφέρον, όπως άσκηση δικαιωμάτων και εκπλήρωση υποχρεώσεων, που διατηρήθηκαν μετά τη συναλλαγή που οδήγησε στην ανάκληση της αναγνώρισης και συνεχίζουν να υπάρχουν κατά την ημερομηνία μετάβασης στα ΔΠΧΠ, και
- β)** περιλάβει στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις κάθε οικονομική μονάδα ειδικού σκοπού (ΟΕΣ) που ελέγχει κατά την ημερομηνία μετάβασης στα ΔΠΧΠ, ακόμη και στην περίπτωση που οι ΟΕΣ υπήρχαν πριν από την ημερομηνία μετάβασης στα ΔΠΧΠ ή έχουν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που σύμφωνα με τα προηγούμενα ΓΠΑΠ ανακλήθηκε η αναγνώρισή τους.

ΜΕΛΕΤΕΣ / ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ *Application of the E-money Directive to mobile operators* Consultation paper of DG Internal Market Μάιος 2004

Η ανάπτυξη χρήσης καινοτόμων υπηρεσιών και μέσων για τη διενέργεια πληρωμών προκάλεσε το ενδιαφέρον της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία δημοσίευσε κείμενο

διαβούλευσης, με στόχο να απαντηθούν μια σειρά από καίρια ερωτήματα και ειδικότερα:

- Ο ορισμός του πότε μια παρεχόμενη υπηρεσία πληρωμής μέσω της χρήσης κινητού τηλεφώνου μπορεί να οδηγήσει στην έκδοση ηλεκτρονικού χρήματος.
- Πώς και σε ποιες περιπτώσεις εφαρμόζονται οι διατάξεις της Οδηγίας 2000/46/ΕΚ για την ανάληψη, την άσκηση και την προληπτική εποπτεία της δραστηριότητας ιδρύματος ηλεκτρονικού χρήματος (Οδηγία για το ηλεκτρονικό χρήμα) στους φορείς παροχής υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας.
- Εάν απαιτούνται αλλαγές στις προβλέψεις της κοινοτικής Οδηγίας για το ηλεκτρονικό χρήμα, προκειμένου να ανταποκριθεί καλύτερα το θεσμικό πλαίσιο στις ανάγκες της αγοράς, καθώς και στους αναλαμβανόμενους κινδύνους.

Βασικός παράγοντας που θα πρέπει να συντρέχει, προκειμένου η δραστηριότητα παροχής υπηρεσιών πληρωμής μέσω κινητού τηλεφώνου να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στις προβλέψεις της Οδηγίας για το ηλεκτρονικό χρήμα είναι η ύπαρξη σαφούς τριμερούς σχέσης μεταξύ του χρήστη του μέσου (κινητού τηλεφώνου), του φορέα παροχής υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας και του εμπόρου. Συνεπώς η χρήση και μόνο προπληρωμένων καρτών για αγορά “αεροχρόνου” δεν συνιστά ηλεκτρονικό χρήμα. Οπως επισημαίνεται, το κινητό τηλέφωνο στην πλειονότητα των περιπτώσεων λειτουργεί ως κανάλι πρόσβασης είτε σε ένα υφιστάμενο μέσο πληρωμής (π.χ. κάρτες) είτε σε άλλα μέσα πληρωμών (χρήμα εμπορικών τραπεζών ή ηλεκτρονικό χρήμα). Δύο ιδιαίτερες περιπτώσεις παρατηρούνται όταν:

- α) ο φορέας παροχής υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας εκδίδει ο ίδιος ηλεκτρονικό χρήμα ή
- β) συγκεντρώνει πληρωμές από την πελατεία του και εν συνεχεία πληρώνει εμπόρους για πωλήσεις αγαθών

Επιμέλεια: Βασίλης Παναγιωτίδης

και υπηρεσιών που πραγματοποίησαν οι πελάτες του φορέα κινητής τηλεφωνίας με τη χρήση του κινητού τους τηλεφώνου.

Στην τελευταία αυτή περίπτωση ο φορέας παροχής υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας – ο οποίος συλλέγει, συγκεντρώνει και διαβιβάζει τα κεφάλαια – προσομοιάζει με ένα “κλειστό σχήμα καρτών”, όπου οι εμπλεκόμενοι είναι ο ιδιοκτήτης του σχήματος (εκδότης και αποδέκτης των καρτών), ο κάτοχος της κάρτας και ο έμπορος που είναι συμβεβλημένος και αποδέχεται κάρτες του συγκεκριμένου σχήματος καρτών. Παραδείγματα τέτοιων κλειστών ή τριμερών σχημάτων καρτών είναι η Diners και η American Express.

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής θεωρούν ότι η συμβολή των φορέων της αγοράς κατά τη διαδικασία της διαβούλευσης θα πρέπει να επικεντρωθεί στα ακολουθούμενα επιχειρηματικά μοντέλα και στη μορφή των συμβατικών σχέσεων μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών. Η διαδικασία διαβούλευσης ολοκληρώνεται στις 16 Ιουλίου.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/bank/docs/e-money/2004-05-consultation_en.pdf

ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ *Macroeconomic implications of rising household debt* BIS Working Paper No 153 Ιούνιος 2004

Ο δανεισμός των νοικοκυριών (καταναλωτική και στεγαστική πίστη) έχει παρουσιάσει τις δύο τελευταίες δεκαετίες ιδιαίτερη αύξηση σε αρκετές χώρες, τόσο σε απόλυτους αριθμούς όσο και ως ποσοστό επί των εισοδημάτων των νοικοκυριών. Μεγάλο μέρος της αύξησης θα μπορούσε να θεωρηθεί εύλογη ανταπόκριση των νοικοκυριών στη διευκόλυνση της πρόσβασής τους στο δανεισμό, στις τά-

σεις περιορισμού του πληθωρισμού και στη μείωση των επιτοκίων χορηγήσεων. Ανεξάρτητα από το αν η αύξηση του δανεισμού των νοικοκυριών είναι ελεγχόμενη από τα χρηματοπιστωτικά συστήματα των διάφορων χωρών, αυτή έχει σημαντικές μακροοικονομικές συνέπειες, οι οποίες αναλύονται στο παρόν κείμενο εργασίας. Τα βασικά συμπεράσματα, στα οποία καταλήγει ο συγγραφέας του κειμένου εργασίας, είναι τα ακόλουθα:

- Ο τομέας των νοικοκυριών θα είναι πολύ περισσότερο ευαίσθητος σε τυχόν απότομες αλλαγές των επιτοκίων και των εισοδημάτων του,
- η καταναλωτική δαπάνη θα είναι εξαιρετικά ευαίσθητη σε σχέση με τυχόν προσδοκώμενες αλλαγές του μελλοντικού εισοδήματος, και
- η αυξανόμενη ευαισθησία θα εξαρτηθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό από την κατανομή (σε αντιδιαστολή με τη συγκέντρωση) του χρέους μεταξύ των διάφορων κατηγοριών νοικοκυριών, για την οποία ωστόσο δεν υπάρχουν αρκετά στατιστικά στοιχεία για εμπειρική ανάλυση.

Στα επιμέρους κεφάλαια του κειμένου εργασίας εξετάζονται αναλυτικότερα τα εξής:

1. Οι παράγοντες που συνέβαλαν στην αύξηση του δανεισμού των νοικοκυριών τις δύο τελευταίες δεκαετίες. Δύο από αυτούς τους παράγοντες θεωρούνται εξαιρετικά σημαντικοί: α) ο περιορισμός του αυστηρού εξορθολογισμού στην αξιολόγηση των παρεχόμενων πιστώσεων, λόγω της απορρύθμισης του χρηματοπιστωτικού συστήματος κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '80 και β) η μείωση των πραγματικών και ονομαστικών επιτοκίων.
2. Το ακολουθούμενο μοντέλο δανεισμού (δανεισμός σταθερού ή κυμαινόμενου επιτοκίου) ως καθοριστικός παράγοντας δανεισμού των νοικοκυριών.
3. Τα στοιχεία διεθνών οργανισμών (ΟΟΣΑ και ΔΝΤ) και κεντρικών τραπεζών (ΗΠΑ, Αυστραλίας, Γερμανίας, Ιταλίας, Δανίας, Γαλλίας, Ολλανδίας, Ιαπωνίας και Μ. Βρετανίας) σχετικά με την αύξηση του δανεισμού των νοικοκυριών τις δύο τελευταίες δεκαετίες και την κατανομή του χρέους μεταξύ των νοικοκυριών (με βάση το εισόδημα).
4. Οι συνέπειες των αλλαγών του πληθωρισμού, της φορολόγησης και του περιορισμού της ρευστότητας στο συνολικό δανεισμό των νοικοκυριών.
5. Οι μακροοικονομικές επιπτώσεις από την αύξηση του συνολικού δανεισμού.
6. Εμπειρική παρακολούθηση των μακροοικονομικών αυτών επιπτώσεων από την ανάλυση επεισοδίων στη Νορβηγία, τις ΗΠΑ, τη Μ. Βρετανία και την Ολλανδία, όπου ο δανεισμός των νοικοκυριών είχε σημαντικές μακροοικονομικές συνέπειες.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

<http://www.bis.org/publ/work153.htm>

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ *Assessment of euro large-value payment systems against the core principles*

Μάιος 2004

Τον Ιανουάριο 2001 το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ υιοθέτησε τις “Βασικές Αρχές για τα Συστημικά Σημαντικά Συστήματα Πληρωμών” (Core Principles for Systemically Important Payment Systems). Οι Βασικές Αρχές, τις οποίες δημοσίευσε η Επιτροπή Συστημάτων Πληρωμών και Διακανονισμού της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών, αποτελούν τις ελάχιστες προϋποθέσεις στην άσκηση της κοινής πολιτικής του Ευρωσυστήματος για την επίβλεψη των συστημικά σημαντικών συστημάτων πληρωμών. Ταυτόχρονα το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ αποφάσισε ότι το Ευρωσύστημα θα πρέπει να αποτιμήσει την προσαρμογή με τις Βασικές Αρχές, όλων των συστημικά σημαντικών συστημάτων πληρωμών που λειτουργούν στη ζώνη του ευρώ και να δημοσιοποιήσει τα αποτελέσματα αυτής της αποτίμησης.

Σε αυτά τα πλαίσια δημοσιεύθηκε η πρώτη έκθεση αποτίμησης το Μάιο 2004, με σκοπό την επίτευξη δύο βασικών στόχων:

1. Την διαπίστωση του βαθμού συμμόρφωσης των επιμέρους εθνικών συστημάτων διαπραγμάτευσης σε πραγματικό χρόνο (Real Time Gross Settlement Systems – RTGS) του συστήματος TARGET, με τις Βασικές Αρχές, και

2. Την εκπλήρωση της υποχρέωσης του Ευρωσυστήματος να διασφαλίσει ότι κάθε συστημικά σημαντικό σύστημα πληρωμών εξακολουθεί να συμμορφώνεται με τις Βασικές Αρχές.

Στη μελέτη αξιολογήθηκαν 19 συστημικά σημαντικά συστήματα πληρωμών, μεταξύ των οποίων τα 16 RTGS συστήματα που είναι συνδεδεμένα με το TARGET και άλλα τρία που δεν είναι συνδεδεμένα με αυτό (POPS, SPI και PNS). Το σύστημα μεγάλων πληρωμών EURO 1 της Euro Banking Association (EBA) δεν περιελήφθη στη μελέτη αξιολόγησης, καθώς αυτή είχε γίνει το 2001 με τη συνεργασία της ΕΚΤ και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, οπότε και διαπιστώθηκε η πλήρης συμμόρφωσή του με τις Βασικές Αρχές.

Το βασικό συμπέρασμα του Ευρωσυστήματος από την αξιολόγηση της προσαρμογής των συστημικά σημαντικών συστημάτων πληρωμών με τις Βασικές Αρχές, υπήρξε θετικό στο σύνολό του. Ειδικότερα προέκυψε ότι από τα 16 RTGS συστήματα ένα ικανοποιεί πλήρως (αυτό της Ισπανίας) και τις 9 Βασικές Αρχές (αφού η

Βασική Αρχή Νο 5 δεν ισχύει σε συστήματα που εκκαθαρίζουν σε πραγματικό χρόνο), έξι ικανοποιούν πλήρως τις 8 Βασικές Αρχές, οκτώ συστήματα ικανοποιούν πλήρως τις 7 Βασικές Αρχές, ενώ μόλις ένα ικανοποιεί πλήρως τις έξι από τις 9 Βασικές Αρχές. Σε σχέση με τα υπολειπόμενα τρία συστημικά σημαντικά συστήματα πληρωμών διαπιστώθηκε ότι η προσαρμογή τους με τις Βασικές Αρχές είναι τουλάχιστον ισότιμη με αυτήν που παρουσίασαν τα εθνικά RTGS συστήματα. Τα βασικά κενά συμμόρφωσης που διαπιστώθηκαν,

αφορούσαν τις Βασικές Αρχές 7 (διαχειριστική αξιοπιστία και ασφάλεια) και 8 (αποτελεσματικότητα και πρακτικότητα) και οι διαχειριστές των συστημάτων, καθώς και το Ευρωσύστημα υπέβησαν την ανάγκη πλήρους ενσωμάτωσής τους στις προδιαγραφές του νέου συστήματος TARGET (TARGET 2), το οποίο αναμένεται να λειτουργήσει το 2007.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

<http://www.ecb.int/pub/pdf/assessmenteurolargevaluepayments2004en.pdf>

ΕΤΗΣΙΟΙ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2003

Το δεύτερο τρίμηνο κάθε έτους αποτελεί παραδοσιακά τη χρονική περίοδο κατά τη διάρκεια της οποίας δημοσιεύονται οι περισσότεροι ετήσιοι απολογισμοί δραστηριοτήτων διαφόρων ευρωπαϊκών οργανισμών και φορέων οι οποίοι παρουσιάζουν ενδιαφέρον για το χρηματοοικονομικό τομέα. Κατά τη διάρκεια λοιπόν του δεύτερου τριμήνου του 2004 δημοσιεύθηκαν, μεταξύ άλλων, οι ετήσιοι απολογισμοί δραστηριοτήτων:

1. Της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας Απρίλιος 2004

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

<http://www.ecb.int/pub/pdf/ar2003el.pdf>

2. Της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τραπεζικών Προτύπων Μάιος 2004

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

<http://www.ecbs.org/Download/AR9001V11.pdf>

3. Του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών Μάιος 2004

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

<http://www.savings-banks.org/DocShare/Common/GetFile.asp?ID=20586&mfd=off>

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

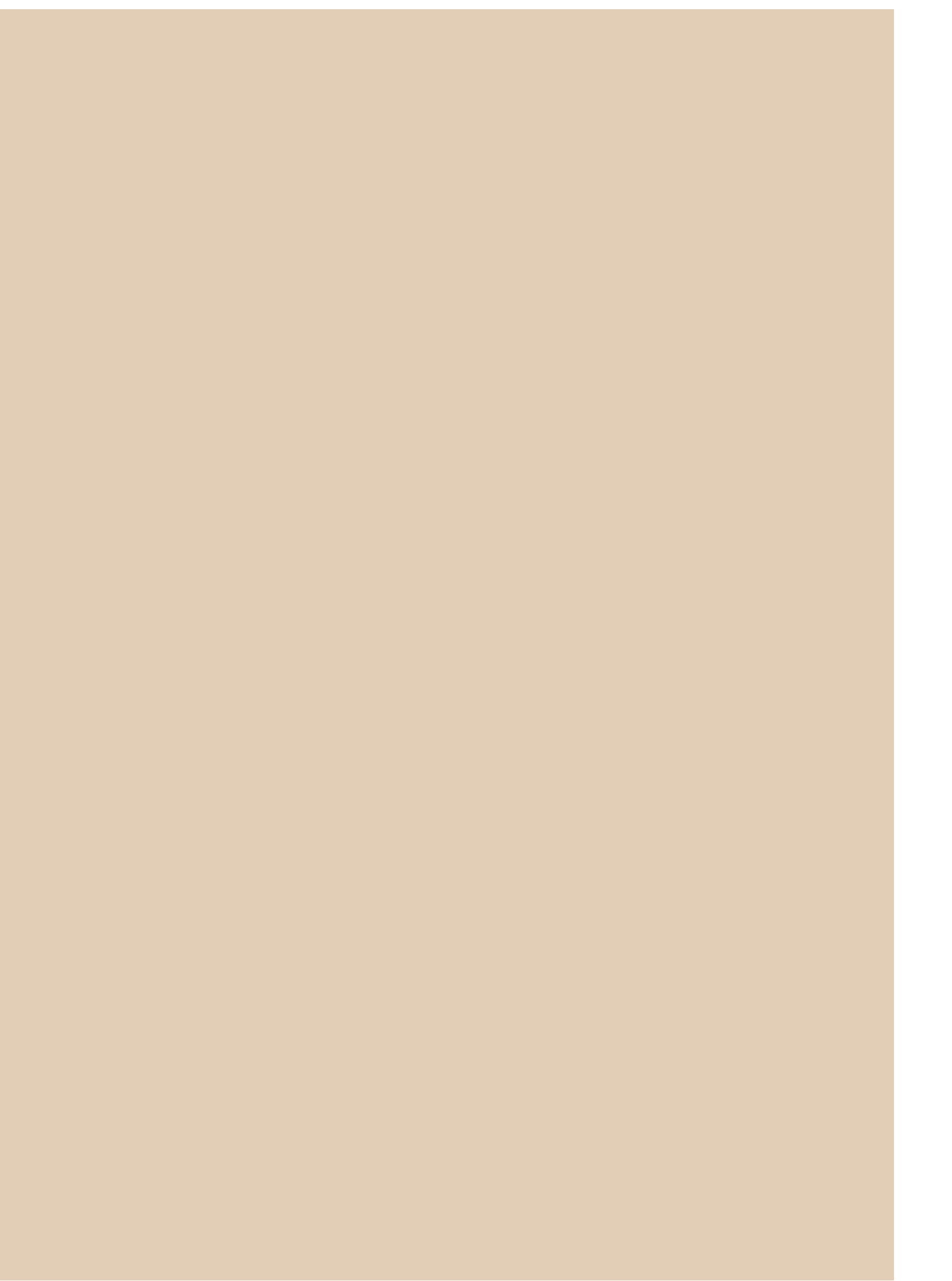
ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΤΣΑΤΗΡΗΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΡΑΔΑΙΟΣ
ΙΩΑΝΝΑ ΓΙΑΝΝΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ - Αθήνα 2004

Ι. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Α' ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

1.

Με το ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 1033672/10040/Β0012/22-4-2004 **ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**, διευκρινίστηκαν τα ακόλουθα αναφορικά με την επιστροφή παρακρατηθέντος φόρου επί τόκων ομολογιακών δανείων, των οποίων δικαιούχοι είναι μόνιμοι κάτοικοι αλλοδαπής. Τα ποσά των φόρων που καταβλήθηκαν από 8-2-1999 και εφεξής είναι αχρεωστήτως καταβληθέντα και υπόκεινται σε τριετή παραγραφή από την καταβολή τους, ενώ τα ποσά που καταβλήθηκαν μέχρι την 8-2-1999 και αφορούν τοκοφόρο περίοδο από 1-1-1999 μέχρι 8-2-1999 καθίστανται αχρεωστήτως καταβληθέντα και υπόκεινται στην τριετή παραγραφή με έναρξη την 8-2-1999. Δεδομένου ότι η Ελλάδα με το άρθρο 31 του Ν. 2682/1999 κατήργησε για τους επενδυτές μόνιμους κατοίκους εξωτερικού τη φορολογία των τόκων από ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου, οι επενδυτές που είναι κάτοικοι συμβαλλομένων χωρών θα ακολουθήσουν για την επιστροφή του φόρου τη διαδικασία που προβλέπεται στην εγκύκλιο 1012340/11002Π.Ε/Β0012/ΠΟΛ1037/4-2-2000.

2.

Με την ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 1035590/10495/Β0012/29-4-2004 **ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**, καθορίστηκαν τα δικαιολογητικά και τα στοιχεία που απαιτούνται για τον έλεγχο των παραγωγικών επενδύσεων που πραγματοποιούν οι επιχειρήσεις λόγω σχηματισμού ειδικού φορολόγητου αποθεματικού επενδύσεων.

3.

Με το ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 1091174/626ΠΕ/Α0013/30-4-2004 **ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**, διευκρινίστηκε ότι οι

τράπεζες υποχρεούνται να ζητήσουν την προσκόμιση του πιστοποιητικού του άρθρου 105 του Ν. 2691/2001 μόνο στην περίπτωση απόδοσης χρηματικών ποσών που είναι αντικείμενο δωρεάς, δηλαδή στις περιπτώσεις που από τα τηρούμενα στοιχεία δεν προκύπτει ότι τα καταβαλλόμενα ποσά αφορούν τη νόμιμη υποχρέωση γονέων για διατροφή και εκπαίδευση των τέκνων τους.

4.

Με την ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 1037350/2420/998/0014/3-5-2004 **ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**, παρασχέθηκαν πληροφορίες αναφορικά με την αμοιβαία συνδρομή και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών-μελών, με στόχο την πάταξη της φοροδιαφυγής στο πλαίσιο της διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στόχος της εγκυκλίου είναι η ενημέρωση τόσο των εμπλεκόμενων υπηρεσιών όσο και των φορολογουμένων οι οποίοι πραγματοποιούν συναλλαγές με εμπόρους υποκείμενους σε ΦΠΑ. Ειδικότερα, με τη συγκεκριμένη εγκύκλιο ορίζονται τα 15 (μέχρι την 30-4-2004) κράτη-μέλη και η δομή του ΑΦΜ τους, τα κοινοτικά εδάφη που συνδέονται άμεσα με τα κράτη-μέλη, καθώς και τα νέα 10 κράτη-μέλη (μετά την 1-5-2004) και η δομή του ΑΦΜ τους. Επίσης στην ίδια εγκύκλιο ορίζονται τα κράτη που δεν θεωρούνται κοινοτικά εδάφη ως προς τον ΦΠΑ και παρατίθενται οι αλλαγές που προκύπτουν από 1-5-2004 λόγω της διεύρυνσης.

5.

Με το ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 1039114/10548/Β0012/10-5-2004 **ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**, παρασχέθηκαν διευκρινίσεις αναφορικά με την εφαρμογή ορισμένων

διατάξεων του Ν. 3229/2004. Συγκεκριμένα, ορίστηκε ότι δεδομένου ότι τα λογιστικά βιβλία τηρούνται σύμφωνα με τα ΔΛΠ, προβλέπεται η τήρηση Ημερολογίου και Καθολικού Φορολογικών Διαφορών για την καταχώρηση των διαφορών που προκύπτουν από την εφαρμογή των ΔΛΠ έτσι ώστε με την ενοποίηση του κυρίως Καθολικού με το Καθολικό Φορολογικών Διαφορών, να προσδιοριστεί το φορολογικό αποτέλεσμα σύμφωνα με τις φορολογικές διατάξεις. Το ανωτέρω Ημερολόγιο και Καθολικό τηρούνται αθεώρητα ή ενταμειούνται σε ηλεκτρονικά μέσα και τα δεδομένα τους απεικονίζονται διακεκριμένα στο θεωρημένο ισοζύγιο λογαριασμών “Γενικού-Αναλυτικών Καθολικών”. Περαιτέρω, διευκρινίστηκε ότι η δυνατότητα ετήσιας αναπροσαρμογής της αναπόσβεστης αξίας των κτιρίων στην εύλογη αξία τους σύμφωνα με τα ΔΛΠ

παρέχεται και στις θυγατρικές των τραπεζικών και ασφαλιστικών εταιρειών εταιρείες, των οποίων οι μετοχές κατέχονται κατά 95% τουλάχιστον συνολικά από μία ή περισσότερες τραπεζικές, ασφαλιστικές και εισηγμένες στο Χ.Α. εταιρείες. Ως εύλογη αξία λαμβάνεται αυτή που προκύπτει από επαγγελματίες εκτιμητές και απεικονίζει την αγοραία αξία των ακινήτων. Επίσης, ρυθμίστηκαν θέματα αναφορικά με τη δημιουργία λογαριασμού ειδικού αποθεματικού από την υπεραξία που προκύπτει από την αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία, αναφορικά με την κεφαλαιοποίηση της υπεραξίας αυτής και τη διανομή του ανωτέρω σχηματισθέντος αποθεματικού. Τέλος, διευκρινίστηκε ότι η ζημία που προκύπτει από την πώληση ακινήτου του οποίου η αναπόσβεστη αξία έχει αναπροσαρμοστεί δεν αναγνωρίζεται φορολογικά.

II. ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ - ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Με το άρθρο 1 του Ν. 3245/2004 (ΦΕΚ Α' 110/16-6-2004, σελ. 5021) καταργήθηκε από 1η Ιουλίου 2004 η ειδική μηνιαία εισφορά υπέρ του Δημοσίου που θεσπίστηκε με την παρ. 3 του άρθρου 20 του Ν. 2084/1992,

καθώς και η ειδική εισφορά υπέρ του Λογαριασμού Αλληλεγγύης Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (Λ.Α.Φ.Κ.Α.), που θεσπίστηκε με τις διατάξεις του άρθρου 60 του Ν. 2084/1992.

Η εισηγητική έκθεση του νομοσχεδίου είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:

<http://www.parliament.gr/ergasies/nomosxedia/EisigisiEpitropon/K-EISDHM-EIS.pdf>

Το κείμενο του νόμου όπως ψηφίστηκε είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

<http://www.parliament.gr/ergasies/nomosxedia/ValidNomosxedio/K-EISDHM-PAP.pdf>

Με το Προεδρικό Διάταγμα 139/2004 (ΦΕΚ Α' 99/20-5-2004, σελ. 4931) υπήχθησαν στην ασφάλιση του Ταμείου Ασφάλισης Ασθενείας Προσωπικού Τραπεζών Πίστωσης, Γενικής και Αμερικαν Εξπρές, το προ-

σωπικό των τραπεζών “ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ” και “OMEGA BANK”, καθώς και των Συνεταιριστικών Τραπεζών-μελών της Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΙΚΑ

Με το **ΥΠ' ΑΡΙΘ. Ε40/124/5-4-2004 ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΙΚΑ** ορίστηκε ότι η μείωση των εργοδοτικών εισφορών του κλάδου κύριας σύνταξης κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες ίσχυσε από 1-4-2001 μέχρι 31-12-2003. Η μείωση αυτή έπαψε να ισχύει από 1-1-2004 και εφεξής, δεδομένου ότι δεν εκδόθηκε η προβλεπόμενη στο Ν. 2874/2000 κοινή Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για την παράταση ισχύος των σχετικών διατάξεων.

Με την **ΥΠ' ΑΡΙΘ. 50/19-4-2004 ΕΓΚΥΚΛΙΟ** ορίζεται ότι σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 13 του Ν. 3232/2004 απαλλάσσονται εισφορών μηνιαίες αποδοχές που υπερβαίνουν το οκταπλάσιο του κατά το έτος 1991 μέσου μηνιαίου κατά κεφαλήν ΑΕΠ, αναπροσαρμοζόμενου με το εκάστοτε ποσοστό αύξησης των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων. Το ανώτατο όριο για το έτος 2004 ασφαλιστέων μηνιαίων αποδοχών, επί του οποίου υπολογίζονται εισφορές για τους νεοασφαλιζόμενους από 1-1-1993 και εφεξής ανέρχεται σε 4.693,52 €. Το ποσό αυτό ισχύει και για τον υπολογισμό των εισφορών για τα δώρα εορτών και το επίδομα αδείας. Τυχόν καταβληθείσες εισφορές που υπερβαίνουν το ανωτέρω ποσό, επιστρέφονται ως αχρεωστήτως καταβληθείσες.

Με την **ΥΠ' ΑΡΙΘ. 53/23-4-2004 ΕΓΚΥΚΛΙΟ**, παρασχέθηκαν διευκρινίσεις και οδηγίες εφαρμογής ως

προς ορισμένες διατάξεις του Ν. 3232/2004. Συγκεκριμένα, οι οδηγίες αφορούν τις διατάξεις για την επέκταση της χορήγησης του εξωιδρυματικού επιδόματος του άρθρου 42 του Ν. 1140/1981, τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης των ασφαλισμένων που πάσχουν από χρόνια νεφρική ανεπάρκεια, τη χορήγηση κατώτατου ορίου σε συνταξιούχους του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ που λαμβάνουν και άλλη σύνταξη ως ανάπηροι και θύματα πολεμικής ή ειρηνικής περιόδου κατά την εκτέλεση της στρατιωτικής τους υπηρεσίας, τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης των ασφαλισμένων που πάσχουν από αιμορροφιλία τύπου Α ή Β και εκείνων που έχουν υποβληθεί σε μεταμόσχευση συμπαγών οργάνων, καθώς και τη χορήγηση επιδόματος απολύτου αναπηρίας σε τυφλούς ασφαλισμένους του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, που συνταξιοδοτούνται ή συνταξιοδοτήθηκαν με βάση τη διάταξη του Ν. 612/77.

Με την **ΥΠ' ΑΡΙΘ. 54/23-4-2004 ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΤΟΥ ΙΚΑ** παρασχέθηκαν οδηγίες και διευκρινίσεις αναφορικά με το άρθρο 9 του Ν. 3232/2004 σχετικά με τη βελτίωση του συστήματος Αναλυτικής Περιοδικής Δήλωσης. Ειδικότερα, οι οδηγίες αφορούν στις αλλαγές που επήλθαν στο καθεστώς που διέπει τις υποχρεώσεις των εργοδοτών για την απογραφή τους στο Μητρώο Εργοδοτών του ΙΚΑ, την υποβολή Αναλυτικών Περιοδικών Δηλώσεων και τη γνωστοποίηση στο ΙΚΑ των μεταβολών των στοιχείων τους.

III. ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Δημοσιευόμενα Συνοπτικά Οικονομικά Στοιχεία των εταιρειών που συντάσσουν Ετήσιες και Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις, σύμφωνα με τα υιοθετηθέντα από την Ευρωπαϊκή Ένωση Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (ΦΕΚ Β' 913/18-6-2004)

Με την Κοινή Υπουργική Απόφαση 23861/587/4-6-2004 των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης καθορίστηκαν τα δημοσιευόμενα συνοπτικά οικονομικά στοιχεία, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 4 του νέου άρθρου 135 του Κ.Ν. 2190/20, σχετικά με τη δημοσιότητα των συντεταγμένων κατά τα ΔΛΠ οικονομικών καταστάσεων. Τα στοιχεία αυτά περιέχονται σε υποδείγματα για τις εμπορικές-βιομηχανικές εταιρείες, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τις ασφαλιστικές εταιρείες, αντίστοιχα. Εφόσον υπάρχει υποχρέωση σύνταξης και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, πρέπει να παρατίθενται και τα ονόματα των ενοπι-

ούμενων εταιρειών, η χώρα της έδρας τους και το ποσοστό της άμεσης ή έμμεσης συμμετοχής τους στο μετοχικό κεφάλαιο κάθε ενοποιούμενης εταιρείας. Αποκλίσεις από το περιεχόμενο των υποδειγμάτων είναι δυνατές, εφόσον αποδεδειγμένα υποβοηθούν τον αναγνώστη να κατανοήσει πληρέστερα τα στοιχεία που παρατίθενται. Επιπλέον, υποχρεωτική είναι και η παράθεση πρόσθετων στοιχείων, τα οποία είναι αναγκαία για την αποφυγή δημιουργίας εσφαλμένων ή παραπλανητικών εντυπώσεων. Στην εν λόγω Κοινή Υπουργική Απόφαση παρατίθενται και επεξηγηματικές σημειώσεις, για τις οποίες υπάρχουν αντίστοιχες παραπομπές στα σχετικά υποδείγματα.

IV. ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Α' ΝΟΜΟΙ – ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

1. Τροποποίηση του Καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

Με το Νόμο 3239/2004 (ΦΕΚ Α' 91/29-4-2004) κρύνεται και έχει την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 του Συντάγματος, η απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνερχομένου σε επίπεδο Αρχηγών Κρατών ή Κυβερνήσεων, της 21ης Μαρτίου 2003 περί τροποποίησης του άρθρου 10.2 του Καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Με την απόφαση αυτή όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου θα εξακολουθούν να παρίστανται στις συνεδριάσεις, αλλά ο αριθμός των διοικητών των Εθνικών Κεντρικών Τραπεζών που

θα έχει δικαίωμα ψήφου δεν θα υπερβαίνει τους 15 και θα ασκείται εκ περιτροπής. Τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής διατηρούν μόνιμο δικαίωμα ψήφου. Η αρχή “ένα μέλος μία ψήφος” θα ισχύει για όλους τους διοικητές που έχουν δικαίωμα ψήφου. Οι διοικητές θα κατανέμονται σε ομάδες ανάλογα με το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν και το μέγεθος της χρηματοπιστωτικής αγοράς του κράτους-μέλους της ζώνης του ευρώ. Όταν οι χώρες της ζώνης του ευρώ υπερβούν τις 15, θα σχηματιστούν δύο ομάδες και μόλις γίνουν 22 θα σχηματιστούν τρεις ομάδες.

Η Απόφαση του Συμβουλίου είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/el_2003_223.pdf

2. Διορισμός Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς

Με την υπ' αριθ. 18249/Β644 (ΦΕΚ Β' 615/27-4-2004, σελ. 8289) Απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών διορίστηκε το εννεαμελές Διοικητικό Συμβούλιο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς με πε-

νταετή θητεία. Από τα μέλη, ο Πρόεδρος, ο Αντιπρόεδρος Α' και ο Αντιπρόεδρος Β' απαρτίζουν το δεύτερο όργανο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, ήτοι την Εκτελεστική Επιτροπή.

Β' ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

1. ΠΔ/ΤΕ 2540/27-2-2004 (ΦΕΚ Α' 87/5-4-2004, σελ. 4321)

Κανόνες εποπτείας από την Τράπεζα της Ελλάδος της εταιρείας "Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών επιχειρήσεων Α.Ε. (Τ.Ε.Μ.Π.Μ.Ε Α.Ε.)" - Εποπτική αντιμετώπιση των απαιτήσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων που καλύπτονται από τη ρητή εγγύηση της Τ.Ε.Μ.Π.Μ.Ε Α.Ε.

Με την πράξη αυτή καθορίζονται οι κανόνες εποπτείας όσον αφορά την κεφαλαιακή επάρκεια, τη ρευστότητα, το ύψος και το είδος των τοποθετήσεων της Τ.Ε.Μ.Π.Μ.Ε Α.Ε. κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 9 του Ν. 3066/2002, με τον οποίο ιδρύθηκε το Ταμείο Εγγυοδοσίας και ανατέθηκε η εποπτεία του ως προς τα παραπάνω στην Τράπεζα της Ελλάδος. Ειδικότερα, εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις των ΠΔ/ΤΕ 2053/1992 περί ορισμού των ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα και ΠΔ/ΤΕ 2524/2003 για την κωδικοποίηση των διατάξεων της ΠΔ/ΤΕ 2054/1992 σχετικά με το συντελεστή φερεγγυότητας των πιστω-

τικών ιδρυμάτων με έδρα την Ελλάδα. Καθορίζεται ο υπολογισμός των προβλέψεων επί των εν ενεργεία εγγυήσεων του Ταμείου και επί των επισφαλών απαιτήσεων, ο συντελεστής φερεγγυότητας ορίζεται σε ποσοστό 10% και θεσπίζονται κανόνες για την πραγματοποίηση επενδύσεων. Επίσης, με την ίδια Πράξη καθορίζεται ότι για το σκοπό υπολογισμού του δείκτη φερεγγυότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων τα ποσά των απαιτήσεών τους που καλύπτονται από την εγγύηση του Ταμείου Εγγυοδοσίας σταθμίζονται με συντελεστή 20%. Η ΠΔ/ΤΕ 2434/1998, με την οποία είχε καθορισθεί το πλαίσιο εποπτείας των Εταιρειών Αμοιβαίων Εγγυήσεων, καταργείται.

Η πράξη είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:

http://www.bankofgreece.gr/announcements/files/2004_27_02_praxi_2540.doc

2. ΠΔ/ΤΕ 2541/27-2-2004 (ΦΕΚ Α' 87/5-4-2004, σελ. 4323)

Κωδικοποίηση και τροποποίηση των διατάξεων της ΠΔ/ΤΕ 2440/11-1-1999

"Ίδρυση και λειτουργία ανταλλακτηρίων συναλλάγματος στην Ελλάδα από ανώνυμες εταιρείες που δεν αποτελούν πιστωτικά ιδρύματα", όπως ισχύει.

Με την πράξη αυτή τροποποιούνται και κωδικοποιούνται σε ενιαίο κείμενο οι διατάξεις για τους όρους και τις προϋποθέσεις για την παροχή άδειας λειτουργίας, για τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες και τους κανόνες δραστηριότητας των εταιρειών ανταλλακτηρίων

συναλλάγματος. Η ανωτέρω Πράξη λαμβάνει υπόψη τις αλλαγές που συντελέστηκαν στην αγορά συναλλάγματος μετά την καθιέρωση του ευρώ και τροποποιεί το σχετικό πλαίσιο λειτουργίας διευρύνοντας το πεδίο των επιτρεπομένων δραστηριοτήτων.

Η πράξη είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:

http://www.bankofgreece.gr/announcements/files/2004_27_02_praxi_2541.doc

3. ΕΤΠΘ 171/1/23-3-2004 (ΦΕΚ Α' 97/13-5-2004, σελ. 4922)

Παροχή στην τράπεζα "AMERICAN BANK OF ALBANIA" με έδρα στην Αλβανία, άδεια ίδρυσης και λειτουργίας υποκαταστήματος στην Ελλάδα με την επωνυμία "AMERICAN BANK OF ALBANIA GREEK BRANCH"

4. ΕΤΠΘ 174/3/17-5-2004 (ΦΕΚ Α' 109/9-6-2004, σελ. 5019)

Ανάκληση της άδειας λειτουργίας του Γραφείου Αντιπροσωπείας στην Ελλάδα της αλλοδαπής τράπεζας "Banque Cantonale Vaudoise", με έδρα τη Λωζάννη

Γ' ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

1. Απόφαση 14/300/6-5-2004 (ΦΕΚ Β' 795/27-5-2004, σελ. 10549)

Ορισμός του Συνεγγυητικού Κεφαλαίου Εξασφάλισης Επενδυτικών Υπηρεσιών ως διαχειριστή και θεματοφύλακα του Επικουρικού Κεφαλαίου Εκκαθάρισης Χ.Α.

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:

http://www.hcmc.gr/Pdf/epikouriko_2004_teliko.pdf

2. Απόφαση 1/302/26-5-2004 (ΦΕΚ Β' 900/16-6-2004, σελ. 11547)

Ελάχιστο ύψος μετοχικού κεφαλαίου Ανώνυμης Χρηματιστηριακής Εταιρείας

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:

<http://www.hcmc.gr/302-01.doc>

3. Απόφαση 10/304/10-6-2004 (ΦΕΚ Β' 900/16-6-2004, σελ. 11548)

Αναδυόμενες αγορές, στις οποίες μπορούν να τοποθετηθούν τα διαθέσιμα των Εταιρειών Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου Αναδυομένων Αγορών ("Ε.Χ.Α.Α.")

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:

<http://www.hcmc.gr/304-10.doc>

4. Απόφαση 9/304/10-6-2004 (ΦΕΚ Β' 900/16-6-2004, σελ. 11548)

Αναδυόμενες αγορές, στις οποίες μπορεί να επενδύεται το ενεργητικό Επενδυτικών Κεφαλαίων Αναδυομένων Αγορών ("Ε.Κ.Α.Α.")

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:

<http://www.hcmc.gr/304-09.doc>

5. Απόφαση 8/304/10-6-2004 (ΦΕΚ Β' 900/16-6-2004, σελ. 11549)

Δικαιώματα Μελών Χ.Α. και εισφορά Μελών Χ.Α. στο Επικουρικό Κεφάλαιο Εκκαθάρισης Χ.Α.

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:

<http://www.hcmc.gr/304-08.doc>

6. Απόφαση 7/304/10-6-2004 (ΦΕΚ Β' 900/16-6-2004, σελ. 11549)

*Αναπροσαρμογή του ελάχιστου ύψους μετοχικού κεφαλαίου
Ανώνυμης Χρηματιστηριακής Εταιρείας (Α.Χ.Ε.),
που παρέχει υπηρεσίες αναδόχου σε δημόσια εγγραφή*

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
<http://www.hcmc.gr/304-07.doc>

7. Απόφαση 6/304/10-6-2004 (ΦΕΚ Β' 900/16-6-2004, σελ. 11550)

*Αναπροσαρμογή του ελάχιστου ύψους μετοχικού κεφαλαίου
Εταιρειών Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (Ε.Π.Ε.Υ.)*

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
<http://www.hcmc.gr/304-06.doc>

8. Απόφαση 5/304/10-6-2004 (ΦΕΚ Β' 900/16-6-2004, σελ. 11550)

Τροποποίηση όρων δέσμευσης μετοχών στη ΝΕ.Χ.Α.

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
<http://www.hcmc.gr/304-05.doc>

9. Απόφαση 4/304/10-6-2004 (ΦΕΚ Β' 900/16-6-2004, σελ. 11551)

Εγκριση Κανονισμού Εκκαθάρισης Συναλλαγών επί Παραγώγων

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
<http://www.hcmc.gr/304-04.doc>

10. Απόφαση 2/304/10-6-2004 (ΦΕΚ Β' 900/16-6-2004, σελ. 11551)

Εγκριση Κανονισμού Εκκαθάρισης Χρηματιστηριακών Συναλλαγών επί Αϋλων Αξιών

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
<http://www.hcmc.gr/304-02.doc>

11. Απόφαση 1/304/10-6-2004 (ΦΕΚ Β' 900/16-6-2004, σελ. 11551)

Εγκριση του Κανονισμού Χρηματιστηρίου Αθηνών Α.Ε.

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
<http://www.hcmc.gr/304-01.doc>

12. Απόφαση 1/302/26-5-2004 (ΦΕΚ Β' 900/16-6-2004, σελ. 11552)

*Ελάχιστο μέγεθος Εταιρείας για την εισαγωγή μετοχών της
στην κύρια αγορά του Χρηματιστηρίου Αθηνών*

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
<http://www.hcmc.gr/302-01.doc>

13. Απόφαση 4/302/26-5-2004 (ΦΕΚ Β' 900/16-6-2004, σελ. 11552)
Ελάχιστο ύψος καθαρής λογιστικής περιουσίας Εταιρείας για την εισαγωγή μετοχών της στην κύρια αγορά του Χρηματιστηρίου Αθηνών

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
<http://www.hcmc.gr/302-04.doc>

14. Απόφαση 5/302/26-5-2004 (ΦΕΚ Β' 900/16-6-2004, σελ. 11552)
Ελάχιστο ύψος ομολογιακού δανείου

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
<http://www.hcmc.gr/302-05.doc>

15. Απόφαση 2/302/26-5-2004 (ΦΕΚ Β' 900/16-6-2004, σελ. 11553)
Ορισμός αριθμού χρηματιστηριακών εκπροσώπων Ανώνυμης Χρηματιστηριακής Εταιρείας

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
<http://www.hcmc.gr/302-02.doc>

16. Απόφαση 3/304/10-6-2004 (ΦΕΚ Β' 901/16-6-2004, σελ. 11555)
Κανονισμός Λειτουργίας του Συστήματος Αύλων Τίτλων

Η απόφαση είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα:
<http://www.hcmc.gr/304-03.doc>

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΔΙΑΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ:

- ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ
- ΘΕΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ
- ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ
- ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ
- ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ
- ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΤΥΠΑ
- ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
- ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
- ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
- ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ
- ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

1. ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2002/87/ΕΚ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥΣ ΟΜΙΛΟΥΣ ΕΤΕΡΟΓΕΝΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Συνεχίστηκαν κατά τη διάρκεια του τελευταίου τριμήνου οι εργασίες της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών για την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2002/87/ΕΚ για τους χρηματοπιστωτικούς ομίλους ετερογενών δραστηριοτήτων στην ελληνική νομοθεσία.

Το έργο της επιτροπής επικεντρώθηκε κατά το διάστημα αυτό στην τροποποίηση της ισχύουσας τομεακής νομοθεσίας ως απόρροια της εισαγωγής ειδικής προληπτικής νομοθεσίας για τους χρηματοπιστωτικούς ομίλους ετερογενών δραστηριοτήτων.

2. ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΟΜΑΔΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΚΙΝΔΥΝΟ

Σε συνέχεια σχετικής απόφασης που ελήφθη στη συνεδρίαση της Συντονιστικής Επιτροπής Διευθυντών Διαχείρισης Κινδύνων, με τη συμμετοχή εκπροσώπων από την Τράπεζα της Ελλάδος, πραγματοποιήθηκε η πρώτη συνάντηση των δύο ομάδων εργασίας για τον πιστωτικό και το λειτουργικό κίνδυνο, αντίστοιχα.

Σκοπός των ομάδων εργασίας είναι η επίλυση επιμέρους ζητημάτων σε τεχνικό και θεσμικό επίπεδο σχετικά με την ενσωμάτωση στην ελληνική έν-

νομη τάξη των διατάξεων του νέου Συμφώνου για την κεφαλαιακή επάρκεια.

Καρπός της πρώτης συνάντησης αποτέλεσε ο εντοπισμός και η καταγραφή:

- θεμάτων για τα οποία απαιτούνται διευκρινίσεις ως προς την εφαρμογή του νέου πλαισίου στην Ελλάδα, και
- θεμάτων που αφορούν την εκ μέρους της Τράπεζας της Ελλάδος ενεργοποίηση των ευχερειών που απονέμει το νέο Σύμφωνο στις εθνικές εποπτικές αρχές.

3. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έδωσε στη δημοσιότητα τα αποτελέσματα έρευνας που διεξήγαγε η Price WaterhouseCoopers για τις επιπτώσεις του νέου πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια στο ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα και την ευρωπαϊκή οικονομία γενικότερα. Τα αποτελέσματα της έρευνας, η οποία κοινοποιήθηκε στα μέλη της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας και Διαχείρισης Κινδύνων, αφορούν τα εξής θέματα:

- τις μεταβολές στο ύψος των κεφαλαιακών απαιτήσεων ως αποτέλεσμα της εισαγωγής των νέων κανόνων,
- τις επιπτώσεις στο κόστος διαμεσολάβησης,
- τις επιπτώσεις στις συνθήκες ανταγωνισμού,
- τη διάδραση του νέου πλαισίου με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, και
- το κόστος προσαρμογής στις απαιτήσεις του νέου Συμφώνου.

ΘΕΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

1. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

Στις 10 Ιουνίου 2004 εγκρίθηκε με την απόφαση 1/304/10.6.2004 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς ο νέος Κανονισμός του Χρηματιστηρίου Αθηνών. Οπως έχει ήδη επισημανθεί σε προηγούμενα τεύχη του Δελτίου, η ΕΕΤ υπέβαλε τις παρατηρήσεις της στο ΧΑ και συνεργάστηκε στενά με τους εκπροσώπους του, κυρίως σε ό,τι αφορά την τρίτη ενότητα του Κανονισμού για τους όρους και τη διαδικασία εισαγωγής στην Αγορά Αξιών και την Αγορά Παραγώγων. Σημειώνεται ότι ένα μεγάλο

μέρος των παρατηρήσεων της ΕΕΤ έγινε – ολικά ή μερικά – αποδεκτό, όπως ενδεικτικά, σε ό,τι αφορά το ελάχιστο απαιτούμενο μέγεθος της εταιρείας, την απάλειψη του κριτηρίου της ικανοποιητικής περιουσιακής διάρθρωσης και την κατάργηση της αγοράς βασικών προϋποθέσεων που είχε αρχικά προταθεί. Ωστόσο παραμένουν αρκετά θέματα τα οποία χρειάζονται βελτίωση και τα οποία η ΕΕΤ επεξεργάζεται προκειμένου να προτείνει αποτελεσματικές λύσεις.

2. STEERING COMMITTEE ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

Στο πλαίσιο του Προγράμματος Δράσης για τις Χρηματοπιστωτικές Υπηρεσίες έχουν αναληφθεί τα τελευταία χρόνια και εξακολουθούν να αναλαμβάνονται σε κοινοτικό επίπεδο πολλές και σημαντικές πρωτοβουλίες στον τομέα των κεφαλαιαγορών. Παράλληλα η διαδικασία Lamfalussy, που πλέον ακολουθείται όσον αφορά τον τρόπο υιοθέτησης του ρυθμιστικού πλαισίου του τομέα αυτού έχει επιφέρει σημαντικές αλλαγές στη διαδικασία εκπόνησης των κοινοτικών πράξεων, αλλά και στην ενσωμάτωσή τους σε εθνικό επίπεδο.

Η ΕΕΤ, παρακολουθώντας στενά τις εξελίξεις

αυτές, οι οποίες θα επηρεάσουν αναμφίβολα το ισχύον σε εθνικό επίπεδο καθεστώς, αποφάσισε τη συγκρότηση μιας ολιγομελούς Συντονιστικής Επιτροπής με τη συμμετοχή υψηλού επιπέδου στελεχών. Εργο αυτής της επιτροπής θα είναι ο συντονισμός των ενεργειών και πρωτοβουλιών που θα πρέπει να λαμβάνονται από τον τραπεζικό κλάδο ως προς την ενσωμάτωση των κοινοτικών πράξεων, τη συμμετοχή της ΕΕΤ στις διενεργούμενες διαβουλεύσεις και την υιοθέτηση μέτρων για την αποτελεσματικότερη κατά το δυνατόν λειτουργία της ελληνικής κεφαλαιαγοράς.

3. ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

Η ΕΕΤ συμμετείχε στη δεύτερη σύντομη διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε για το αναθεωρημένο κείμενο των προτύπων λειτουργίας των συστημάτων εκκαθάρισης και διακανονισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Επιτροπής Ευρωπαϊκών

Εποπτικών Αρχών Κεφαλαιαγοράς (ESCB/CESR Standards for Securities Clearing and Settlement Systems). Οι παρατηρήσεις που υπέβαλε, οι οποίες ευθυγραμμίζονται με εκείνες της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας, εστιάζουν ιδίως στο ότι, παρά τις σημαντικές βελτιώσεις που επήλθαν στο

αναθεωρημένο κείμενο των προτύπων, ορισμένα θεμελιώδους σημασίας ζητήματα, όπως για παράδειγμα η ανάγκη διαφοροποίησης των δραστηριοτήτων και των κινδύνων που αναλαμβάνονται από τα συστήματα υποδομής (infrastructures) και τους μεσολαβούντες στην εκκαθάριση και το διακανονισμό (τράπεζες-θεματοφύλακες) και η ανάγκη προσδιορισμού με ενιαίο τρόπο των συστημικά σημαντικών

παικτών, παραμένουν προβληματικά. Ως γενική παρατήρηση επισημαίνεται ότι, λόγω ακριβώς του διαφορετικού ρόλου που οφείλουν επί της αρχής να επιτελούν τα συστήματα υποδομών και οι τράπεζες-θεματοφύλακες, αλλά και λόγω της ειδικής και ενισχυμένης εποπτείας στην οποία υπάγονται τα πιστωτικά ιδρύματα, αρκετά από τα προτεινόμενα πρότυπα δεν θα έπρεπε να εφαρμόζονται στις τράπεζες.

ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

1. ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΜΠΟΡΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Με το έγγραφο Ζ1-367 του Υπουργείου Ανάπτυξης συγκροτήθηκε νομοπαρασκευαστική επιτροπή, με αντικείμενο την κατάρτιση σχεδίου νομοθετικής ρύθμισης για την εναρμόνιση της κείμενης νομοθεσίας με την Οδηγία 2002/65/ΕΚ σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές. Με τη νομοθετική ρύθ-

μιση που θα εκπονηθεί στο πλαίσιο των εργασιών της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής, θα προστεθούν νέες διατάξεις, με τις οποίες θα καταργηθούν οι υφιστάμενες διατάξεις του άρθρου 4 Ν. 2251/1994 ειδικά σε ό,τι αφορά τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες. Η ΕΕΤ συμμετέχει ενεργά στις εργασίες της εν λόγω νομοπαρασκευαστικής επιτροπής.

2. ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Στο πλαίσιο του διαλόγου που έχει ξεκινήσει μεταξύ του Υπουργείου Ανάπτυξης και της ΕΕΤ, η Γενική Γραμματεία της ΕΕΤ έχει υποβάλει παρατηρήσεις αναφορικά με διάφορα θέματα που τέθηκαν υπόψη της ως προς το καθεστώς που διέπει συγκεκριμένες κατηγορίες τραπεζικών συναλλαγών, ιδίως στον τομέα της καταναλωτικής πίστης, ως προς ζητήματα που έχουν αποτελέσει αντικείμενο δικαστικής κρίσης και ως προς ορισμένα θέματα, για τα οποία κρίνεται σκόπιμο να αναληφθούν νομοθετικές ή άλλες πρωτοβουλίες. Επίσης, στο πλαίσιο της διαβούλευσης που έχει ξεκινήσει το Υπουργείο Ανάπτυξης με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, η ΕΕΤ υπέβαλε προτάσεις για την τροποποίηση του Ν. 2551/1994, ενώ διατύπωσε επίσης τις θέσεις της για το θεσμό του Συνήγορου του Καταναλωτή, η σύσταση του οποίου έχει εξαγγελθεί από το Υπουργείο. Η ΕΕΤ θεωρεί

ότι η πρωτοβουλία του Υπουργείου σε ό,τι αφορά το Συνήγορο του Καταναλωτή είναι πολύ σημαντική, εκτιμά ωστόσο ότι από τις αρμοδιότητές του θα πρέπει να εξαιρεθούν οι τραπεζικές συναλλαγές. Οπως είναι γνωστό, για την επίλυση των διαφορών που ανακύπτουν μεταξύ καταναλωτών και τραπεζών λειτουργεί από το 1999, ανέξοδα για τον καταναλωτή, ο ανεξάρτητος θεσμός του Τραπεζικού Μεσολαβητή. Η ΕΕΤ εκτιμά ότι η παράλληλη λειτουργία για τη διευθέτηση των διαφορών που ανακύπτουν στις τραπεζικές συναλλαγές από τον Τραπεζικό Μεσολαβητή και το Συνήγορο του Καταναλωτή ενέχει τον κίνδυνο σοβαρών επικαλύψεων και αδρανοποίησης ενός θεσμού (του Τραπεζικού Μεσολαβητή), ο οποίος κατά κοινή παραδοχή λειτουργεί αντικειμενικά, αμερόληπτα και υποδειγματικά, παρέχοντας υψηλού επιπέδου υπηρεσίες στο καταναλωτικό κοινό.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

1. ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΠΛΗΡΩΜΩΝ (EUROPEAN PAYMENTS COUNCIL - EPC)

Έγκριση του νέου καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών

Μετά από σχετική απόφαση της Ολομέλειας του EPC, το Μάρτιο 2004 ξεκίνησαν οι διαδικασίες έγκρισης του καταστατικού του, με το οποίο προβλέπεται η μετατροπή του σε διεθνή μη κερδοσκοπικό οργανισμό, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του βελγικού δικαίου. Η διαδικασία υπογραφής του καταστατικού του EPC από τα μέλη του άρχισε κατά τη διάρκεια του Μαΐου και ολοκληρώθηκε στα μέσα Ιουνίου.

Στο νέο καταστατικό του EPC προβλέπεται καινούργιο οργανόγραμμα, με σκοπό την καλύτερη εξυπηρέτηση των στόχων του, οι οποίοι παραμένουν αμετάβλητοι από την ημέρα σύστασής του. Ρυθμίζονται επίσης τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των μελών του EPC, ο ρόλος των οργάνων του, ο προϋπολογισμός και η χρηματοδότησή του, καθώς και το εφαρμοστέο δίκαιο για την επίλυση διαφορών μεταξύ των μελών του.

Απολογισμός δραστηριοτήτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών για το έτος 2003

Το Μάιο δημοσιεύθηκε ο ετήσιος απολογισμός δραστηριοτήτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών για το 2003. Στον απολογισμό περιγράφονται συνοπτικά οι πρωτοβουλίες και οι δραστηριότητες που ανέπτυξε το EPC κατά τη διάρκεια του περασμένου έτους, ως το “κύριο συντονιστικό όργανο και όργανο λήψης αποφάσεων στον ευρωπαϊκό τραπεζικό κλάδο σε θέματα πληρωμών”⁽¹⁾ για τη δημιουργία ενός αποδοτικού Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ (Single Euro Payment Area - SEPA).

Συστάσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με στόχο τη δημιουργία του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ (SEPA)

Όπως περιγραφόταν στην έκθεση προόδου της EKT με τίτλο “Προς έναν Ενιαίο Χώρο Πληρωμών σε Ευρώ”⁽²⁾, μια από τις βασικές πολιτικές του ευρωσυστήματος όσον αφορά τη δημιουργία του SEPA, θα είναι η παρακολούθηση της προόδου και της συνεργασίας των τραπεζών στα θέματα των συστημάτων πληρωμών.

Σε αυτά τα πλαίσια, κατά τη διάρκεια της 7ης συνάντησης της Ομάδας Συνεργασίας για τα Συστήματα Πληρωμών σε Ευρώ (COGEPES) – που αποτελεί συμβουλευτικό όργανο με συμμετοχή εκπροσώπων της EKT και τραπεζών – παρουσιάστηκε ένα σύνολο συστάσεων προς τον ευρωπαϊκό τραπεζικό κλάδο, με στόχο την αποτελεσματική παρακολούθηση από την EKT της προόδου για τη δημιουργία του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ (SEPA).

Οι συστάσεις της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας τέθηκαν υπόψη των ευρωπαϊκών τραπεζών και του EPC για σχολιασμό, με απώτερο σκοπό να ενσωματωθούν, μετά το πέρας της σχετικής διαβούλευσης, σε ειδική για το θέμα έκθεση της EKT.

Το Μάιο του τρέχοντος έτους το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών δημοσίευσε κείμενο με τις θέσεις των ευρωπαϊκών τραπεζών για το συγκεκριμένο θέμα. Αναγνωρίζοντας την επίδραση της τεχνολογίας, την ανάγκη διαμόρφωσης και υιοθέτησης πανευρωπαϊκών προτύπων για τις πληρωμές, την εμπλοκή του EPC και της ECBS σε αυτή τη διαδικασία, καθώς και ορισμένα ανοιχτά θέματα που υπάρχουν αναφορικά με τη διοικητική διάρθρωση εκπροσώπησης των ευρωπαϊκών τραπεζών συλλογικά, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών τοποθετείται καταρχήν θετικά στις προτεινόμενες συστάσεις της EKT.

⁽¹⁾ Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, “Towards a Single Euro Payment Area - Progress Report”, Ιούνιος 2003.

⁽²⁾ Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, “Towards a Single Euro Payment Area - Progress Report”, Ιούνιος 2003.

Ειδικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η σύσταση υπ' αριθ. 5 της ΕΚΤ και η αποδοχή της από το ΕΡΚ, για τον ενεργό ρόλο που θα πρέπει να παίξουν στη διαδικασία διαμόρφωσης της Ενιαίας Αγοράς Πληρωμών οι εθνικές και ευρωπαϊκές ενώσεις τραπεζών, ως θεσμικά συλλογικά όργανα εκπροσώπησης των τραπεζών-μελών τους και ως καταλύτες για την ομαλή μεταφορά και ενσωμάτωση των επιλεχθέντων πανευρωπαϊκών προτύπων στις εθνικές αγορές.

Εξάλλου, στα τέλη Ιουνίου η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών έστειλε στη γραμματεία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών τις αλλαγές (προσθήκες και αφαιρέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων στις συμφωνίες CREDEURO, ICP και PEACH Receivers Capability), που προέκυψαν κατά τη διάρκεια του δεύτερου τριμήνου του 2004, καθώς και τα αναθεωρημένα στοιχεία για τη συμπλήρωση του Παραρτήματος, που αφορούσε την υιοθέτηση του προτύπου EMV σε εθνικό επίπεδο. Παράλληλα ενημερώθηκαν και οι τράπεζες-μέλη της ΕΕΤ για τους δείκτες ολοκλήρωσης του πρώτου τριμήνου του 2004.

Ψηφίσματα της Ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών

Κατά τη συνάντηση της Ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών στις 17 Ιουνίου 2004, έγινε παρουσίαση του έργου των Ομάδων Εργασίας και ελήφθησαν αποφάσεις, που αφορούσαν κυρίως τη συγκρότηση των επιτροπών που λειτουργούν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών. Ειδικότερα, εγκρίθηκαν ομόφωνα τα εξής:

- Ψήφισμα, με τις βασικές αρχές που θα πρέπει να διέπουν τη δημιουργία ενός πανευρωπαϊκού σχήματος απευθείας χρεώσεων.
- Ψήφισμα σε σχέση με το προτεινόμενο μοντέλο για τη δημιουργία του πανευρωπαϊκού σχήματος απευθείας χρεώσεων.
- Ψήφισμα, με το περιεχόμενο της ανακοίνωσης που θα κοινοποιεί, στους εμπλεκόμενους φορείς της αγοράς και στα θεσμικά όργανα της ΕΕ, το επιθυμητό σχήμα άμεσων χρεώσεων, στο οποίο έχουν καταλήξει οι ευρωπαϊκές τράπεζες.
- Σχέδιο κειμένου, στο οποίο περιγράφονται οι ανάγκες, οι στόχοι, οι βασικές επιχειρηματικές και

τεχνικές αρχές, καθώς και οι απαιτήσεις και οι προσδοκίες των μερών (τράπεζες και πελατεία) από τη δημιουργία του πανευρωπαϊκού σχήματος απευθείας χρεώσεων.

Τα πρώτα τρία ψηφίσματα αφορούν τους βασικούς επιχειρηματικούς κανόνες, οι οποίοι θα πρέπει να διέπουν τη δημιουργία ενός πανευρωπαϊκού σχήματος απευθείας χρεώσεων (PEDD). Όπως και στην περίπτωση του πανευρωπαϊκού αυτοματοποιημένου γραφείου συμψηφισμού (PEACH), το οποίο λειτουργεί σήμερα (σύστημα STEP2), έτσι και στην περίπτωση του PEDD επιλέχθηκε η δημιουργία ενός κεντρικού συστήματος, το οποίο θα διεκπεραιώνει διασυστοριακές και εγχώριες εντολές άμεσης χρέωσης, θα λειτουργεί παράλληλα με τα υφιστάμενα εθνικά σχήματα και δεν θα είναι διασυνδεδεμένο με αυτά (interlinking). Μελλοντικά στόχος θα είναι η διεκπεραίωση όλων των εντολών άμεσης χρέωσης εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω του πανευρωπαϊκού συστήματος απευθείας χρεώσεων.

- Ψήφισμα για την οριστικοποίηση της σύνθεσης της Επιτροπής Διορισμών και Διακυβέρνησης του ΕΡΚ μέχρι τον Ιούνιο του 2006.
- Ψήφισμα για την αντικατάσταση και το διορισμό των μελών της Ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών, μέχρι τον Ιούνιο του 2006.
- Ψήφισμα για το διορισμό της Επιτροπής Συντονισμού του ΕΡΚ.
- Ψήφισμα για τα κριτήρια που θα πρέπει να πληρούν οι Ευρωπαϊκές Τραπεζικές Ενώσεις Πληρωμών (π.χ. η Euro Banking Association – EBA) για να αποτελούν μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών.
- Ψήφισμα για τη δημιουργία πανευρωπαϊκών κανόνων καλής πρακτικής για τη διακίνηση των μετρητών.

Τα επόμενα τέσσερα ψηφίσματα αφορούν τη συγκρότηση των επιτροπών που λειτουργούν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών και το διορισμό των μελών τους. Αυτό που έχει ιδιαίτερη σημασία είναι πως, από τα συνολικά 64 μέλη που θα συγκροτούν την Ολομέλεια του ΕΡΚ, 6 εκπροσωπούν εθνικές ενώσεις τραπεζών (μεταξύ των οποίων και η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, η μόνη

χώρα-μέλος της Ευρωζώνης), 3 εκπροσωπούν τις Ευρωπαϊκές Ενώσεις του Πιστωτικού Τομέα, 1 εκπροσωπεί την ΕΒΑ και οι υπόλοιποι είναι εκπρόσωποι πιστωτικών ιδρυμάτων.

Τέλος, το ψήφισμα για τη δημιουργία ενός συνόλου πανευρωπαϊκών κανόνων βέλτιστης πρακτικής για τη διακίνηση των μετρητών περιλαμβάνει:

- i. Κανόνες που θα πρέπει να υιοθετήσουν οι ευρωπαϊκές τράπεζες για την προώθηση των ηλεκτρονικών πληρωμών,
- ii. άριστες πρακτικές για τη διακίνηση των μετρητών (επεξεργασία, ανακύκλωση και διαχείριση μετρητών, συνεργασία με εξωτερικούς συνεργάτες κ.ά.),
- iii. πεδία συνεργασίας σε πανευρωπαϊκό επίπεδο μεταξύ των τραπεζών, των εθνικών κεντρικών τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, και
- iv. διαδικασίες παρακολούθησης του βαθμού υιοθέτησης των βέλτιστων πρακτικών από τις ευρωπαϊκές τράπεζες και εξέταση μετά από μία διετία της ανάγκης επικαιροποίησης και επέκτασης των βέλτιστων πρακτικών.

Συνεδρίαση της Ομάδας Εργασίας του EPC για τις Κάρτες (Cards Working Group)

Η 11η συνεδρίαση της Ομάδας Εργασίας του EPC για τις Κάρτες ασχολήθηκε με τα εξής θέματα:

1. Ανταλλαγή απόψεων σε σχέση με την εκδήλωση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) με θέμα τις κάρτες, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 25 Μαρτίου 2004.
2. Η προσαρμογή των ευρωπαϊκών τραπεζών στο σχέδιο στατιστικής πληροφόρησης της ΕΚΤ για τις κάρτες.
3. Η πρόδος εργασιών της ειδικής ομάδας δράσης, που έχει συσταθεί με σκοπό τη δημιουργία μιας πανευρωπαϊκής βάσης πληροφοριών για την αντιμετώπιση της απάτης με χρήση καρτών.
4. Η αξιολόγηση της διαδικασίας προσαρμογής των εθνικών γραφείων συμψηφισμού καρτών με τις συστάσεις υπ' αριθ. 2 και 3 της Ομάδας Εργασίας για τις κάρτες.
5. Οι απαντήσεις που προέκυψαν από το ερωτηματο-

λόγιο που απηύθυνε το EPC στις εθνικές ενώσεις τραπεζών αναφορικά με την πρόοδο υιοθέτησης του προτύπου EMV, για την αντικατάσταση της τεχνολογίας της μαγνητικής πίστας από το chip.

6. Το σχέδιο πρότασης Οδηγίας της Επιτροπής για τις πληρωμές στην Εσωτερική Αγορά και τα επόμενα βήματα της Ομάδας Εργασίας σε σχέση με τα θέματα που αφορούσαν τις κάρτες.

Ομάδα Εργασίας του EPC για Θέματα Μετρητών

Κατά το χρονικό διάστημα Απριλίου-Ιουνίου, η Ομάδα Εργασίας για θέματα Μετρητών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών ασχολήθηκε ιδιαίτερα με το θέμα της ανακύκλωσης των μετρητών σε επίπεδο καταστήματος και ATM.

Τον Απρίλιο, ενόψει της συνάντησης της Ομάδας Εργασίας με την Επιτροπή Τραπεζογραμματίων (ECBS Banknote Committee - BANCO), που λειτουργεί υπό την αιγίδα του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών, ξεκίνησε διαδικασία διαβούλευσης με τις εθνικές ενώσεις τραπεζών σχετικά με τη διαλογή πλαστογραφημένων ή/και ακατάλληλων προς κυκλοφορία χαρτονομισμάτων από τα πιστωτικά ιδρύματα.

Στη συνέχεια στάλθηκε στις εθνικές ενώσεις τραπεζών ερωτηματολόγιο με τίτλο “Cash recycling at branch/ATM level”, ξεκινώντας μια προσπάθεια για τη συλλογή πραγματικών αριθμών/γεγονότων, προκειμένου να στοιχειοθετηθεί η απάντηση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών προς “το σχέδιο πλαισίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για την ανίχνευση από πιστωτικά ιδρύματα και άλλους επαγγελματικούς διαχειριστές, πλαστών και μη κατάλληλων προς κυκλοφορία χαρτονομισμάτων”.

Η ΕΕΤ συμπλήρωσε το ερωτηματολόγιο και ενημέρωσε συγχρόνως την ομάδα για την Εγκύκλιο Διοίκησης της Τράπεζας της Ελλάδος της 25.7.2003, σύμφωνα με την οποία όλα τα ATM που διαθέτουν τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να εφοδιάζονται αποκλειστικά με χαρτονομίσματα τα οποία προέρχονται από:

- χρηματεφοδιασμό που έχουν πραγματοποιήσει τα πιστωτικά ιδρύματα από το κεντρικό κατάστημα ή τα υποκαταστήματα της Τράπεζας της Ελλάδος ή τα TATE,

➤ χρηματικά διαθέσιμα των πιστωτικών ιδρυμάτων, τα οποία έχουν προηγουμένως τύχει επεξεργασίας με σύγχρονα και αξιόπιστα μηχανικά μέσα που διαθέτουν τα ίδια.

Μετά και την τελευταία συνάντηση της Ομάδας Εργασίας του EPC για Θέματα Μετρητών, που πραγματοποιήθηκε το Μάιο, και την ολοκλήρωση της διαβούλευσης με το σύνολο των εθνικών ενώσεων τραπεζών, οριστικοποιήθηκε το σχέδιο απάντησης της Ομάδας Εργασίας προς την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σχετικά με την ανακύκλωση των μετρητών σε επίπεδο καταστήματος και ATM.

Το έγγραφο παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, όχι μόνο διότι αναφέρει ότι η χώρα μας θα επηρεαστεί ιδιαίτερα από τυχόν απαγόρευση της ανακύκλωσης των μετρητών στο επίπεδο των υποκαταστημάτων, αλλά και γιατί τεκμηριώνει την επίδραση που θα έχει μία τέτοια απόφαση επί του κόστους διακίνησης και διαχείρισης των μετρητών.

Το Μάιο 2004 πραγματοποιήθηκε η 9η συνεδρίαση της Ομάδας Εργασίας του EPC για Θέματα Μετρητών. Τα θέματα που απασχόλησαν τα μέλη της Ομάδας Εργασίας – εκτός του θέματος της ανακύκλωσης μετρητών σε επίπεδο καταστήματος/ATM – ήταν τα ακόλουθα:

1. Ο έλεγχος ποιότητας των τραπεζογραμματίων των 5 και 10 ευρώ και το πώς μπορεί να υπάρξει αυτορρύθμιση.
2. Η επίσημη θέση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών (για την Ευρωπαϊκή επιτροπή και το ευρωσύστημα) σχετικά με τα χαμηλής αξίας τραπεζογραμμάτια και κέρματα.
3. Η ενημέρωση της ΟΕ σχετικά με την πορεία κατάθεσης των Εθνικών Σχεδίων Μετρητών.

Σχετικά με το θέμα της παράλληλης κυκλοφορίας κερμάτων και τραπεζογραμματίων 1 και 2 €, η Ομάδα Εργασίας ενημερώθηκε για την αρνητική θέση και τους λόγους αντίθεσης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της πλειοψηφίας των ευρωπαϊκών τραπεζών και του Συμβουλίου Υπουργών του ECOFIN. Σημειώνεται ότι η θέση της ΕΕΤ στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών για το συγκεκριμένο θέμα ήταν θετική.

2. ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ (EUROPEAN BANKING FEDERATION)

Συνεδρίαση της Επιτροπής Συστημάτων Πληρωμών της ΕΤΟ (Payment Systems Committee)

Το βασικό θέμα που απασχόλησε τα μέλη της Επιτροπής Συστημάτων Πληρωμών, που λειτουργεί υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας, στην τελευταία συνεδρίασή της (25 Μαΐου 2004) ήταν η συμφωνία των ευρωπαϊκών ενώσεων του πιστωτικού τομέα, η οποία εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τραπεζικών Προτύπων (ECBS), για τη σταδιακή υπαγωγή της ECBS στη διοικητική διάθρωση του EPC.

Οι εκπρόσωποι ορισμένων εθνικών ενώσεων τραπεζών εξέφρασαν τη βασική τους ανησυχία για την υπαγωγή της ECBS στο EPC, το οποίο αν και αποτελεί το βασικό όργανο λήψης αποφάσεων για θέματα πληρωμών, ωστόσο εξακολουθεί να έχει μια δομή που στηρίζεται κυρίως στα μεγάλα πιστωτικά ιδρύματα της Ευρώπης και λιγότερο στις εθνικές και ευρωπαϊκές ενώσεις τραπεζών.

Επίσης στην ημερήσια διάταξη περιλαμβανόταν η ανταλλαγή απόψεων σε σχέση με το νέο Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών και η διαμόρφωση κοινής θέσης της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας για τους υποψήφιους προέδρους και αντιπροέδρους των οργάνων του EPC.

Απάντηση της Ομάδας Εργασίας για το TARGET επί του κειμένου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για τις λειτουργικές προδιαγραφές του TARGET 2

Στα τέλη Μαΐου η Ομάδα Εργασίας για το TARGET (TWG), που λειτουργεί υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας, απέστειλε την απάντηση που διαμόρφωσε επί του κειμένου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας για τις λειτουργικές προδιαγραφές του TARGET 2.

Η Ομάδα Εργασίας για το TARGET αφιέρωσε σχεδόν εξ ολοκλήρου τις συναντήσεις του δεύτερου τριμήνου για τη διαμόρφωση εμπειριστατωμένης απάντησης προς την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στο κείμενο των γενικών λειτουργικών προδιαγραφών του TARGET 2.

Στις αρχές Μαΐου απεστάλη από το TWG προς όλες τις εθνικές ενώσεις τραπεζών προσχέδιο της απάντησης για τυχόν σχόλια και παρατηρήσεις, το οποίο η ΕΕΤ κοινοποίησε στις αρμόδιες διευθύνσεις των τραπεζών για σχολιασμό.

3. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ (ECBS)

Απολογισμός δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τραπεζικών Προτύπων για το έτος 2003

Ο απολογισμός δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τραπεζικών Προτύπων (ECBS), δημοσιεύθηκε κατά τη διάρκεια του δεύτερου τριμήνου του 2004.

Στις σελίδες του ετήσιου απολογισμού περιγράφονται συνοπτικά οι στόχοι, οι σκοποί και η οργανωτική δομή της ECBS, η βάση συνεργασίας με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών και τα παραδοτέα των τεσσάρων τεχνικών επιτροπών (κάρτες, ασφάλεια, διασυνοριακές αυτοματοποιημένες πληρωμές και ηλεκτρονικές υπηρεσίες), κατά τη διάρκεια του 2003.

Στον απολογισμό περιλαμβάνεται επίσης πλήρης κατάλογος με τις τεχνικές εκδόσεις της ECBS για το 2003, σύντομη παρουσίαση των βασικών ζητημάτων που θα απασχολήσουν τις τεχνικές επιτροπές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τραπεζικών Προτύπων, καθώς και αναλυτικός κατάλογος των μελών του Συμβουλίου, της Γραμματείας, της Τεχνικής Οργανωτικής Επιτροπής και των τεχνικών επιτροπών της ECBS.

Συνεδρίαση της Τεχνικής Οργανωτικής Επιτροπής

Η Τεχνική Οργανωτική Επιτροπή (Technical Steering Committee - TSC) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τραπεζικών Προτύπων, συνεδρίασε στις 11 Μαΐου. Αντικείμενα της συνεδρίασης ήταν:

- Η ενημέρωση των μελών της Επιτροπής από τον Γενικό Γραμματέα της ECBS, για την έκθεσή του προς το διοικητικό συμβούλιο, με θέμα την έγκριση του απολογισμού δραστηριοτήτων για το 2003 και το πρόγραμμα δράσης του τρέχοντος έτους.
- Τα αποτελέσματα των συναντήσεων του Γενι-

κού Γραμματέα με διάφορα όργανα και φορείς (ISO TC68, ISO 13616, ENISA, EESI κ.ά.).

- Η ενημέρωση των μελών της Επιτροπής από τους προεδρεύοντες των διάφορων τεχνικών επιτροπών που λειτουργούν υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τραπεζικών Προτύπων.
- Η σύγκλιση των δραστηριοτήτων μεταξύ του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τραπεζικών Προτύπων.
- Σχέδιο κειμένου, κατόπιν απαίτησης του Διοικητικού Συμβουλίου, σε σχέση με τη σκοπιμότητα και την ενεργό συμμετοχή της ECBS στις εργασίες διεθνών οργανισμών τυποποίησης.

4. ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Θέματα κίνησης κεφαλαίων

Κατάργηση της υποχρέωσης προσκόμισης φορολογικών δικαιολογητικών από την πελατεία των τραπεζών για πληρωμή υποχρεώσεων στο εξωτερικό

Στα μέσα Ιουνίου η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών υπέβαλε αίτημα στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, προκειμένου η ελληνική πολιτεία να εξετάσει τη σκοπιμότητα απλούστευσης και εναρμόνισης του συνόλου των διατάξεων που συνδέονται με τη διενέργεια συναλλαγών μεταξύ κατοίκων Ελλάδας και μη κατοίκων.

Υπενθυμίζουμε ότι η Γενική Γραμματεία της ΕΕΤ είχε ήδη ζητήσει, από το Σεπτέμβριο 2003, τη συνδρομή της Γενικής Διεύθυνσης Φορολογίας του Υπ. Οικονομίας και Οικονομικών, ώστε να μην ανατίθεται από το Υπουργείο στις τράπεζες η υποχρέωση λήψης και διατήρησης δικαιολογητικών φορολογικού χαρακτήρα, για ενδοκοινοτικές συναλλαγές μέχρι μέγιστου ποσού 12.500 ευρώ.

Για την καλύτερη δυνατή τεκμηρίωση των αιτημάτων των ελληνικών τραπεζών, έγινε σύντομη αλλά ουσιαστική ανάλυση των νομοθετικών εξελίξεων σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, προκειμένου να γίνει απόλυτα κατανοητή η ανάγκη κατάργησης των συγκεκριμένων υποχρεώσεων που επιβάλλονται από το Υπουργείο στις τράπεζες, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι η επίλυση του θέματος θα πρέπει να

εντάσσεται στα πλαίσια της κυβερνητικής πολιτικής περί απλούστευσης των διαδικασιών και διευκόλυνσης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Επιστολές της Τράπεζας της Ελλάδος στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

Η Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ) έστειλε δύο επιστολές προς τις αρμόδιες διευθύνσεις του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών (Διεύθυνση Διεθνών Οικονομικών Ροών και Γενική Διεύθυνση Φορολογίας Εισοδήματος), με τις οποίες ζητούσε:

1. Διευκρινήσεις σχετικά με τη σκοπιμότητα διατήρησης της υποχρέωσης προσκόμισης στοιχείων από τα οποία να προκύπτει η συναλλαγή στα πιστωτικά ιδρύματα κατά την πληρωμή εισαγόμενων αγαθών.
2. Τυχόν ενέργειες του Υπουργείου ως προς τον έλεγχο τήρησης φορολογικών υποχρεώσεων φυσικών ή νομικών προσώπων κατά τη διενέργεια συναλλαγών μεταξύ κατοίκων Ελλάδας και μη κατοίκων, δεδομένης της δυσκολίας που αντιμετωπίζουν τα πιστωτικά ιδρύματα στον προσδιορισμό της φύσης της συναλλαγής, ελλείψει σχετικών δικαιολογητικών, μετά και την καθιέρωση της Πράξης Διοικητή της ΤτΕ 2535/21.1.2004.

Η υποχρέωση προσκόμισης στοιχείων γίνεται σύμφωνα με όσα προβλέπει η Εγκύκλιος της ΤτΕ 454/12.5.95, η οποία έχει εκδοθεί με βάση την απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας περί “Ρυθμίσεως των διαδικασιών αγοράς και εισαγωγής αγαθών” και συνεπώς δεν μπορεί να τροποποιηθεί/καταργηθεί χωρίς προηγούμενη κατάργηση/τροποποίηση της Υπουργικής Απόφασης.

Επιπλέον, μετά και την καθιέρωση της Πράξης Διοικητή της ΤτΕ 2535/21.1.2004 καταργήθηκαν οι ακόλουθες υποχρεώσεις:

- α) Υποβολής στατιστικής δήλωσης κατά τη διενέργεια συναλλαγών με μη κατοίκους, με τη μεσολάβηση πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα, εφόσον η αξία της συναλλαγής δεν υπερβαίνει ποσό ισότιμο των 12.500 ευρώ.
- β) Υποβολής στα πιστωτικά ιδρύματα δικαιολογητικών-αποδεικτικών της φύσης της συναλλαγής,

ανεξαρτήτως του είδους και της αξίας της (μεγαλύτερης ή μικρότερης του ισότιμου των 12.500 ευρώ).

Οι συντονισμένες ενέργειες της Τράπεζας της Ελλάδος και της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, με στόχο την απλούστευση και εναρμόνιση του συνόλου των διατάξεων που συνδέονται με τη διενέργεια συναλλαγών μεταξύ κατοίκων Ελλάδας και μη κατοίκων, λαμβάνοντας υπόψη και τη βασική υποχρέωση εξομοίωσης του κόστους των διασυννοριακών πληρωμών σε ευρώ και των αντίστοιχων εγχώριων πληρωμών, σύμφωνα με τα όσα ορίζει ο Κανονισμός 2560/2001, αναμένεται να επιφέρουν τα επιθυμητά αποτελέσματα, ώστε τα πιστωτικά ιδρύματα της χώρας μας να ανταγωνίζονται με ίσους όρους τις τράπεζες των άλλων κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα συστήματα πληρωμών.

Εργασίες της Ομάδας Εργασίας για τις Μεταφορές Πιστώσεων

Κατά τη διάρκεια του δεύτερου τριμήνου του 2004 η Ομάδα Εργασίας για τις Μεταφορές Πιστώσεων, που συστάθηκε μετά από σχετική απόφαση της Επιτροπής Κίνησης Κεφαλαίων, πραγματοποίησε σειρά συναντήσεων με στόχο να καταρτίσει:

1. Το σχέδιο διατραπεζικής συμφωνίας για το χαρακτηρισμό μιας πίστωσης ως αυτόματης ή πίστωσης Straight Through Processing - STP.
2. Το σχέδιο διατραπεζικής συμφωνίας για την τιμολόγηση εξόδων κατά τη διενέργεια μιας μεταφοράς πίστωσης, μέσω των χρησιμοποιούμενων από τις εγκατεστημένες στην Ελλάδα τράπεζες συστημάτων πληρωμών.

Αφού ολοκληρωθούν τα κείμενα των διατραπεζικών συμφωνιών, θα συγκληθεί η διατραπεζική Επιτροπή Κίνησης Κεφαλαίων, προκειμένου να εγκρίνει, τροποποιήσει ή απορρίψει τις προτάσεις της ομάδας εργασίας. Νωρίτερα από την ημερομηνία σύγκλησης της Επιτροπής, η ΕΕΤ θα ενημερώσει τα μέλη της, παρέχοντάς τους το απαραίτητο χρονικό διάστημα προκειμένου να μελετήσουν λεπτομερώς τα σχέδια διατραπεζικών συμφωνιών.

Η ομάδα εργασίας θα ασχοληθεί επίσης με το περιεχόμενο της διατραπεζικής συμφωνίας για τις επιστροφές.

*Εξελίξεις στο σύστημα πληρωμών**TARGET - TARGET 2*

Κατά τη διάρκεια του Μαΐου η Διεύθυνση Συστημάτων Πληρωμών της Τράπεζας της Ελλάδος οργάνωσε σειρά ενημερωτικών συναντήσεων με τα πιστωτικά ιδρύματα-μέλη του συστήματος ΕΡΜΗΣ, σχετικά με την ανάπτυξη του νέου διευρωπαϊκού συστήματος πληρωμών TARGET 2.

Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών συμμετείχε στις ενημερωτικές συναντήσεις της ΤτΕ και δεσμεύτηκε προς τους εκπροσώπους των πιστωτικών ιδρυμάτων να πραγματοποιήσει, πιθανότατα το Σεπτέμβριο, ενημερωτικές συναντήσεις στις οποίες θα αναπτυχθούν οι βασικές απαιτήσεις των ευρωπαϊκών τραπεζών, έτσι όπως τις έχει επεξεργαστεί και διατυπώσει η Ομάδα Εργασίας για το Σύστημα TARGET, που λειτουργεί υπό την αιγίδα της ΕΤΟ, κυρίως όσον αφορά τις λειτουργικές προδιαγραφές του νέου συστήματος TARGET 2.

Θέματα καρτών*Δημιουργία ενός πανευρωπαϊκού αριθμού τηλεφώνου για δηλώσεις απώλειας και κλοπής καρτών*

Στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής βρίσκονται σε εξέλιξη συζητήσεις για τη δημιουργία ενός πανευρωπαϊκού αριθμού τηλεφώνου, τον οποίο θα καλούν οι κάτοχοι καρτών, προκειμένου να δηλώσουν την απώλεια ή την κλοπή της κάρτας τους.

Η πρωτοβουλία αυτή ονομάζεται “Card Stop Europe” και έχει συσταθεί η ανάλογη ομάδα εργασίας, στην οποία συμμετέχουν εκπρόσωποι των Διευθύνσεων Εσωτερικής Αγοράς και Κοινωνίας της Πληροφορίας, τραπεζών, του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών, των οργανισμών καρτών και του κλάδου των τηλεπικοινωνιών.

Η ΕΕΤ διαβίβασε, τον Ιούνιο, στα μέλη της διατραπεζικής Επιτροπής Καρτών τα πρακτικά της 6ης συνεδρίασης της ομάδας εργασίας “Card Stop Europe”. Στην επιστολή υπενθυμιζόταν ότι η Εκτελεστική Επιτροπή της ΕΕΤ έχει αποφασίσει στο παρελθόν ότι οι ελληνικές τράπεζες δεν θεωρούν, σε εθνικό διατραπεζικό επίπεδο, απαραίτητη τη δημιουργία ενός τέτοιου αριθμού.

Ερωτηματολόγιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών για την υιοθέτηση του EMV σε εθνικό επίπεδο
Η ΕΕΤ απέστειλε στη διατραπεζική Επιτροπή Καρτών ερωτηματολόγιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών (EPC), σε σχέση με το ποσοστό μετατροπής των χρεωστικών και πιστωτικών καρτών από την τεχνολογία της μαγνητικής πίστας στο EMV, προκειμένου να συμπληρωθεί με τη σχετική πληροφόρηση η δεύτερη τριμηνιαία έκθεση του EPC για τους δείκτες ολοκλήρωσης της Ενιαίας Αγοράς Πληρωμών σε ευρώ (SEPA indicators). Στη συνέχεια η ΕΕΤ επεξεργάστηκε τα στοιχεία που έλαβε από τις τράπεζες και έστειλε συγκεντρωτικό πίνακα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών.

Τον Απρίλιο η ΕΕΤ ενημέρωσε σχετικά τις τράπεζες-μέλη της, στέλνοντάς τους τα εξής:

- i. Την απάντηση της ΕΕΤ, στο ερωτηματολόγιο της Ομάδας Εργασίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών (EPC) για τις κάρτες, όπως προέκυψε μετά τα στοιχεία που της κοινοποίησαν οι τράπεζες, στις οποίες απευθύνθηκε.
 - ii. Μελέτη με θέμα την πρόοδο των εργασιών υιοθέτησης του EMV στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στην Ελβετία.
 - iii. Το Παράρτημα Νο1 της δεύτερης έκθεσης του EPC για τους δείκτες ολοκλήρωσης της Ενιαίας Αγοράς Πληρωμών σε ευρώ (SEPA indicators), το οποίο συμπληρώθηκε με τα στοιχεία που απέστειλαν όλες οι εθνικές ενώσεις τραπεζών των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Με αφορμή τη συμπλήρωση νέου ερωτηματολογίου για την 3η τριμηνιαία έκθεση του EPC για τα SEPA Indicators, η ΕΕΤ επανήλθε με νεότερη επιστολή της, ζητώντας από τις τράπεζες που εκδίδουν ή αποδέχονται κάρτες να της απαντήσουν στα εξής δύο ερωτήματα:
1. Εάν κατά την υιοθέτηση της τεχνολογίας EMV από την τράπεζά τους χρησιμοποιούνται ή όχι οι προδιαγραφές του ελληνικού EMV προτύπου για το chip των καρτών, και
 2. εάν θεωρεί η τράπεζά τους αναγκαία τυχόν αναβάθμιση ή/και επαναπροσδιορισμό των προδιαγραφών του ελληνικού EMV προτύπου για το chip των καρτών, σύμφωνα και με τις εξελίξεις της αγοράς την τελευταία διετία.

Από τις απαντήσεις των τραπεζών προέκυψε ότι κατά την υιοθέτηση της τεχνολογίας EMV από τις εγκατεστημένες στη χώρα μας τράπεζες χρησιμοποιούνται ή θα χρησιμοποιηθούν οι προδιαγραφές του ελληνικού EMV προτύπου για το chip των καρτών και ότι δεν συντρέχει ανάγκη λήψης αποφάσεων από τη διατραπεζική Επιτροπή Καρτών της ΕΕΤ, με θέμα την αναβάθμιση ή/και τον επαναπροσδιορισμό των προδιαγραφών του εθνικού προτύπου.

Συλλογή στατιστικών στοιχείων για τις συναλλαγές με κάρτες

Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών, κατόπιν σχετικής συνεννόησης με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών, οργάνωσε την ανά κράτος-μέλος συλλογή στατιστικών στοιχείων για τις συναλλαγές με κάρτες, προκειμένου να παρακολουθήσει την εξέλιξη των συγκεκριμένων μέσων πληρωμής, κυρίως σε σχέση με τη διασυνοριακή τους χρήση εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Τράπεζα της Ελλάδος, σε συνεννόηση με την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, ανέλαβε τη συλλογή των στατιστικών στοιχείων από τα πιστωτικά ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα στη χώρα μας.

Τα στοιχεία αφορούν το είδος καρτών (χρεωστικές, πιστωτικές και μεταγενέστερης χρέωσης) και τον τρόπο ενεργοποίησής τους (ATM, POS, εξ αποστάσεως), όπως ειδικότερα αναφέρεται στο σχετικό ερωτηματολόγιο και τις οδηγίες συμπλήρωσής του.

Ειδικά για τις διασυνοριακές συναλλαγές, η ΕΚΤ έχει ήδη εξασφαλίσει τη συνεισφορά των δύο σημαντικότερων ευρωπαϊκών σχημάτων καρτών, MasterCard Europe (EPSNET) και Visa EU (Visanet). Επομένως στοιχεία για τις εγχώριες συναλλαγές των σχημάτων αυτών και των λοιπών τοπικών σχημάτων που λειτουργούν στη χώρα, θα πρέπει να συγκεντρωθούν από τα πιστωτικά ιδρύματα.

Η συλλογή των πρώτων στοιχείων ολοκληρώθηκε στο τέλος Μαΐου από την ΤτΕ και θα ακολουθήσει περιοδική τριμηνιαία συγκέντρωσή τους, **εφόσον τα πιστωτικά ιδρύματα δηλώσουν ότι επιθυμούν να συμμετάσχουν μελλοντικά σε μια τέτοια διαδικασία**. Τα πιστωτικά ιδρύματα της χώρας μας που εκδίδουν κάρτες, αν και απέστειλαν τα σχετικά στατιστικά

στοιχεία στην ΤτΕ, ωστόσο αντιμετωπίζουν με επιφυλακτικότητα την πιθανότητα μελλοντικής περιοδικής συγκέντρωσής τους, λόγω επιπλέον φόρτου εργασίας χωρίς συγκεκριμένα αξιοποιήσιμα αποτελέσματα (αφού εξακολουθεί η υποχρέωση των πιστωτικών ιδρυμάτων για αποστολή στατιστικών στοιχείων και για τη συμπλήρωση της σχετικής με το θέμα έκδοσης του Blue Book της ΕΚΤ).

Δελτίο Τύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη διαφάνεια του κόστους των διασυνοριακών χρεώσεων της VISA και της MasterCard

Το Μάιο του 2004 δημοσιεύτηκε Δελτίο Τύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο “European Commission welcomes increased transparency in VISA and MasterCard cross border fees”.

Το δελτίο τύπου, το οποίο κοινοποιήθηκε άμεσα στα μέλη της Επιτροπής Καρτών της ΕΕΤ, πέραν του ενημερωτικού σκέλους του, κρίνεται σημαντικό επειδή:

- i. Αποδεικνύει ότι οποιαδήποτε διατραπεζική συμφωνία, η οποία περιλαμβάνει ένα στοιχείο διατραπεζικού εξόδου για τη διεκπεραίωση μιας πληρωμής, θα πρέπει να στηρίζεται σε κοστολογικά και μόνο στοιχεία κάλυψης λειτουργικού κόστους των εμπλεκόμενων τραπεζών.
- ii. Τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δίνουν μεγάλη βαρύτητα στον έλεγχο αυτών των διατραπεζικών εξόδων.
- iii. Η διαφάνεια του κόστους των διατραπεζικών χρεώσεων αποτελεί αντικείμενο εξέτασης και διαρκούς ελέγχου από τις ενώσεις καταναλωτών (ευρωπαϊκές και εθνικές).

Δείκτες Ολοκλήρωσης της Ενιαίας Αγοράς Πληρωμών: Συμπλήρωση ερωτηματολογίου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών για τα εθνικά σχήματα καρτών

Στους δείκτες ολοκλήρωσης της Ενιαίας Αγοράς Πληρωμών (SEPA Indicators), τους οποίους έχει διαμορφώσει, παρακολουθεί και επικαιροποιεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Πληρωμών σε συνεργασία με τις εθνικές ενώσεις τραπεζών και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, περιλαμβάνεται μεταξύ άλλ-

λων και η αξιολόγηση προσαρμογής των εθνικών σχημάτων καρτών με τις υπ' αριθ. 2 και 3 Συστάσεις της Ομάδας Εργασίας του EPC για τις κάρτες.

Προκειμένου να απαντήσει η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών στο δείκτη ολοκλήρωσης της Ενιαίας Αγοράς Πληρωμών, που αφορά την αξιολόγηση προσαρμογής των εθνικών σχημάτων καρτών με τις υπ' αριθ. 2 και 3 Συστάσεις της Ομάδας Εργασίας του EPC για τις κάρτες, έστειλε τον Ιούνιο επιστολή στην εταιρεία ΔΙΑΣ, με την οποία ζητούσε τη συνδρομή της στη συμπλήρωση του σχετικού ερωτηματολογίου με τίτλο “SEPA Indicators - EPC Cards Working Group – Schemes’ Self Assessment Forms”.

Βασικά σημεία συζήτησης που προέκυψαν από το συνέδριο που πραγματοποίησε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για θέματα καρτών

Στις 25 Μαρτίου του τρέχοντος έτους πραγματοποιήθηκε, υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, συνέδριο για θέματα καρτών με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων της αγοράς.

Στόχος του συνεδρίου ήταν η καταγραφή όλων των θεματικών που σχετίζονται με τον κλάδο των καρτών, ώστε να δημιουργηθεί το απαραίτητο θεσμικό πλαίσιο για τη διαμόρφωση της Ενιαίας Αγοράς Πληρωμών σε Ευρώ (Single Euro Payment Area).

Σε αυτό το πλαίσιο δημοσιεύτηκε από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, το Μάιο του 2004, σχετικό κείμενο, στο οποίο αναλύονται εν συντομία όλα τα βασικά σημεία συζήτησης προς την κατεύθυνση επίτευξης του στόχου της SEPA. Το κείμενο της ΕΚΤ απεστάλη στα μέλη της Επιτροπής Καρτών της ΕΕΤ, αφού πέραν του ενημερωτικού σκέλους του, κρίνεται σημαντικό επειδή θα αποτελέσει τη βάση διαλόγου της αγοράς με το ευρωσύστημα, για τη διαμόρφωση πανευρωπαϊκών συνθηκών στον κλάδο των καρτών την επόμενη δεκαετία.

Πανευρωπαϊκή πρωτοβουλία για την καταπολέμηση της απάτης με κάρτες

Η ομάδα δράσης για την καταπολέμηση της απάτης με κάρτες, η οποία λειτουργεί με οδηγίες και υπό την εποπτεία του Cards Working Group του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών δημοσίευσε και έθεσε προς διαβούλευση από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη σχέδιο μελέτης σκοπιμότητας για τη δημιουργία μιας βάσης δεδομένων για την καταπολέμηση της απάτης με κάρτες (ANTI-FRAUD DATABASE). Η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών διαβίβασε το σχέδιο μελέτης για ενημέρωση και τυχόν πρώτα σχόλια, στην εταιρεία ΤΕΙΠΕΣΙΑΣ.

Θέματα μετρητών

Εργασίες της Διατραπεζικής Επιτροπής για Θέματα Μετρητών

Το Μάιο πραγματοποιήθηκε συνεδρίαση της Διατραπεζικής Επιτροπής για Θέματα Μετρητών. Τη συνεδρίαση απασχόλησαν τα ακόλουθα θέματα:

- Ανακύκλωση τραπεζογραμματίων από τις τράπεζες σε επίπεδο καταστημάτων
- Πιθανή εισαγωγή σε κυκλοφορία τραπεζογραμματίων σε ευρώ πολύ χαμηλής αξίας
- Σχέδιο Απόφασης για μία σειρά Ευρωπαϊκών Τραπεζικών Βέλτιστων Πρακτικών για τη διαχείριση των μετρητών
- Διαδικασία κατάθεσης μετρητών στην Τράπεζα της Ελλάδος

Αναφορικά με το πρώτο θέμα η επιτροπή εξέτασε το πρόβλημα εφοδιασμού των ATM στα νησιά της χώρας που παρουσιάζουν τουριστική κίνηση και προβλήματα εφοδιασμού. Συγχρόνως η ΕΕΤ, μετά την τοποθέτηση των ελληνικών τραπεζών σε σχετικό ερωτηματολόγιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών, έδωσε τη θέση της χώρας μας για το θέμα αυτό.

Σχετικά με τη διαδικασία κατάθεσης μετρητών στην Τράπεζα της Ελλάδος, η ΕΕΤ απέστειλε στα μέλη της επιτροπής σχέδιο επιστολής για κατάθεση τυχόν σχολίων.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ

ΘΕΜΑΤΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ

Επιστολές της ΕΕΤ και της ΕΕΤΤ σχετικά με την “Υλοποίηση Τεχνολογικής Υποδομής για τη λειτουργία σχήματος Εθελοντικής Διαπίστευσης από την ΕΕΤΤ”

Στις 29 Απριλίου 2004 η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) διαβίβασε στην ΕΕΤ την απόφαση 308/37, η οποία αφορά την επιλογή τεχνολογικής λύσης για την υλοποίηση του σχήματος Εθελοντικής Διαπίστευσης υπό την ΕΕΤΤ, σύμφωνα με την οποία αποφασίστηκε η υιοθέτηση και υλοποίηση της λύσης της Υπογεγραμμένης Λίστας (Signed List).

Μετά τη θετική αυτή εξέλιξη της τελικής επιλογής της λύσης της Υπογεγραμμένης Λίστας (Signed List) από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων και την προσπάθεια της ΕΕΤ για πραγματοποίηση ενημερωτικής ημερίδας εκ μέρους της Εθνικής Επιτροπής σχετικά με το προαναφερόμενο θέμα, ο αντιπρόεδρος της Επιτροπής έστειλε πρόσκληση στην ΕΕΤ για επικείμενη ενημερωτική συνάντηση.

Για το σκοπό αυτό συνεδρίασε η Επιτροπή Ηλεκτρονικής Τραπεζικής και, λαμβάνοντας υπόψη την τελική επιλογή της Ηλεκτρονικά Υπογεγραμμένης Λίστας από την ΕΕΤΤ, διαμόρφωσε μία νέα σειρά ερωτήσεων.

Η νέα σειρά ερωτήσεων, καθώς και η παράκληση των τραπεζών να υπάξει στην αρχή της συνάντησης μία σύντομη παρουσίαση της ΕΕΤΤ σχετικά με τον τρόπο υλοποίησης και εφαρμογής της Ηλεκτρονικά Υπογεγραμμένης Λίστας, διαβιβάστηκαν στην ΕΕΤΤ.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ E-BUSINESS FORUM ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΕΤ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ E-BANKING ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Στις 19 Μαΐου 2004 πραγματοποιήθηκε στη Χαλκίδα εκδήλωση της Ομάδας Εργασίας Στ6 του e-Business Forum (φορέας του Υπουργείου Ανά-

πτυξης), με τη συμμετοχή και του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Ευβοίας και θέμα την “Προώθηση των υπηρεσιών e-banking στις ελληνικές επιχειρήσεις”.

Στόχος της διατραπεζικής αυτής πιλοτικής εκδήλωσης ήταν η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των παραγωγικών τάξεων της Χαλκίδας και της ευρύτερης περιοχής, σχετικά με το εύρος των υπηρεσιών ηλεκτρονικής τραπεζικής που προσφέρουν σήμερα οι τράπεζες.

Την εκδήλωση στήριξαν τα υποκαταστήματα των τραπεζών της περιοχής που δραστηριοποιούνται στην ηλεκτρονική τραπεζική. Η εκδήλωση, η οποία είχε γνωστοποιηθεί εγκαίρως και στα τοπικά ΜΜΕ, είχε μεγάλη προσέλευση (άνω των 200 ατόμων), μεταξύ των οποίων εκπρόσωπος του Υφυπουργού Τουρισμού κ. Ι. Λιάσκου, ο Πρόεδρος και μέλη του Επιμελητηρίου, οι Διευθυντές και στελέχη των καταστημάτων των τραπεζών κ.λπ.

Τα αποτελέσματα της εκδήλωσης αξιολογήθηκαν σε πρώτο στάδιο από την ΟΕ σε συνεδρίασή της και στη συνέχεια με την ανάλυση του συμπληρωμένου φύλλου αξιολόγησης που κατατέθηκε από τους παρευρισκομένους.

Η Ομάδας Εργασίας επίσης αποφάσισε:

- να πραγματοποιηθεί η 2η πιλοτική εκδήλωση της στην Κόρινθο, στις 7 Ιουλίου 2004
- να ενταχθεί στο site της ΟΕ ερωτηματολόγιο σχετικό με το e-banking για να συμμετέχει το κοινό.

ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ PHONE BANKING

Συστήθηκε ad hoc ομάδα εργασίας για τη συλλογή στατιστικών στοιχείων για το phone banking, η οποία στη διάρκεια των συναντήσεών της όρισε αρχικά τις βασικές αρχές και τα χαρακτηριστικά που διέπουν το συγκεκριμένο εναλλακτικό δίκτυο και στη συνέχεια οριστικοποίησε πίνακα με τα στατιστικά στοιχεία του phone banking, τα οποία θα συλλέγονται.

Η συλλογή των στατιστικών στοιχείων θα ξεκινήσει από τον Ιανουάριο του 2004 και η παρουσίασή τους θα γίνεται σε συγκεντρωτική μορφή μόνο στις τράπεζες-μέλη της ΕΕΤ.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ ΕΤΟ

Από τον Ιούλιο 2002 η Επικοινωνιακή Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας δημιούργησε μια βάση δεδομένων, μόνο για εσωτερική χρήση των τραπεζών-μελών της, η οποία σε πιλοτικό στάδιο περιλαμβάνει ερωτηματολόγια για το e-banking και

για το Basic Bank Account. Δύο χρόνια μετά την πρώτη συλλογή στατιστικών στοιχείων, η ΕΤΟ θεώρησε σκόπιμη την επικαιροποίηση των ίδιων ερωτηματολογίων.

Ανταποκρινόμενη στο αίτημα αυτό, η ΕΕΤ συμπλήρωσε με τα απαραίτητα στατιστικά στοιχεία το ερωτηματολόγιο για το e-banking και το Basic Bank Account και το διαβίβασε στην ΕΤΟ.

Τα συγκεντρωτικά στοιχεία των ερωτηματολογίων τα οποία προήλθαν από τις επιμέρους απαντήσεις 12 χωρών, διαβιβάστηκαν στις τράπεζες-μέλη της ΕΕΤ για ενημέρωσή τους.

ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΤΥΠΑ

ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΚΑΤΑΘΕΤΩΝ ΜΕ ΤΟΝ ΚΩΔΙΚΟ ΑΡΙΘΜΟ “IBAN”

Η Γενική Διεύθυνση Φορολογίας του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών ζήτησε από την ΕΕΤ την αντικατάσταση των αριθμών των τραπεζικών λογαριασμών των καταθετών με τον κωδικό αριθμό “IBAN”.

Κατά τη συνεδρίαση της Διατραπεζικής Επιτροπής Τυποποιήσεων και Τεχνολογίας της ΕΕΤ, στην οποία συμμετείχαν και εκπρόσωποι της Τράπεζας της Ελλάδος, προέκυψαν τα εξής:

- i. Τα συστήματα των τραπεζών μπορούν να υποστηρίξουν από σήμερα τον IBAN στους καταθετικούς λογαριασμούς.
- ii. Τόσο ο IBAN όσο και ο αριθμός λογαριασμού αναγράφονται στα βιβλιάρια καταθέσεων της πελατείας που ανανεώνονται (υποχρέωση διπλής αναγραφής). Μόνο οι πελάτες των τραπεζών που δεν έχουν ανανεώσει σχετικά πρόσφατα το βιβλιάριο τους μπορεί να μην έχουν τυπωμένο τον IBAN.
- iii. Είναι απαραίτητη η προσαρμογή των μηχανογραφικών εντύπων του Υπουργείου Οικονομικών

για τη δήλωση εισοδήματος, προκειμένου να υπάρχει χώρος για τη συμπλήρωση του 27ψήφιου IBAN (ανάλογη προσαρμογή θα πρέπει να υπάρξει και στο ηλεκτρονικό έντυπο που υπάρχει στην ιστοσελίδα του TAXIS).

- iv. Οι τράπεζες θα εξακολουθήσουν να εκτελούν εντολές πληρωμών με τη χρήση των παραδοσιακών αριθμών λογαριασμού, αλλά θα έχουν τη δυνατότητα να επιβαρύνουν το δικαιούχο της πληρωμής, σύμφωνα με τη δυνατότητα που τους παρέχει ο Κανονισμός 2560/2001 και με βάση την επιχειρηματική τους απόφαση για την ακολουθούμενη τιμολογιακή πολιτική.
- v. Υπάρχει ανάγκη συντονισμένης ενημέρωσης της πελατείας, τόσο από το Υπουργείο Οικονομικών όσο και από τις τράπεζες.

Σε συνέχεια της σχετικής απόφασης της ΔΕΤΤ, η Γενική Γραμματεία της ΕΕΤ έστειλε, στα τέλη Απριλίου, επιστολή προς το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, με την οποία πρότεινε τη δημιουργία μικτής ομάδας εργασίας με συμμετοχή εκπροσώπων τραπεζών και στελεχών του Υπουργείου. Η σύνθεση της ομάδας εργασίας, όπως αναφερόταν στην επιστολή, θα πρέπει να περιλαμβάνει

νει στελέχη του υπουργείου από όλες τις διευθύνσεις (π.χ. διεύθυνση φορολογίας, διεύθυνση τελωνείων κ.ά.) που εμπλέκονται με πληρωμές και θα αναλάβει την εξέταση όλων των απαιτούμενων προσαρμογών, οι οποίες θα πρέπει να γίνουν προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ο IBAN στους καταθετικούς λογαριασμούς.

Στο ίδιο θέμα επανήλθε, με επιστολή της τον Ιούνιο, η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΕΛΟΤ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ISO/TC68 – BANKING AND RELATED FINANCIAL SERVICES

Κατά τη συνεδρίαση της Διατραπεζικής Επιτροπής Τυποποιήσεων και Τεχνολογίας (ΔΕΤΤ) της ΕΕΤ τον Απρίλιο, εξετάστηκε το θέμα της συμμετοχής του ΕΛΟΤ στην Τεχνική Επιτροπή ISO/TC68 – Banking and Related Financial Services.

Οι εκπρόσωποι των τραπεζών συμφώνησαν ομόφωνα με την προοπτική της συμμετοχής της χώρας μας στις εργασίες της TC68, εφόσον δεν υπάρξει κάποιο άμεσο κόστος. Εξουσιοδότησαν επίσης

την ΕΕΤ να έρθει σε επικοινωνία με τον αρμόδιο εκπρόσωπο του ΕΛΟΤ, προκειμένου να υπάρξει λεπτομερέστερη καταγραφή του πλαισίου συνεργασίας ΕΛΟΤ - Τραπεζών.

Σε αυτό το πλαίσιο η Ένωση έστειλε επιστολή στο Διευθυντή Τυποποίησης του ΕΛΟΤ, με την οποία εξέφραζε την επιθυμία των τραπεζών-μελών της για κατ' αρχήν συμμετοχή της χώρας μας ως παρατηρητριάς (O-member) στην επιτροπή TC68 του ISO.

Με τον τρόπο αυτό, όχι μόνο θα παραλαμβάνουμε ως χώρα όλα τα σχετικά κείμενα που θα παράγει η επιτροπή, αλλά επιπλέον θα έχουμε το δικαίωμα να υποβάλλουμε τυχόν σχόλιά μας.

ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΕΘΝΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ (IBAN) ΣΤΟΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΚΟΜΒΟ ΤΗΣ ΕΕΤ

Το Μάιο 2004 ανέβηκε στην ιστοσελίδα της ΕΕΤ (<http://www.hba.gr/iban.pdf>) κείμενο με τίτλο “Ερωτήσεις και Απαντήσεις για τον IBAN”, το οποίο και αντικατέστησε άλλο παλαιότερο ενημερωτικό κείμενο για το Διεθνή Τραπεζικό Λογαριασμό (IBAN).

ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ/ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

1. Η ΕΕΤ απηύθυνε επιστολές προς τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών και τους εθνικούς εκπροσώπους στην Κανονιστική Επιτροπή Λογιστικών Θεμάτων (Accounting Regulatory Committee) αναφορικά με την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Ειδικότερα η ΕΕΤ, συντασσόμενη με τις θέσεις της Ευρωπαϊκής

Τραπεζικής Ομοσπονδίας, εξέφρασε την άποψη ότι ο τραπεζικός τομέας υποστηρίζει την υιοθέτηση των ΔΠΧΠ/ΔΛΠ ως μέσο διασφάλισης της απαιτούμενης διαφάνειας και συγκρισιμότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης που παρέχουν οι εισηγμένες εταιρείες. Η θέση της ΕΕΤ εστιάζεται στην ιδιαίτερη προσοχή που πρέπει να επιδειχθεί όσον αφορά τα ΔΛΠ 32 και 39, τα οποία χρήζουν τροποποιήσεων, προκειμένου να καταστεί ευχερής η αποτύπωση στις οικονομικές καταστάσεις της δυναμικής της επιχειρηματικής στρατηγικής και των ανειλημμένων οικονομικών υποχρεώσεων των επιχειρήσεων. Ειδικότερα το ΔΛΠ

39 παραμένει περίπλοκο, δεδομένου ότι οι μέθοδοι της λογιστικής αντιστάθμισης που περιέχει δεν ευθυγραμμίζονται με τις πρακτικές και τους σκοπούς της διαχείρισης κινδύνων των επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα. Τα παραπάνω συμβαδίζουν με τη γενικότερη προσπάθεια, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για την ενίσχυση του διαλόγου με την Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB), έτσι ώστε τα δύο αυτά πρότυπα να αναμορφωθούν κατά τρόπο κοινά αποδεκτό και σύμφωνο με το σκοπό που καλούνται να επιτελέσουν.

2. Η ΕΕΤ προέβη σε διαρκή ενημέρωση των μελών της επί των κοινοτικών εξελίξεων όσον αφορά τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ/ΔΛΠ). Οι κυριότερες εξελίξεις συνοψίζονται στα ακόλουθα:

➤ Η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) σύστησε ειδική ομάδα εργασίας για την ουσιαστική εξέταση των βασικών στοιχείων του συγκεκριμένου προτύπου, με στόχο τη μελλοντική αντικατάστασή του.

➤ Αξιοσημείωτος είναι ο διαχωρισμός των θέσεων μεμονωμένων τραπεζών ή ενώσεων τραπεζών ως προς την υιοθέτηση του ΔΛΠ 39. Έτσι η μεν HSBC δήλωσε ότι, ανεξαρτήτως της υιοθέτησης του συγκεκριμένου προτύπου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προτίθεται να το εφαρμόσει στην τρέχουσα μορφή του, η δε Γερμανική Ένωση Τραπεζών δήλωσε ότι, μολονότι τάσσεται υπέρ της εφαρμογής των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, δεν θα προβεί σε εφαρμογή του υφιστάμενου ΔΛΠ 39, εάν δεν επέλθουν οι βελτιώσεις που τελούν σε εκκρεμότητα, ιδίως ως προς τη λογιστική αντιστάθμιση.

➤ Η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία παρουσίασε στην Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) την πρότασή της για ένα τρίτο μοντέλο αντιστάθμισης, το interest rate margin hedging, το οποίο τελεί υπό εξέταση και επεξεργασία από το IASB.

➤ Στις αρχές Ιουνίου η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία τάχθηκε υπέρ της μη υιοθέτησης του ΔΛΠ 39, μέχρι τη διευθέτηση από το IASB των υφιστάμενων εκκρεμοτήτων και έστειλε σχετική επιστολή στον αρμόδιο Επίτροπο.

➤ Τον Απρίλιο δημοσιεύτηκε ο Κανονισμός 707/2004 της Επιτροπής, αναφορικά με την υιοθέτηση του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ) 1, που αφορά την πρώτη εφαρμογή των διεθνών λογιστικών προτύπων.

➤ Δημοσιεύτηκε Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον υποχρεωτικό έλεγχο των ετήσιων και ενοποιημένων λογαριασμών και την τροποποίηση της “τέταρτης” (78/660/ΕΟΚ) και “έβδομης” (83/349/ΕΟΚ) κοινοτικής οδηγίας.

➤ Η εταιρεία PriceWaterhouseCoopers (PWC) δημοσιοποίησε τον Απρίλιο μελέτη, την οποία εκπόνησε για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αναφορικά με τις μακροοικονομικές επιπτώσεις που θα επιφέρει σε κοινοτικό επίπεδο η εφαρμογή του Νέου Συμφώνου της Επιτροπής της Βασιλείας τόσο στο χρηματοοικονομικό κλάδο όσο και στην οικονομία γενικότερα. Η γενική παρατήρηση που προκύπτει είναι ότι οι επιπτώσεις των νέων ρυθμίσεων στις κεφαλαιακές απαιτήσεις των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των ΜΜΕ αναμένονται να είναι θετικές.

3. Αναφορικά με τις επιπτώσεις από την εφαρμογή των ΔΠΧΠ/ΔΛΠ στη φορολογία των πιστωτικών ιδρυμάτων, η ΕΕΤ σύστησε μικτή ομάδα εργασίας, αποτελούμενη από εκπροσώπους της Λογιστικής και Φορολογικής Επιτροπής, με αντικείμενο την επισήμανση των ζητημάτων που ανακύπτουν από την εφαρμογή των νέων διατάξεων του Ν. 3229/2004 και την υποβολή παρατηρήσεων και αντιστοίχων προτάσεων. Ηδη εκπονήθηκε σχέδιο κειμένου παρατηρήσεων που αφορούν (α) τη φορολογία εισοδήματος και συγκεκριμένα τη σύγκλιση της λογιστικής και φορολογικής βάσης αποτελεσμάτων χρήσης (μέθοδοι αναγνώρισης των αποτελεσμάτων από χορηγήσεις, μέθοδοι υπολογισμού των αποσβέσεων των παγίων, αναγνώριση ζημιών παραγώγων, αντιμετώπιση της υπεραξίας από αποτίμηση χρεογράφων), (β) την τήρηση των δύο νέων βιβλίων, του Φορολογικού Ημερολογίου και του Φορολογικού Καθολικού και (γ) τη βάση υπολογισμού της pro-rata του ΦΠΑ.

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2003/48/ΕΚ ΓΙΑ ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΕΩΝ ΥΠΟ ΜΟΡΦΗ ΤΟΚΩΝ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

- α.** Στο πλαίσιο λήψης απόφασης από το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αναφορικά με το χρόνο έναρξης εφαρμογής της Οδηγίας 2003/48/ΕΚ, κατ' εφαρμογή του άρθρου 17 αυτής, και δεδομένου ότι ήδη είχε προταθεί η μετάθεση του χρόνου εφαρμογής από τη 1.1.2005 στη 1.7.2005, η ΕΕΤ εξέφρασε την άποψη ότι οποιαδήποτε χρονική μετάθεση πρέπει να είναι τέτοια, ώστε η έναρξη εφαρμογής της Οδηγίας να συμπίπτει με την έναρξη ημερολογιακού έτους, καθόσον το ημερολογιακό έτος συμπίπτει με το φορολογικό έτος. Η θέση αυτή υποβλήθηκε αρμοδίως και σε ευρωπαϊκό επίπεδο από την Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία.
- β.** Η ΕΕΤ προώθησε τη συνεργασία της με τις αρμόδιες διευθύνσεις και υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών ως προς τον τρόπο ενσωμάτωσης και εφαρμογής της Οδηγίας. Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας καταγράφηκαν οι δυνατότητες των υφιστάμενων συστημάτων των τραπεζών για τη χορήγηση στοιχείων ως προς την ταυτότητα και την κατοικία του πραγματικού δικαιούχου και εκφράστηκαν απόψεις για επιμέρους ζητήματα εφαρμογής. Δεδομένης της πολυπλοκότητας των θεμάτων που ανακύπτουν, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι πολλά θέματα εφαρμογής παραμένουν υπό εξέταση και συζήτηση και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, κρίθηκε σκόπιμη η εξακολούθηση της εν λόγω συνεργασίας, με στόχο την επίτευξη της ορθής και ομαλής εφαρμογής της Οδηγίας.

- γ.** Περαιτέρω η ΕΕΤ, ανταποκρινόμενη σε ερωτηματολόγιο της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας, εξέφρασε τις θέσεις της αναφορικά με τον τρόπο εφαρμογής της Οδηγίας σε συγκεκριμένες, υποθετικά οριζόμενες περιπτώσεις και ιδίως όσον αφορά τη χρήση των πιστοποιητικών φορολογικής κατοικίας και την αντιμετώπιση των κοινών λογαριασμών.

2. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ Ν. 3193/2003 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗΣ ΦΠΑ

Με το Νόμο 3193/2003, με τον οποίο ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο η Οδηγία 2001/115/ΕΚ για την απλοποίηση, τον εκσυγχρονισμό και την εναρμόνιση των όρων που επιβάλλονται στην τιμολόγηση ως προς τον ΦΠΑ, προβλέφθηκαν υποχρεωτικά αναγραφόμενες ενδείξεις στα τιμολόγια, πέραν των ήδη προβλεπομένων από τις διατάξεις του ΚΒΣ. Μεταξύ των νέων στοιχείων ορίζεται και η αναγραφή στο τιμολόγιο της διάταξης, δυνάμει της οποίας η πράξη απαλλάσσεται του ΦΠΑ. Η ΕΕΤ, αφού επεξεργάστηκε τις νέες διατάξεις και έλαβε υπόψη την πολυμορφία και πολυπλοκότητα των τραπεζικών εργασιών και υπηρεσιών, καθώς και τον τρόπο εφαρμογής των νέων διατάξεων σε κοινοτικό επίπεδο, υπέβαλε αίτημα περιορισμού της υποχρέωσης αναγραφής των νέων ενδείξεων μόνο στα παραστατικά που εκδίδονται για τις παρεπόμενες τραπεζικές εργασίες και εναλλακτικά αίτημα αναβολής της εφαρμογής των νέων διατάξεων, προκειμένου να δοθεί ο απαραίτητος χρόνος προσαρμογής στις νέες απαιτήσεις.

3. ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΕΚΚΡΕΜΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Η ΕΕΤ υπέβαλε στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών υπόμνημα, με παράθεση των εκκρεμών φορολογικών ζητημάτων που τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν ήδη υποβάλει. Τα κυριότερα από αυτά αφορούν την ενσωμάτωση και εφαρμογή της

Οδηγίας 2003/48/ΕΚ για τη φορολόγηση των υπό μορφή τόκων εισοδημάτων από αποταμιεύσεις, τη φορολόγηση των τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου (ανάπτυξη συστημάτων παρακολούθησης των ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου, φορολόγηση των εισοδημάτων από πράξεις *repo* και *reverse repo*), καθώς και την επιστροφή παρακρατηθέντος φόρου επί τόκων ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου με δικαιούχους μόνιμους κατοίκους αλλοδαπής.

ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ-ΟΤΟΕ 2004-2005

Στις 30.6.2004 υπογράφηκε η νέα Συλλογική Σύμβαση Εργασίας Τραπεζών - ΟΤΟΕ για τα έτη 2004-2005. Οι αυξήσεις των βασικών μισθών (κλιμακίων) του ενιαίου μισθολογίου συμφωνήθηκαν να πραγματοποιηθούν τιμηματικά ως εξής: από 1.1.2004 4% και από 1.7.2004 2% (μεσοσταθμικές αυξήσεις), από 1.1.2005 3% και από 1.7.2005 2,9%. Περαιτέρω, ειδικές διατάξεις συμπεριλήφθηκαν αναφορικά με το επίδομα γάμου, προκειμένου το αντίστοιχο ποσοστό 10% να υπολογίζεται επί του μισθολογικού κλιμακίου, στο οποίο ανήκει ο κάθε εργαζόμενος, με ελάχιστη βάση υπολογισμού το εκάστοτε 24ο μισθολογικό κλιμάκιο του ενιαίου μισθολογίου. Όσον αφορά τα

στεγαστικά δάνεια για αγορά πρώτης κατοικίας, καθιερώθηκε ενιαία ζώνη με επιτόκιο 3%. Ειδική διάταξη περιλήφθηκε για τις ετήσιες κανονικές άδειες, έτσι ώστε στην περίπτωση παροχής υπηρεσίας σε οποιοδήποτε εργοδότη επί 10 έτη συμπληρωμένα να χορηγείται ετήσια άδεια μετ' αποδοχών 25 εργάσιμες ημέρες. Ποσοστιαία αύξηση 5% συμφωνήθηκε στα επιδόματα βρεφονηπιακών σταθμών, τοκετού, κατασκηνώσεων, πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων, ενώ επίσης προβλέφθηκε η δυνατότητα χορήγησης της άδειας φροντίδας παιδιών σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του νόμου, των ΣΣΕ Τραπεζών-ΟΤΟΕ και της ΕΓΣΣΕ.

2. ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Η ΕΕΤ συνέβαλε και στο τελευταίο στάδιο ολοκλήρωσης του ερωτηματολογίου-μελέτης, που εκπονήθηκε στο πλαίσιο της Επιτροπής Συνδέσμου (Liaison Committee) των Ευρωπαϊκών Τραπεζικών Ενώσεων. Συγκεκριμένα παρασχέθηκαν πλη-

ροφορίες και διευκρινίσεις σχετικά με τη διάκριση των 3 πυλώνων, σύμφωνα με το ελληνικό σύστημα, τις ρυθμίσεις για τα επαγγελματικά συνταξιοδοτικά ταμεία, καθώς και την ιδιωτική ασφάλιση.

3. ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΕΚΚΡΕΜΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Η ΕΕΤ υπέβαλε στον Υπουργό Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας υπόμνημα με τα εκκρεμή θέματα αρμοδιότητας του συγκεκριμένου Υπουργείου. Συγκεκριμένα πρόκειται για: (α) τον τρόπο τήρησης του Ειδικού Βιβλίου Νεοπροσλαμβανόμενου Προσωπικού, με αίτημα την εκ μέρους των οργάνων του ΙΚΑ ομοιόμορφη ερμηνεία και εφαρμογή των σχετικών διατάξεων, έτσι ώστε το εν λόγω βιβλίο να τηρείται, ανάλογα με την οργανωτική δομή και λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων, είτε σε κεντρικό επίπεδο (έδρα) είτε περιφερειακά (κατάστημα), (β) την εφαρμογή των διατάξεων για την ιδιόρρυθμη υπερωρία και την υπερωριακή απασχόληση του προσωπικού των τραπεζών, έτσι

ώστε να ισχύουν όπως και στις λοιπές επιχειρήσεις οι προβλεπόμενες 3 ώρες ιδιόρρυθμης υπερωριακής απασχόλησης και όχι 2 ώρες, όπως έχει ερμηνευθεί, (γ) την ερμηνεία της νομοθεσίας για την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων και ιδίως για τον ιατρό εργασίας, και (δ) την ερμηνεία και εφαρμογή των νέων διατάξεων του Ν. 3227/2004 για τη λήψη της ετήσιας κανονικής άδειας των εργαζομένων με αποδοχές, ιδίως ως προς τη δυνατότητα και τον τρόπο κατάτμησης της άδειας και τη χορήγησή της στο τρέχον μεταβατικό έτος 2004, δεδομένου ότι το ημερολογιακό έτος απασχόλησης αντικαταστάθηκε από το εργασιακό έτος, δηλαδή το έτος απασχόλησης.

4. ΜΕΡΙΜΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ

Η ΕΕΤ, ανταποκρινόμενη στην πρωτοβουλία του Συνηγόρου του Πολίτη και συγκεκριμένα του Κύκλου Κοινωνικής Προστασίας, απέστειλε στις τράπεζες-μέλη τα ερωτήματα που κοινοποιήθηκαν αναφορικά με την εφαρμογή του Ν. 2643/1998 σχετικά με τη μέριμνα για την απασχόληση προσώπων ειδικών κατηγοριών. Τα ερωτήματα αναφέρονται, πιο συγκεκριμένα, στο αν η υποχρεωτική πρόσληψη των ατόμων ειδικών κατηγοριών είναι επαρκές μέσο για την ένταξη των ατόμων αυτών στην αγο-

ρά εργασίας, στην εμπειρία των πιστωτικών ιδρυμάτων από την υποχρεωτική απασχόληση των εν λόγω προστατευόμενων ατόμων, καθώς και στην καταγραφή απόψεων για τη μεγαλύτερη δυνατή ωφέλεια που θα μπορούσε να αντληθεί από την απασχόλησή τους. Τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου θα ενταχθούν σε Ειδική Εκθεση που θα εκπονηθεί, προκειμένου να επισημανθούν τα προβλήματα εφαρμογής του νόμου, τα αίτια αυτών και να προταθούν οι ενδεικνυόμενες λύσεις.

5. ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Λεδομένου ότι το θέμα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) έχει ενταχθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο στο πρόγραμμα του Κοινωνικού Διαλόγου για τον Τραπεζικό Κλάδο κατά το τρέχον έτος και σε συνέχεια του σχετικού ερωτηματολογίου που συμπληρώθηκε από τις εθνικές ενώσεις τραπεζών ως

πρώτο στάδιο (Stage I), δόθηκε προς συμπλήρωση το ερωτηματολόγιο που απευθύνεται στις κατ'ιδίαν τράπεζες-μέλη των εθνικών ενώσεων τραπεζών για την ολοκλήρωση του δεύτερου σταδίου (Stage II) του εν λόγω προγράμματος. Στο ερωτηματολόγιο συμμετέχουν συνολικά 180 τράπεζες

από 23 ευρωπαϊκές χώρες, ενώ από την Ελλάδα παίζουν μέρος 23 τράπεζες. Περιλαμβάνει 5 θεματικές ενότητες, που αναφέρονται στην εκπαίδευση, την ανάπτυξη των βασικών εργασιακών προτύπων, την εξισορρόπηση προσωπικής/οικογενειακής και εργασιακής ζωής, τις μεθόδους εσωτερικής επικοινωνίας των εργαζομένων, καθώς και την παροχή ίσων ευκαιριών. Η λήψη των απαντήσεων αναμένεται να ολοκληρωθεί στα μέσα του καλοκαιριού.

νειακής και εργασιακής ζωής, τις μεθόδους εσωτερικής επικοινωνίας των εργαζομένων, καθώς και την παροχή ίσων ευκαιριών. Η λήψη των απαντήσεων αναμένεται να ολοκληρωθεί στα μέσα του καλοκαιριού.

6. ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Η ΕΕΤ, στο πλαίσιο του πρώτου σταδίου διαβούλευσης που διενεργείται στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αναθεώρηση της Οδηγίας 94/45/ΕΚ, υποστήριξε τις θέσεις της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας, εκφράζοντας την άποψη ότι δεν κρίνεται σκόπιμη στην παρούσα φάση η ανάληψη πρωτοβουλίας για την αναθεώρηση της συγκεκριμένης Οδηγίας. Και τούτο διότι δεν είναι

ακόμη σαφής και πλήρης η εμπειρία από τη μέχρι σήμερα εφαρμογή της, δεν έχει ακόμη ενσωματωθεί σε όλα τα κράτη-μέλη (παλαιά και νέα), ενώ παράλληλα υπάρχει θεσμοθετημένο ευρύ πλαίσιο για την ενημέρωση και διαβούλευση των εργαζομένων. Τέλος, πρέπει να ληφθεί υπόψη και να αξιολογηθεί η σημασία και τα μέχρι σήμερα αποτελέσματα του ευρωπαϊκού κοινωνικού διαλόγου.

7. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Στο πλαίσιο της Επιτροπής Συνδέσμου (Liaison Committee) των Ευρωπαϊκών Τραπεζικών Ενώσεων, που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα τον Οκτώβριο του 2003, η ΕΕΤ ανέλαβε την εκπόνηση μελέτης αναφορικά με τα ισχύοντα στα κράτη-μέλη εθνικά συστήματα για την επίλυση των ατομικών και συλλογικών εργατικών διαφορών. Κατό-

πιν τούτου εκπονήθηκε το κείμενο της μελέτης, που παρουσιάζει τα κυριότερα χαρακτηριστικά από τη δικαστική και εξώδικη επίλυση των ατομικών εργατικών διαφορών, καθώς και τα συστήματα συμφιλίωσης, μεσολάβησης και διατησίας για τη ρύθμιση των συλλογικών εργατικών διαφορών.

ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Συνεχίστηκαν οι εργασίες της ειδικής ομάδας εργασίας, που συστήθηκε στο πλαίσιο της Νομικής Επιτροπής της ΕΕΤ, με αντικείμενο την επανεξέταση του συστήματος της αναγκαστικής εκτέλεσης και ιδίως την αναθεώρηση της διαδικασίας του πλειστηριασμού, με στόχο την απλούστευση και επιτάχυνσή της. Οι εργασίες βρίσκονται ήδη στο τελικό στάδιο επεξεργασίας των προτεινόμενων διατάξεων και σύνταξης της σχετικής εισηγητικής έκθεσης.

2. Ο νομικός τομέας της ΕΕΤ εκπόνησε σημειώματα, με τα οποία διατύπωσε απόψεις και επισήμανε τα κυριότερα ζητήματα που ανακύπτουν από το υφιστάμενο καθεστώς αναφορικά με την εισφορά του Ν. 128/75 και τον ανατοκισμό και χρήζουν νομοθετικών ρυθμίσεων για την ορθή αντιμετώπισή τους.

ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ

Η επιτροπή της ΕΕΤ για θέματα Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου, σε δύο συνεδριάσεις της, ενημερώθηκε επί των θεμάτων της συνεδρίασης της Επιτροπής Τραπεζικής Τεχνικής και Πρακτικής του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου, η οποία πραγματοποιήθηκε στο Νέο Δελχί, στις 10 και 11 Δεκεμβρίου 2003, συζήτησε επί των θεμάτων της συνεδρίασης της Επιτροπής Τραπεζικής Τεχνικής και Πρα-

κτικής του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου, η οποία πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι, στις 10 και 11 Μαΐου 2004 και εκπόνησε παρατηρήσεις στο δεύτερο σχέδιο της ομάδας εργασίας (drafting group) για την αναθεώρηση των ομοιόμορφων κανόνων για τις ενέγγυες πιστώσεις (UCP 500), τις οποίες και απέστειλε μέσω της Εθνικής Ελληνικής Επιτροπής.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Β' εξαμήνου 2004

Η νέα εμπλουτισμένη διατραπεζική εκπαίδευση για το β' εξάμηνο του 2004 αντανακλά τη δέσμευση του Ελληνικού Τραπεζικού Ινστιτούτου στο νόημα της επαγγελματικής εκπαίδευσης ως επένδυσης και τη μέριμνά του για διάχυση εξειδικευμένης γνώσης πάνω σε επίκαιρα και κρίσιμα ζητήματα.

Στο παρόν Πρόγραμμα είναι εμφανής η πάγια συμβολή της εκπαιδευτικής πολιτικής της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών με υψηλού κύρους σεμινάρια πάνω στις τρέχουσες εξελίξεις στο διεθνές, ευρωπαϊκό και ελληνικό ρυθμιστικό πλαίσιο του ευρύτερου χρηματοπιστωτικού χώρου. Υπογραμμίζουμε ξεχωριστά την εκπαιδευτική βαρύτητα της ενότητας “Εποπτεία Τραπεζών – Διαχείριση Κινδύνων”, των νέων κύκλων σεμιναρίων για την “Ασφάλεια των Τραπεζών”, την “Ποιοτική” και την “Αποτελεσματική” Διοίκηση, καθώς και τη διεξοδική παρουσίαση των προδιαγραφών, επιπτώσεων και των δυνατοτήτων αξιοποίησης του “Νέου συστήματος πληρωμών TARGET 2”. Επίσης υπογραμμίζουμε την προτεραιότητα που δίνεται στα “Πιστοποιημένα Προγράμματα”, τα οποία εξασφαλίζουν απτά αποτελέσματα τόσο στους εκπαιδευομένους όσο και στις επιχειρήσεις.

Πιστοποιημένα προγράμματα

Η ΕΕΤ, πέρα από τη μετάδοση εξειδικευμένης γνώσης, προωθεί την εκπαίδευση που οδηγεί σε πιστοποιημένη απόκτηση επαγγελματικών προσόντων και εργασιακών ικανοτήτων, συμβάλλοντας στην υιοθέτηση της σύγχρονης αντίληψης για την αξιολόγηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Για το λόγο αυτό, το Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο αναπτύσσει εσωτερικές δομές και συνεργασίες με έγκυρους φορείς της χώρας μας και του εξωτερικού, οργανώνοντας, εφαρμόζοντας και ελέγχοντας την αποτελεσματικότητα συγκεκριμένων προγραμμάτων.

Πέρα από το γνωστό “Πρόγραμμα Πωλητών Αμοιβαίων Κεφαλαίων” που πιστοποιείται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, προσφέρεται ένα νέο πρόγραμμα “Βασικής Εκπαίδευσης Νέων Υπαλλήλων” με *κοινή ευρωπαϊκή πιστοποίηση* από το European Bank Training Network. Το εκπαιδευτικό αυτό δίκτυο, EBTN, με τη συνδρομή 19 τραπεζικών ινστιτούτων, έθεσε τις προδιαγραφές αξιολόγησης ενός προγράμματος που παρέχει βασικές γνώσεις σε νέους υπαλλήλους των τραπεζών (με 0-2 χρόνια υπηρεσίας) προσφέροντας το *European Foundation Certificate in Banking*. Πρόκειται για ολοκληρωμένο πρόγραμμα 120 ωρών, που ενδείκνυται να συμπληρώνεται με την εξειδικευμένη εκπαίδευση της κάθε τράπεζας, και περιλαμβάνει εισαγωγικές γνώσεις για:

1. Το οικονομικό και νομισματικό περιβάλλον
2. Προϊόντα και πελατεία
3. Θέματα σχέσεων με την πελατεία

Διαχείριση Κινδύνων

Είναι αδιαμφισβήτητη η προτεραιότητα κάθε πιστωτικού ιδρύματος να εξασφαλίζει συμπαγή επάρκεια της κεφαλαιακής του βάσης. Οχι μόνο για λόγους σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, αλλά γιατί είναι ο τρόπος με τον οποίο κάθε πιστωτικό ίδρυμα προστατεύει τους καταθέτες του από κινδύνους, ενισχύοντας την αξιοπιστία του.

Στο νέο Πρόγραμμα του ΕΤΙ παρέχεται ένα σύνολο εξειδικευμένων σεμιναρίων για την εμπέδωση θεμάτων εποπτείας των τραπεζών και της διαχείρισης κινδύνων. Τα σεμινάρια αυτά είναι πολύτιμα για όλες τις τράπεζες και για ευρύ φάσμα εργαζομένων σε αυτές, συγκεκριμένα απευθύνονται σε τραπεζικά στελέχη από τις διευθύνσεις οργάνωσης, διαχείρισης κινδύνων και εσωτερικού ελέγχου. Η κατανόηση του σχετικού θεσμικού πλαισίου και των σύγχρονων πρακτικών για τον περιορισμό των κινδύνων θα πρέπει να αποτελεί κυρίαρχο μέλημα κάθε σύγχρονης τράπεζας, ενώ η διαμόρφωση των επιμέρους σεμιναρίων στοχεύει στην κάλυψη στελεχών διάφορων βαθμίδων και ειδικοτήτων. Αξίζει να τονιστεί ότι η οργάνωση και η αξιολόγηση της γνώσης των εξειδικευμένων αυτών σεμιναρίων από την ΕΕΤ τους προσδίδει ιδιαίτερο κύρος, δεδομένου ότι παρακολουθεί από κοντά τις εξελίξεις. Είναι γνωστό ότι μόλις δημοσιεύθηκε το νέο κανονιστικό πλαίσιο για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων και ότι το σχετικό κοινοτικό δίκαιο θα εφαρμοστεί το 2007. Η ΕΕΤ έχει την υποχρέωση να επισημάνει ότι ο χρονικός αυτός ορίζοντας δεν είναι μακρινός, γιατί η προετοιμασία από τις τράπεζες και τις εποπτικές αρχές για να είναι έγκυρη πρέπει να γίνει άμεσα.

Το νέο σύστημα πληρωμών TARGET 2

Η ΕΕΤ σπεύδει να ενημερώσει επίσης τις τράπεζες, με ειδικό σεμινάριο, για τις αρχές και τη δομή που διέπουν το νέο αυτό σύστημα, καθώς και για τα λειτουργικά χαρακτηριστικά και τις επιπτώσεις τους στα πιστωτικά ιδρύματα.

Η ΕΕΤ, έχοντας συμμετάσχει στις εργασίες διαβούλευσης των ευρωπαϊκών τραπεζών με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ), θεωρεί απαραίτητη την έγκαιρη εκπαίδευση των αρμόδιων τραπεζικών στελεχών και διαθέτει τα εξειδικευμένα στελέχη της για την υλοποίηση του εν λόγω σεμιναρίου. Συγκεκριμένα απευθύνεται σε ανώτερα τραπεζικά στελέχη από τις διευθύνσεις συστημάτων πληρωμών, διαχείρισης διαθεσίμων και θεματοφυλακής.

Για λόγους ενημέρωσης αναφέρεται ότι, τον Οκτώβριο 2002, το ΔΣ της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας έλαβε τη στρατηγικής σημασίας απόφαση για την αναβάθμιση του συστήματος πληρωμών μεγάλης αξίας TARGET. Έτσι το ΕΣΚΤ, μετά από 15 μήνες εσωτερικών διαβουλεύσεων, κατέληξε στην καταγραφή των Γενικών Λειτουργικών Προδιαγραφών του νέου συστήματος (TARGET 2). Τον Ιούνιο 2004 ολοκληρώθηκε ο πρώτος κύκλος διαβούλευσης του ΕΣΚΤ με τις ευρωπαϊκές τράπεζες, οι οποίες διαμόρφωσαν τις θέσεις τους υπό το συντονισμό του TARGET Working Group, συμβουλευτικού οργάνου της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας και του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών.

Νέοι κύκλοι σεμιναρίων

Επισημαίνεται ότι το νέο Πρόγραμμα του ΕΤΙ περιλαμβάνει νέα σεμινάρια που καλύπτουν κρίσιμες εκπαιδευτικές ανάγκες πολλών θέσεων εργασίας. Μεταξύ των σεμιναρίων αυτών αναφέρουμε τα ακόλουθα, τα οποία στοιχειοθετούν ολοκληρωμένους κύκλους γνώσης.

Performance management: στην εποχή των σύνθετων και απαιτητικών εργασιών, η γνώση κάθε στελέχους στο αντικείμενό του πρέπει να συμπληρώνεται από την ικανότητα της αποτελεσματικής διοίκησης. Η άνοδος στην εργασιακή ιεραρχία προσθέτει στα καθήκοντα των στελεχών τη διοίκηση ανθρώπων και έργων. Η επιτυχία στα καθήκοντα αυτά, σε συνδυασμό με το ειδικό γνωστικό αντικείμενο του κάθε στελέχους, δίνει πραγματική ώθηση στην καριέρα των σύγχρονων επαγγελματιών.

Ασφάλεια τραπεζών: Θέματα ασφάλειας περιλαμβάνονταν ανέκαθεν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του ΕΤΙ. Η καινοτομία του προγράμματος που παρουσιάζεται εδώ έγκειται, αφενός, στην πληρότητα των σεμιναρίων για την πρόληψη και αντιμετώπιση μη διαχειριστικών κινδύνων. Αφετέρου, τα επιμέρους σεμινάρια απευθύνονται σε όλους σχεδόν τους εργαζομένους των τραπεζών: από τους υπευθύνους των συστημάτων ασφαλείας μέχρι τους φύλακες που εργάζονται στα καταστήματα. Στους στόχους τους περιλαμβάνονται η σωστή ενημέρωση και εκπαίδευση του προσωπικού για τη διαχείριση έκτακτων περιστατικών με το μικρότερο δυνατό κίνδυνο, ο έλεγχος της γνησιότητας αξιών και εγγράφων, η πρόληψη της απάτης στις συναλλαγές με κάρτες.

Ποιοτική διοίκηση: Η ολοένα αυξανόμενη διάδοση των εννοιών της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, αλλά και της πιστοποίησης ποιότητας απασχολεί πλέον έντονα τον τραπεζικό κλάδο διεθνώς. Το ΕΤΙ προσφέρει δύο σεμινάρια ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης των στελεχών των τραπεζών στα θέματα αυτά, που ήδη αποτελούν σημαντικό μέρος της στρατηγικής μανάτζμεντ των τραπεζών στο εξωτερικό.

Υπενθυμίζουμε ότι αναλυτικότερες πληροφορίες για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του ΕΤΙ διατίθενται πάντα στην ιστοσελίδα της ΕΕΤ (www.hba.gr), ενότητα ΕΤΙ.

Η ιστοσελίδα, η οποία σύντομα θα αλλάξει μορφή, εμπλουτίζεται διαρκώς, τόσο με πληροφορίες για τα επιμέρους προγράμματα, όσο και με ανακοινώσεις νέων προγραμμάτων κατά τη διάρκεια του εξαμήνου.

Υπενθυμίζεται επίσης ότι τα προσφερόμενα σεμινάρια απευθύνονται σε κάθε ενδιαφερόμενο και εκτός του τραπεζικού συστήματος, όπως σε φοιτητές, επιχειρηματίες, εκπαιδευτές και στελέχη παντός είδους οργανισμού.

Πέρα από τις επισκέψεις σας στην ιστοσελίδα της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, μπορείτε να επικοινωνείτε απευθείας με τις υπηρεσίες του Ινστιτούτου της ώστε να ενημερώνετε συνεχώς για κάθε νέα συμβολή του στη σύγχρονη εκπαίδευση και την αποτελεσματική επαγγελματική κατάρτιση.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Σίνα 11, 106 80 Αθήνα • Τηλεφωνικό Κέντρο: 210.33.86 400
E-mail: eti@hba.gr • URL: <http://www.hba.gr>

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΑΙΘΟΥΣΑ: Τηλέφωνα: 210.33.86.404 • 210.33.86.411 • 210.33.86.418
E-mail: seminar_eti@hba.gr

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΠΟ ΑΠΟΣΤΑΣΗ: Τηλέφωνα: 210.33.86.401, • 210.33.86.410
E-mail: dl_eti@hba.gr

ΥΠΕΥΘΥΝΗ: Κα. Π. Δήμου

I. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΑΙΘΟΥΣΑ

A. ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- Βασική εκπαίδευση νέων υπαλλήλων (πιστοποίηση του European Bank Training Network - EBTN)
 - Το οικονομικό και νομισματικό περιβάλλον
 - Προϊόντα και πελατεία
 - Δεοντολογία-Μάρκετινγκ-Μάνατζμεντ
- Προετοιμασία για την απόκτηση του επαγγελματικού τίτλου Certified Financial Analyst - CFA (πιστοποίηση του Association for Investment Management and Research - AIMR / USA)
- Προετοιμασία για την απόκτηση του επαγγελματικού τίτλου Certified Internal Auditor - CIA (πιστοποίηση του Institute of Internal Auditors - IIA / USA)
- Πρόγραμμα Πωλητών Αμοιβαίων Κεφαλαίων (πιστοποίηση εγκεκριμένη από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς) 11-13 Νοεμβρίου 2004 (ώρες 8:30-17:00)
- Diploma in Financial Services Management (πιστοποίηση του Chartered Institute of Bankers και του IST / University of Manchester)

B. ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

1. ΕΠΙΟΠΤΕΙΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ / ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

- Το κανονιστικό πλαίσιο της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων: Basle II 4, 5 Νοεμβρίου 2004 (ώρες 16.30-20.30)
- Η νέα αρχιτεκτονική του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος 2 Δεκεμβρίου 2004 (ώρες 16.30-20.30)
- Διαχείριση της κεφαλαιακής βάσης των τραπεζών (πρόσφατες εξελίξεις) 27-30 Σεπτεμβρίου 2004 (ώρες 16:00-20:00)
- Τίτλοποίηση και διαχείριση ενεργητικού-παθητικού (χρηματοοικονομική και νομική προσέγγιση) 1, 2 Δεκεμβρίου 2004 (ώρες 16:30-20:30) και 4 Δεκεμβρίου 2004 (ώρες 9:00-16:00)
- Παράγωγα πιστωτικού κινδύνου 9 Δεκεμβρίου 2004 (ώρες 16:00-20:00) 10 Δεκεμβρίου 2004 (ώρες 9:00-13:00)
- Πρακτικές αξιολόγησης πιστωτικού κινδύνου 15, 16, 18, 22, 23 και 24 Νοεμβρίου 2004 (ώρες 16:00-20:00)
- Τεχνικές μέτρησης πιστωτικού κινδύνου και επιχειρηματικές χορηγήσεις 26-27 Νοεμβρίου 2004 (ώρες 8:30-16:30)
- Διαχείριση χαρτοφυλακίου 18-21 Οκτωβρίου 2004 (ώρες 16:00-20:00)

- Επιχειρηματικές χορηγήσεις: Μια συνολική προσέγγιση στην αξιολόγηση και το χειρισμό των πιστωτικών τους κινδύνων
15-19 Νοεμβρίου 2004 (ώρες 16:00-20:00)
- Beyond scoring: The effective risk management techniques for value generations
23 Νοεμβρίου 2004 (ώρες 16:00-20:00)

2. ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ - ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΔΙΚΤΥΑ

- Διεθνές και κοινοτικό πλαίσιο διασυνοριακών μεταφορών πιστώσεων
7 Δεκεμβρίου 2004 (ώρες 16.30-20.30)
- Σεμινάρια σε συνεργασία με το SWIFT
- Εκπαίδευση τραπεζικών στελεχών στο on-line σύστημα της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ
6 Οκτωβρίου 2004 (ώρες 16:00-20:00)
- Το νέο σύστημα πληρωμών TARGET 2: Αρχές, δομή και λειτουργικά χαρακτηριστικά

3. ΘΕΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ

- Σύγχρονα επενδυτικά χρηματοοικονομικά προϊόντα και υπηρεσίες
8-12 Νοεμβρίου 2004 (ώρες 16:00-20:00)
- Διαχείριση κεφαλαίων ασφαλιστικών οργανισμών
 - Τραπεζικές υπηρεσίες διαχείρισης κεφαλαίων ασφαλιστικών οργανισμών
 - Τεχνικές διαχείρισης κεφαλαίων ασφαλιστικών οργανισμών
 - Στρατηγικές διαχείρισης κεφαλαίων ασφαλιστικών οργανισμών
- Χρηματοοικονομική διαχείριση ακίνητης περιουσίας (Real estate finance): Δομή αγοράς - Μεθοδολογία - Εκτίμηση - Αξιολόγηση - Θεσμικό πλαίσιο
9 Οκτωβρίου 2004 (ώρες 9:00-16:00)

4. PERFORMANCE MANAGEMENT (ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ)

- Project management (Διαχείριση έργου)
- Επικοινωνιακό μάντζμεντ
 - Διαπραγματεύσεις
 - Ομαδική εργασία
 - Διεκδίκηση χωρίς επίθεση
 - Παρακίνηση - Ενδυνάμωση
- Αποτελεσματική άσκηση διευθυντικών καθηκόντων
 - Διανομή ρόλων
 - Ποιοτικός έλεγχος αποτελέσματος
 - Διαχείριση χρόνου
 - Διαχείριση της αλλαγής

5. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

- Εισαγωγή στον έλεγχο συστημάτων πληροφορικής (IS AUDIT)
21-23 Οκτωβρίου 2004 (ώρες 8:30-15:30)
- Τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (IFRS) και η εφαρμογή τους στην Ελλάδα
4-7 Οκτωβρίου 2004 (ώρες 16:00-20:00)
- Έλεγχος τραπεζών και ΔΠΧΠ
25, 26 Νοεμβρίου 2004 (ώρες 16:00-20:00)
27 Νοεμβρίου 2004 (ώρες 9:00-16:00)
- Τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (IFRS) 32 και 39
12 Νοεμβρίου 2004 (ώρες 16:00-20:00)
13 Νοεμβρίου 2004 (ώρες 9:00-15:00)
- Ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις κατά τα ΔΠΧΠ
9, 10 Δεκεμβρίου 2004 (ώρες 16:00-20:00)
11 Δεκεμβρίου 2004 (ώρες 9:00-16:00)

6. ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

- Πρόληψη και αντιμετώπιση μη διαχειριστικών κινδύνων
 - Αντιμετώπιση κρίσεων όπου απειλούνται ζωές: χειρισμός τρομοκρατικών, εγκληματικών και άλλων ένοπλων επιθέσεων
 - Έλεγχος γνησιότητας αξιών και εγγράφων 1: Βασικό πρόγραμμα
 - Έλεγχος γνησιότητας αξιών και εγγράφων 2: Ανώτερο πρόγραμμα
 - Ελαχιστοποίηση κινδύνου σε ένοπλες επιθέσεις κατά καταστημάτων
 - Φυλάξεις στο χώρο της τράπεζας
 - Φυσική ασφάλεια στο χώρο της τράπεζας
 - Σύγχρονες μέθοδοι επιλογής προσωπικού φύλαξης και ασφάλειας
 - Ασφάλεια συναλλαγών με πιστωτική κάρτα
- Ασφάλεια πληροφοριακών και τηλεπικοινωνιακών συστημάτων
4-6 Νοεμβρίου 2004 (ώρες 8:30-15:30)
- Σχέδιο επαναλειτουργίας μετά από καταστροφικό γεγονός
26-27 Νοεμβρίου 2004 (ώρες 8:30-15:30)

7. ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

- Εξυπηρέτηση πελατείας και προστασία καταναλωτή
13 Οκτωβρίου 2004 (ώρες 8:30-15:30)
- Καταναλωτική πίστη: Νομικές πτυχές
5 Οκτωβρίου 2004 (ώρες 16:00-20:00)

8. ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- Απλά μαθήματα χρηματοοικονομικών εφαρμογών στην καθημερινή τραπεζική πρακτική
Θεσσαλονίκη: 24 Σεπτεμβρίου 2004 (ώρες 16:00-20:00), 25 Σεπτεμβρίου 2004 (ώρες 8:30-16:30)
Αθήνα: 11, 13, 14 Οκτωβρίου 2004 (ώρες 16:00-20:00), 16 Οκτωβρίου 2004 (ώρες 9:00-17:00)
- Εμπορικοί Όροι του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου (Incoterms 2000)
13 Νοεμβρίου 2004 (ώρες 8:30-15:30)
- Η διεθνής τραπεζική πρακτική για τον έλεγχο εγγράφων βάσει ενέγγυων πιστώσεων
9 Οκτωβρίου 2004 (ώρες 8:30-15:30)
- Η χρηματοδότηση του κεφαλαίου κίνησης
27-29 Σεπτεμβρίου 2004 (ώρες 8:30-15:30)
- Καθυστερήσεις χορηγήσεων (εμπλοκές)
18-20 Νοεμβρίου 2004 (ώρες 8:30-15:30)
- Αξιολόγηση ναυτιλιακών δανείων
11, 13, 15, 18, 20, 22 (ώρες 16:30-20:30) και 16, 23 Οκτωβρίου 2004 (ώρες 9:00-15:00)
- Επιχειρήσεις και τραπεζικές χρηματοδοτήσεις στο νέο χρηματοοικονομικό περιβάλλον
19, 21, 25, 26 (ώρες 16:30-20:30) και 23 Οκτωβρίου 2004 (ώρες 9:00-14:00)
- Επενδύσεις και δάνεια σε ακίνητη περιουσία
14-16 Οκτωβρίου 2004 (ώρες 8:30-16:30)
- Πωλήσεις και αξιολόγηση πελατών
2, 3, 4, 8 (ώρες 16:30-20:30) και 6 Νοεμβρίου 2004 (ώρες 9:00-15:00)

9. ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

- Η διαχείριση της ποιότητας στον τραπεζικό χώρο (ISO 9001)
27, 28, 29 Σεπτεμβρίου, 1 Οκτωβρίου 2004 (ώρες 16:00-20:00)
- Η σημασία της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (Corporate Social Responsibility) και η εφαρμογή της στον τραπεζικό τομέα
23-24 Σεπτεμβρίου 2004 (ώρες 8:30-16:30)

10. ΕΙΔΙΚΑ ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

- Νομικά θέματα παραγώγων με βάση το ευρωπαϊκό και το διεθνές κανονιστικό πλαίσιο
25 Νοεμβρίου 2004 (ώρες 16:30-20:30)
- Internet banking: Νομικές πτυχές
9-10 Νοεμβρίου 2004 (ώρες 16:00-20:00)
- Νομικές εφαρμογές στην τραπεζική πρακτική κατά τη διαχείριση πιστωτικών κινδύνων
9 Οκτωβρίου 2004 (ώρες 8:30-15:30)
12, 14 Οκτωβρίου 2004 (ώρες 16:00-20:00)
15 Οκτωβρίου 2004 (ώρες 8:30-15:30)

Γ. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΒΑΣΙΚΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ

- Αγγλικά για στελέχη χρηματοοικονομικών υπηρεσιών
Test κατάταξης: 27 Σεπτεμβρίου 2004 ώρα 16:00
Εναρξη μαθημάτων: 4 Οκτωβρίου 2004 (διάρκεια διεξαγωγής 60 ώρες)
- Microsoft Office Automation
 1. Λειτουργικό σύστημα Windows
 2. Επεξεργασία κειμένου Word
 3. Λογιστικά φύλλα Excel
 4. Διαχείριση βάσεων δεδομένων Access
 5. Παρουσιάσεις PowerPoint
 6. Internet & e-mail
- Γραπτή επικοινωνία και έκφραση-σύνταξη επαγγελματικού κειμένου
30 Σεπτεμβρίου 2004 (ώρες 16:00-20:00)
1, 2 Οκτωβρίου 2004 (ώρες 9:00-17:00)

II. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΠΟ ΑΠΟΣΤΑΣΗ

1. Αξιόγραφα: Η νομική προσέγγιση της καθημερινής τραπεζικής πρακτικής
2. Εγγυητικές επιστολές (εσωτερικού-εξωτερικού)
3. Συνάλλαγμα
4. Η μεθοδολογία των χρηματοδοτήσεων στην τραπεζική πρακτική
5. Καταθετικά προϊόντα: Θεσμικό πλαίσιο-Τραπεζική τεχνική
6. Γενική λογιστική και αρχές ανάλυσης οικονομικών καταστάσεων
7. Αρχές μάρκετινγκ και τεχνικές πωλήσεων για τη δημιουργία ικανοποιημένων πελατών
8. Τραπεζικό απόρρητο
9. Ξέπλυμα βρόμικου χρήματος: Θεσμικό πλαίσιο-Πρακτικοί χειρισμοί

Εισαγωγή

Στις τηλεφωνικές κλήσεις, το πρώτο εξάμηνο του 2004 σημειώθηκε μείωση σε σχέση με το αντίστοιχο εξάμηνο του 2003 κατά 8,4%. Τα αντίστοιχα αριθμητικά μεγέθη είναι 2.844 και 3.102. Αντίθετα, στα γραπτά παράπονα σημειώθηκε σημαντική αύξηση, από 442 σε 579 ή σε ποσοστό 31,0%.

Στην κατανομή των γραπτών παραπόνων κατά προϊόν ή υπηρεσία, σημειώθηκε σημαντική αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των μέσων πληρωμών (από 56,8% σε 63,2%). Αντίθετα, σημειώθηκε μείωση στα ποσοστά των δανείων (από 23,1% σε 19,7%) και των καταθέσεων (από 16,0% σε 10,4%).

Από τα 483 γραπτά παράπονα που έκλεισαν, το 61% έκλεισε από τις ίδιες τις τράπεζες, μετά παραπομπή των θεμάτων στις Υπηρεσίες Πελατών από τον Τραπεζικό Μεσολαβητή. Ο δείκτης ικανοποίησης των συναλλασσομένων (ποσοστό γραπτών παραπόνων που έκλεισαν υπέρ τους) ανήλθε σε 83%.

Από 1.7.2004, σύμφωνα με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών της 19.2.2004, άρχισε η λειτουργία του νέου τμήματος εξέτασης παραπόνων επαγγελματιών και επιχειρήσεων με κύκλο εργασιών μέχρι ένα εκατομμύριο ευρώ.

Απολογισμός έργου του Γραφείου του Τραπεζικού Μεσολαβητή για το α' εξάμηνο του 2004

Α. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Ι. Τηλεφωνικές κλήσεις

α) Στον Πίνακα 1 εμφανίζεται το σύνολο των τηλεφωνικών κλήσεων κατά κατηγορίες, οι κυριότερες των οποίων είναι:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Κατηγορίες	Αριθμητικά στοιχεία α' εξαμήνου		Σύνθεση %	
	2004	2003	2004	2003
Τραπεζικά θέματα				
Εντός Κανον. Λειτουργίας (Κ.Λ.)	1.684 *	1.843	59,2	59,4
Εκτός Κ.Λ.	1.112	1.139	39,1	36,7
Άλλα θέματα				
(πληροφορίες για άλλους θεσμούς)	48	120	1,7	3,9
Σύνολο	2.844	3.102	100,0	100,0

* Από τις 1.684 κλήσεις οι 1.595 αναφέρονται σε νέες υποθέσεις, οι οποίες και αναλύονται στους επόμενους πίνακες.

Οι τηλεφωνικές κλήσεις του α' εξαμήνου 2004 σημείωσαν μείωση έναντι του αντίστοιχου διαστήματος του έτους 2003, κατά 8,4%.

β) Από τις 1.112 εκτός κανονισμού τηλεφωνικές κλήσεις, 685 (58%) αφορούν την εμπορική ή επιχειρηματική πολιτική των τραπεζών ή σε γενικές πληροφορίες για τραπεζικές συναλλαγές. Οι υποθέσεις επαγγελματιών και επιχειρήσεων ανήλθαν σε 193 (22%).

γ) Στον **Πίνακα 2**, παρουσιάζεται η κατανομή των εντός κανονισμού νέων τηλεφωνικών κλήσεων κατά κατηγορία προϊόντων/υπηρεσιών, η οποία συνολικά έχει ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2				
Κατηγορίες	Αριθμητικά στοιχεία α' εξαμήνου		Σύνθεση %	
	2004	2003	2004	2003
Μέσα πληρωμών	715	652	45,0	43,5
Δάνεια	552	620	34,7	41,3
Καταθέσεις	205	140	12,9	9,3
Κινητές αξίες	21	25	1,3	1,7
Λοιπά	96	63	6,1	4,2
Σύνολο	1.589	1.500	100,0	100,0

Στα μέσα πληρωμών οι κάρτες αντιπροσωπεύουν το 88,4% – 9 στα 10 περίπου παράπονα για κάρτες αφορούν πιστωτικές και 1 κάρτες που χρησιμοποιούν PIN. Η διαφορά αυτή είναι χαρακτηριστική του υψηλότερου βαθμού ασφαλείας που εξασφαλίζει η χρήση του PIN, δεδομένου ότι ο αριθμός καθεμιάς από τις δύο κατηγορίες καρτών είναι περίπου ο ίδιος (πέντε εκατομμύρια περίπου έκαστη).

δ) Ως προς τα αίτια που προκαλούν τα παράπονα, το 38% αφορά χρεώσεις από παράνομες συναλλαγές μετά από απώλεια ή κλοπή καρτών, τις οποίες αμφισβητούν οι νόμιμοι κάτοχοι και διεκδικούν την εφαρμογή της ΚΥΑ ΖΙ-178/2001. Το 39% των αιτιών εμπίπτει στην κατηγορία “ποιότητα υπηρεσιών” με κύρια υποκατηγορία την “ελλιπή ενημέρωση”.

ε) Σημειώνεται ότι σε 1.530 (54%) περιπτώσεις τηλεφωνικών κλήσεων οι συναλλασσόμενοι, μετά τη γενική ενημέρωσή τους από το προσωπικό του Τομέα Επικοινωνίας, συζήτησαν και με συμβούλους τις υποθέσεις τους. Επίσης, σε 188 (7%) περιπτώσεις οι ενδιαφερόμενοι πραγματοποίησαν επίσκεψη στο Γραφείο, για να συζητήσουν με Συμβούλους τις υποθέσεις τους.

στ) Στα διασυνοριακά εντός ΕΕ, σε σύνολο 26 τηλεφωνικών κλήσεων, για τις οποίες δόθηκαν αναλυτικά στοιχεία, το 23% αφορά κάρτες και το 62% διασυνοριακές πληρωμές.

ζ) Ο αριθμός των επισκεπτών στην ιστοσελίδα μας κατά το α' εξάμηνο 2004 έχει ως ακολούθως:

Αριθμός επισκεπτών	
• Με μία επίσκεψη	10.139
• Με περισσότερες της μιας	837
Σύνολο επισκεπτών	10.976
Σύνολο επισκέψεων	15.266
Σύνολο σελίδων	59.796

II. Γραπτά παράπονα

α) Ο αριθμός των γραπτών παραπόνων, κατά το α' εξάμηνο 2004, ανήλθε σε 579 και είναι κατά 31% αυξημένος σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του έτους 2003. Από το σύνολο των γραπτών παραπόνων τα 482 (83,2%) ήταν εντός του κανονισμού λειτουργίας του Γραφείου του Τραπεζικού Μεσολαβητή και 97 (16,8%) εκτός. Από τις εκτός αρμοδιότητας, 27 υποθέσεις (29%) αφορούν επαγγελματικές ή επιχειρηματικές συναλλαγές και 30 (31%) την εμπορική ή επιχειρηματική πολιτική της τράπεζας.

β) Η κατανομή των υποθέσεων κατά προϊόν ή υπηρεσία παρουσιάζεται στον **Πίνακα 3**:

γ) Ως προς τα αίτια των παραπόνων το 56% αποδίδεται από τους συναλλασσομένους σε χρεώσεις κυρίως από παράνομες συναλλαγές μετά από απώλεια ή κλοπή των καρτών, τις οποίες δεν αποδέχονται. Στην “ποιότητα υπηρεσιών” με ποσοστό 27,4% κυριαρχεί η υποκατηγορία “ελλιπής πληροφόρηση”.

δ) Οι 9 υποθέσεις διασυνοριακών κατανέμονται μεταξύ καρτών 3 (34%) και μεταφοράς κεφαλαίου 6 (66%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Κατηγορίες	Αριθμητικά στοιχεία α' εξαμήνου		Σύνθεση %	
	2004	2003	2004	2003
Μέσα πληρωμών	305	206	63,2	56,8
Δάνεια	95	84	19,7	23,1
Καταθέσεις	50	58	10,4	16,0
Κινητές αξίες	10	11	2,1	3,0
Λοιπά	22	4	4,6	1,1
Σύνολο	482	363	100,0	100,0

Β. ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Στο διάστημα του α' εξαμήνου 2004 περατώθηκε η εξέταση 531 υποθέσεων, από τις οποίες 42 μετά από παραίτηση των ενδιαφερομένων και 6 διασυνοριακά. Επίσης δόθηκαν απαντήσεις σε 106 εκτός κανονισμού υποθέσεις.

Η κατανομή των εντός κανονισμού 483 (δεν περιλαμβάνονται οι 6 διασυνοριακές και οι 42 περιπτώσεις παραίτησης των ενδιαφερομένων) υποθέσεων που έγκλεισαν στο διάστημα 1.1-31.6.2004, ανάλογα με το φορέα επίλυσης της υπόθεσης και την κατάληξή της, έχει ως ακολούθως:

Κατάληξη				
Φορέας	Υπέρ του συναλλασσομένου	Υπέρ της τράπεζας	Συμβιβαστική λύση	Σύνολο
Τράπεζες μετά παρέμβαση ΤΜ	294	-	-	294
Το Γραφείο του ΤΜ	35	84	70	189
Σύνολο	329	84	70	483

Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι το 83% των υποθέσεων, συμπεριλαμβανομένων και όσων επιλύθηκαν συμβιβαστικά, έγκλεισαν υπέρ των συναλλασσομένων. Επίσης το 61% διευθετήθηκαν από τις ίδιες τις τράπεζες.

Γ. ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΩΝ

Κάρτες: Οι χρεώσεις από παράνομες συναλλαγές μετά από απώλεια ή κλοπή καρτών εξακολουθούν να αποτελούν την κύρια αιτία παραπόνων.

Παράλληλα, διατυπώθηκαν παράπονα που προέκυψαν και από άλλα αίτια, όπως:

- ❑ Επιβάρυνση με ποσοστό 2-3% των αναλήψεων που πραγματοποιούνται με πιστωτική κάρτα μέσω ATM (πρόκειται για δανεισμό). Σε περίπτωση υπέρβασης του πιστωτικού ορίου η επιβάρυνση αυξάνεται σε 5%.
- ❑ Μετατροπή, με πρωτοβουλία της τράπεζας, αναληπτικών καρτών και σε πιστωτικές, με συνέπεια να επιβαρύνονται οι κάτοχοί τους με ετήσια συνδρομή.
- ❑ Εξοδα αποστολής των μηνιαίων λογαριασμών.
- ❑ Επιβάρυνση για εξόφληση δόσεων καρτών στα ταμεία των καταστημάτων.
- ❑ Εκδοση πιστωτικών καρτών χωρίς αυστηρό έλεγχο ταυτοπροσωπίας.

Επίσης, συνεχίστηκε, σε μικρότερο αριθμό, η υποβολή παραπόνων σχετικά με την απάτη skimming (αντιγραφή μαγνητικής ταινίας και φωτογράφιση του PIN).

Σχετικά με τα κέντρα αδυνατίσματος και τα γυμναστήρια που διέκοψαν τις εργασίες τους, συνεχίστηκαν τα αιτήματα προς τις τράπεζες για διακοπή της καταβολής των υπολειπόμενων δόσεων.

Στο πρώτο εξάμηνο του τρέχοντος έτους αναφέρθηκαν, και μάλιστα με αυξανόμενο ρυθμό προϊόντος του χρόνου, περιπτώσεις ειδοποίησης κατόχων καρτών από τις εκδότες τράπεζες για ασυνήθιστη χρήση της κάρτας τους, λόγω απώλειας ή κλοπής, την οποία δεν είχαν αντιληφθεί. Η πρωτοβουλία αυτή εκτιμάται ιδιαίτερα από τους καταναλωτές, οι οποίοι ζητούν την εγκαίρως ενημέρωσή τους γιατί σε ορισμένες περιπτώσεις η ειδοποίηση φτάνει αφού έχει εξαντληθεί το πιστωτικό όριο της κάρτας. Άλλη πρωτοβουλία των τραπεζών και των Διεθνών Οργανισμών καρτών αφορά την εφαρμογή συστήματος ασφαλείας για τις διαδικτυακές συναλλαγές με κάρτες. Σημαντική μείωση των παραπόνων για κάρτες θα επιφέρει η προωθούμενη εισαγωγή της έξυπνης κάρτας.

Δάνεια: Διατυπώθηκαν κυρίως ερωτήματα σχετικά με τη συγκέντρωση υπολοίπων καταναλωτικών δανείων από διάφορες τράπεζες σε μία, ώστε να επιτύχουν χαμηλότερο κόστος και μικρότερη μηνιαία δόση.

Επίσης θέματα σχετικά με ρύθμιση δανείων, ιδιαίτερα καταναλωτικών, σε καθυστέρηση. Διαμαρτυρίες έχουν διατυπωθεί για ορισμένες τράπεζες γιατί περιορίζουν πολύ το χρόνο εξόφλησης των ρυθμιζόμενων ποσών, με συνέπεια οι δανειολήπτες, παρά την καλή θέλησή τους, να αδυνατούν να ανταποκριθούν. Διαμαρτυρίες επίσης έχουν διατυπωθεί γιατί, ενώ διαρκεί η διαδικασία ρύθμισης, ορισμένες τράπεζες παραπέμπουν τις καθυστερήσεις σε εισπρακτικές εταιρείες, για πολλές από τις οποίες οι καταναλωτές διατυπώνουν παράπονα ανάρμωσης συμπεριφοράς.

Άλλα θέματα που έθεσαν οι δανειολήπτες καταναλωτές αφορούν:

- ❑ Τα έξοδα εξέτασης αιτήσεων δανείων ή έξοδα χρηματοδότησης.
- ❑ Τη ρήτρα πρόωρης εξόφλησης.
- ❑ Την επιλογή της ασφαλιστικής εταιρείας για τα στεγαστικά δάνεια και τα δάνεια αυτοκινήτων.
- ❑ Την επιλογή μεταξύ σταθερού και κυμαινόμενου επιτοκίου.

Καταθέσεις: Συνεχίστηκαν τα παράπονα για τις επιβαρύνσεις σε λογαριασμούς με υπόλοιπο κάτω από ορισμένο όριο και ιδιαίτερα για τις επιβαρύνσεις ταμιακών συναλλαγών, όπως η κατάθεση σε λογαριασμό τρίτου που πραγματοποιείται στα ταμεία των καταστημάτων, καθώς και για αναλήψεις από λογαριασμό συναλλάγματος.

Άλλα θέματα σχετικά με καταθέσεις είναι:

- ❑ Ερωτήματα σχετικά με τα δικαιώματα των συνδικαιούχων κοινών λογαριασμών.
- ❑ Διαμαρτυρίες για μη απόδοση υπολοίπου λογαριασμών που έχουν να κινηθούν πέραν της εικοσαετίας, τα οποία με βάση το Ν.Δ. 1.195/42 περιέρχονται στο Ελληνικό Δημόσιο.
- ❑ Μονομερείς παρεμβάσεις σε καταθετικούς λογαριασμούς για επανόρθωση σφάλματος της τράπεζας χωρίς τη συναίνεση του δικαιούχου.

ΑΛΥΣΙΔΑ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ
Από το
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Σωματείο μη κερδοσκοπικό

«Όταν παίρνεις το δρόμο της ξενιτιάς, νιώθεις σα να 'σαι στον αέρα, χωρίς θεμέλια στα πόδια σου και χωρίς τίποτα για να στηριχτείς.»

Αυτές οι λίγες λέξεις περικλείουν όλα τα συναισθήματα και τους φόβους που νιώθει ένας πρόσφυγας που αναγκάζεται να φύγει από την χώρα του και να αναζητήσει άσυλο σε κάποια άλλη. Αυτά μας λένε οι πρόσφυγες, άνθρωποι που ξεριζώθηκαν και αναζήτησαν καταφύγιο και στήριξη στη χώρα μας. Πιστεύουμε πως ο Έλληνας γνωρίζει τον πόνο της προσφυγιάς μιας και πολλοί από εμάς έχουμε στην οικογένειά μας την δική μας ιστορία ξενιτιάς.

Με αφορμή την 20ή Ιουνίου που έχει οριστεί διεθνώς ως η «Παγκόσμια Ημέρα του Πρόσφυγα» το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες ξεκίνησε Εκστρατεία Ενημέρωσης και Συγκέντρωσης Πόρων με στόχο την τη δημιουργία μιας «Αλυσίδας Αλληλεγγύης» αποκλειστικά για τους πρόσφυγες που καταφεύγουν στην Ελλάδα για να σωθούν από τους διωγμούς στις πατρίδες τους και χρειάζονται τη στήριξή μας.

Σύνθημα της Εκστρατείας: «Αν κάθε απόγονος των παλαιών προσφύγων προσφέρει έστω και ένα ευρύ το χρόνο σώζει τους πρόσφυγες που έχουν ανάγκη βοήθειας τώρα στη χώρα μας. Συγχρόνως, αν ενώσουν και οι άλλοι Έλληνες τις δυνάμεις τους, μπορούμε να ανεβάσουμε τον πήχη της κοινωνικής αλληλεγγύης ακόμα ψηλότερα.»

Καλούμε λοιπόν όλους τους Έλληνες που έχουν νιώσει τι θα πει να μην έχεις πουθενά να στηριχτείς, να στηρίξουν τους πρόσφυγες που ζουν στην Ελλάδα και να δημιουργήσουν μια αλυσίδα αλληλεγγύης που θα τους βοηθήσει να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους να ενταχθούν στην ελληνική κοινωνία που τους έχει αγκαλιάσει. Σκεφτείτε πως ακόμα και ένα ευρύ αν δώσει ο καθένας μας είναι πολύτιμο γιατί στηρίζει την σανίδα σωτηρίας!

Βοηθήστε τους πρόσφυγες που ζουν στην Ελλάδα να ξανασταθούν στα πόδια τους για να διατηρήσουν τον αυτοσεβασμό τους!

Μπορείτε να καταθέσετε την προσφορά σας στους εξής τραπεζικούς λογαριασμούς:

ΕΘΝΙΚΗ 116/29 60 65-64
ΕΜΠΟΡΙΚΗ 56767100

ΠΕΙΡΑΙΩΣ 5032016706911
ΑΓΡΟΤΙΚΗ 017 01 025080 80

ΚΥΠΡΟΥ 7452974

Εάν χρησιμοποιήσετε Πιστωτική Κάρτα (VISA, MASTERCARD, DINERS, AMERICAN EXPRESS) παρακαλούμε να ειδοποιήσετε σχετικά το ΕΣΠ στο τηλέφωνο 33 20 007 ή 33 20 000.

Για πληροφορίες και διευκρινίσεις, παρακαλώ επικοινωνήστε με την κ. Αητώ Μαρήνου, Υπεύθυνη Εξεύρεσης Πόρων του Σωματείου μας, στα τηλέφωνα 210-3320024 και 2103320053.

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΜΕ ΟΗΕ (ECOSOC) – SPECIAL CONSULTATIVE STATUS WITH THE UN (ECOSOC)

ΣΟΛΩΜΟΥ 26 - ΕΞΑΡΧΕΙΑ, 108 82 ΑΘΗΝΑ – 26 SOLOMOU STR.- EXARCHIA, 108 82 ATHENS, GREECE

☎ 210 3320000 * FAX: 210 38 03 774 e-mail : gcr1@gcr.gr

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ

Το *Δελτίον* της Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών δέχεται ανέκδοτα άρθρα προς δημοσίευση, εφόσον είναι επώνυμα, σχετίζονται με επίκαιρα ή διαχρονικά ζητήματα του τραπεζικού τομέα και παρουσιάζουν το θέμα τους με σαφή, αναλυτικό και επιστημονικό τρόπο. Τα κείμενα αποστέλλονται με e-mail, δακτυλογραφημένα σε 1,5 διάστιχο, σε Word. Η βιβλιογραφία παρατίθεται σύμφωνα με το αγγλοσαξωνικό σύστημα (για πρότυπο βλ. εκδόσεις Macmillan). Τα άρθρα δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις 4.000 λέξεις.

Για να δημοσιευτεί ένα κείμενο, πρέπει να εγκριθεί από τη Συντακτική Επιτροπή. Οι αρνητικές αποφάσεις δεν αιτιολογούνται. Το περιοδικό δεν ασπάζεται απαραίτητα τις απόψεις των συγγραφέων. Η μερική ή ολική αναπαραγωγή κειμένων του περιοδικού επιτρέπεται μόνο με την άδεια του Εκδότη.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνούν
με την κα Α. Μανιάτη, τηλ. 210 3386.532, fax 210 3615.324
e-mail: amaniati@hba.gr

ΣΥΣΤΑΣΗ

Προκειμένου να διασφαλιστεί
η απρόσκοπτη παράδοση του **ΔΕΛΤΙΟΥ** σε κάθε αποδέκτη
παρακαλούμε σε περίπτωση αλλαγής
της υπηρεσιακής θέσης ή της ταχυδρομικής σας διεύθυνσης
να ειδοποιείται ο Υπεύθυνος Διανομής
κ. Δημήτρης Λαμπρόπουλος
τηλ.: 210 3386.547, fax: 210 3386.596
e-mail: dlambrop@hba.gr

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ Ε.Ε.Τ.
Σόλωνος & Μασσαλίας 1 • 106 80 Αθήνα
Τηλ. Κέντρο 210.3386.500 • Fax: 210.3386.596
E-mail: hba@hba.gr

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ: Τηλ.: 210.3386.400
Fax: 210.3618.714 / 210.3613.842 • E-mail: eti@hba.gr